

Acta

Landelijke Vergadering

Nederlands Gereformeerde Kerken

Amersfoort

2001

ISSN

Samengesteld onder verantwoordelijkheid van het moderamen door A. Valstar, Eindhoven.

De volledige teksten van verslagen en documenten berusten bij de landelijk archivaris, D. Smits, Koekoekstraat 25, 3136 XP Vlaardingen, telefoon 010-4746903

Deze Acta zijn ook te raadplegen via de website van de NGK www.ngk.nl/lv

EERSTE ZITTING - 17 FEBRUARI

[In de verslagen van de zittingen is de nummering van de agendapunten aangehouden. Omdat een aantal agendapunten niet is opgenomen, zoals opening, vaststellen van agenda en vaststellen van notulen, is de nummering in deze Acta niet doorlopend.]

Bidstond

Op de eerste zittingsdag van de Landelijke Vergadering (LV) komen afgevaardigden en belangstellenden 's morgens bijeen in een bidstond, die geleid wordt door ds. F. Gerkema. Naar aanleiding van Marcus 4:26-29 houdt hij een overdenking over het woord 'vanzelf'. Jezus zegt in deze gelijkenis iets wezenlijks over hoe het gaat in zijn Koninkrijk: op wereldschaal, op kerkelijk niveau en ook in de menselijke verhoudingen kunnen muren instorten, als vanzelf.

Ds. J.H. Veeffkind leidt de herdenking van de voorgangers die ons sinds de vorige LV ontvielen: ds. N. 't Hart, ds. C.P. Plooy, ds. A.J. Moggré, ds. J. Kranenburg, ds. H.C. Overeem, ds. H. van Ommen, ds. J.A. de Vries, ds. J.H. Kamerbeek en ds. W.C. Moerdijk. Ook worden de overleden echtgenotes van predikanten genoemd, die hun echtgenoten bijstonden in de arbeid: zr. M. Geuchies-Kok, zr. C. van Kamp-Veltman, zr. H. Mulder-van der Meulen, zr. M.M. Verleus-Mays, zr. H.J. Visser-Hogendam en zr. B. Waagmeester-Boekhoff.

1. Opening

Namens de roepende kerk van Amersfoort opent de preses van de vorige LV, br. A. Wattèl, om 13:30 uur de eerste zitting van de LV 2001, in het gebouw van de Evangelische Hogeschool, Drentsestraat 1 te Amersfoort. Hij laat zingen Gezang 75: 14 en 15, leest Micha 5: 6 en Psalm 90: 16, 17 en gaat voor in gebed.

Br. Wattèl heet de aanwezigen welkom en bedankt de voorbereidingscommissie, onder leiding van br. D. Kamsteeg,

2. Onderzoek credentiebrieven

Er zijn credentiebrieven van alle regio's, behalve van Alkmaar/Zaandam en Utrecht. Op voorstel van de preses worden de aanwezige broeders uit deze regio's toch als afgevaardigden ontvangen met het verzoek de credentiebrieven voor aanvang van de volgende zitting in te leveren.

(Voor de lijst van afgevaardigden, zie Bijlage LV 1.0)

3. Benoeming notulist

Br. D.J. van Veelen uit Nieuwerkerk a.d. IJssel wordt benoemd tot notulist.

5. Verkiezing moderamen

Ds. K. Muller zegt dat hij aan de roepende kerk de suggestie heeft gedaan om per regio iemand te laten voordragen. Hoewel de suggestie kennelijk

niet is overgenomen, wil hij dit als overweging meegeven aan het te verkiezen moderamen.

Er worden aparte stemmingen gehouden voor de vier moderamenfuncties.

In zeven stemmingen worden verkozen en benoemd:

Preses:	ds. J. Bouma, Kampen
Tweede preses:	br. H.G. Lakerveld, Nuenen
Scriba:	ds. K. Muller, Heerenveen
Tweede scriba:	ds. C.T. de Groot, Lelystad.

Na schorsing wordt de vergadering met ds. J. Bouma als preses voortgezet.

6. Regelingen

De vergadering gaat akkoord met de stemprocedures uit de Acta van de vorige LV (*LV-Doorn 1998 bijlage 5, p. 66-68*).

7. Telegram aan H.M. de Koningin

De vergadering besluit tot het verzenden van een telegram aan Hare Majesteit Koningin Beatrix:

De Landelijke Vergadering van de Nederlands Gereformeerde Kerken, in openingszitting bijeen op 17 februari 2001 te Amersfoort, bidt u zowel bij de uitoefening van uw ambt alsook voor uw gezin en familie van harte Gods zegen toe.

J. Bouma, preses

K. Muller, scriba

8. Rapport van de Financiële Commissie (LV 26)

Br. A. Wattèl geeft als voorzitter van deze commissie toelichting op het rapport (*Bijlage LV 26.1*) en de voorstellen van de Financiële Commissie (FC). Het is de bedoeling van de FC is om nog tijdens de lopende LV een financieel verslag uit te brengen over het jaar 2000.

Op een vraag over de voorgenomen verhoging per 1 januari 2002 van de vergoedingen voor de penningmeester en voor de archivaris antwoordt br. Wattèl dat dit een aanpassing is aan de te verwachten inflatie.

Over de verhouding tussen de taken van de FC en van de penningmeester zegt br. Wattèl dat de FC optreedt voor die financiële zaken die de Nederlands Gereformeerde Kerken als geheel aangaan en controle uitoefent op de door de LV ingestelde commissies.

De penningmeester is een door de LV benoemde functionaris die geen deel uitmaakt van de FC. Hij is wel aanwezig bij alle vergaderingen van de FC. De FC controleert de boeken van de penningmeester en stelt de LV voor, na gedane controle, om aan de penningmeester décharge te verlenen. Van de gedane controle wordt door de FC geen apart verslag uitgebracht. Op de vorige LV is voor het eerst besloten de boeken van de FC te controleren (zie verslag eerste zitting, 7 maart 1998, punt 9). De FC heeft zich naar aanleiding daarvan afgevraagd of het echt zinvol is om de controle die door de FC was gedaan, nog eens over te doen.

Conform de voorstellen van de FC neemt de vergadering de volgende besluiten:

- a. De penningmeester wordt (definitieve) décharge verleend over de jaren 1998 en 1999.
- b. De FC zal voortaan schriftelijk verslag uitbrengen aan de LV over de controle van de financiële administratie van de penningmeester. De LV verleent op voorstel van de FC décharge aan de penningmeester over de gecontroleerde periode. Het instellen van een aparte kascontrolecommissie acht de vergadering hiermee overbodig.
- c. In de plaats van mr. A. Wattel wordt benoemd br. K.H. Mollema te Katwijk aan Zee; de broeders J. van den Berg en J.J. Bijlenga RA worden herbenoemd.
- d. Aan de Commissie Taakverlichting Oudere Predikanten (TOP) zal, bij behandeling van haar rapportage (32.1), worden verzocht studie te doen naar flexibele c.q. prepensioenregelingen.
- e. De vergoeding voor reiskosten die gemaakt worden voor het werk van de LV wordt vastgesteld op f 0,60 per km dan wel de kosten van reizen met het openbaar vervoer.
- f. De vergoeding voor de penningmeester en voor de archivaris van de NGK wordt vastgesteld op f 2.100,- per jaar; met ingang van het jaar 2002 wordt dit bedrag € 1.000,-.

Vervolg zie punt 119

9. Commissie voor Archief en Documentatie (LV 27)

Aanwezig zijn de commissieleden br. D. Smits (archivaris), br. G.J. Bink en br. J.W. Puttonstein.

Br. Bink geeft namens de Commissie voor Archief en Documentatie (CAD) een mondelinge toelichting op het rapport (*Bijlage LV 27.1*). Hij wijst onder meer op de verdergaande digitalisering van het archief, waardoor het mogelijk is het archief ook via Internet te benaderen. De hoofzaak van het archiveringswerk blijft echter het veilig bewaren en op toegankelijke wijze archiveren van fysieke documenten.

De commissie heeft gezocht naar een plaats voor de veilige bewaring van het landelijke archief en heeft hierover contacten gelegd met het Documentatiecentrum voor het Nederlands Protestantisme te Amsterdam en het Archief- en Documentatiecentrum van de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) te Kampen (ADC). De commissie beveelt de vergadering aan om te kiezen voor het ADC.

Op hierover gestelde vragen antwoordt br. Bink dat het archiefbeheer van het ADC gebeurt onder dezelfde condities als rijksarchieven en dat het bedrag dat het ADC ons per jaar in rekening zal brengen ongeveer een derde van de kosten bedraagt. Er zijn voldoende waarborgen voor de zelfstandig-

heid van het archief; er is geen directe raadpleging mogelijk zonder tussenkomst van de archivaris.

De CAD is voornemens om de regio's te benaderen voor advisering en voorlichting met betrekking tot archivering. Aan de problematiek van archieven voor samenwerkingsgemeenten kan dan afzonderlijk aandacht worden gegeven.

Vanuit de vergadering wordt het ongewenste verschijnsel genoemd van verstrekking van kerkelijke persoons- en adresgegevens aan derden, inclusief kerkelijke instanties. Br. Bink wijst op de verantwoordelijkheid van de afzonderlijke kerkenraden en zegt dat gegevens uit het landelijk archief niet zonder tussenkomst van de archivaris te verkrijgen zijn. Opgemerkt wordt dat het wenselijk is in gemeentegidsen een zinsnede op te nemen, zoals "Alleen voor intern gebruik".

De vergadering besluit conform het voorstel van de Commissie voor Archief en Documentatie om de archieven bij het Archief- en Documentatiecentrum van de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) te Kampen onder te brengen.

Eén broeder onthoudt zich van stemming, de anderen stemmen voor.

Alle andere voorstellen en adviezen van de commissie worden unaniem overgenomen. De vergadering gaat ook akkoord met de begroting.

TWEEDE ZITTING - 17 MAART 2001

20. Stemprocedure

De vergadering stemt in met het moderamenvoorstel dat een uit de vergadering afkomstig voorstel of (sub-)amendement in behandeling zal worden genomen indien dit door tenminste vier afgevaardigden is ondertekend. De intentie is dat voorstellen 'zorgvuldig' worden ingediend. De preses zegt toe de regel met soepelheid te zullen behandelen.

21. Meldpunt Seksueel Misbruik (LV 29)

De regio Arnhem stelt voor om een tijdelijke commissie te benoemen die de besluitvorming van dit agendapunt moet voorbereiden. Ook de brieven van de regio's Harderwijk (*Bijlage LV 29.1*) en Schiedam (*Bijlage LV 29.2*) worden bij de bespreking betrokken.

Gevraagd wordt om naast de kerkelijke inbedding ook aandacht te besteden aan de juridische onderbouwing.

Opgemerkt wordt dat de kerkenraad het orgaan is dat opzicht en tucht uitoefent. Een commissie opereert meer op afstand, daarom zou bij de behandeling van een klacht over een ambtsdrager een kerkenraadslid uit de betreffende gemeente deel uit kunnen maken van de Klachtencommissie.

De vergadering benoemt een tijdelijke commissie Meldpunt Seksueel Misbruik, bestaande uit leden van de Klachtencommissie en het Comité van aanbeveling van het Meldpunt en de Landelijke Vergadering.

De vergadering draagt de commissie op te onderzoeken hoe dit Meldpunt een kerkelijke inbedding kan krijgen en verzoekt haar gedurende deze LV met - zo mogelijk - een concreet voorstel te komen waarover besluitvorming kan plaatsvinden.

Desgewenst kan de commissie daartoe in overleg treden met derden. Daarbij valt met name te denken aan vertegenwoordigers uit de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt, teneinde met deze kerken tot een gezamenlijk kerkelijk Meldpunt te komen.

De vergadering benoemt in deze commissie ds. W. van Dijk (samenroeper), dr. R.R. Ganzevoort, mr. R. Roukema, mr. D. van der Veen en drs. J. Verheij - van der Wiel.

Vervolg zie punt 117 (zie ook 86)

23. Commissie Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten (LV 25)

Namens de Commissie Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten (CVOP) zijn aanwezig zr. Y. Veeffkind - Eenkhoorn, br. J.W. Verheij en zr. M. Vrijmoeth - de Jong.

De preses geeft gelegenheid tot het stellen van vragen aan de commissie over haar rapport (*Bijlage LV 25.2*). Onder meer wordt teleurstelling uitgesproken over het feit dat het eindrapport nog niet is verschenen.

Zr. Vrijmoeth geeft namens de CVOP antwoorden op de gestelde vragen. Dat het eindrapport nog niet klaar is heeft verschillende oorzaken: 1) de sluitingsdatum voor de indiening van commissierapporten voor de LV 2001, 2) de opdracht van de LV Doorn 1998 om eerst het resultaat van de commissiewerkzaamheden voor te leggen aan deputaten Eenheid (CGK) en deputaten Kerkelijke Eenheid (GKV) 3) de drukke werkzaamheden van de afzonderlijke commissieleden. De commissie gaat ervan uit dat de volgende LV gehouden zal worden in 2004 en dat het eindrapport dan gereed zal zijn.

Bezinning op het vraagstuk vanuit hermeneutisch oogpunt blijft voor de commissie hoofdpunt, maar de zaak wordt ook vanuit andere invalshoeken bestudeerd (nood in de gemeente, apostolaat, het liefdegebod).

Zr. Vrijmoeth zegt desgevraagd dat de commissie de opdracht van de LV Doorn 1998 zo heeft gelezen dat eerst de uitkomst (het eindrapport) van de CVOP aan de zusterkerken (CGK en GKV) dient te worden voorgelegd. Omdat in 2000 reeds door de CGK een rapport is uitgebracht over de vrouw in het ambt, hoeft de commissie een reactie van deze kerken op de eindrapportage niet meer af te wachten; het CGK-standpunt kan nu reeds in het rapport worden opgenomen.

De scriba, ds. K. Muller, vult aan dat commentaar van CGK- en GKV-deputaten ("indien en voorzover ontvangen") eventueel los kan worden toegevoegd en niet in het rapport hoeft te worden verwerkt.

Br. J.W. Verheij zegt desgevraagd dat er een tiental Nederlands Gereformeerde Kerken is met vrouwelijke ouderlingen.

Onderdeel van de beraadslagingen vormen ook de brieven van de kerk van Schiedam (*Bijlage LV 25.1*), van de regio Harderwijk (*Bijlage LV 25.3*), van de kerk van Zalk en Veccaten (*Bijlage LV 25.4*) en van de regio Alkmaar-Zaandam (*Bijlage LV 25.5*).

In de bespreking worden diverse standpunten naar voren gebracht:

- De motivatie van de kerken die vrouwelijke ouderlingen aanstellen verschilt; wanneer het uit nood gebeurt (er zijn geen mannen beschikbaar) moeten wij dat niet te snel veroordelen, want nood breekt wet. Wanneer de motivatie echter gelegen is in bijbelse argumentatie, zou aan die kerken gevraagd kunnen worden te wachten totdat de LV op grond van studie een uitspraak heeft gedaan.
- Sommigen betreuren het dat enkele kerken vooruitlopen op de besluitvorming van de LV en spreken hun zorg hierover uit, met de oproep tot het oefenen van geduld. Anderen delen die zorg niet of pleiten ervoor om onderscheid te maken voor afzonderlijke situaties.
- De eigen verantwoordelijkheid van de plaatselijke kerken moet nadruk krijgen. Er zijn wat dat betreft meer zaken die in dezelfde lijn liggen.
- Het beroep op de eigen verantwoordelijkheid mag niet de hermeneutische argumenten en de exegetische uitkomsten camoufleren.

- Als het tot de eigen verantwoordelijkheden behoort van de plaatselijke kerken om al of niet zusters der gemeente te roepen tot het ambt van ouderling of predikant, dan is het weinig zinvol om als LV een commissie in het leven te roepen die deze zaak bestudeert.
- Volgens de traditie van onze kerken is het niet schriftuurlijk om vrouwen te roepen tot het ambt van ouderling en predikant. Laten we daarom wachten op het commissierapport, waarin wellicht andere inzichten naar voren komen.

De discussie gehoord hebbende, legt het moderamen de vergadering een voorstel voor. Na wijzigingsvoorstellen hierop vanuit de vergadering wordt de volgende tekst in stemming gegeven en met één stem tegen en twee othoudingen aanvaard:

De LV heeft kennisgenomen van de brieven van de regio's Harderwijk en Alkmaar-Zaandam, alsmede van de brief van de kerk van Zalk en Veeccaten, en spreekt uit dat de kerken bij haar besluitvorming inzake de openstelling van het ambt van ouderling en/of predikant voor zusters van de gemeente niet alleen rekening dienen te houden met de plaatselijke situatie, maar ook met het kerkverband. De LV verzoekt de kerken daarom - indien enigszins mogelijk - te wachten op de in dezen te verwachten besluitvorming op de eerstkomende LV.

Vervolg zie punt 122

24. Geestelijke Verzorging Militairen (LV 19)

Namens de Commissie voor de Geestelijke Verzorging Militairen (CGVM) zijn aanwezig br. H.F.C. van den Berg, br. J. Leene, ds. K. Muller en br. B. Verheij. Ds. C. Smit is als krijgsmachtpredikant aanwezig.

Br. Van den Berg geeft een inleiding op het rapport (*Bijlage LV 19.1*). Hij schetst de ontwikkelingen waarmee de krijgsmacht te maken heeft: 1) Door deelname aan vredesoperaties zijn velen die binnen de krijgsmacht werkzaam zijn regelmatig enkele maanden tot een half jaar van huis. 2) Met de afschaffing van de dienstplicht is een beroepsleger ontstaan, waardoor de krijgsmacht geen afspiegeling meer vormt van de samenleving. 3) Door verzakelijking is de krijgsmacht meer resultaatgericht bezig; de krijgsmachtpredikanten maken deel uit van een resultaatverantwoordelijke eenheid. 4) Door de toenemende secularisatie en instroom van mensen uit andere culturen, krijgen krijgsmachtpredikanten meer te maken met geestelijke verzorgers uit andere geloven en culturen.

Naast dank voor het vele en goede werk dat binnen de krijgsmacht namens ons gebeurt worden uit de vergadering enkele vragen gesteld en door br. Van den Berg beantwoord.

De commissie denkt dat er een lacune is ten aanzien van de verzorging en begeleiding van het thuisfront en is bereid te onderzoeken wat er zou moeten gebeuren om hierin te voorzien.

De commissie adviseert de kerken (aanbeveling b uit het rapport) meer gebruik te maken van de kennis en ervaring die krijgsmachtpredikanten hebben opgedaan in contacten met buitenkerkelijken. Ook op de vorige LV'n is door de commissie aangeboden om hierin mee te denken.

Op een vraag over de samenwerking tussen de geestelijke verzorging van de verschillende kerken en geloofsrichtingen en die van de humanisten, antwoordt br. Van den Berg dat aan het geestelijke front de geloofseenheid sterk wordt beleefd. De samenwerking met de humanistische raadslieden is op praktisch gebied goed te noemen. In dit verband wijst br. Van den Berg op het onderscheid tussen cobelligerent (samen met andersdenkenden strijden tegen één vijand) en geallieerd (samen met vrienden strijden tegen één vijand). Ds. C. Smit vult aan dat samenwerking 'op de werkvloer' is gebaseerd op gelijkwaardigheid en respect.

De krijgsmachtpredikanten vragen de kerken om meedenken, meedragen en meebidden in de vragen waarvoor zij staan. Sinds de krijgsmacht wordt ingezet bij veel vredesoperaties is er zeer intensief gewerkt en hebben soldaten bijzondere en ingrijpende dingen meegemaakt. Militairen ervaren binnen de kerkmuren niet altijd de openheid voor het bespreekbaar maken van hun vragen of problemen, want de kerken zijn naar hun beleving te sterk intern gericht, bezig met hun binnenkerkelijke agenda.

De conclusies en aanbevelingen worden door de vergadering overgenomen.

25. Rechtspositie predikanten (LV 41)

De Commissie Rechtspositie Predikanten (CRP) is voltallig aanwezig: ds. J. v. Atten, br. H. Rijken van Olst, br. J.G. Knol, br. W.V.H. v. Helden. Naast het commissierapport (*Bijlage LV 41.1*), is er een voorstel van de regio Enschede-Zwolle (*Bijlage LV 41.2*), een voorstel van de kerk van Zoetermeer (*Bijlage LV 41.5*), een brief van regio Den Haag (*Bijlage LV 41.6*), en een voorstel van de regio Almar-Zaandam (*Bijlage LV 41.7*)

Ds. Van Atten geeft enige toelichting op het commissierapport. Wat in het spraakgebruik 'losmaking' heet, wordt in het rapport aangeduid als 'ontslag om gewichtige redenen'. De tweede alinea van aanbeveling 3 (een adviescommissie die gemeente en predikant in geval van conflict kan bijstaan) komt overeen met het voorstel-Zoetermeer. De CRP geeft in overweging om de Leidraad (pagina 8) in de aandacht van de kerken aan te bevelen.

In de twee ronden van bespreking worden veel vragen gesteld en opmerkingen gemaakt.

Over 'ontslag om gewichtige redenen':

- Op de formulering 'ontslag om gewichtige redenen' is kritiek, maar deze term is afkomstig uit het AKS
- Het is nodig dat een vertrouwenscommissie wordt geformeerd, die bij een (dreigende) verstoorde arbeidsrelatie in een vroeg stadium wordt geconsulteerd.
- Beslist de betrokken kerkenraad mee op de regionale vergadering bij de goedkeuring van het ontslag van zijn predikant of staat hij bij beslissingen buitenspel?
- De regio Arnhem stelt voor om een predikant, die om gewichtige redenen buiten zijn wil om is ontslagen (niet om redenen van tucht), zijn waardigheid als predikant te laten behouden, of althans te zoeken naar een aanvaardbare vorm waarin de naam en eer van de predikant behouden blijven. Ds. Van Atten meent dat dit buiten de opdracht van de commissie valt: mogelijk dat dit ooit betrokken kan worden bij een eventuele herziening van het AKS.
- Gevraagd wordt waarom een predikant opnieuw preekconsent moet aanvragen als hij bijvoorbeeld vanwege problemen met betrekking tot zijn pastorale arbeid op non-actief staat, en waarom de aanvraag dient te geschieden in de regio waarin de predikant woont (belangenverstrengeling).
- Het kan niet zo zijn dat bij opheffing van een gemeente een predikant de naam en eer van dienaar des Woords verliest: hij is predikant van de kerken. Hierover moeten betere afspraken worden gemaakt.
- De voorgestelde termijn waarin de gemeente moet voorzien in de kosten van levensonderhoud kan verschillend uitgelegd worden. Indien deze periode zou kunnen oplopen tot vier jaar of zes jaar zou dit op problemen stuiten.
- Gewezen wordt op de regeling die geldt binnen de CGK (een predikant waarmee een overeenkomst is verbroken, is verplicht een tweede beroep aan te nemen).
- Slechts in uiterste nood zou beroep op financiële bijstand van de Commissie Steunbehoevende Kerken (CSK) moeten worden gedaan.
- Opgebouwde pensioenrechten blijven bestaan, ook bij ontslag om gewichtige redenen. Nadere informatie bij SEV.
- Aandacht is nodig voor een eventueel 'pensioengat'; voorkomen moet worden dat voor de regeling hiervan CRP en Stichting Emeritaatsvoorziening (SEV) naar elkaar verwijzen.
- Als een predikant tijdelijk niet in zijn eigen gemeente, maar wel in andere gemeenten mag preken, worden de ontvangen preekbeurtvergoedingen wel of niet van het traktement afgetrokken? Op welke vergoedingen kan de predikant aanspraak maken als hij feitelijk de gemeente niet bearbeidt?

- De omstandigheden om te kunnen veranderen zijn voor een predikant gunstiger als hij predikant is 'in volle rechten' dan in geval van 'het voornemen de predikant te ontslaan'. Ds. Van Atten geeft aan dat het AKS geen andere mogelijkheid biedt: er zijn voor individueel verschillende gevallen geen pasklare oplossingen te voorzien. Br. Rijken van Olst vult aan dat het AKS bedoeld is om orde te scheppen en een bijdrage te leveren aan het oplossen van problemen maar geenszins pretendeert een juridische reikwijdte te hebben.

Overige vragen en opmerkingen:

- Wanneer regelingen nodig zijn, geeft het AKS in de meeste gevallen geen concreet antwoord; meestal moet teruggegrepen worden op de Dordtse Kerkenorde (DKO).
- Het rapport zou ingeleid kunnen worden met enkele theologische overwegingen betreffende predikantschap en de relatie van de predikant tot de gemeente.
- De financiële gevolgen voor een predikant in geval van afzetting, schorsing of tucht vallen buiten de opdracht van de commissie.
- Waarom geldt het financiële beroep op de SEV (zie 5.3) alleen bij meer dan 65% blijvende gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid? Volgens ds. Van Atten komen hierbij verzekeringen in beeld en is misschien ook weer een rol weggelegd voor de CSK.
- Een uitspraak wordt gevraagd over de voorkeur voor honorering volgens GMV-norm of de honorering die in de Samen-op-Wegkerken wordt gehanteerd. Ds. Van Atten antwoordt dat de CRP de GMV-norm aanbeveelt en dat de plaatselijke kerken de vrijheid behouden om hierin naar eigen inzicht te besluiten.

Aan de commissie wordt gevraagd de overwegingen van de vergadering te verwerken in een eindrapport dat in een latere zitting kan worden besproken. De vergadering gaat akkoord met het voorstel van het moderamen om de opdracht die regio Arnhem had toegedacht aan een tijdelijke voorbereidingscommissie mee te geven aan de CRP.

Vervolg zie punten 118 en 126

DERDE ZITTING - 7 APRIL 2001

36. Theologische Studie-Begeleiding (TSB) (LV 18)

Aanwezig zijn de leden van de Raad van Toezicht en Advies (RvTA): br. C.J. Bos, ds. K. Holwerda, ds. J. Kiers, ds. K. Muller, br. K.R. Veenhof en de studiebegeleider ds. J. Dekker. Ds. K. Muller, voorzitter RvTA, geeft een inleiding (Bijlage LV 18.2) tot het rapport (Bijlage LV18.1). Diverse afgevaardigden spreken hun waardering uit voor het werk van de RvTA en de studiebegeleiders. De vragen en opmerkingen vanuit de vergadering betreffen verschillende aspecten van het werk van de TSB.

De interpretatie van het besluit van de LV-Doorn

In het bijzonder wordt aandacht besteed aan de betekenis van de woorden 'bij voorkeur' in: "besluit dat onder een deugdelijke opleiding (...) in de regel dient te worden verstaan: a. het doctoraal II van de TU Apeldoorn, of b. de opleiding aan het Nederlands Gereformeerd Seminarie, bij voorkeur aangevuld met het doctoraal II van de TU Kampen (Broederweg) of van de TU Apeldoorn" (*Acta Doorn 1998, p.39*).

Een mening is dat de woorden "bij voorkeur" slaan op kandidaten met een late roeping, en wel in het bijzonder op het feit dat zij de studie zouden dienen af te ronden met een D II-examen. De woorden 'bij voorkeur' sloegen niet speciaal op het Nederlands Gereformeerd Seminarie (NGS), dat overigens heeft gezegd de studenten te zullen motiveren hun doctoraal te doen.

Prof. Veenhof zegt dat het de studenten met een late roeping zo makkelijk mogelijk gemaakt moet worden om predikant te worden, maar de deugdelijkheid van hun opleiding mag niet minder zijn.

Ds. Muller vertelt hoe de RvTA de besluiten van de LV-Doorn heeft geïnterpreteerd. Voorafgaand aan het hiervoor genoemde besluit is door de LV-Doorn een ander besluit genomen (*Acta Doorn 1998, pag 19*): "...dat voor 'Apeldoornse studenten' als regel het D II-examen verplicht is...". Dit besluit was ook richtinggevend voor de denkwijze van de RvTA.

Ds. Dekker constateert geen verschil in interpretatie met betrekking tot het besluit van de LV-Doorn. De LV heeft de studiebegeleiders de bevoegdheid gegeven om op basis van argumenten van de regel af te wijken. Er is coulance afgesproken ten aanzien van kandidaten met een 'late roeping'. In beslissingen weegt mee wat iemands weg is geweest. Dit houdt ook in dat geen algemeen criterium is te geven want geen enkele persoonlijke situatie is gelijk - dat is ook juist kenmerkend bij late roepingen.

De preses benadrukt dat de bedoeling van de LV-Doorn is geweest de regel (D II) duidelijk aan te geven. De uitzonderingen betreffen alleen diegenen die al een eind gevorderd zijn met hun studie.

De preses vat dit onderdeel samen: als regel is het D II-examen verplicht; er zijn echter uitzonderingen mogelijk waarvoor geldt dat er geen vrijblij-

vendheid is ten aanzien van de deugdelijkheid van de opleiding en dat een duidelijke argumentatie t.o.v. de studiebegeleiders vereist is in het geval er geen D II-examen wordt gedaan.

Het 'open karakter' van de TSB

Gevraagd wordt of de TSB zich alleen, of vooral, moet richten op hen die zich voorbereiden op het ambt van predikant. Ds. Muller spreekt tegen dat er sprake zou zijn van een verschuiving van het begeleiden van aanstaande predikanten naar het begeleiden van theologiestudenten. Er zijn altijd al studenten geweest die de TSB-bijeenkomsten bijwoonden en uiteindelijk geen predikant werden. De (reis)kosten van de deelnemers worden door de kerken vergoed, ook van hen die gast zijn.

Begeleiding en attest

Ds. Muller ondersteunt dat de begeleiders al aan het begin van de studie met de kandidaat dienen te spreken over zijn geschiktheid voor het ambt. Het mentoraat ontwikkelt zich volgens ds. Dekker de laatste jaren meer in de richting van het volgen van kandidaten dan het beschrijven van nementopnamen. In toenemende mate wordt aandacht geschonken aan de communicatieve vaardigheden in de opleiding voor predikant. De RvTA vindt het een goede suggestie, ter overweging van de studiebegeleiders, om een evaluatieformulier te gebruiken dat ingevuld kan worden na een preekbeurt van een kandidaat.

De regiovergadering neemt op basis van het attest van de studiebegeleiders een besluit over de deugdelijkheid van de opleiding van de kandidaat. Benadrukt wordt dat regio's erop toe dienen te zien dat kandidaten, die predikant worden en nog geen doctoraalexamen hebben afgelegd, in hun eerste gemeente tijd ontvangen om dit examen ook te behalen.

Nederlands Gereformeerd Seminarie

De woorden uit punt 6 van het rapport: 'Het contact met het NGS begint een goede vorm aan te nemen' zijn volgens ds. Muller halverwege het jaar 2000 geschreven; nu zou kunnen worden gezegd dat het contact met het NGS een goede vorm heeft.

Financiën

De bijdrage die de TUA ontvangt van de NGK moet niet worden gezien als een vergoeding, want de reële kosten zijn hoger, maar als een symbolisch bedrag. De hoogte was gerelateerd aan het aantal studenten maar is nu vastgesteld op een vast bedrag f 10.000,-.

Over de suggestie om ook aan het NGS een jaarlijkse landelijke bijdrage toe te kennen zegt Ds. Muller dat er dan een voorstel zou moeten voorliggen waarover gestemd zou moeten worden.

De vergadering stemt unaniem in met het verslag van de RvTA.

37. Voortgaande vorming predikanten (LV 47.2)

Ds. J. Kiers geeft een toelichting op het rapport van de RvTA Aanbevelingen aan kerkenraden en predikanten met betrekking tot de voortgaande vorming van predikanten (*Bijlage LV 47.2*). De aanbevelingen bedoelen een klimaat te bevorderen waarin voortgaande vorming en persoonlijke begeleiding worden gezien als ambtelijke verantwoordelijkheden van de predikanten.

Bezwaar wordt gemaakt tegen de voorgestelde verwijzing naar de Commissie Steunbehoevende Kerken indien de financiële middelen van de gemeente niet toereikend zijn. De kerken dienen de CSK alleen te benaderen bij financiële problemen, niet voor 'subsidies'. Op voorstel van de preses wordt dit uit de aanbevelingen geschrapt.

De suggestie om een meer verplichtend karakter aan de voortgaande vorming te geven, acht ds. Kiers kerkrechtelijk niet mogelijk. Bij de voortgaande vorming gaat het zowel om vorming op het pastorale vlak als op theologisch gebied.

Op vragen over persoonlijke begeleiding antwoordt Ds. Kiers dat voor mentoren (nog) geen criteria zijn vastgesteld. Er dient ook meer aandacht te komen voor de opleiding van mentoren.

Voor hulp van supervisors dient het initiatief van de predikant uit te gaan. Deze hulp biedt de predikant de mogelijkheid om het eigen functioneren te spiegelen.

De vergadering stemt unaniem in met het rapport en de gedane aanbevelingen aan kerkenraden en predikanten met betrekking tot de voortgaande vorming van predikanten (met weglating van het geschrapte gedeelte over financiële steun van de CSK).

38. Raad voor Contact en Overleg betreffende de Bijbel (RCOB)
(LV 20)

Aanwezig zijn de beide waarnemers namens de NGK in de RCOB, ds. K. Holwerda en ds. A.M. van Leeuwen. Ds. Holwerda geeft een toelichting op het rapport en het aanvullende rapport (*Bijlagen LV 20.1 en 20.2*).

Gevraagd wordt naar mogelijke uitbreidingen van het mandaat met zaken betreffende gebruik en verspreiding van de Bijbel. Een andere vraag is waarom we waarnemers sturen en geen deelnemer zijn. Ds. Holwerda antwoordt dat de waarnemers deze vragen hebben overwogen, maar het niet verstandig hebben geacht om de vroegere discussie over deelname aan de RCOB te heropenen, gezien indertijd geuite bezwaren over de geringe Schriftgetrouwheid van bepaald door de RCOB uitgegeven materiaal.

Vanuit de vergadering wordt de hoop uitgesproken dat de Nieuwe Bijbelvertaling niet zal worden ingevoerd als 'kanselvertaling' omdat veel 'Schriftidroom' verloren gaat - wat kan leiden tot globaal en oppervlakkig

ger bijbellezen. Ds. Holwerda onderschrijft deze zorgen en zegt te kunnen constateren dat reacties op de nieuwe bijbelvertaling binnen de Begeleidingscommissie Nieuwe Bijbelvertaling zorgvuldig worden gewogen.

De regio Harderwijk dient een voorstel in over het gebruik van namen van God in de Nieuwe Bijbelvertaling:

De Nederlands Gereformeerde Kerken, in Landelijke Vergadering bijeen te Amersfoort, 7 april 2001, spreken uit dat zij het betreuren dat de namen van God in de nieuwe bijbelvertaling zullen worden weergegeven door 'Heer' en 'HEER' voor Adonai en JHWH in plaats van door 'Heere' en 'HEERE', gezien de gevoeligheden die in deze leven onder een fors deel van haar gemeenteleden.

Dit voorstel wordt verworpen met 38 stemmen tegen, 2 voor en 6 onthoudingen.

Ds. Holwerda geeft toelichting op de verhoging met 10% van de financiële bijdrage aan de RCOB. Pas in 1998 is gestart met het geven van een bijdrage. Het lijkt de waarnemers een zaak van wijs financieel beleid om in de komende jaren de bijdrage evenredig te krijgen aan de gemiddelde uitgaven per jaar. Het voorstel van de waarnemers om de bijdrage te verhogen wordt aangenomen met één stem tegen, de overige afgevaardigden zijn voor.

Met 45 stemmen voor en één wordt vastgesteld:

De vergadering besluit aan de oorspronkelijke opdracht van de waarnemers toe te voegen de waarnemers op te dragen de LV van 2004 te dienen met overwegingen omtrent het gebruik van de Nieuwe Bijbel Vertaling (NBV) in de kerkdienst.

39. Opleiding predikanten (LV 47)

Aanwezig zijn de leden van de Commissie Opleiding Predikanten (COP): br. C.J. Bos, ds. C.M. van der Klis, ds. J. Stuij, br. K.R. Veenhof en ds. R. Venderbos. De voorzitter van de commissie, br. Veenhof, geeft een toelichting op het rapport (*Bijlage 47.1*).

- Enkele afgevaardigden stellen zich namens hun regio geheel achter het rapport. Anderen stellen vragen of hebben kritiek op het voorstel van de commissie.
- Enkele malen wordt naar voren gebracht dat de commissie niet heeft gehandeld volgens de opdracht van de LV-Doorn ("integratie van het onderwijs aan het Nederlands Gereformeerd Seminarie en de toerusting door de Theologische Studie Begeleiding tot een eigen basisopleiding"). Volgens sommigen zou de commissie nu kiezen voor een kopopleiding of een begeleidingsopleiding.

Br. Veenhof zegt dat op p. 6 van het rapport is beargumenteerd waarom door de commissie zo is gekozen. Die keuze houdt in dat studenten staan ingeschreven in Apeldoorn (erkend diploma, studiefinanciering)

en dat tegelijkertijd een deel van de studie in eigen hand gehouden kan worden (aan TSB en NGS uitbesteed).

- Vanuit de commissie wordt gesteld dat onderbrengen van de opleiding bij het Seminarie (niet van Rijkswege erkend) of in Kampen (niet toegankelijk voor NG-studenten) geen opties zijn.
Br. Veenhof zegt dat 'nulbenoeming' van onze docenten, uitgangspunt voor de commissie was, maar dat dat in Apeldoorn geen haalbare optie bleek te zijn. Het feit dat dit in Utrecht wel te realiseren zou zijn, geeft aan dat een offer gebracht wordt; bij een integratie van het studieprogramma met een Rijksuniversiteit zouden we formeel gezien meer in eigen hand kunnen houden dan nu het geval is bij Apeldoorn.
Daarnaar gevraagd, geeft br. Veenhof aan dat de senaat de aangewezen gesprekspartner voor Apeldoorn was. Ook in de visie van de hoogleraren ging het om een bijzondere vorm van inschrijving en naar verwachting zou het curatorium toch doorverwijzen naar de senaat.
- Enkele afgevaardigden pleiten er voor om de huidige situatie te laten voortbestaan. Continuering hiervan past bij de gemeleerdheid van onze kerken; de eigenheid van NGS en TSB mag niet verloren gaan. Het NGS en de TSB hebben bovendien hun eigen sterke punten: het NGS voor hen die reeds werk hebben en alsnog predikant willen worden, de TSB voor hen die nog niet weten of zij het ambt zullen ambleren, maar toch reeds de theologiestudie hebben opgevat.
- Gevraagd wordt of het voorstel van de commissie inhoudt dat onze studenten niet meer aan een willekeurige universiteit gaan studeren, zodat versnippering wordt voorkomen. De suggestie wordt gedaan om de keuze te beperken tot Amersfoort, Apeldoorn en Kampen. Van andere zijde wordt gevraagd waarom de 'studievrijheid' ingeperkt zou moeten worden. Br. Veenhof antwoordt dat, als gekomen kan worden tot een eigen basisopleiding, er een sterke drang moet zijn om daar dan ook de opleiding tot predikant te volgen.

Veel aandacht is er voor de verhouding tot het NGS.

- Het uitgangspunt van het NGS, dat we een bijbelse verplichting hebben om een eigen kerkelijke opleiding in stand te houden, wordt door de commissie weerlegd met fundamentele en praktische argumenten. Als kleine kerkengroepen (CGK, GKV en NGK) hebben we elkaar nodig in de steeds toenemende secularisatie. Samenwerking is, waar mogelijk, zelfs geboden.
- Gewezen wordt op de achterliggende visie van het NGS op de theologie en op de opleiding tot de dienst des Woords.
- Gevraagd wordt wat er in in concreto overblijft van het werk van de seminariedocenten en de begeleiders.

- Als bezwaren tegen het NGS worden genoemd dat het in een isolement verkeert, er zijn geen oecumenische contacten met Apeldoorn, en het niet-academische niveau van sommige docenten.
- Er zal snel duidelijkheid moeten komen over de vraag of de sterk afwijzende brief van 14-9-2000 het finale standpunt van het NGS is. Deze brief kwam voor de commissie als een verrassing en werd als prematuur ervaren. Ds. J. Stuij, lid van de COP en rector van het Seminarie, zegt goede hoop te hebben op welwillende medewerking van Seminariezijde, mits perspectief geboden kan worden voor de voortzetting van dat waar het Seminarie van en voor leeft.
Van diverse kanten wordt aangedrongen op een verder gesprek met het NGS om tot grotere duidelijkheid te komen.

De preses vat samen dat de COP verzocht wordt om opnieuw het gesprek aan te gaan met het NGS en op een latere zitting hiervan verslag te doen. Dan kan tevens worden ingegaan op vragen die zijn blijven liggen en kunnen eventueel tussentijds door afgevaardigden ingediende voorstellen worden overwogen.

De preses vraagt aan de vergadering zich uit te spreken over de door COP gekozen handelwijze in het zich niet strikt houden aan de oorspronkelijke opdracht van de LV-Doorn. Twee afgevaardigden onthouden zich van stemming, twee afgevaardigden stemmen tegen en de rest van de afgevaardigden (42) stemt voor.

Vervolg zie punten 48, 88, 100 en 121

VIERDE ZITTING - 21 APRIL 2001

48. Naar aanleiding van de notulen: Opleiding Predikanten

Vervolg van punt 39

Het moderamen stelt voor dat niet de Commissie Opleiding Predikanten een vervolgesprek heeft met het bestuur van het Nederlands Gereformeerd Seminarie, zoals besloten in de voorgaande zitting, maar dat het moderamen deze taak op zich neemt.

Ds. J.J. van Es betoogt dat het gesprek ook over de basisvragen zal moeten gaan (Wat doe je als je dominee opleidt? Wat is de opleiding tot predikant? Wat is een (theologische) universiteit? Wat is (niet) de taak van de kerk? Wat is het verschil tussen een vaktheoloog en een dienaar des Woords? Waarom moet een dominee doctor worden?), en niet in eerste instantie over het commissievoorstel.

Het moderamen zegt dat het initiatief van het voorstel van het moderamen komt en dat de door ds. Van Es genoemde basisvragen zeker als één van de onderwerpen in het overleg naar voren zou kunnen komen.

De vergadering gaat bij stemming unaniem akkoord met het moderamenvoorstel.

Vervolg zie punten 88, 100 en 121

51. Akkoord van Kerkelijk Samenleven (LV 12)

Alle leden van de Commissie Akkoord van Kerkelijk Samenleven zijn aanwezig: ds. J. Horsman, br. J.M. Louwerse en ds. W.G. Rietkerk. Ds. Rietkerk geeft een inleiding op het commissierapport (*Bijlage LV 12.1*). Uit een overleg met elf predikanten van gemeenten die in 1982, toen het AKS werd aangenomen, niet hebben voorgestemd, bleek dat er op dit moment zes gemeenten zijn die willen behoren tot die kerken die zich formeel niet aan het AKS gebonden weten. Het overbruggen van verschillen is moeilijk omdat de bezwaren uit de verschillende kerken zo divers zijn. In aanmerking genomen dat er geen voelbare afstand is tussen het kerkverband en de gemeenten die bezwaren hebben tegen het AKS, is de commissie tot de conclusie gekomen dat het het beste is om te blijven bij de bestaande situatie.

De regio Harderwijk betreurt het dat er nog gemeenten zijn met weinig vertrouwen in het AKS en beveelt voortgaand gesprek met deze gemeenten aan. Ds. Rietkerk zegt dat de verschillen in standpunten door de jaren heen verbleken. De interesse voor het reglementeren van het kerkelijk leven is niet groot.

Gevraagd wordt in hoeverre het niet aanvaarden van het AKS een belemmering kan zijn in de samenwerking met de CGK en de GKV, en of de genoemde 'zes kerken' een vorm van samenspreking kennen met CGK of GKV. Ds. Rietkerk zegt dat deze zaken buiten de opdracht van de commissie vallen.

De regio Noord-Nederland dient een voorstel in tot actualisatie van het AKS op kleine punten; meer het toepassen van redactionele wijzigingen dan een aanscherping van wezenlijke punten. Tevens zouden zou de herziene uitgave van het AKS voorzien moeten worden van bijlagen met voor het heden relevante besluiten van de diverse landelijke vergaderingen. Volgens ds. Rietkerk zullen bezwaren tegen het AKS ook na actualisatie blijven bestaan. Hij pleit voor continuering van de bestaande toestand.
Vervolg zie punt 72

52. Taakverlichting oudere predikanten (LV 32)

Van de Commissie-TOP zijn aanwezig br. J.H. Baard, ds. W. van Dijk en br. M.S. Liefhebber. Br. Liefhebber geeft een toelichting op het commissierapport (*Bijlage 32.1*). De TOP-regeling, die nu ruim 6 jaar functioneert, heeft ook in de afgelopen 3 jaar naar tevredenheid gewerkt. Zowel van vervoegde uittreding werd gebruik gemaakt als van pastorale zorg door bevoegden.

De leeftijdsopbouw van onze predikanten is heel 'grillig'. Waren er in de eerste jaren van de regeling veel predikanten in de leeftijdsgroep van 60 tot 65 jaar (waardoor er een bijdrage van f.4.50 per lid moest worden gevraagd), nu zijn dat er relatief weinig (dit jaar slechts 2) terwijl er in de toekomst jaren komen met 10 en zelfs 12 predikanten in die leeftijdsgroep.

We zullen met deze ontwikkeling rekening moeten houden.

De commissie heeft besloten geen nadere studie te starten over vervoegde uittreden versus pre-pensioen c.q. flex-pensioen omdat dat niet in haar opdracht besloten zat. De commissie stelt voor een veel breder aandachtsg gebied te laten onderzoeken. Pre-pensioen, c.q. flex-pensioen, werkoms t d i g h e d e n c q w e r k v o o r w a a r d e n e n a n d e r e d i s c u s s i e p u n t e n u i t d e m a a t s c h a p p i j m o e t e n d a a r o n d e r d e e l v a n u i t m a k e n , i n h e t b e l a n g v a n o n z e h u i d i g e e n t o e k o m s t i g e p r e d i k a n t e n .

Ook stelt de commissie enkele kleine reglementswijzigingen voor.

De vergadering betreurt dat één gemeente niet bijdraagt aan de TOP omdat zij het omslagstelsel niet onderschrijft.

Verskillende afgevaardigden ondersteunen het voorstel van de Commissie-TOP om een commissie in te stellen met de opdracht voor een breder onderzoek en hierbij de Stichting Emeritaatsvoorziening (SEV) te betrekken. Daarbij worden genoemd een onderzoek naar de werkoms t d i g h e d e n v a n (o u d e r e) p r e d i k a n t e n e n n a a s t d e f i n a n c i e e l - t e c h n i s c h e k a n t o o k d e s o c i a a l - p e r s o o n l i j k e f a c t o r e n i n b e s c h o u w i n g t e n e m e n . D e S T A G G z o u m o g e l i j k h i e r i n e e n f u n c t i e k u n n e n v e r v u l l e n .

Het volgende voorstel wordt in onderdelen in stemming gebracht en unaniem aangenomen:

Geboord het rapport en de toelichting van de Commissie Taakverlichting Oudere Predikanten en de daarin vervatte voorstellen, besluit de Landelijke Vergadering:

1. de bestaande regeling voort te zetten tot in ieder geval de eerstvolgende landelijke vergadering,
2. goed te keuren dat in het reglement in artikel 2b het woord 'overleg' wordt gewijzigd in 'vooroverleg' en aan art. 2c de zin 'Tussentijdse wijzigingen in de uitvoering van de regeling dienen opnieuw onderwerp van vooroverleg te zijn' wordt toegevoegd,
3. de bijdrage per lid te verhogen van f 1,- naar € 0,75 met ingang van 1 januari 2002,
4. een Commissie Werkomstandigheden en Arbeidsvoorwaarden Predikanten te benoemen die het totaal van pensioenen, werkomstandigheden en arbeidsvoorwaarden van en voor predikanten en andere in dit verband relevante maatschappelijke discussiepunten gaat onderzoeken en daarover aan de volgende landelijke vergadering rapporteert en adviseert, en de SEV uit te nodigen hierin op enigerlei wijze te participeren,
5. de commissie décharge te verlenen voor het gevoerde beleid in de periode 1997 t/m 1999,
6. in de Commissie-TOP te (her)benoemen H.J. Bartelink, H. Bultman, ds. W. van Dijk, J. Dorr, ds. D.W. Fijan en ds. J.M. de Groot.

53. Contact en samenspreking met andere kerken - binnenland (LV 22)

De preses verwelkomt de aanwezige vertegenwoordigers van de Deputaten voor de eenheid van de gereformeerde belijders in Nederland der Christelijke Gereformeerde Kerken (ds. J. van Dijken, prof. dr. J.W. Maris en br. A. Pothof) en Deputaten van de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt ter bevordering van kerkelijke eenheid (br. E. Boerma, ds. M.H. Sliggers en ds. A.J. van Zuijlekom).

Prof. dr. Maris en ds. Sliggers spreken achtereenvolgens de vergadering toe (Bijlagen LV 22.7 en LV 22.8). [Voor de brieven van de Generale Synodes van de CGK en de GKV, zie Bijlagen LV 22.3 en LV 22.2]

Namens de Commissie voor Contact en Samenspreking met andere kerken (CCS) sectie binnenland typeert ds. W. Smouter het rapport van de commissie (Bijlage LV 22.6) als overwegend in mineur is gesteld, gezien de besluiten van de synodes van de CGK (Haarlem-Noord, 1998) en de GKV (Leusden, 1999). Wel is positief te noemen dat de synode van Leusden enige ruimte heeft geboden aan plaatselijke samenwerking. Na de opstelling van het CCS-rapport zijn de ontwikkelingen goed te noemen: de gesprekken met beide kerken zijn hervat en de strekking van deze gesprekken is opbouwend.

De grote zorg van de CCS t.a.v. de CGK was dat de positie van de samenwerkende gemeenten en samenwerkingsgemeenten lastiger zou worden. Deze zorg bleek ongegrond. De bespreking van het thema 'Schrift en belijdenis' heeft een aanvang genomen en is te kenschetsen als constructief.

Sinds het schriftelijke rapport werd afgesloten heeft de CCS drie gesprekken gevoerd met de GKV. Deze gesprekken werden door de CCS als positief en opbouwend ervaren.

De huidige situatie blijft moeilijk, zeker vanuit landelijk oogpunt. Toch is er geen sprake van een isolement van de NGK. Er is ruimte om verder te gaan: a) wij erkennen dat wij elkaar nodig hebben, niet in het laatst in praktische zaken als onderwijs en organisaties, b) onze zusterkerken houden ons een spiegel voor, c) wij voelen en weten ons mede schuldig aan de gebrokenheid van de gereformeerde kerk.

De commissie heeft deze periode ervaren als een les in bescheidenheid: de herkenning tussen en samenwerking van kerken zet zich door en dat niet als resultaat van ons eigen werk. Spreker eindigt met de constatering dat wij allen dezelfde opdracht hebben, staan op hetzelfde fundament en dezelfde vragen moeten beantwoorden.

Op een vraag naar de concrete verschillen zegt Ds. Smouter dat het meer gaat om de structuur van onze kerken; er worden geen afzonderlijke punten meer genoemd. Een voorbeeld is dat het ondertekeningsformulier voor predikanten aan de kerken dringend wordt aanbevolen, zonder dat het verplicht is gesteld. Een ander pijnpunt is het feit dat enkele kerken, vooruitlopend op besluiten van de LV, al zusters in het ambt van ouderling hebben bevestigd.

Er is in de gesprekken aandacht geweest voor het licht dat de Heilige Schrift werpt over de relatieve impasse waarin de samensprekingen verkeren. In een notitie is onder meer gerefereerd aan 1 Kor. 3: 10 v.v: Jezus Christus is het enige fundament. Een afgevaardigde kon dit niet rijmen met de uitspraak van ds. Sliggers "We staan niet op dezelfde basis". Ds. Smouter zegt dat dit niet de stellingname is die doorgaans van GKV-zijde is te beluisteren, het moet niet zo scherp worden opgevat als het klonk.

Opgemerkt wordt dat de CGK en GKV voor ons een spiegel zijn, maar wij evenzeer voor hen - bijvoorbeeld in het vrij omgaan met belijdenisgeschriften van een paar eeuwen geleden. Zaken als 'de tussentoestand', de plaats van Christus in de verkiezingsleer van de Dordtse Leerregels en zondag 10 van de Heidelbergse Catechismus moeten kunnen worden besproken. Over de praktijk in onze kerken, bijvoorbeeld ten aanzien van de vrouwelijke ambtsdragers, zegt deze spreker zich niet te schamen: "Ik ben eigenlijk niet van plan om de vrijheid die wij in Christus hebben, in te ruilen voor eenheid met deze kerken".

Eén afgevaardigde is er voor om als LV geen energie meer te steken in samenwerking op landelijk niveau maar zich vooral te richten op de eenheid binnen de eigen kerken.

Een afgevaardigde doet een sterk beroep op de vergadering om "kleur te bekennen en uit te spreken waar we voor staan", bijvoorbeeld in een uitspraak over de geldigheid van het ondertekeningsformulier. Spreker citeert Jezus' woorden "...zal iemand u voor één mijl pressen, ga er twee met hem". Een ander sluit hierop aan met verwijzing naar 2 Kor. 12, waar duidelijk wordt dat Paulus erg ver met de broeders in Korinthe meegaat met het doel ze vast te houden.

Ds. Smouter zegt dat het niet per se gaat om het herhalen van het 'ja' op Schrift en belijdenis, het gaat de zusterkerken vooral ook om de manier waarop dat is ingebed in ons AKS ('niet waterdicht').

Een andere afgevaardigde zegt dat het 'onbekrompen: 'ja!' op Schrift en belijdenis al geklonken heeft in het AKS en het niet nodig zou moeten zijn dat nog eens te bevestigen.

Gewezen wordt op de te betrachten solidariteit als christenen in deze tijd: wij hebben (gezamenlijk) te strijden tegen de boze machten, Gen. 3:15.

Ook wordt naar voren gebracht dat het zwaartepunt van de contacten met de zusterkerken op het plaatselijk vlak ligt en dat de meerdere vergaderingen dienstbaar moeten zijn aan plaatselijke ontwikkelingen; laat dat vooral het spreken en besluiten hierover bepalen. Namens de regio Amsterdam/Haarlem wordt een voorstel ingediend waarin de gemeenten opgeroepen worden om ondanks ontmoediging en afremming door landelijke kerkelijke organen, verder te gaan op de weg van goede christelijke oecumene, om zo te komen tot nauwere samenwerking, wederzijdse erkenning en waar mogelijk kerkelijke eenheid.

De preses dankt de deputaten van de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt voor hun aanwezigheid.

Vervolg zie punt 103

VIJFDE ZITTING – 19 MEI 2001

65. Contact en Samenspreking met andere kerken – buitenland

(LV 22.5)

Namens de Commissie voor Contact en Samenspreking (CCS) met andere kerken (sectie buitenland) zijn aanwezig br. A.P. de Boer (voorzitter), ds. J. Horsman en br. S. Huizinga.

Rev. D. Engelhard, Christian Reformed Church in North America (CRC) geeft in zijn toespraak een overzicht van wat in de afgelopen periode binnen de CRC aan de orde is geweest: a) de vrouw in het ambt, b) verschillen in de stijl van de eredienst, c) de benaming van God, d) pastoraat aan homoseksuele kerkleden, e) de theologische opleiding. Ten aanzien van a) vertelt Rev. Engelhard dat 18 van de 47 classes de vrouw in het ambt hebben toegelaten (± 125 van de 1.000 gemeenten). Er zijn twaalf vrouwelijke predikanten, van wie er twee voorganger zijn van een gemeente en tien in andere diensten zijn benoemd.

Rev. Engelhard overhandigt enkele documenten ('Oecumenisch Handvest' en 'Handreiking bij pastoraat aan homoseksuele broeders en zusters'), die ook bij intekening beschikbaar worden gesteld aan de afgevaardigden.

Br. De Boer geeft toelichting op het rapport van de CCS (sectie buitenland) (*Bijlage LV 22.5*). De contacten met buitenlandse zusterkerken spitsen zich toe op wederzijdse bemoediging; wij zijn bezig met dezelfde vraagstukken. De mogelijkheden om over en weer van elkaars werk te profiteren moeten zo veel mogelijk benut worden.

Br. De Boer bevestigt dat het aanbeveling verdient om op synodeniveau contacten te leggen met Die Gereformeerde Kerke in Suid-Afrika, nu de zwarte kerken meer en meer verzelfstandigen. Dit zou in de commissieopdracht kunnen worden omschreven.

Over financiële hulpverlening aan andere kerken, zoals gevraagd voor de wederopbouw van de kerken in Ambon, zegt br. De Boer dat dat niet in de opdracht van de CCS past. Rev. Engelhard vertelt desgevraagd dat de CRC zaken van hulpverlening centraal heeft geregeld middels een commissie van 47 leden en twee kantoren. De preses zegt naar aanleiding van de gedachtewisseling dat het goed zou zijn om de zaak van zending en hulpverlening op een volgende LV aan de orde te stellen.

Het laatste contact met de Igreja Reformada do Brasil was ongeveer zes jaar geleden. Contacten met zusterkerken die niet Engelstalig zijn, blijken moeilijk te verlopen.

Br. De Boer zegt toe zo veel mogelijk de media, met name Opbouw en internet, te zullen gebruiken voor het toegankelijk maken van verslagen en rapporten die onze kerken kunnen dienen. Individuele vragen over buitenlandse kerken/kerkdiensten kunnen door de commissie worden beantwoord. De enigszins gewijzigde opdracht, die de LV aan de commissie geeft, luidt:

Gehoord het rapport van de Commissie Contact en Samenspreking met andere kerken (sectie buitenland) verleent de vergadering de CCS (sectie buitenland) décharge voor de verrichte werkzaamheden gedurende de verslagperiode,

spreekt zij haar blijdschap uit over de goede contacten die met een aantal kerken in het buitenland konden worden onderhouden,

spreekt zij echter haar teleurstelling erover uit dat de contacten met The Reformed Churches of New Zealand door een besluit van deze kerken geen vervolg krijgen.

De vergadering draagt de commissie op

- a. contacten te blijven zoeken en onderhouden met Die Gereformeerde Kerke in Suid-Afrika, de Eglises Réformées Evangéliques Indépendantes de France, de Vrije Kerken van Oost-Soemba, de Christian Reformed Churches of Australia, The Reformed Church of Japan, de Christian Reformed Church in North America, de Orthodox Presbyterian Church (VS), de Presbyterian Church in Korea en eventuele andere kerken van gereformeerd belijden;
- b. voort te gaan met het verstrekken van informatie over onze kerken aan belangstellenden via Internet;
- c. bezinningsmateriaal uit de buitenlandse kerken toegankelijk te maken o.a. via Opbouw en internet voor onze kerken, voorzover dit materiaal voor de eigen discussies van belang kan zijn.

[Omdat de afgevaardigde van Die Gereformeerde Kerke in Suid-Afrika de vergadering niet kon bijwonen, zond Dr. Neels Smit schriftelijk 'Groete aan die Nederlands Gereformeerde Kerken' (Bijlage LV 22.10)].

66. Contact met de Hoge Overheid (LV 24)

Namens de Commissie voor Contact met de Hoge Overheid (CCHO) zijn aanwezig de broeders mr. G. Rietkerk en mr. R. Roukema. Br. Rietkerk licht het rapport van de commissie (Bijlage LV 24.1) kort toe.

Niet-ondertekenen brief over homohuwelijk

Diverse afgevaardigden uiten kritiek op het feit dat de commissie niet samen met andere kerken de brief heeft ondertekend, waarin bij de overheid bezwaar werd gemaakt tegen het homohuwelijk. Anderen vragen naar de achterliggende motieven.

Br. Rietkerk verklaart dat de commissie door een verkeerde postbezorging in slechts enkele dagen een besluit moest nemen over ondertekening van de brief. Het verslag van een eerste vergadering van de betreffende kerkgroep heeft de commissie doen besluiten niet aan het overleg van deze kerken deel te nemen. Bovendien hadden de commissieleden sterk het gevoel in deze zaak te moeten kunnen spreken vanuit een zeer breed draagvlak. De commissie vond het niet op zijn plaats om in enkele dagen, zonder een welomschreven opdracht op dit punt, een uitspraak te doen namens alle

Nederlands Gereformeerde kerken. De commissie is er overigens van overtuigd dat de pastorale zorg voor de eigen (homoseksuele) kerkleden voor sommige kerkenraden zwaarder weegt dan ondertekening van een brief met geringe politieke impact. Omdat de commissie van mening is op dit punt correct te hebben gehandeld, is zij geen voorstander van het alsnog bij de overheid kenbaar maken van gevoelens van afkeuring.

Naast enige steun komt er in een tweede ronde van diverse zijden kritiek. Bij een besluit van zo groot belang had de commissie zijn vertegenwoordigingsbevoegdheid desnoods iets ruimer moeten opvatten. In antwoord hierop zegt br. Rietkerk dat deze lijn ("ondertekenen tenzij blijkt dat velen het er niet mee eens zijn") door de commissie volstrekt wordt afgewezen. De commissieleden (deputaten) zijn slechts 'lasthebbers' en kunnen slechts handelen naar hun welomschreven opdracht.

Op de vraag waarom de commissie in de zaak van 'Zorg voor leven' wel haar standpunt bij de overheid kenbaar heeft gemaakt, maar bij de zaak van het homohuwelijk een brief met bezwaren niet heeft ondertekend, geeft br. Rietkerk toe dat, strikt genomen, ondertekening van de eerste brief in dit licht onjuist was. Ook erkent br. Rietkerk dat de motivatie om niet te ondertekenen in het commissierapport uitgebreider had moeten zijn.

Overige punten

Desgevraagd zegt br. Rietkerk dat de commissie niet bezig is geweest met het vraagstuk van de genetische manipulatie; de commissie beschouwt dit meer als een ethische dan een juridische kwestie.

Voor ds. Smelik, voorgedragen als lid van de CIO-J (Justitie), is het CCHO beschikbaar als klankbord; ds. Smelik is vrij in het bijwonen van de vergaderingen van de CCHO.

Het besluit van de CCHO om niet te opteren voor vertegenwoordiging in de CIO-G (Gezondheidszorg) is grotendeels gebaseerd op pragmatische redenen.

Benoemingen van vertegenwoordigers in het Interkerkelijk Contact in Overheidszaken (CIO) worden door de (zendende) kerken gedaan; het CIO benoemt de leden van subcommissies conform de voordracht van de kerken.

Over de commissievoorstellen van (rapport 5. Adviezen) wordt hoofdelijk gestemd. Wat betreft de continuering van de taakstelling is er één onthouding. Bij de goedkeuring van het door de commissie gevoerde beleid stelt de vergadering zich met 25 stemmen vóór, 12 stemmen tegen en 5 onthoudingen achter het commissiestandpunt ten aanzien van het homohuwelijk.

De voorstellen uit het rapport van de Commissie Contact met de Hoge Overheid (CCHO) worden overgenomen.

67. Evangelie en Moslims (LV 31)

Als vertegenwoordigers bij de Stichting Evangelie en Moslims zijn aanwezig de bestuursleden br. D.H.W. Delhaas en zr. N.G.A. Waaning en het kandidaat-bestuurslid zr. J.I. van der Linde-Reitsema. Zr. Waaning geeft een toelichting op het rapport van de commissie (*Bijlage LV 31.1*).

De gevraagde verhoging van de bijdrage per ziel ontmoet enkele bezwaren. In het verlengde hiervan doet de preses het verzoek aan de commissie om voortaan een financieel overzicht aan het verslag toe te voegen.

Het voorstel om de bijdrage vast te stellen op € 0,60 per ziel, wordt aangenomen met 40 stemmen voor en 2 tegen. Het voorstel tot toestemming voor incidentele geldinzameling, wanneer dat nodig mocht zijn, wordt aangenomen met 42 stemmen voor en 1 onthouding.

De aanbevelingen van de commissie worden overgenomen.

68. Ondertekeningsformulier (LV 40)

De Regio Schiedam heeft de LV in een brief (*Bijlage LV 40.1*) geïnformeerd over een aanpassing die deze regio, om begripsverwarring te voorkomen, heeft aangebracht op een onderdeel (de rol van de regio bij tucht) van het ondertekeningsformulier voor Dienaren des Woords. De regio vraagt of hiertegen bij de LV bezwaren bestaan.

Na enige discussie wordt op voorstel van de preses besloten om aan te bevelen - in de lijn van LV-Apeldoorn 1994-1995 - het aangenomen ondertekeningsformulier ongewijzigd te aanvaarden en in voorkomende gevallen artikel 30 van het AKS te hanteren.

[De brief van de regio Enschede/Zwolle over de betekenis van het ondertekeningsformulier (Bijlage LV 40.4) wordt behandeld onder punt 104.]

69. Liedboek 2000 (LV 38)

Namens de commissie vult ds. J.H. Veeffkind het commissierapport (*Bijlage LV 38.1*) aan. Een eventuele commissie voor een nieuw liedboek zal naar alle waarschijnlijkheid pas dit jaar worden gestart; een bericht over waarnemerschap wordt pas daarna verwacht. De CGK achten een waarnemerschap vooralsnog niet aan de orde. De GKV zouden in dezen waarschijnlijk wel met ons willen optrekken. CGK en GKV stellen contact met de NGK over deze zaken zoer op prijs. Informeel is afgesproken om elkaar op de hoogte te houden van ontwikkelingen.

Aan CGK en GKV is gevraagd om samen met ons tot een aanvullende bundel te komen; de GKV-deputaten lijken dit wel te willen. Leden van de in 1978 ingestelde Landelijke Gezangencommissie zijn van mening dat, gezien 'wild groei' op dit gebied, het misschien goed zou zijn een commissie te benoemen die aanbevelingen doet voor het kerkelijk gebruik van opwekkingsliederen en andere liederen.

Verschillende afgevaardigden zijn geen voorstander van een aanvullende gezangenbundel. Voor de bestaande aanvullende Nederlands Gerefor-

meerde gezangenbundel is nauwelijks belangstelling. Verder werkt het gebruik van lied- en gezangenbundels canoniserend; het gebruik van andere bronnen wordt erdoor belemmerd. Ds. Veeffkind ondersteunt deze opmerking; hij is voorstander van een losbladig systeem.

Opgemerkt wordt dat het aanbeveling verdient om een permanente commissie te benoemen met deskundigen die aanbevelingen kan doen over voor de kerkdienst geschikte liederen en te gebruiken liturgische vormen.

De vergadering gaat (unaniem) akkoord met drie voorstellen van de commissie:

1. De LV benoemt commissieleden voor deelname aan de totstandkoming van een nieuw liedboek;
2. De LV geeft mandaat voor waarnemerschap;
3. De GKV en CGK worden officieel op de hoogte gehouden van ontwikkelingen binnen de NGK op dit punt.

Het voorstel om, in het geval de Gereformeerde kerken (Vrijgemaakt) tot een aanvullende bundel willen komen, hieraan mee te werken, wordt verworpen met 23 stemmen tegen, 9 stemmen voor en 10 onthoudingen.

70. Steunbehoevende studenten (LV 23)

Namens de Commissie Steunbehoevende Theologische Studenten zijn de brs. W. Logtmeijer en G. Nentjes aanwezig. Br. Logtmeijer geeft enkele aanvullingen op het rapport van de commissie (*Bijlage LV 23.1*).

Desgevraagd zegt br. Logtmeijer dat alleen studenten ondersteuning ontvangen die naar verwachting predikant zullen worden.

De vergadering stemt met 1 stem tegen, en met de aantekening dat niet-bijdragende kerken worden aangesproken op hun tekort schieten, in met:

De Commissie Steunbehoevende Kerken wordt gemachtigd om, wanneer blijkt dat de financiële middelen ontoereikend zijn, in 2002 een bijdrage van de kerken te vragen van f 1,- per ziel (€ 0,45).

71. Dovenpastoraat (LV 46.3)

Over het voorstel van de kerken van de regio Enschede/ Zwolle om deel te nemen aan het Interkerkelijk Dovenpastoraat (*Bijlage LV 46.3*) wordt opgemerkt dat de nodige onderbouwing en uitwerking ontbreekt. Genoemd wordt dat de samenwerkingsgemeente Arnhem een pastoraal werker voor de doven heeft aangesteld. Daaraan wordt toegevoegd dat er behoefte is aan dovenpastoraat en dat structurering daarvan noodzakelijk is. De vergadering neemt met algemene stemmen het voorstel aan om een commissie in het leven te roepen die de behoefte aan dovenpastoraat in kaart moet brengen en de LV kan dienen met concrete voorstellen:

Gehoord de brief van de regio Enschede/Zwolle en de daarin vervatte overwegingen, besluit de vergadering tot het instellen van een Commissie Dovenpastoraat welke als opdracht heeft te onderzoeken of, hoe en onder welke voorwaarden het Nederlands Gereformeerd kerkverband zinvol kan participeren in het Interkerkelijk Dovenpastoraat en draagt de commissie op over haar onderzoek te rapporteren aan de eerstkomende LV.

72. Akkoord van Kerkelijk Samenleven (LV12) Vervolg van punt 51

Na enige discussie over de zin en noodzaak van actualisatie van het AKS wordt het voorstel hiertoe van de regio Noord-Nederland met 22 stemmen voor en 17 tegen aangenomen. Met algemene stemmen wordt het voorstel aangenomen om aan de uitgave van het AKS een overzichtelijke opsomming van relevante LV-besluiten toe te voegen, waardoor langdurig zoeken in diverse acta overbodig wordt. Het besluit luidt:

A.

Gehoord het rapport van de commissie Akkoord Kerkelijk Samenleven,

overwegende dat voorkomen moet worden dat het AKS al te zeer een gedateerd document wordt,

voorts overwegende dat de discussie rondom het rapport van de commissie 'Rechtspositie Predikanten' zeer waarschijnlijk tot actualisering uitnodigt,

spreekt de Landelijke Vergadering als haar oordeel uit dat het wenselijk is tot een actualisering van het AKS te komen, namelijk op die onderdelen, waarvan verwacht mag worden dat een actualisering algemeen wenselijk wordt geacht, zonder dat daarbij sprake is van uitbreiding of aanscherping,

en besluit zij tot het instellen van een commissie AKS;

zij draagt de commissie op bedoelde actualisering van het AKS voor te bereiden en daarover aan de volgende LV te rapporteren.

B.

De LV 2001 spreekt uit het wenselijk te achten dat de kerken over een handzame geactualiseerde uitgave van het AKS kunnen beschikken met bijlagen bestaande uit voor de kerken relevante besluiten van de diverse Landelijke Vergaderingen, en draagt de commissie AKS tevens op een uitgave van een geactualiseerd AKS met bijlagen voor te bereiden en daarover op de volgende Landelijke Vergadering te rapporteren.

ZESDE ZITTING – 9 JUNI 2001

85. Steunbehoevende Kerken (LV 28)

Van de Commissie Steunbehoevende Kerken (CSK) zijn aanwezig de brs. W.L. Boone, H.G. Lakerveld en E. Westerduin.

Naast het rapport van de commissie (*Bijlage LV 28.1*), de aan het rapport toegevoegde toelichting (incl. bijlage) en een ter vergadering uitgereikt financieel overzicht van steunbijdragen 1998-2001 worden ook de brieven van de kerk van Lisse (*Bijlagen LV 28.2 en LV28.3*) en van de regio 's-Gravenhage (*Bijlage LV 28.4*) behandeld.

De commissievoorzitter, br. H.G. Lakerveld, leidt de bespreking in. Hij wijst onder meer op het feit dat in de afgelopen jaren de geldelijke steun is toegenomen en dat mede daardoor de financiële reserve is verminderd. Bovendien zal het aantal steunaanvragen zeer waarschijnlijk stijgen. Leden van de CSK hebben de regiovergaderingen bezocht om het steunbeleid en de taak van de regio's hierin toe te lichten.

Financiële steun aan kleine gemeenten

Vele sprekers gaan in op het voorstel van de commissie dat kerken met minder dan 125 leden niet voor financiële steun in aanmerking komen, tenzij er bijzondere en overtuigende redenen zijn. Door een afgevaardigde wordt deze grens onaanvaardbaar genoemd. De gemeente van Lisse bijvoorbeeld, functioneert al dertig jaar met veel minder dan 125 leden en heeft haar bestaansrecht bewezen en mag daarom toch rekenen op de steun van de zusterkerken.

Een andere afgevaardigde ziet liever geen getallen genoemd, maar pleit voor een geestelijke benadering van de steunaanvraag.

Br. Lakerveld zegt dat het getalscriterium is gebaseerd op de gemiddelde kerkelijke bijdrage van ruim zevenhonderd gulden per belijdend lid. De voorgestelde grens van 125 leden is een arbitraire grens, die desgewenst door de vergadering kan worden verlaagd - met inachtneming van de financiële consequenties.

Een afgevaardigde pleit voor het stellen van een limiet aan het steunbedrag in plaats van het hanteren van een ledengrens.

Opgemerkt wordt dat ook kleine gemeenten doorlopend worden geconfronteerd met hogere bedragen voor financiële afdrachten. Zou het een oplossing kunnen zijn dat voor kleine gemeenten differentiatie wordt aangebracht in de gevraagde bedragen? Ook wordt het idee geopperd dat grotere gemeenten een kleine gemeente financieel zouden adopteren.

Overige steun aan kleine gemeentes

De nood van de kleine gemeenten ligt onder andere bij het invullen van de ambten en de ontplooiingskansen voor de jeugd. In dit verband wordt gepleit voor uitbreiding van de taak van de CSK met een 'pastorale poot'

voor kleine gemeenten, waar advies kan worden ingewonnen over veranderingsprocessen, kerkenraadstructuren en dergelijke.

Br. Lakerveld zegt dat de ideeën in principe op de steun van de commissie kunnen rekenen, maar dat deze wel een aangepaste bemensing van de commissie zouden vergen.

Gewezen wordt op het inschakelen van de STAGG bij vragen rondom voortbestaan of opheffing van kleine gemeenten en de mogelijkheid van samenwerking met gemeenten uit andere kerkverbanden. Ook wordt gewezen op de rol van het consulentenschap.

Vanuit de vergadering worden bovengenoemde ideeën in een tweetal voorstellen vastgelegd.

Vervolg zie punt 116

86. Diaconale Commissie (LV 42)

Namens de Diaconale Commissie (DC) is aanwezig br. F. van Egmond. Hij geeft aanvulling en toelichting op het rapport (*Bijlage LV 42.2*).

De vuurwerkcramp in Enschede (mei 2000) heeft ertoe geleid dat het STAGG-kantoor te Enschede zal worden heropend. De kosten hiervan kunnen worden betaald uit de opbrengst van de inzamelingsactie die in de kerken is gehouden voor de slachtoffers van de ramp.

Overleg is gaande met de Stichting Modus Vivendi (schuldhulpverlening) en de ISNA (nazorg aan ex-gedetineerden) om te komen tot een vorm van samenwerking.

Financiële bijdragen kerken aan de STAGG

De commissie heeft zorgen over de te geringe bijdrage van de kerken aan de Stichting voor Ambulante Geestelijke Gezondheidszorg (STAGG); er zijn ook kerken die in het geheel geen bijdrage geven. De redenen variëren tussen onvermogen en onwil om bij te dragen. Een enkele kerk zegt te kunnen doorverwijzen naar goede hulpverlening elders. De DC vraagt de LV om ook voor de STAGG te komen tot een door de LV gevraagde bijdrage per ziel.

Een afgevaardigde stelt voor dat kerken die een beroep doen op de STAGG een grotere financiële bijdrage leveren, waarbij wel onderscheid dient te worden gemaakt tussen persoonlijke hulpverlening en zaken rondom gemeentebouw, zoals cursussen en advies.

Op de vraag of de gevraagde hoofdelijke omslag via de LV wel kan, vanwege de stichtingsvorm van de STAGG, antwoordt br. Van Egmond dat de kerken de STAGG zelf in het leven hebben geroepen en dat statutair de DC toezicht uitoefent op de STAGG.

Diverse afgevaardigden zijn voorstander van de hoofdelijke omslag; de druk op niet-bijdragende kerken wordt hiermee opgevoerd. Een besluit hierover zal in een volgende zitting worden genomen, na het oordeel van de FC hierover gevraagd te hebben (zie punt 120).

Toekomst STAGG

De vraag komt naar voren of de NGK, als kleine kerkengroep, het zich kan blijven permitteren een hulpinstelling als de STAGG in stand te houden. Dertig jaar na het ontstaan van de STAGG-voorloper zijn motieven voor een aparte hulpverleningsorganisatie vrijwel verdwenen. Verschillende afgevaardigden spreken over de mogelijkheid van fusie of zeer nauwe samenwerking met andere organisaties. Ook wordt gevraagd of de STAGG wel thuishoort bij de DC omdat de STAGG meer pastorale functie heeft.

Br. Van Egmond zegt dat de STAGG groot voorstander is van samenwerking met organisaties uit andere kerkverbanden. Financiële motieven zijn niet de belangrijkste bij het samenwerkingsstreven van de STAGG. De gereformeerde hulporganisaties (STAGG, De Driehoek, GLIAGG) verwijzen regelmatig cliënten naar elkaar door. De voornaamste bestaansreden van de STAGG is dat zij gespecialiseerd is in bepaalde vormen van tweedelijns-hulpverlening. In dit verband wordt ook genoemd dat de STAGG-therapeut in overleg met de cliënt zelf de lengte van de behandeling kan bepalen, in tegenstelling tot een door de AWBZ aangewezen hulpverlener.

Overige onderwerpen

Op een vraag of de DC structureel meer informatie beschikbaar kan stellen aan de diaconieën over de zorg aan ouderen en gehandicapten, antwoordt br. Van Egmond dat de DC zelf de nodige kennis op dit terrein ontbeert. Een 'diaconaal steunpunt', voor onder meer deze zaken, zou zeer welkom zijn. Momenteel wordt zo veel mogelijk bij de zusterkerken informatie vergaard. Vaak wordt ook verwezen naar de PCOB. Op de jaarlijkse conferenties zijn vele deskundigen aanwezig die vragen van deelnemers kunnen beantwoorden. Afgevaardigde br. Koen zegt toe om in overleg met de STAGG een bemiddelende rol te spelen bij de informatieverstrekking over sociale voorzieningen aan de DC of aan diaconieën.

Het voorstel van de DC tot instelling van een werkgroep/commissie die zich bezighoudt met de materie van seksueel misbruik binnen pastorale relaties, zal worden besproken bij het agendapunt Meldpunt Seksueel Misbruik (zie punt 117).

87. Jeugdwerk (LV 48)

Ds. C.T. de Groot licht de brief van de samenwerkingsgemeente Lelystad (*Bijlage LV48.1*) toe. Indertijd is door omstandigheden voor het Nederlands Gereformeerd Jeugdwerk (NGJ) de stichtingsvorm gekozen. Nu lijkt de tijd rijp om het draagvlak te verbreden. Gevolg hiervan zal zijn dat aan de kerken een hoofdelijke omslag gevraagd gaat worden, maar ook dat de kerken mede het beleid kunnen bepalen.

Verschillende afgevaardigden betuigen hun instemming, waarbij wordt opgemerkt dat er geen duidelijk inzicht is gegeven in de financiële aspecten.

Er wordt op gewezen dat de functie van het NGJ de ondersteuning van het plaatselijke jeugdwerk moet zijn en blijven. Een afgevaardigde constateert dat de werkzaamheden van het NGJ zich verlegd hebben naar het organisatorische vlak; hij mist de inhoudelijke bijdragen via bijbelstudieweekends, jeugddag, het blad Verkenning, brochures, e.d. In dit opzicht wordt door het NGJ gesteund op jeugdorganisaties uit zusterkerken, waarin de eigenheid van de NGK uiteraard niet terug te vinden is. Hij is blij met de uitbreiding van het werk naar een ruimere leeftijdscategorie.

De stichtingsvorm van het NGJ roept bij enkele afgevaardigden vragen op in relatie met de voorgestelde verantwoordelijkheid van de gezamenlijke kerken.

Op uitnodiging van de vergadering vertelt br. A. Maliepaard, die samen met zr. P. Blokhuis-Marbus als vertegenwoordigers van het NGJ op de publieke tribune aanwezig is, het een en ander over het werk van het NGJ. Er is momenteel veel vraag naar advies over visieontwikkeling en te hanteren vormgeving van het jeugdwerk.

Met 39 stemmen voor, 1 stem tegen en 2 onthoudingen neemt de vergadering het volgende voorstel aan:

Gehoord de brief van de kerk van Lelystad en het daarin vervatte voorstel en de daaraan als bijlage toegevoegde brief van het bestuur van de Stichting NGJ aan de kerken, besluit de vergadering tot het instellen van een Commissie Jeugdwerk welke als opdracht heeft te onderzoeken hoe het jeugdwerk door de kerken - in zo nodig een andere vorm dan die van een stichting - kan worden voortgezet, zodanig dat de kerken zowel inhoudelijk als financieel verantwoordelijk zullen zijn, en draagt de commissie op over haar onderzoek aan de kerken te rapporteren met het oog op de eerstkomende LV.

De vergadering roept de kerken op in afwachting van landelijke besluitvorming het werk van het NGJ van harte en royaal te (blijven) steunen.

88. Opleiding Predikanten (LV 47) Vervolg van 39 en 48

Het moderamen heeft een gesprek gevoerd met het bestuur van het Nederlands Gereformeerd Seminarie. De preses kenschetst dit gesprek als positief en verhelderend; het verliep in een open en broederlijke sfeer. Doel van het gesprek was om te horen welke bezwaren het NGS heeft tegen een samenwerking met Apeldoorn (*Bijlage LV 47.3*).

Het moderamen heeft een voorstel geformuleerd waarin vele aspecten uit de vorige bespreking aan de orde komen. Op dit voorstel komen vele reacties:

Eigen instituut aanleunend tegen Apeldoorn

Het moderamenvoorstel stelt dat de COP met goede argumenten gekozen heeft voor een onderzoek naar een eigen opleidings- en begeleidingsinstituut, aanleunend tegen een bestaand opleidingsinstituut, waarbij gedacht is aan de TU te Apeldoorn. De preses zegt dat het NGS in het gesprek het heeft betreurd dat de COP afgeweken is van de opdracht en dat dit door de LV is geaccepteerd.

Een afgevaardigde zet vraagtekens bij de ingeslagen koers: Is de tijd nu rijp om de goedvarende schepen achter ons te verbranden? Zullen er in plaats van twee straks drie opleidingen zijn? Is het oorspronkelijke uitgangspunt van de LV-Doorn langzamerhand niet uit het zicht verdwenen? De preses benadrukt dat een opleiding gezocht wordt waarnaar alle studenten hun weg weten te vinden. Het gaat niet om 'verbranden' of afbreken, maar om het opbouwen van iets nieuws; hierbij kan het pijn doen om dingen op te geven of uit handen te geven.

Over het contact met de TU Apeldoorn zegt br. Veenhof, voorzitter van de COP, dat de senaat het COP-voorstel voorsnog heeft aanvaard als een bijzondere inschrijfregeling en dat het curatorium heeft erkend dat het tot de competentie van de senaat behoort om een dergelijk besluit te nemen.

De preses zegt dat het onjuist is te stellen dat het een bijbelse verplichting is om als (kleine) kerkengroep een eigen predikantenopleiding te hebben. Hij roept in herinnering dat, toen de zaak van de predikantenopleiding in het verleden voor het eerst op de LV ter sprake kwam, zelfs de bereidheid werd geuit de opleiding geheel uit handen te geven ('het Apeldoorn-advies'). Voor het gevoelen van het moderamen is het zo dat de theologische opleidingen in Apeldoorn en Kampen voluit beantwoorden aan de door onze kerken te stellen eisen. Wanneer het dan mogelijk is om binnen een instituut een deel van de opleiding in eigen handen te hebben, moet dat toch zeker nagestreefd worden.

Het eigene van de kerken

Het moderamenvoorstel stelt dat 'het eigene van de kerken zoals dat o.a. vorm heeft gekregen in de TSB en het NGS' een plaats krijgt in het eigen instituut. Vanuit de vergadering wordt in de plaats daarvan voorgesteld: 'dat het eigene van de TSB en het NGS in het opleidings- en begeleidingsinstituut een plaats behoort te hebben'.

Br. K.R. Veenhof voelt meer voor de eerste formulering: de COP wil ook de kernonderdelen van de twee programma's integreren. Hij pleit ervoor om 'het eigene' een invulling te geven. De preses verwijst voor het eigene in de opleiding naar het COP-rapport, punt 3.2.

De regio Harderwijk staat op het standpunt dat een opleiding tot predikant van begin tot eind een eenheid zou moeten zijn - het kan geen kwestie zijn van 'knippen en plakken van onderdelen'.

Plaats van de theologie in de opleiding van predikanten

De preses meldt dat in de bespreking met het NGS de meeste tijd is besteed aan de plaats van de theologie in de opleiding. Het moderamen en het NGS denken hierover verschillend en daarover zal zeker nog moeten worden doorgepraat. Ook van andere zijde wordt gesteld dat het gesprek over de theologie in de opleiding en over de gehanteerde filosofische uitgangspunten aandacht verdienen in het vervolg van de bespreking. Ten aanzien van de plaats van de theologie wijst br. Veenhof op punt 7.6 uit het COP-rapport.

Academisch niveau van de docenten

Enkele vragen gaan over het gestelde in het moderamenvoorstel dat, met het oog op de accreditatie van de opleiding door de overheid, de NG-kerken docenten dienen aan te stellen van academisch niveau, wat niet perse verbonden is aan een academische graad. Geantwoord wordt dat een behaalde graad een objectieve meting inhoudt, maar wanneer deskundigheid op andere wijze kan worden aangetoond, de academische graad niet doorslaggevend is.

Studievrijheid etc

In het moderamenvoorstel wordt het punt van de studievrijheid gemist en de positie van studenten die niet het doel hebben predikant te willen worden en ook de begeleidende taak van het eigen opleidingsinstituut voor studenten die van elders komen. Door de preses wordt hiervoor verwezen naar punt 7.9 en 7.8 van het COP-rapport. Daarnaast wordt aandacht gevraagd voor de aspecten studiefinanciering (erkenning door de overheid) en contactmogelijkheden met veel andere studenten.

Positie NGS

De formulering in het moderamenvoorstel dat van het NGS maximale medewerking mag worden verwacht, ontmoet bezwaren vanwege de druk die hiermee op het NGS wordt gelegd. De preses zegt dat is bedoeld op de broederlijke samenwerking die van elkaar verwacht mag worden, het is zeker niet bedoeld om elkaar een juk op te leggen.

Vervolg zie punten 100 en 121

ZEVENDE ZITTING – 23 JUNI 2001

100. Opleiding predikanten (LV 47) *Vervolg van punten 39, 48 en 88*

Het moderamen dient een nieuw voorstel in waarin diverse opmerkingen van afgevaardigden uit de vorige zitting zijn verwerkt.

Ds. J.J. van Es heeft met enkele anderen een voorstel ingediend en geeft daarop een toelichting. In het moderamenvoorstel werd aandacht voor de voorvragen zijns inziens node gemist. De discussie over de predikantenopleiding moet onderbouwd worden door die over de prediking. De inhoud van de hele opleiding moet ten dienste staan van de verkondiging. De Dienst van het Woord is principieel iets geheel anders is dan de beoefening van theologie.

De bespreking richt zich vervolgens op dit nieuwe voorstel.

Diverse vraagtekens worden geplaatst bij de weergave van besluiten van eerdere Landelijke Vergaderingen over de opleiding, zoals het ontraden van een studie aan de rijksuniversiteiten. Opgemerkt wordt dat de kerken met het 'Apeldoorn-advies' aangegeven hebben een deugdelijke vakopleiding tot een drs.-titel voor te staan, waarop enkele uitzonderingen mogelijk zijn.

Over de opdracht aan de COP tot onderzoek van integratie van TSB en NGS zegt ds. Van Es dat dit geen fusie inhoudt, maar dat beide in zijn visie hun eigen functie en waarde behouden.

De opleiding van predikanten

Een afgevaardigde zegt dat de opleiding meer op de toekomst gericht moet zijn, flexibiliteit in zich moet hebben en minder het oude model van kerk-zijn moet nastreven. Onze kerken hebben mensen nodig voor verschillende bedieningen, niet alleen voor Woordbediening in de gemeente (o.a. als lerend ouderling), maar ook voor evangelisatie en ander gespecialiseerd (groepsgericht) werk. Die flexibiliteit lijkt meer gewaarborgd te zijn in een NGS/TSB-combinatie, dan in een opleiding die grotendeels universitair van karakter is.

Ds. Van Es waardeert de bestaande toestand positief; deze biedt meer mogelijkheden voor de toekomst dan het COP-voorstel. Een andere afgevaardigde ziet een oplossing in een nieuwe, uitgebreide TSB, naast het Seminarie. Aan het NGS zou invloed gegeven kunnen worden op het TSB-programma.

Br. Veenhof zegt dat de COP bezwaren heeft tegen een volledig eigen opleiding (isolement, niet-occumenisch, e.d.). Volgens ds. Van Es is dit geen versnippering van krachten, maar juist een bundeling daarvan.

Basisvragen

Een afgevaardigde constateert dat het NGS nu voor het eerst en indirect haar idealen (een op de prediking gerichte opleiding) heeft ingebracht, ter-

wijl het logischer zou zijn geweest om dit al veel eerder en beargumenteerd aan de LV voor te leggen. De LV-Doorn heeft de COP niet de opdracht gegeven om de voorvragen te bespreken; er was al besloten tot de doctoraalnorm. Het lijkt er nu op dat het voorstel de doctoraalnorm wil terugdraaien. Ds. Van Es zegt dat de basisvragen al heel vaak voor het voetlicht waren gekomen en dat de stellingname van het NGS als bekend mag worden verondersteld. Omdat de juiste bedoelingen in het verleden kennelijk niet goed zijn overgekomen, was het Seminarie verheugd over het gesprek met het moderamen op 23 mei jl.

Br. Veenhof bestrijdt de voorstelling dat de COP voorstander is van 'theologische wetenschappers'. Het doel is predikanten op te leiden met een vakdiploma (doctoraal). Dat is ook wat de LV-Doorn heeft uitgesproken. Mocht er kritiek zijn op de theologie in de programma's van Apeldoorn of de TSB, laat dat dan aangegeven worden.

Volgens ds. Van Es zegt de doctorandustitel niets over de aard van de studie tot predikant. Zijn betoog 'tegen de theologie' moet verstaan worden tegen verkeerde theologie; het gaat niet om kritiek op de TUA of de TSB, het gaat om een gepast gebruik maken van de theologie.

De preses beaamt dat een goede doordinking ten grondslag moet liggen aan de visie op de opleiding. Ook benadrukt hij dat de kerken op verschillende landelijke vergaderingen gezocht hebben naar eenheid in de opleiding omdat dat alles te maken heeft met de eenheid in belijden en beleven.

Visie ds. A. vd Dussen (TSB)

De vergadering nodigt ds. A. van der Dussen, die namens de studiebegeleiders de vergadering bijwoont, uit om zijn visie te geven.

Ds. Van der Dussen onderstreept de grote verbondenheid tussen NGS en TSB in wezenlijke zaken, maar er is tevens wat spanning en wrijving. Het onderlinge gesprek is in ontwikkeling, maar moet zeker qua inhoud niet worden overschat. Het standpunt van het NGS resulteert in een beduidend minder positieve waardering van de theologische wetenschap dan die van de studiebegeleiders. Dat de theologie de Woordverkondiging in de weg kan staan, wordt door spreker niet zo herkend: de theologie is dienstbaar bij en moet dienstbaar zijn aan een beter verstaan van de Schriften. Ook de moderne theologie moet in de predikantenopleiding aan de orde komen omdat voorgangers weerbaar moeten zijn. De TSB ziet het als opdracht om verzoenend en naar eenheid jagend het gesprek met het NGS aan te gaan.

Voortzetting van gesprek met het NGS

Van verschillende kanten wordt aangegeven dat het gesprek met het Seminarie een vervolg moet krijgen. Het NGS is nu meer gespreksgezind dan ooit en dat moet gewaardeerd worden. Daarbij komt dat het standpunt van het NGS nog nooit zo duidelijk op een LV heeft geklonken.

Een drietal afgevaardigden dient een amendement in op het moderamen-voorstel, waarin wordt uitgesproken "dat met het NGS het gesprek waarin

de basisvragen voldoende aandacht krijgen, voortgezet moet worden, opdat het eigene van het NGS duidelijk zal worden".

Volgens Ds. Van Es zijn in dit amendement, als het wordt aangenomen, voldoende garanties aanwezig voor de inhoudelijke zaken van het door hem verdedigde voorstel, om dat dan in te trekken.

Voortzetting van de bespreking op de volgende dag (punt 121).

102. Radio- en tv-aangelegenheden (LV 16)

De voltallige commissie is aanwezig: ds. W. van Dijk, ds. B.J. Eikelboom, br. F.W. Ferwerda, ds. Z.G. van Oene en br. R.W. Visser.

Br. W. Ferwerda geeft een korte inleiding op het rapport (*Bijlage LV 16.1*). De radiodiensten hebben gemiddeld vijftienduizend luisteraars, de tv-diensten vijftig- tot tachtigduizend kijkers/luisteraars. Deze aantallen bepalen in sterke mate de doelstelling van de Zendtijd voor Kerken, zoals verwoord in het 'mission statement': een wervend appèl doen uitgaan tot hen die geen relatie met de kerk en het evangelie (meer) hebben.

Br. Ferwerda vermeldt het aanstaande aftreden van de voorzitter van de commissie, ds. Van Oene, na bijna dertig jaar commissiewerk.

Op de suggestie om een beperkte groep predikanten aan te wijzen die vanwege hun gaven bij uitstek geschikt zijn om in radio- of tv-diensten voor te gaan, zegt br. Ferwerda dat in principe alle gemeenten het recht hebben om een uitzending te verzorgen. In de praktijk blijkt er een zekere 'natuurlijke' selectie plaats te vinden.

Een afgevaardigde spreekt waardering uit voor de excellente begeleiding die hij heeft ontvangen bij de voorbereiding en uitvoering van een recente tv-dienst. Een andere afgevaardigde heeft ervaren dat de voorganger door de ZvK-begeleiding sterk bepaald wordt bij de kijker/luisteraar thuis en dat de eigen gemeente op het tweede plan komt. Br. Ferwerda beaamt deze gedragslijn. Toch kunnen voorganger en gemeente volgens hem voldoende invloed hebben op de totale stijl van de dienst. De commissie waakt voor een eenzijdige benadering.

De vergadering neemt het volgende voorstel aan:

De vergadering heeft met dankbaarheid kennis genomen van het rapport van de Commissie voor radio- en tv-aangelegenheden, en spreekt als haar oordeel uit dat de commissie haar werkzaamheden op de door haar voorgestelde wijze kan vervolgen, niet alleen door kerken ten behoeve van een uitzending voor een kerkdienst voor radio en/of tv aan te zoeken, maar ook door zich op andere wijze te laten betrekken bij de verspreiding van het Evangelie met behulp van moderne communicatiemiddelen. Zij verleent de commissie décharge voor haar werkzaamheden gedurende de verslagperiode en (her)benoemt in de commissie de brs. W. van Dijk, B.J. Eikelboom, W. Ferwerda, A.M. van Leeuwen en R.W. Visser.

De door de commissie gevraagde uitbreiding van de taak van de commissie tot het gebied van internet blijkt op geen bezwaren te stuiten bij de Commissie voor Contact-en-Samenspreking-met-andere-kerken, die zich reeds namens de kerken met Internet bezighoudt.

Ds. Z.G. van Oene zal nog een jaar lid van de commissie zijn om zijn kennis en werkzaamheden over te dragen.

103. Contact en samenspreking met andere kerken – binnenland

(LV 22) (Vervolg van punt 53) en

104. Ondertekeningsformulier (LV 40) (Zie ook punt 68)

Beide agendapunten hangen samen en worden daarom tegelijk besproken. Aanwezig namens Deputaten Eenheid van de Gereformeerde belijders in Nederland van de Christelijke Gereformeerde Kerken (CGK): ds. J. van Dijken en prof. dr. T.M. Hofman; namens Deputaten Kerkelijke Eenheid van de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt (GKV): ds. H. ten Brinke en br. E. Boerma. Namens de Commissie voor Contact en Samenspreking met andere kerken (CCS) is o.a. aanwezig ds. W. Smouter.

Het moderamen heeft, na overleg met de CCS, een voorstel ingediend voor een besluit inzake de contacten met CGK en GKV. Ds. C.T. de Groot geeft een toelichting op dit voorstel (*Bijlage LV 22.9*).

De afgevaardigden van de regio Amsterdam-Haarlem trekken hun voorstel (*zie agendapunt 53*) in, omdat de strekking ervan verwoord is in het moderamenvoorstel. De regio Enschede-Zwolle dient een voorstel in waarin wordt uitgesproken dat het ondertekeningsformulier van 1995 ook van toepassing is voor die predikanten die het niet ondertekend hebben. (*Zie ook de brief van de regio Enschede/Zwolle Bijlage LV 40.4*). Br. I. van Keulen zegt in zijn toelichting dat daarmee nog eens expliciet wordt uitgesproken dat in het in 1995 vastgestelde ondertekeningsformulier een bepaalde binding aan de belijdenis is vastgelegd, waaraan alle predikanten zich hebben te houden, ook degenen die niet ondertekenen.

Diverse afgevaardigden reageren op het voorstel Enschede/Zwolle.

Er is waardering voor de intentie van het voorstel om de contacten met GKV en CGK voort te zetten, maar het doet geen recht aan serieuze bezwaren tegen het verplicht ondertekenen van het ondertekeningsformulier. Toen het formulier door de LV werd vastgesteld waren er serieuze bezwaren tegen het voorschrijven van een bepaald formulier. De LV-Apeldoorn heeft niet besloten het ondertekeningsformulier aan te nemen of in te voeren, maar "aan de kerken het gebruik hiervan dringend aan te bevelen". Gesteld wordt dat geen van de kerken revisie van dit besluit heeft voorgesteld, wat betekent dat alle kerken dat besluit hebben aanvaard.

De LV-Apeldoorn heeft ruimte gegeven om het formulier niet te ondertekenen. Zo heeft de regio Utrecht, met diverse argumenten onderbouwd, besloten het formulier niet in te voeren. Het voorstel van de regio Ensche-

de-Zwolle kan zo gezien worden dat het de andere kerken wat oplegt, niet de binding aan de belijdenis, maar de binding aan een bepaald formulier. Bovendien, zo wordt gesteld, kan het niet zo zijn dat iemand die niet ondertekend heeft, geacht wordt te horen bij hen die wel ondertekenden.

Benadrukt wordt dat artikel van 17 van het AKS duidelijk is: ambtsdragers tekenen de belijdenis, de drie Formulieren van Eenigheid. "Wij achten ons allen gebonden aan de belijdenis".

Een afgevaardigde zegt voorstander te zijn van "een soepele binding aan de gereformeerde belijdenis, die je levend moet houden, en die je niet moet vastspijkeren op woorden en letters".

Een ander wijst erop dat in de toespoken namens CGK en GKV niet alleen onze instemming werd gevraagd, maar "overtuigend tot gelding laten komen dat Schrift en belijdenis gezag hebben in de kerk, ook in het kerkverband, ook in de manier waarop het AKS dat structureert" (Prof. Maris) en "vast te leggen, te expliciteren, dat de NGK ondubbelzinnig instemmen met de gereformeerde belijdenisgeschriften" (ds. Sliggers).

Ds. Smouter vindt het voorstel Enschede/Zwolle moeilijk uit te leggen aan de zusterkerken en voelt op dat punt meer voor het moderamen voorstel.

Ook over het moderamen voorstel zijn er vragen:

Is het wel zuiver om plaatselijke toenadering en samenwerking te bevorderen als de zusterkerken een terughoudend beleid voeren? Ds. C.T. de Groot antwoordt dat plaatselijke zegen landelijk bevruchtend kan werken.

Vragen wij niet teveel van de plaatselijke kerken om toenadering en samenwerking te bevorderen; het is een zeer tijdrovend en intensief proces.

Ds. Smouter merkt op dat diverse gemeenten die plaatselijk goede contacten met zusterkerken onderhouden, bij de CCS hebben aangedrongen op begeleiding hiervan op landelijk niveau.

Gewezen wordt op de bezwaren in het rapport van de CCS over eenzijdige weergave van de NGK-visie over Schrift en belijdenis door de CGK.

Het is erg 'zuinig' als in het besluit van CG-synode inzake de positie van samenwerkende en samenwerkingsgemeenten staat "dat terughoudendheid mag worden verwacht". Voorgesteld wordt om in de besluittekst over de contacten met de CGK een formulering op te nemen waaruit blijkt dat wij gezamenlijk aan de nadere omschrijving van de kerkrechtelijke positie van de samenwerkingsgemeenten willen werken (er kan geen sprake van zijn dat het ene kerkrecht het andere domineert). Ds. Smouter heeft positieve verwachtingen van de wijze waarop CGK-deputaten hiermee omgaan.

Unaniem aanvaardt de vergadering het amendement waarin de formulering over de kerken (enkele) die het AKS niet aanvaardden, "hechten zeer aan de Preambule" vervangen wordt door "hebben hun instemming betuigd met de Preambule". De regio Enschede-Zwolle trekt daarop zijn voorstel in.

Ook wordt met algemene stemmen een amendement uit de vergadering aanvaard waarin de LV "de plaatselijke kerken oproept om op de weg van goede christelijke oecumene verder te gaan om zo te komen tot nauwere samenwerking, wederzijdse erkenning en waar mogelijk kerkelijke eenheid". Ten slotte wordt het moderamenvoorstel in zijn geheel in stemming gebracht, waarbij de vergadering hier unaniem mee akkoord gaat.

Besluit inzake contacten met de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Gereformeerde Kerken (Vrijgemaakt)

De Landelijke Vergadering heeft kennis genomen van het rapport van de Commissie voor Contact en Samenspreking over de contacten met de Christelijke Gereformeerde Kerken (verder: CGK) en de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt (verder: GKV).

Bij de bespreking was wat de CGK betreft ook de brief van de Generale Synode van Haarlem-Noord 1998 ter tafel, gedateerd 12 januari 1999, met als bijlage de besluiten ter zake van diezelfde Synode. Ter vergadering werd de toespraak van dr. J.W. Maris gehoord, die als voorzitter van Deputaten Eenheid Gereformeerde belijders sprak.

Bij de bespreking was wat de GKV betreft ook de brief van de Generale Synode van Leusden 1999 ter tafel, gedateerd 8 oktober 1999, met als bijlage de besluiten ter zake van diezelfde Synode. Ter vergadering werd de toespraak van ds. M.H. Sliggers gehoord, die als voorzitter van Deputaten Kerkelijke Eenheid sprak.

A. Overwegingen

1. We constateren met verdriet, dat de CGK synode een voorlopig einde heeft gemaakt aan de besprekingen, gericht op eenheid en dat de GKV synode geen basis zag om terug te komen op het besluit van haar voorganger, de verkennende contacten met onze kerken te beëindigen.
2. Kennelijk hebben beide zusterkerken de onomwonden uitspraak van de LV Doorn 1998 over de schriftuurlijke en confessionele basis waarop onze kerken aanspreekbaar zijn, niet als gemeenschappelijke basis opgevat.
3. We noteren daarbij wel, dat de bezwaren zich gelukkig niet zo zeer richten op de leer in onze kerken, maar vooral op de orde waarin eventuele problemen kerkelijk worden behandeld en met name op het feit, dat ons ondertekeningsformulier niet in alle kerken en regio's optimaal functioneert.
4. We erkennen, dat dit laatste een vreemde indruk maakt. Toch betekent dit niet, dat kerken die het betreffende formulier niet gebruiken, hun ambtsdragers niet aan de belijdenis binden. Artikel 17 van het AKS spreekt daarover duidelijke taal. En ook de

enkele kerken die het AKS niet aanvaardden, hebben hun instemming betuigd met de Preambule, waarin we uitspreken dat we in het belijden van de waarheid van de Heilige Schrift, zoals in de drie Formulleren van Enigheid is uitgedrukt, onze eenheid en de grond van ons same ngaan vinden.

5. Enerzijds hechten we aan onze onbekrompen en op vertrouwen gebaseerde omgang met ons gereformeerde erfgoed, zeker in een tijd als de onze die erom vraagt dat we ons de leer van de Schrift opnieuw toeëigenen. Anderzijds willen we de oprechte en gezamenlijke zorg van onze beide zusterkerken niet negeren. Daarom willen we een weg zoeken om de bezinning hierop te bevorderen.
6. Wat de CGK betreft overwegen we nog het volgende:
 - a. we vinden het bemoedigend, dat de gesprekken op landelijk vlak niet geheel zijn afgebroken, maar zonder de klem van op handen zijnde eenheid in goede harmonie konden verlopen.
 - b. we verheugen ons erover, dat in de gesprekken is gebleken, dat het de plaatselijke kerken die wel samenwerken niet moeilijk gemaakt wordt.
 - c. het lijkt ons het overwegen waard om in te gaan op het door dr. Maris geuite voorstel om terzake van de toe-eigening des heils aansluiting te zoeken bij de overeenstemming die met de GKV is bereikt.
7. Wat de GKV betreft overwegen we nog het volgende:
 - a. we zijn verheugd, dat de Synode ondanks het niet aangaan van op eenheid gerichte samenspreking, toch ruimte gemaakt heeft voor verder gaande contacten op plaatselijk vlak.
 - b. we vinden het bemoedigend, dat de gesprekken op landelijk vlak niet geheel zijn afgebroken, maar zelfs tot goede en inhoudelijke contacten hebben geleid, waarin veel wederzijdse overeenstemming werd bereikt.

B. Op basis van deze overwegingen spreekt de vergadering uit:

1. dat zij er met verdriet in berust, dat de CGK en de GKV op dit moment geen basis zien voor gesprekken met ons, gericht op kerkelijke eenheid
2. dat de eenheid met beide zusterkerken in het gemeenschappelijk belijden niettemin in onze ogen vraagt om een uitdrukking daarvan in meer kerkelijke eenheid
3. dat we de zorg van beide zusterkerken over de manier waarop de eenheid in de leer bij ons bewaard wordt, serieus nemen en de bezinning daarop willen stimuleren
4. dat zij de plaatselijke kerken oproept om op de weg van goede christelijke oecumene verder te gaan, om zo te komen tot nauwe-

re samenwerking, wederzijdse erkenning en waar mogelijk kerkelijke eenheid

5. dat enige vorm van landelijk contact op deputaten/commissieniveau daarbij wenselijk is

C. De vergadering draagt de commissie op

1. de kerken te blijven representeren in het contact met de CGK en de GKV en daarbij te spreken over zaken van gemeenschappelijk belang
2. de relevante besluiten van deze Landelijke Vergadering aan beide Deputaten toe te lichten en desgewenst daarover te spreken
3. te onderzoeken of het mogelijk is om in het contact met de CGK terzake van de toe-eigening des heils aansluiting te zoeken bij de overeenstemming die met de GKV is bereikt
4. een gesprek aan te gaan met de kerken in regionaal verband, ter bezinning op de omgang met Gods Woord en de belijdenis en daarover aan de volgende LV te rapporteren. Daarbij komt in elk geval aan de orde
 - a. of de kerken iets herkennen van de zorg die onze zusterkerken uiten
 - b. hoe de kerken elkaar kunnen dienen bij het uitdragen van het evangelie, trouw aan de boodschap en verstaanbaar in eigen tijd en cultuur
 - c. hoe de kerken, op een wijze die bij onze kerken past, kunnen zorgdragen voor de benodigde eenheid in de leer
 - d. hoe de eenheid met beide zusterkerken, voor zover plaatselijk beleefd, ook op landelijk vlak kan worden bevorderd
5. aan deputaten van de beide zusterkerken zo goed mogelijk duidelijk te maken hoe de NGK, met andere gebruiken maar hetzelfde doel, proberen om kerk te zijn op de basis van Gods Woord in overeenstemming met het belijden der kerk
6. de plaatselijke kerken op hun verzoek te adviseren en te ondersteunen bij het realiseren resp. uitbouwen van samenwerking op plaatselijk niveau
7. wat de CGK betreft, de reeds volledig gefedereerde gemeenten desgevraagd te dienen met advies.

Dit besluit zal met een begeleidende brief ter kennis worden gebracht aan de synodes van de twee zusterkerken.

[Deze brieven zijn opgenomen als bijlagen LV 22.11 (U48) en LV 22.12 (U49)]

ACHTSTE ZITTING – 28 EN 29 SEPTEMBER 2001

116. Steunbehoevende Kerken (LV 28) Vervolg van punt 85

Ter tafel liggen 4 voorstellen:

- Een moderamenvoorstel, toegelicht door br. Lakerveld, dat het gehele onderwerp bestrijkt en elementen bevat uit de overige drie voorstellen.
- Een voorstel van een viertal afgevaardigden waarin diverse aspecten uit de vorige discussie (punt 85) zijn opgenomen.
- En voorstel van de regio Harderwijk waarin aan de taak van de Commissie Steunbehoevende Kerken wordt toegevoegd het creëren van een netwerk van grotere kerken die kleinere kerken adopteren.
- Een voorstel van een tweetal afgevaardigden dat het gehele onderwerp bestrijkt.

Gediscussieerd wordt over de taakverdeling (financiële en pastorale steun) tussen de CSK en de regio's. De commissie is van opinie dat een aantal taken die in de diverse voorstellen aan de commissie toegedacht worden, door de regio's opgepakt zouden moeten worden. Het belang van een goed functionerende regio, met oog voor de problematiek van de kleine gemeenten, wordt door de vergadering onderstreept.

Voorstel b wordt ter vergadering ingetrokken.

Het moderamenvoorstel wordt op enkele punten geamendeerd en vervolgens met 39 stemmen voor en 3 onthoudingen aangenomen. De overige voorstellen zijn daarmee verworpen.

Het besluit luidt als volgt:

Gehoord het rapport en de nadere toelichting en voorstellen van de Commissie Steunbehoevende Kerken, spreekt de vergadering als haar oordeel uit

- dat kerken (in de regel kleiner dan 250 leden), die een verzoek indienen voor financiële steun van de CSK, ook zelf zoeken naar creatieve oplossingen om in hun noden te voorzien;
- dat kerken met minder dan 125 leden niet voor steun in aanmerking komen, tenzij er bijzondere en overtuigende redenen zijn, die te maken hebben met speciale taken, geografische ligging of iets dergelijks;
- dat aan de opdracht van de commissie de inventarisatie en weging van de problemen van de kleine gemeenten dient te worden toegevoegd;
- dat het advies van de regionale vergaderingen betreffende de steunaanvragen inhoudelijk en positief moet zijn, waarbij alle relevante aspecten in overweging zijn genomen;
- dat steunaanvragende kerken een plan tot het op termijn overbodig doen zijn van steun dienen te overleggen;

- f. dat de steun in de regel niet meer mag bedragen dan 40% van het predikantstraktement;
- g. dat de van de kerken te vragen bijdrage verhoogd kan worden naar € 3.60;

De vergadering verleent de commissie décharge voor de door haar verrichte werkzaamheden gedurende de verslagperiode en draagt de commissie op haar werkzaamheden voort te zetten met inachtneming van de boven uitgesproken oordelen en daarover aan de kerken met het oog op de volgende LV te rapporteren;

zij (her)benoemt als leden van de commissie W.L. Boone, J. Bos, B.J. Eikelboom, C. v.d. Kerk, H.G. Lakerveld en E. Westerduin.

117. Meldpunt Seksueel Misbruik (LV 29) Vervolg van punten 21 en 86

Br. Van der Veen geeft een korte toelichting op het rapport van de bij punt 21 ingestelde tijdelijke commissie Meldpunt Seksueel Misbruik (Bijlage LV 29.3).

Het moderamen heeft de aanbevelingen van de commissie overgenomen in een voorstel dat, na enkele kleine wijzigingen via amendementen, met algemene stemmen wordt aangenomen.

Aanbevolen wordt de erkenning van het bestaande meldpunt (IV a) te concretiseren door de aanmelding bij dit meldpunt op de agenda van de regi-overgaderingen te plaatsen en voorts door meer bekendheid te geven aan dit meldpunt bijvoorbeeld door kennisgeving in het plaatselijke kerkblad (bijbehorend logo is per E-mail te verkrijgen bij br. Borg).

Het aangenomen besluit luidt:

De kerken - in Landelijke Vergadering te Amersfoort bijeen -

- I. hebben kennisgenomen van de voorstellen van de regio Harderwijk (Bijlage LV 29.1), de Diaconale Commissie (Bijlage LV 42.2) inzake het Meldpunt Seksueel Misbruik binnen kerkelijke/pastorale situaties en van het rapport van de tijdelijke commissie Meldpunt Seksueel Misbruik (Bijlage LV 29.a)
- II. overwegen
 - a. dat het wenselijk is dat er een landelijk "Meldpunt Seksueel Misbruik in pastorale relaties" met een daarbijbehorende klachtencommissie is die als onpartijdige instantie op afstand van de plaatselijke gemeente een oordeel kan vellen inzake een klacht van seksueel misbruik in een pastorale relatie;
 - b. dat het kerkrechtelijke oordeel over een ambtsdrager en andere kerkelijke werkers slechts toekomt aan de kerkenraad van de aangeklaagde ambtsdrager in samenspraak met het kerkverband (art. 30 AKS);

- c. dat het oordeel van een klachtencommissie van een landelijk meldpunt derhalve kerkrechtelijke het karakter van een advies aan de kerk en het kerkverband heeft;
- III. overwegen voorts
 - a. dat een landelijk meldpunt en klachtencommissie vanwege de vereiste deskundigheid en onpartijdigheid bij voorkeur een interkerkelijk karakter zal moeten hebben;
 - b. dat daarbij in eerste instantie te denken valt aan een meldpunt voor de Chr. Geref., Geref. Vrijgemaakte en Ned. Geref. Kerken;
 - c. dat ook gebruik gemaakt kan worden van (de expertise van) het meldpunt voor o.a. de Samen op Weg-kerken en de Vrije Evangelische Gemeenten;
- IV. spreken als hun oordeel uit
 - a. dat voor de korte termijn volstaan kan worden met erkenning van het bestaande Meldpunt voor Seksueel Misbruik (tot stand gekomen door particulier initiatief van leden van CGK, GKV en NGK) met de daaraan verbonden Klachtencommissie;
 - b. dat een voorlopige kerkelijke inbedding van dit bestaande meldpunt niet zonder een redelijke financiële bijdrage vanuit de kerken kan;
 - c. dat een raad, die afwijkend van het advies van de bestaande klachtencommissie oordeelt, zich tegenover de kerken in de regio heeft te verantwoorden;
 - d. dat voor de langere termijn een commissie benoemd dient te worden die kerkelijk en pastoraal beleid ter zake ontwikkelt en voorstelt;
- V. besluiten
 - a. de onder IVd bedoelde commissie Meldpunt Seksueel Misbruik in te stellen en haar op te dragen met in achtneming van het gerapporteerde door de tijdelijke commissie (29a) en de boven uitgesproken oordelen een beleid uit te werken en daarover te rapporteren aan de kerken met het oog op de volgende LV;
 - b. de Financiële Commissie op te dragen namens de kerken in de kosten van het bestaande Meldpunt op een naar het oordeel van de Financiële Commissie redelijke wijze bij te dragen;
 - c. de Tijdelijke Commissie te dechargeren onder dankzegging voor de verrichte werkzaamheden
- VI. benoemen als leden van de commissie Meldpunt Seksueel Misbruik: F. van Egmond, A. Kaldewey-Jansen, C.C. Koolsbergen, R.R. Roukema en J. Verheij-van der Wiel

118. Rechtspositie Predikanten (LV 41) Vervolg van punt 25

Het moderamen heeft over dit onderwerp een voorstel ingediend. De regio Arnhem heeft in een voorstel diverse amendementen voorgesteld op het rapport (Bijlage LV 41.1) van de Commissie Rechtspositie Predikanten.

Ds. Van Atten, voorzitter van de Commissie Rechtspositie Predikanten, gaat in op beide voorstellen, daarin bijgestaan door br. Rijken van Olst. De commissie kan zich goeddeels vinden in het voorstel van de regio Arnhem. Ds. Muller geeft een toelichting op het moderamenvoorstel.

Tijdens de bespreking worden vragen gesteld over de status van het commissierapport en van de bijgevoegde leidraad voor ontslag van een predikant uit de dienst om gewichtige redenen. Ook zijn er vragen over het voorstel in aanbeveling 2 van het commissierapport om, bij het voornemen om een predikant te ontslaan uit de dienst, hem eerst voor een periode van bijvoorbeeld twee jaar te ontheffen van zijn ambtelijk werk. De vragen kunnen niet ad hoc door de commissie beantwoord worden.

Het moderamen trekt zijn voorstel in. Verdere bespreking van dit onderwerp wordt opgeschort tot de volgende dag.

Vervolg zie punt 126

119. Financiële Commissie (LV 26) Vervolg van punt 8

De rapporten van de Financiële Commissie (Bijlagen LV 26.1 en LV 26.2) geven geen aanleiding tot opmerkingen. Aan de penningmeester wordt décharge verleend over het jaar 2000.

Als Bijlage 26.3 is aan deze Acta toegevoegd een brief van de Financiële Commissie met financieel overzicht 1999 - 2001 en begroting voor de jaren 2002-2004.

120. Diaconale Commissie (LV 42) Vervolg van punt 86

De vergadering stemt unaniem in met het standpunt in de brief van de Financiële Commissie (Bijlage LV 26.2) om de bijdragen van de kerken aan het STAGG niet te laten innen als door de LV gevraagde landelijke bijdragen per ziel, zoals was voorgesteld door de Diaconale Commissie.

121. Opleiding Predikanten (LV 47) Vervolg van 39, 48, 88 en 100

Het moderamen dient een gewijzigd voorstel in waarin eerder vanuit de vergadering ingediende voorstellen en amendementen zijn opgenomen.

Daarnaast is in bespreking het voorstel uit de vorige vergadering van ds. Van Es en anderen.

Ds. Muller geeft een toelichting op het moderamenvoorstel. De Commissie Opleiding Predikanten (COP) geeft bij monde van br. Bos aan dat zij zich in het moderamenvoorstel kan vinden. Ds. Van Es waardeert in het moderamenvoorstel de daarin geboden uitnodiging tot verder gesprek met het

Seminarie over de basisvragen. Wel maakt hij bezwaar tegen de tijdslimiet van één jaar waarin duidelijkheid bereikt moet worden en tegen de bepaling dat van het NGS medewerking mag worden gevraagd aan de totstandkoming van het voorgestelde eigen opleidings- en begeleidingsinstituut, aanleunend tegen een bestaand opleidingsinstituut. Zowel ds. Van Es als het moderamen ondervinden vanuit de vergadering steun voor hun standpunt met betrekking tot de in het moderamenvoorstel opgenomen termijn.

Ter vergadering wordt een aantal amendementen ingediend om aan de genoemde bezwaren tegen het moderamenvoorstel tegemoet te komen, waarna ds. Van Es zijn voorstel van tafel neemt.

Een amendement waarmee aan de voorgestelde tijdsduur van een jaar voor het gesprek met het NGS, de woorden 'zo mogelijk' worden toegevoegd, wordt verworpen met 20 stemmen tegen, 15 voor en 1 onthouding.

Het amendement dat aan het gesprek over de basisvragen toevoegt 'voor zover van invloed op de inhoud van de opleiding' wordt verworpen met 18 stemmen tegen, 14 voor en 2 onthoudingen.

Het moderamenvoorstel wordt vervolgens met een kleine wijziging met 31 stemmen voor en 5 onthoudingen aangenomen.

Het aangenomen besluit luidt:

Gehoord het rapport van de commissie Opleiding predikanten,

- I. spreken de Ned. Geref. Kerken, in Landelijke Vergadering bijeen te Amersfoort, uit
 - a. dat de commissie met goede argumenten gekozen heeft voor een onderzoek naar een eigen opleidings- en begeleidingsinstituut aanleunend tegen een bestaand opleidingsinstituut, waarbij met name gedacht is aan de TU te Apeldoorn;
- II. zij overwegen
 - a. dat - zoals door de LV van Doorn is uitgesproken - versnippering van krachten moet worden tegengegaan;
 - b. dat - zoals eveneens door de LV van Doorn is uitgesproken - meer eenheid in de opleiding tot het ambt van dienaar des Woords wenselijk is;
 - c. dat derhalve gestreefd moet worden naar een eigen opleidings- en begeleidingsinstituut aanleunend tegen een bestaand opleidingsinstituut;
 - d. dat het eigene van de kerken, zoals dat vorm heeft gekregen in o.a. de TSB en het NGS, daarin een plaats behoort te hebben;
 - e. dat een bestaand instituut met het oog op de accreditatie van de opleiding door de overheid begrijpelijkerwijs eist dat de NGkerken goede docenten aanstellen, die in staat zijn en bewezen hebben op academisch niveau te kunnen werken;
 - f. dat het werken op academisch niveau niet perse is verbonden aan het bezit van een academische graad (drs. of dr.);

- g. dat de opleiding en begeleiding in de eerste plaats is bedoeld om studenten op te leiden tot bekwame en geschikte predikanten;
 - h. dat rekening moet worden gehouden met (parttime) studenten met een zogenoemde late roeping;
 - i. dat rekening dient te worden gehouden met het open karakter dat aan de TSB steeds eigen is geweest, waardoor studenten die nog niet weten of ze predikant (kunnen) worden daar welkom zijn en meedoen in het werk;
- III. zij overwegen voorts
- a. dat uit het onderzoek van de commissie blijkt dat er mogelijkheden zijn voor een eigen opleidings- en begeleidingsinstituut in combinatie met inschrijving en studie aan de TU te Apeldoorn;
 - b. dat er rekening mee moet worden gehouden dat in de toekomst de samenwerking tussen de opleidingsinstituten van de CGK en de GKV mogelijk zal worden uitgebouwd;
 - c. dat het in het kader van de zgn. 'kleine oecumene' aanbeveling verdient dat de NG-kerken met hun opleiding en begeleiding van aanstaande predikanten op enige wijze bij deze mogelijke samenwerking worden betrokken;
- IV. zij overwegen tenslotte
- a. dat er van de zijde van de St. Ned. Geref. Seminarie slechts een geringe opening is om mee te werken aan de totstandkoming van een eigen opleidings- en begeleidingsinstituut aanleunend tegen een bestaand opleidingsinstituut;
 - b. dat het NGS van oordeel is dat de kerken een eigen opleidingsinstituut voor hun aanstaande predikanten behoren te hebben;
 - c. dat de kerken gekozen hebben voor een eigen begeleidingsinstituut (TSB) in combinatie met het advies om de studie aan de TU te Apeldoorn te volgen;
 - d. dat aangenomen moet worden dat de kerken vanwege de geringe omvang niet in staat zullen zijn op verantwoorde wijze een eigen opleidingsinstituut op academisch niveau tot stand te brengen en in stand te houden;
 - e. dat samenwerking met een bestaand instituut derhalve noodzakelijk blijft;
 - f. dat verwacht mag worden dat een eigen opleidings- en begeleidingsinstituut aanleunend tegen een bestaand instituut een wervend karakter zal hebben en in de toekomst voldoende studenten zal trekken;
- V. zij zijn van oordeel
- a. dat het onderzoek in de door de commissie beoogde richting moet worden voortgezet en uitgewerkt;
 - b. dat met het NGS het gesprek, waarin de basisvragen voldoende aandacht krijgen, voortgezet moet worden opdat het eigene van

- het NGS binnen één jaar na sluiting van deze Landelijke Vergadering duidelijk zal worden;
- c. dat van het NGS voorts medewerking aan de totstandkoming van een eigen opleidings- en begeleidingsinstituut aanleunend tegen een bestaand opleidingsinstituut mag worden gevraagd;
 - d. dat ernaar gestreefd dient te worden dat het eigene van de kerken, zoals dat vorm heeft gekregen in o.a. de TSB en het NGS, een plaats krijgt binnen dit beoogde instituut;
- VI. zij besluiten
- a. de commissie décharge te verlenen voor de tot dusverre verrichte werkzaamheden;
 - b. de commissie op te dragen haar onderzoek naar de mogelijkheden voor een eigen opleidings- en begeleidingsinstituut aanleunend tegen een bestaand opleidingsinstituut, waarbij in eerste instantie aan de TU te Apeldoorn wordt gedacht, voort te zetten en uit te werken;
 - c. de commissie met name op te dragen te onderzoeken welke onderdelen van een theologische studie met het oog op het predikantschap door de eigen kerken kunnen en moeten worden verzorgd en aan welke vereisten eventuele docenten moeten voldoen;
 - d. de commissie tenslotte op te dragen over haar werkzaamheden aan de kerken te rapporteren opdat zij daarover op de volgende Landelijke Vergadering zullen kunnen oordelen;
 - e. in de commissie te (her)benoemen: de huidige commissieleden en A. v.d. Dussen).

122. Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten (LV 25) *Vervolg van 23*

De nieuwe opdrachtformulering voor de Commissie Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten, zoals voorgesteld door het moderamen, wordt unaniem aangenomen. Deze luidt:

De Landelijke Vergadering heeft kennisgenomen van de tussentijdse rapportage van de Commissie Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten.

De commissie geeft in haar rapportage aan niet tijdig te zijn gereed gekomen met een eindrapport op grond van de door LV '98 gegeven opdracht "...de uitkomsten van haar werkzaamheden voor te leggen aan de deputaten (Kerkelijke) Eenheid van de CGK en GKV... en over de uitkomsten van haar werkzaamheden en het ontvangen commentaar van bedoelde deputaten rapport uit te brengen aan de volgende Landelijke Vergadering en voorstellen te doen."

De commissie is niet in de gelegenheid geweest om aan de gegeven opdracht te voldoen.

De L.V. verzoekt de commissie haar eindrapport, met daarin zo mogelijk het commentaar van de bovengenoemde deputaten verwerkt, uit te brengen aan de volgende Landelijke Vergadering en voorstellen terzake te doen.

123. Procedure verkiezing moderamen Landelijke Vergadering

Een voorstel om bij de verkiezing van het moderamen van een LV aan de afgevaardigden van de niet-gebonden kerken het actieve en passieve stemrecht toe te kennen, wordt toegelicht door ds. Smouter uit Zeist. Moderamenlid ds. Muller stelt bij amendement voor het voorstel te beperken tot alleen het actieve kiesrecht. Dit amendement wordt met 25 stemmen voor, 5 tegen, 6 onthoudingen aangenomen. Het geamendeerde voorstel wordt vervolgens verworpen met 23 stemmen tegen, 3 voor en 10 onthoudingen.

126. Rechtspositie predikanten (LV 41) Vervolg van punten 25 en 118

Door het moderamen is een document opgesteld, uitgaande van het aangepaste rapport van de CRP en de door de commissie overgenomen amendementen van de regio Arnhem. Ook zijn hierin teksten verwerkt vanuit diverse vanuit de vergadering ingediende amendementen en uit een eerder moderamenvoorstel. De eerste scriba licht dit stuk toe.

Ds. Van Atten beantwoordt namens de Commissie Rechtspositie Predikanten enkele eerder gestelde vragen. De status van het rapport is een onderzoeksresultaat, waarin verplichtende elementen zitten. De commissie laat aanbeveling 2 vallen over de tijdelijke ontheffing van ambtelijk werk bij het voornemen om een predikant om gewichtige redenen uit de dienst te ontslaan.

Status van het rapport en vervolgopdracht

Verschillende sprekers stellen voor om het rapport een voorlopige status te geven voor een periode van enkele jaren waarin het rapport kan worden getoetst. Er wordt daarbij ook onderscheid gemaakt tussen het rapport en de bijlage 'Leidraad ontslag van predikant uit de dienst om gewichtige redenen'. Uiteindelijk wordt unaniem per amendement besloten om in het rapport de volgende tekst op te nemen:

"De kerken besluiten dat bovenstaande regeling (uitgezonderd de hierna volgende Leidraad) als richtlijn door de kerken gebruikt zal worden tot de volgende Landelijke Vergadering.

De commissie WAP (Werkomstandigheden en Arbeidsvoorwaarden Predikanten) zal deze regeling - mede met behulp van externe deskundigen - doorlichten vanuit de verschillende optieken (arbeidsrecht, sociale verzekeringsaspecten, etc.). De commissie zal daartoe ook reacties van de kerken en hun predikanten verwerken."

Ook wordt besloten voor het woord 'leidraad' het woord 'concept' te plaatsen.

Ontslag om gewichtige redenen

Met algemene stemmen wordt besloten om het artikel in het rapport van de commissie te laten vervallen waarin staat dat de verbondenheid tussen predikant en gemeente eindigt bij ontslag om gewichtige redenen.

Na een korte discussie gaat de vergadering akkoord met het amendement dat bij de behandeling van het ontslag door de regionale vergadering de betreffende kerk geen rechter in eigen zaak mag zijn.

Diverse sprekers plaatsen vraagtekens bij het door het moderamen voorgestelde amendement dat de ontslagen predikant de plicht heeft om een beroep te aanvaarden. Nadat duidelijk is geworden dat het om een periode van maximaal twee jaar gaat, trekt het moderamen dit amendement in.

Verschillende meningen komen naar voren over de duur van de financiële regeling bij ontslag om gewichtige redenen en over wie de kosten daarvan draagt, de betreffende kerk of de Commissie Steunbehoevende Kerken.

Het moderamen verwerkt de gemaakte opmerkingen in een amendement dat luidt: "Aan de commissie WAP wordt gevraagd een meer uitgewerkte regeling te ontwerpen. Tot zolang geldt als richtlijn dat de kosten van de financiële regeling gedurende maximaal twee jaren door de plaatselijke kerk en - indien nodig - door de gezamenlijke kerken (CSK) gedragen worden." Dit amendement wordt met algemene stemmen aangenomen.

Met algemene stemmen wordt een amendement aangenomen dat luidt: "In de periode die ligt tussen het moment van ontslag en het moment dat de betrokkene een beroep heeft aanvaard en in zijn nieuwe gemeente is bevestigd, of het moment dat hij de naam en eer van dienaar des Woords heeft verloren, blijft hij verbonden aan de gemeente die hem ontsloeg, als 'de ontslagen dienaar-der-gemeente welke hij diende'. Op basis hiervan houdt de gemeente die hem ontsloeg opzicht en tucht over de ontslagen predikant".

Positie predikant bij opheffing van gemeente

Diverse opmerkingen worden gemaakt over de regeling voor het ontslag van een predikant bij opheffing van een gemeente, in het bijzonder over de financiële aspecten daarvan.

Op basis daarvan stelt het moderamen per amendement voor om aan de voorgestelde tekst toe te voegen: "Bij opheffing van een gemeente zal de predikant van die gemeente aan een door de regionale vergadering aan te wijzen genabuurde gemeente verbonden worden, en daartoe zal een financiële regeling getroffen worden." Met 2 stemmen tegen wordt dit amendement aangenomen.

Bezoldiging predikanten

Conform het voorstel van het moderamen wordt met 1 stem tegen en 1 onthouding besloten om Appendix B van het commissierapport, die als richtlijn de tabel van het GMV aangeeft, op te nemen in het rapport zelf.

Landelijke Vertrouwens- en Adviescommissie

Het moderamen heeft een paragraaf opgesteld over de Landelijke Vertrouwens- en Adviescommissie (VAC). Hierdoor kan aanbeveling 3 van het rapport van de commissie vervallen. Daarmee gaat de commissie akkoord. Een afgevaardigde is van mening dat beroepingswerk en verstoorde relaties in het voorstel voor het VAC te veel door elkaar lopen. Verder is hij huiverig voor een landelijke commissie; de rol van regio en landelijke commissie moeten beter op elkaar afgestemd worden. In het betreffende gedeelte wordt daarom, voorafgaand aan de taken van het VAC, opgenomen "naast de inbreng van de regio".

Met algemene stemmen wordt de zo gewijzigde paragraaf over het VAC aangenomen.

Overige onderwerpen

Op voorstel van het moderamen wordt, met één stem tegen, de passage over 'andere kerkelijke werkers' uit de Appendix van het rapport Rechtspositie Predikanten weggelaten. Ds. Van Atten is het daarmee eens, maar wijst er wel op dat we ons moeten realiseren dat er risico's zijn.

Aanbeveling 2 over tijdelijke ontheffing van het ambtelijk werk kan wat het moderamen betreft vervallen. Ook een amendement hierover uit de vergadering wordt ingetrokken.

Afsluiting

Hiermee zijn alle aanbevelingen vervallen of verwerkt in het rapport. Besloten wordt om de besluittekst mee te sturen met de notulen, waarna er nog schriftelijk op gereageerd kan worden. Het moderamen wordt gemachtigd daarna de precieze tekst vast te stellen.

Het totale voorstel wordt in (nominale) stemming gegeven en met algemene stemmen aangenomen.

Het aangenomen besluit luidt na verwerking van alle wijzigingen:

De kerken hebben kennis genomen van het rapport van de Commissie Rechtspositie Predikanten en hebben in hun Landelijke Vergadering Amersfoort 2001 onderstaande tekst aangenomen:

1. Predikant en gemeente

Van ouds is een predikant een voor de Dienst des Woords vrijgestelde ambtsdrager. In de praktijk zijn er enerzijds jonge broeders die aan het einde van hun middelbare schoolopleiding de roeping voelen zich verder voor te bereiden op dit ambt, en anderzijds broeders die op latere leeftijd (soms na een andere maatschappelijke carrière) alsnog deze roeping voelen.

De maatschappelijke status van een predikant heeft naast de hiervoor kort beschreven ambtelijk status ook een maatschappelijke dimensie.

Deze is van ouds bepaald door het uitgangspunt dat een predikant als Dienaar des Woords geen andere lastgever heeft dat zijn Hemelse opdrachtgever. Anderzijds was en is algemeen geaccepteerd, dat de gemeente/kerkenraad aan welke de predikant is verbonden heeft zorg te dragen voor een zodanig financieel kader dat de predikant zonder zorg al zijn tijd en energie kan besteden aan de zorg voor de gemeente. Uit de eerste gedachte vloeide de keuze voort dat hoewel de gemeente/kerkenraad dus de predikant onderhoudt, een predikant niet in loondienst kon zijn van de gemeente/kerkenraad, maar een (ook maatschappelijk) zelfstandige positie heeft.

Door de overheid is deze positie gerespecteerd. Dit betekent dat de predikant niet valt binnen de door de overheid gecreëerde kaders voor sociale zekerheid en rechtsbescherming, zoals deze gelden voor werknemers in de traditionele zin.

Omdat de status van predikant echter ook niet overeenkomt met de door de overheid voorziene situatie voor de groep die niet valt onder het regime van werknemers, namelijk de zelfstandige (arts, vrije ondernemer) is het gewenst dat kerken erover nadenken hoe de predikant een afgewogen positie kan worden toegekend, die enerzijds past bij zijn roeping, maar anderzijds een rechtspositionele bescherming creëert die in de richting gaat van de door de overheid in de loop de jaren opgebouwde bescherming van werknemers.

- 1.1. Predikant is degene die als Dienaar des Woords aan een gemeente verbonden is (art. 5, 6, 7 en 8 AKS). De basis hiervoor is een overeenkomst (een verbondenheid) tussen de predikant en de gemeente op grond waarvan de predikant werkzaamheden (dienst of bijzondere opdracht) verricht voor die gemeente, en de gemeente aan de predikant een financiële vergoeding toekent, hetgeen betekent dat de gemeente de predikant behoorlijk voorziet in zijn levensonderhoud (art. 9 AKS).
- 1.2. De (gewone) dienst van de predikant houdt in: de verkondiging van het Woord van God, de bediening van de sacramenten, het voorgaan in de openbare gebeden van de gemeente, het met zijn medeambts dragers herderlijk zorgen voor de gemeente en haar leden, het verdedigen en doorgeven van de zuivere leer en het onderwijzen van de jeugd der gemeente en van allen die onderwijs behoeven (art. 11 AKS). De bijzondere opdracht van de predikant houdt in: werkzaamheden ten behoeve van de opleiding tot de dienst des Woords, geestelijke verzorging van bijzondere aard, verbreiding van het evangelie.

- 1.3. De verbondenheid tussen de predikant en de gemeente is geen arbeidsovereenkomst. De predikant is derhalve niet aan te merken als werknemer in de zin van de werknemersverzekeringen. Derhalve komt de predikant bij eventuele werkloosheid of arbeidsongeschiktheid niet in aanmerking voor uitkeringen op grond van de WW of de WAO.
 - 1.4. De verbondenheid tussen de predikant en de gemeente eindigt wel:
 1. door een overeenkomst tot beëindiging van de verbondenheid tussen de predikant en de gemeente (dus beëindiging met wederzijds goedvinden), op het moment bij die overeenkomst bepaald;
 2. doordat de predikant door een andere gemeente beroepen is en de predikant dat beroep heeft aanvaard, op het moment van de aanvang van de verbondenheid aan die andere gemeente (art. 7 AKS);
 3. door afzetting van de predikant door (de kerkenraad van) de gemeente, op het moment van die afzetting (art. 30 AKS).
 - 1.5. De verbondenheid tussen de predikant en de gemeente eindigt niet:
 1. door arbeidsongeschiktheid die zodanig is dat de predikant niet meer (geheel) in staat is zijn werkzaamheden te verrichten (art. 9 AKS);
 2. door het bereiken van de 65 jarige leeftijd, aangezien de predikant dan door de gemeente (slechts) ontheven wordt (kan worden) van zijn werkzaamheden (art. 9 AKS);
 3. door overlijden, aangezien de gemeente verplicht is de (eventuele) weduwe en wezen van de predikant van behoorlijk levensonderhoud te voorzien (art. AKS);
 4. door schorsing (art. 30 AKS);
 - 1.6. De verbondenheid tussen de predikant en de gemeente impliceert dat die gemeente verantwoordelijk is voor behoorlijk levensonderhoud van die predikant. Desalniettemin wordt onderkend dat die materiële zorg voor alle predikanten deels ook een gezamenlijke zorg is voor alle gemeenten. Dat laatste komt tot uitdrukking in het werk van de Commissie Steunbehoevende Kerken en door het werk van de Stichting Emeritaatsvoorziening (SEV).
2. *Ontslag van de predikant*
- 2.1. De gemeente kan de predikant uit de dienst ontslaan op grond van gewichtige redenen (art. 10 AKS).
De vereisten hiervoor zijn:

1. er moeten redenen zijn die zodanig gewichtig zijn dat de predikant de gemeente niet langer kan dienen. Die gewichtige redenen kunnen zich voordoen zowel bij de predikant als bij de gemeente;
 2. de redenen mogen niet gelegen zijn in het feit dat de predikant zich schuldig heeft gemaakt aan een zonde die tuchtwaardig maakt;
 3. de regionale vergadering van de regio waartoe de gemeente behoort moet – na verzoek daartoe van de gemeente aan de regionale vergadering – het ontslag goedkeuren (In deze regionale vergadering zal de gemeente, die het ontslag aanvraagt, geen rechter in eigen zaak zijn.);
 4. de regionale vergadering van een genabuurde regio moet – na verzoek daartoe van de eerst genoemde regionale vergadering aan die genabuurde regionale vergadering – het ontslag goedkeuren ('bewilligen'). Indien de gemeente voornemens is tot ontslag van de predikant over te gaan, is zowel de predikant als de gemeente gebaat bij een heldere en concrete procedure, waarin recht wordt gedaan aan het beginsel van hoor en wederhoor en aan transparante (dus schriftelijke) uitwisseling van argumenten. Een stappenplan om (al dan niet) te komen tot een besluit omtrent ontslag van de predikant wordt geboden met de (concept-)Leidraad ontslag van predikant uit de dienst om gewichtige redenen (bijlage);
 5. de gemeente is verplicht de ontslagene tijdelijk te voorzien van levensonderhoud, volgens de regeling onder punt 2.5.
- 2.2. De term 'losmaking' komt in het AKS niet voor. Zogenaemde losmaking van een predikant van de gemeente waaraan hij verbonden is, is ontslag op grond van gewichtige redenen ingevolge art. 10 AKS.
- 2.3. Opheffing van een gemeente waaraan een predikant verbonden is, is een gewichtige reden op grond waarvan die gemeente de predikant uit de dienst kan ontslaan; bij opheffing van de gemeente zal de predikant van die gemeente aan een door de regionale vergadering aan te wijzen genabuurde gemeente verbonden worden en daartoe zal een financiële regeling getroffen worden;
- 2.4. De regionale vergadering die het ontslag van de predikant goedkeurt, bepaalt daarbij tevens of de ontslagene beroepbaar blijft (art. 10 AKS). De regionale vergadering zal deze beroepbaarstelling in de regel handhaven voor een beperkte termijn, van bijvoorbeeld twee jaren. Indien betrokkene na die termijn geen beroep heeft aanvaard, zal hij de naam en eer van

dienaar des Woords verliezen. Indien de regionale vergadering beslist dat betrokkene niet langer beroepbaar is, zal hij de naam en eer van dienaar des Woords terstond verliezen.

In de periode, die ligt tussen het moment van ontslag en het moment dat de betrokkene een beroep heeft aanvaard en in zijn nieuwe gemeente is bevestigd of het moment dat hij de naam en eer van dienaar des Woords heeft verloren, blijft hij verbonden aan de gemeente, die hem ontsloeg, als 'de-ontslagen-dienaar-der-gemeente-welke-hij-diende'. Op basis hiervan houdt de gemeente die hem ontsloeg, opzicht en tucht over de predikant.

- 2.5 In overleg met de regionale vergadering zal de kerkenraad een financiële regeling treffen als bedoeld in art. 10 AKS. Hoewel de relatie tussen gemeente en predikant niet is aan te merken als een arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht, ligt het in de rede om aansluiting te zoeken bij wat in het maatschappelijk verkeer gebruikelijk is, in aanmerking nemend de totale periode dat betrokkene als predikant heeft gediend en het gegeven dat een predikant geen recht heeft op een werkloosheidsuitkering. De opbouw van rechten bij de SEV gaat door tot het eind van de financiële regeling en deze rechten blijven behouden.

Aan de commissie WAP wordt gevraagd een meer uitgewerkte regeling te ontwerpen. Tot zolang geldt als richtlijn dat de kosten van de financiële regeling gedurende maximaal twee jaren door de plaatselijke kerk en - indien nodig - door de gezamenlijke kerken (CSK) gedragen worden.

3. *Ontheffing van ambtelijke dienst en bijzondere opdrachten.*
- 3.1. De gemeente kan aan de predikant ontheffing van zijn dienst verlenen bij het bereiken van de 65 jarige leeftijd, tenzij predikant en gemeente anderszins overeenkomen (art. 9 AKS).
- 3.2. De gemeente kan aan de predikant een bijzondere opdracht geven ('afstaan') ten behoeve van de opleiding tot de dienst des Woords, tot geestelijke verzorging van bijzondere aard of ter verbreiding van het evangelie (art. 11 AKS).
- 3.3. In beide gevallen - zowel bij ontheffing als bij een bijzondere opdracht - blijft de predikant verbonden aan de gemeente en behoudt de predikant de naam en de eer van dienaar des Woords (art. 9 en 11 AKS). De beide gevallen kunnen ook in elkaar overvloeien.
- 3.4. Beide gevallen kunnen ook gedeeltelijk van toepassing zijn. De gemeente kan aan de predikant gedeeltelijk ontheffing verlenen; de gemeente kan de predikant ook gedeeltelijk een bijzondere opdracht geven ('afstaan').

- 3.5. In beide gevallen dient de gemeente de predikant en zijn eventuele weduwe en wezen van behoorlijk levensonderhoud te voorzien (art. 9 AKS), en blijft dus de gemeente waaraan de predikant verbonden is daarvoor verantwoordelijk.
- 3.6. Predikanten verbonden aan bijvoorbeeld verzorgingsinstellingen, scholen en krijgsmacht – en daarvoor zijn afgestaan -, ontvangen voor die werkzaamheden inkomsten van die instellingen, scholen en krijgsmacht. De plicht van de gemeente om de predikant van behoorlijk levensonderhoud te voorzien heeft dan een aanvullend karakter.
- 3.7. Predikanten die bijvoorbeeld werkzaam zijn als zendeling of evangelist en niet verbonden zijn aan een organisatie of instelling, zijn voor hun inkomsten afhankelijk van de gemeente waaraan zij verbonden zijn. Die gemeente is dus verplicht om die predikant van behoorlijk levensonderhoud te voorzien.

4. Arbeidsongeschiktheid van de predikant

- 4.1. Indien de predikant tijdelijk arbeidsongeschikt is, blijven de kosten van behoorlijk levensonderhoud voor rekening van de gemeente komen.
- 4.2. Indien de predikant blijvend geheel arbeidsongeschikt is, kan de gemeente een financieel beroep doen op de SEV. Voorzieningen in verband met arbeidsongeschiktheid hebben de kerken ondergebracht bij de SEV. In een dergelijk geval verleent de gemeente aan de predikant (gehele) ontheffing van zijn dienst (ambtelijk werk).
- 4.3. Indien de predikant blijvend gedeeltelijk arbeidsongeschikt is, kan de gemeente in bepaalde gevallen eveneens een financieel beroep doen op de SEV. In dat geval verleent de gemeente aan de predikant gedeeltelijke ontheffing van zijn dienst (ambtelijk werk).
- 4.4. Indien de gemeente de predikant die ofwel blijvend geheel ofwel blijvend gedeeltelijk arbeidsongeschikt is, geheel of gedeeltelijk ontheffing van zijn dienst (ambtelijk werk) verleent, blijft de predikant verbonden aan de gemeente en behoudt die predikant de naam en de eer van dienaar des Woords (art. 9 AKS).

5. Pensioen van de predikant

- 5.1. De voorzieningen voor de predikant in verband met emeritering hebben de kerken eveneens ondergebracht bij de SEV. Binnen het systeem van de SEV wordt rekening gehouden met het aantal dienstjaren. De uitkering wordt gebaseerd op het inkomen dat de predikant genoot op 55 jarige leeftijd.

- 5.2. Rechten op toekomstige uitkeringen door de SEV worden opgebouwd vanaf het moment dat de gemeente de predikant bij SEV heeft aangemeld en premie betaald heeft. Predikanten die vanuit een andere kerkformatie en zonder opgebouwde pensioenrechten komen, en predikanten 'met een late roeping' kunnen rechten inkopen.
- 5.3. De uitkering van de SEV aan de predikant gaat in op de eerste dag van de maand waarin de predikant 65 jaar wordt.
- 5.4. De gemeente ontheft de predikant van zijn dienst (ambtelijk werk) op het moment dat de predikant de 65 jarige leeftijd heeft bereikt. De predikant blijft dus verbonden aan de gemeente en behoudt de naam en de eer van dienaar des Woords (art. 9 AKS).

6. *De bezoldiging van de predikant*

De afspraken over de honorering van de predikant is thans volledig overgelaten aan de gemeente en de predikant. Gelet op de verbondenheid tussen de gemeente en de predikant is het wenselijk die situatie te handhaven.

Voor wat betreft de hoogte van de honorering kan als richtlijn worden gehanteerd de tabel die het GMV hiervoor heeft ontwikkeld. Ook kan als richtlijn dienen de honorering van predikanten in de Samen op Weg-kerken.

De norm zoals geformuleerd door het GMV wordt in zijn algemeenheid toereikend en adequaat geacht. De indruk is dat deze norm in toenemende mate in de gemeente wordt gehanteerd. In enkele recente gevallen is echter gebleken dat deze norm in individuele gevallen niet toereikend is. In individuele gevallen dient dan ook steeds getoetst te worden of de algemene norm in de gegeven situatie toereikend is. Bij indiensttreding zou deze toetsing plaats kunnen hebben door de regionale vergadering.

7. *Onvolledige opbouw van pensioenrechten*

Met betrekking tot predikanten die op latere leeftijd predikant worden in de Nederlands Gereformeerde Kerken heeft de commissie contact gehad met het bestuur van de SEV.

Vanaf het moment dat een predikant verbonden is aan een kerk die deelneemt in de SEV bouwt de predikant rechten op bij de SEV. Veelal zal een predikant in de genoemde situatie elders ook rechten hebben opgebouwd. De SEV is bereid indien noodzakelijk op individuele basis aanvullend te verzekeren en desgevraagd hierover te adviseren.

Het is wellicht goed dat de regionale vergadering in deze gevallen naast de gebruikelijke toetsing van het honorarium in het bijzonder aandacht geeft aan dit aspect. Mocht de opbouw van aanvullende pensioenrechten (inkoop) voor een predikant de draagkracht van de k-

trokken gemeente te boven gaan dan kan in overleg met de regiovergadering om advies gevraagd worden van de SEV en de Commissie hulpbehoevende kerken. Deze kunnen een passende voorziening uitwerken, aangepast aan de specifieke situatie van de betrokken predikant.

8. Landelijke Vertrouwens- en Adviescommissie (VAC)

De kerken spreken ten aanzien van het beroepingswerk en ernstig verstoorde relaties tussen een gemeente en haar predikant als hun oordeel uit dat - naast de inbreng van de regio -

- a. een landelijke vertrouwens- en adviescommissie mogelijk goede diensten zou kunnen bewijzen indien er zich tussen een gemeente en haar predikant ernstige en langdurige problemen voordoen;
- b. deze zelfde commissie eveneens bemiddelende diensten zou kunnen bewijzen ten aanzien van het beroepingswerk;
- c. er een landelijke vertrouwens- en adviescommissie, bestaande uit drie personen die goed zijn ingevoerd in de kerkelijke zaken en door God met wijsheid zijn begiftigd, dient te worden ingesteld;
- d. deze commissie als taak heeft:

bij rijzende problemen tussen kerk en predikant:

de commissie kan in een vroegtijdig stadium gemeente en predikant bijstaan en adviseren over mogelijke oplossingen van de zich voordoende problemen. Het gaat niet om geschillenbeslechting of arbitrage, maar om bemiddeling (mediation) en het helpen zoeken naar alle mogelijke andere oplossingen.

bij dienstverlening ten behoeve van (her)plaatsing van predikanten:

- predikanten die graag een andere gemeente willen dienen, kunnen dit bij de commissie kenbaar maken.
- de commissie kan desgevraagd informatie verstrekken aan gemeenten over predikanten die op zoek zijn naar een nieuwe gemeente.
- de commissie stelt een handreiking beschikbaar die dienst kan bewijzen bij het beroepingswerk.

De kerken besluiten dat bovenstaande regeling (uitgezonderd de hierna volgende Leidraad) als richtlijn door de kerken gebruikt zal worden tot de volgende Landelijke Vergadering.

De commissie WAP (Werkomstandigheden en Arbeidsvoorwaarden Predikanten) zal deze regeling - mede met behulp van externe deskundigen - doorlichten vanuit de verschillende optieken (arbeidsrecht, sociale verzekeringsaspecten, etc.).

De commissie zal daartoe ook reacties van de kerken en hun predikanten verwerken.

De kerken besluiten eveneens

- a. tot het instellen van een landelijke vertrouwens- en adviescommissie (VAC);
- b. de in te stellen commissie Werkomstandigheden en Arbeidsvoorwaarden voor Predikanten (WAP) op te dragen de ter zake doende oordelen en besluiten mee te nemen in hun opdracht;
- c. de commissie AKS op te dragen oordeel 3.1.3, in haar werkzaamheden te verwerken;

De kerken benoemen

als leden van de Vertrouwens- en Adviescommissie: P. Blokland, J. Bouma en A. Wattél en dragen hen op aan de kerken met het oog op de eerstkomende Landelijke Vergadering te rapporteren.

Bijlage

Concept-leidraad ontslag van predikant uit de dienst om gewichtige redenen

1. De (kerkenraad van de) gemeente deelt de predikant schriftelijk en gemotiveerd mede dat de gemeente voornemens is de predikant uit de dienst te ontslaan om gewichtige redenen.
2. De (kerkenraad van de) gemeente wijst de predikant daarbij erop dat de predikant zich kan doen bijstaan door een adviseur of gemachtigde.
3. De predikant heeft de gelegenheid binnen vier weken na ontvangst van het voornemen een verweerschrift met zijn zienswijze tegen het voornemen bij de (kerkenraad van de) gemeente in te dienen.
4. De (kerkenraad van de) gemeente bepaalt binnen twee weken na ontvangst van het verweerschrift (of binnen zes weken na verzending van het voornemen aan de predikant) een mondelinge behandeling. De (kerkenraad van de) gemeente kan het voornemen mondeling toelichten, en de predikant kan zijn verweer mondeling toelichten.
5. Binnen twee weken na de mondelinge behandeling van het voornemen deelt de (kerkenraad van de) gemeente schriftelijk aan de predikant mede of de gemeente bij het voornemen blijft.
6. Indien de gemeente bij het voornemen blijft, verzoekt de gemeente tegelijkertijd de regionale vergadering van de regio waartoe de gemeente behoort, goedkeuring van het voornemen tot ontslag.
7. Bij gelijke post zendt de gemeente een kopie van dat verzoek aan de predikant.

8. Bij ontvangst van het verzoek zendt de regionale vergadering een kopie van dat verzoek aan de predikant en deelt de predikant mede dat hij binnen vier weken een verweerschrift tegen het verzoek bij de regionale vergadering kan indienen.
9. De regionale vergadering bepaalt binnen twee weken na ontvangst van het verweerschrift (of binnen zes weken na verzending van een kopie van het verzoek aan de predikant) een mondelinge behandeling. Op die mondelinge behandeling van de regionale vergadering kan de (kerkenraad van de) gemeente het verzoek om goedkeuring mondeling toelichten, en de predikant kan zijn verweerschrift mondeling toelichten. De regionale vergadering beoordeelt tevens de door de (kerkenraad van de) gemeente voorgestelde regeling omtrent het levensonderhoud van de predikant gedurende de tijd dat hij niet meer verbonden is aan de gemeente en ook niet door een andere gemeente beroepen is of door andere arbeid in zijn levensonderhoud kan voorzien.
10. Binnen twee weken deelt de regionale vergadering zowel aan de (kerkenraad van de) gemeente als aan de predikant mede of de verzochte goedkeuring is gegeven, en verzoekt de regionale vergadering tegelijkertijd aan een genabuurde regionale vergadering om bewilliging.
11. Indien de regionale vergadering de verzochte goedkeuring heeft gegeven en de genabuurde regionale vergadering heeft bewilligd, verleent de gemeente de predikant schriftelijk en gemotiveerd ontslag.

127. Samenstelling commissies en benoeming commissieleden

De vergadering gaat akkoord met de samenstelling van de commissies, zoals voorgesteld door het moderamen. De daarin genoemde personen worden daarmee benoemd:

***LV 0* Commissie Voorbereiding Landelijke Vergadering**

leden aan te wijzen door de roepende kerk van Lelystad (samenroeper)

K. Muller, Oude Veenscheiding 15, 8446 LC Heerenveen, tel.

0513.653620, kmu1ler@bart.nl; C. Rijken van Olst, Amersfoort.

***LV 12* Commissie Akkoord van Kerkelijk Samenleven (AKS)**

A. van Helden, Amersfoort; J.M. Louwerse, Dianalaan 13, 1183 CX Amstelveen, tel. 020.4560563 Amstelveen (samenroeper); K. Muller, Heerenveen.

***LV 16* Commissie voor Radio- en TV-aangelegenheden**

W. van Dijk, Wezep; B.J. Eikelboom, Barendrecht; W. Ferwerda, Belle van Zuylenlaan 18, 1183 EH Amstelveen, tel. 020.6433406;

A.M. van Leeuwen, Dronten; Z.G. van Oene (voorz.), Zwolle; R.W. Visser, Den Haag

LV 18. Raad van Toezicht en Advies Theologische Studie-Begeleiding (TSB)

Regionaal aangewezen leden;

K. Muller, Heerenveen (voorzitter); W. van Rijnsouw, Benedictijnenhove 65, 3834 ZC Leusden, tel. 033.4951227, e-mail: w.van.rijnsouw@hetnet.nl; (secretaris); C.H. Visser, Leusden, (penningmeester).

LV 19 Commissie voor de Geestelijke Verzorging Militairen

H.C.F. van den Berg, Van Lentestraat 61, 7721 ZT Dalfsen, tl. 0529.434112 (voorzitter); M.J.M. van den Brink, Apeldoorn; R.R. Ganzevoort, Emmeloord; C. Ph. de Goede, Ochten (tot najaar 2001); P.M. de Goede, Woensdrecht; (vanaf najaar 2001); B. Verheij, Soest.

LV 20 Waarnemers Raad voor Contact en Overleg betreffende de Bijbel (RCOB)

K. Holwerda, Eikvaren 10, 4102 XE Culemborg, tel. 0345.531574; A.M. van Leeuwen, Dronten.

LV 22 Commissie voor Contact en Samenspreking met andere kerken

A.P. den Boer, Nijkerk; A. Boshuizen, Leiden; P. Busstra, Bunschoten-Spakenburg (COGG); H.G. Geertsema, Ede; C.T. de Groot, Lelystad; (COGG); J. Horsman, Zwolle; S. Huizinga, Arnhem; P.J.H. Krol, J.G. van Arkstraat 3, 8181 MG Heerde, tel. 0578.560626 p.j.hkrol@freeler.nl, (secretaris); W. Smouter, Ede (voorzitter); G.J. Zwarts, Breukelen.
Secundus: G. de Lange, Ede.

LV 23 Commissie Steunbehoevende Theologische Studenten

A.A. v.d. Berg-Rook, IJsselmeerlaan 158, 8304 GM Emmeloord, tel. 0527.616428 (secretaris); W. Logtmeijer, Emmeloord (penningmeester), G. Nentjes, Emmeloord, (voorzitter).

LV 24 Commissie voor Contact met de Hoge Overheid (CCHO)

J.W. Jansse-Velema, Oegstgeest; J. Janssens-Boer, Baarn; K.H. Mollema, Katwijk; R. Roukema, Prins Willemstraat 12, 2991 BS Barendrecht, tel. 0180.621315 (voorzitter), W. Smouter, Ede.
Vertegenwoordiger bij het CIO-J: J.M. Smelik, Nieuwegein.

LV 25 Commissie Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten

J.J. Arnold, Apeldoorn; M.H.T. Biewenga, Emmeloord; C.P. Kleingeld, Wolvega; J.M. Mudde, Enschede; Y. Veefkind-Eenkhoorn, Amersfoort; M. Vrijmoeth-de Jong, Houten (voorzitter), J.W. Verheij, Landsteinerbocht 17, 2614 GN Delft, tel. 015.2140472 (secretaris).

LV 26 Financiële Commissie

J. van den Berg, Kampen; J.J. Bijlenga, Straatweg 117, 3621 BL Breukelen, tel. 0346.261278 (secretaris); K.H. Mollema, Katwijk;

Penningmeester: R. Niemeijer, Enschede

LV 27 Commissie voor Archief en Documentatie

G.J. Bink, Nieuwerkerk a/d IJssel; J.W. Puttonstein, Duiven; D. Smits, Koekoekstraat 25, 3136 XP Vlaardingen, tel. 010.4746903.

LV 28 Commissie Steunbehoevende Kerken

W.L. Boone, Zoetermeer (penningmeester); J. Bos, Lisse; B.J. Eikelboom, Barendrecht; C. v.d. Kerk, Maasland; H.G. Lakerveld, Nuenen; E. Westerduin, De Brink 96, 2553 HB Den Haag, tel. 070.3972972 (secretaris).

LV 29 Commissie Meldpunt Seksueel Misbruik

F. van Egmond, Oudorp; A. Kaldewey-Jansen, Culemborg; C.C. Koolsbergen, Assen; R.R. Roukema, Barendrecht; J. Verheij-van der Wiel, Landsteinerbocht 17, 2614 GN Delft, tel. 015.2140472 (samenroeper).

LV 31 Commissie Vertegenwoordiging in het bestuur van Stichting "Evangelie en Moslims"

D.H.W. Delhaas, Aalst-Waalre; J.I. v.d. Linde-Reitsema, Bameveld; N. Waaning, Renswoudestraat 10, 1106 BK Amsterdam, tel. 020.6917999.

LV 32 Commissie Taakverlichting Oudere Predikanten

H.J. Bartelink, Dr. Augustijnlaan 44, 2283 CH Rijswijk, tel. 070.3908323; H. Bultman, Hattem; W. van Dijk, Wezep; J. Dorr, Eindhoven; D. Fijan, Bunschoten-Spakenburg; J.M. de Groot, Wezep.

LV 38 Waarnemers Liedboek 2000

F. Gerkema, Amersfoort; T. Hoekstra, Zwolle; J.H. Veefkind, Kasteel 18, 3823 BM Amersfoort, tel. 033.4564556.

LV 41 Commissie Werkomstandigheden en Arbeidsvoorwaarden Predikanten

H. Bultman, Hattem; J.M. de Groot, Ruitersveldweg 94, 8091 HX Wezep (samenroeper); J.G. Knol, Utrecht; H. van Rees, Rijswijk; J. Siebenga-Moggré, Zwolle; secundus: W. van Dijk, Wezep.

LV 42 Diaconale Commissie

D.J. Boer, Singel 3, Leerdam; M.M.F. Bosker, Amsterdam; P.J. Bouterse, Vlaardingen; F. van Egmond, Abelenlaan 23, 1829 EG Oudorp, tel. 072.5120641 (voorzitter); L. Eland (namens STAGG), Ede; J.D. van Dijk, Kampen, E.J. Vonk), Hoogeveen (penningmeester; C. Wagenvoort-Valstar, Rotterdam (secretaris).

LV 46 Commissie Dovenpastoraat

J.H. Faber, Papendrecht; P.A. de Jong-van der Zwaard, Enschede; P.A. van Veelen, Hoemstede; F. Wiersma, Nassaukade 77, 2281 CH Rijswijk, tel. 070.3951673 (samenroeper).

LV 47 Commissie Opleiding Predikanten

C.J. Bos, Wageningen; A.Th. van Deursen, Bloemendaal; A. v.d. Dussen, Eindhoven (namens begeleiders); C.M. van der Klis, Wormer; B. Krol, Amerongen; J. Stuij, Kampen; K.R. Veenhof, Heemstede (voorzitter); R. Venderbos, Waterkers 10, 8265 JH Kampen, tel. 038.3329433 (secretaris).

LV 48 Commissie Jeugdwerk

P. Blokhuis-Marbus, Vlasakker 124, 3124 AL Schiedam, tel. 010.4707678 (samenroeper), W. Rozema, Zwolle; J. Winter, Wezep.

LV 50 Vertrouwenscommissie

J. Bouma, Veenmos 197, 8265 HW Kampen, tel. 038.3328618 (samenroeper); P.W. Blokland, Groot Ammers; B. Wattel, Hoofdorp.

128. Aanwijzing roepende kerk LV 2004

De vergadering besluit de kerk van Lelystad als roepende kerk voor de volgende LV aan te wijzen.

129. Afsluitende woorden

De preses besluit met een terugblik op de acht zittingen van deze Landelijke Vergadering. Als hoopvol vermeldt hij het besluit over het ondertekeningformulier, dat hopelijk tot verbetering van de contacten met CGK en

Verslag achtste zitting (agendapunten 116-131)

GKV zal leiden. De besluitvorming over de opleiding zal de eenheid in opleiding en de eenheid in de kerken moeten dienen.

131. Sluiting

Nadat Ps. 81 : 1, 8 en 9 is gezongen, gaat de preses voor in gebed en sluit de Landelijke Vergadering 2001.

BIJLAGEN

LV 0.1 Lijst van afgevaardigden

primi

REGIO ALKMAAR-ZAANDAM

J. Hoogwaerts, Zaandam

Ds. J. Kiers, Den Helder

Ds. C.M. van der Klis, Wormer

C. Wakker, Koedijk

tertia C.C.H.V. Beumer, Wormer

G. van de Graaf, Zaandam

W. de Jong, Oudorp

I. ten Wolde, Krommenie

secundi

C.M. Flens, Ootzaam

J.E. Mantel, Nieuwe Niedorp

Ds. W. Molemaker, Krommenie

Ds. G. Nieuwburg, Zwaag

REGIO AMSTERDAM-HAARLEM

W. Ferwerda, Amstelveen

J.M. Louwerse, Amstelveen

Ds. F. Pomstra, Aalsmeer

K.R. Veenhof, Heemstede

Ds. J. Dekker, Amstelveen

J. van Unen, Kudelstaart

J.C. Verburg, Amsterdam

D.P. van Voorneveld, Zwanenburg

REGIO ARNHEM

C.J. Bos, Wageningen

Ds. J. van 't Hof, Arnhem

S. Huizinga, Arnhem

Ds. G. de Lange, Ede

Ds. J.J. Arnold, Apeldoorn

A.L.P. Rietberg, De Steeg

F.P. Sinia, Arnhem

L.J. Zinstok, Ede

REGIO DORDRECHT-GORINCHEM

Ds. J. van Atten, Waal

A. Borg, Zwijndrecht

N. van Delft, Papendrecht

Ds. G. Vrooland, Sliedrecht

A.K. van der Bijl, Gorinchem

Ds. K. Holwerda, Culemborg

G.J. Sikkema, Hardinxveld-Giessendam

Ds. P. Veldhuizen, Leerdam

REGIO ENSCHEDE-ZWOLLE

Ds. J. Horsman, Zwolle

I. van Keulen, Zwolle

Ds. G.J. Lakerveld, Deventer

J. Leene, Hellendoorn

tertia: L.J. Klaver, Hengelo

E. Broenink, Heino

Ds. J. Maliepaard, Nijverdal

Ds. J.M. Mudde, Enschede

G. van Raalte, Zalk

REGIO DEN HAAG

J. Bos, Lisse

W.F.J. de Jager, Bleiswijk (2e deel)

R.W. Scholma, Alphen aan den Rijn

D. van der Veen, Wassenaar

H. Verveld, Zoetermeer (1^e deel)

Ds. J. de Jonge, Alphen aan den Rijn

J. de Koster, Zoetermeer

A. Mak, Rijswijk

K.H. Mollema, Katwijk

REGIO HARDERWIJK

afhankelijk van mogelijkheden (geen prim i en secundi):

J. de Boer, Wezep

E. Dijkslag, Harderwijk

Ds. J.M. de Groot, Wezep

J. Maris, Harderwijk

Ds. H. van der Velde, Hattem

Ds. W. van Dijk, Wezep

Ds. J.J. van Es, Wapenveld

Ds. P.J.H. Krol, Heerde

Ds. J.C. Schaeffer, Nunspeet

REGIO KAMPEN

J.W. van Aiten, Almere
Ds. J. Bouma, Kampen
Ds. C.T. de Groot, Lelystad
F.D. Meijer, Dronten

Ds. F.R. Bruinjes, Kampen
H. Hofstede, IJsselmuiden
K. Kuiper, Kampen
Ds. A.M. van Leeuwen, Dronten

REGIO NOORD-NEDERLAND

D.A.L. Houwen, Groningen
Ds. C.C. Koolsbergen, Assen
Ds. K. Muller, Heerenveen
A. Wondt, Hoogeveen

R.W. van Hoek, Assen
J. Nies, Dedemsvaart
H.W. Tamminga, Haren
P.H. Werff, Sneek

REGIO SCHIEDAM

Jac. Bennis, Rotterdam
L.C. van den Berg, Schiedam
J.F. Koen, Maassluis

tertius: C. van de Kerk, Maasland

Ds. B.J. Eikelboom, Barendrecht
F. Mast, Maassluis
J. Voogd, Rotterdam

REGIO UTRECHT

Ds. D.W. Fijan, Bunschoten-Spakenburg
B. Krol, Amerongen
Ds. G.J. Zwarts, Breukelen

C. Boer, Kockengen
Ds. P. Basstra, Bunschoten-Spakenburg
Ds. F. Gerkema, Amersfoort

REGIO VAN DE KERKEN IN HET ZUIDEN

H.G. Lakerveld, Nuuen
Ds. P.G. Sinja, Etten-Leur
A. Valstar, Eindhoven

Ds. G. van Dijk, Gorinchem
Ds. G. Haverman, Maastricht
H. van Tilborg, Etten-Leur

Afgevaardigden met recht van advies namens plaatselijke kerken:

Baarn: Ds. M. Janssens, Baarn

B. Verheij, Soest

Groningen: A. Bergsma, Groningen

W.C.D. Wierenga-Bremmer, Groningen

(nagelaten opgave)

Oegstgeest: Ds. A. Boshuizen, Leiden

A.F. Noordhuis, Oegstgeest

Utrecht: J.G. Krol, Utrecht

J.G. van Oord, De Meern

Zeist: Ds. H. de Jong, Zeist

J.J. Smit, Zeist

LV 12.1 Rapport Commissie Akkoord van Kerkelijk Samenleven

De Commissie Akkoord van Kerkelijk Samenleven (kort: Cie. AKS) heeft van de LV Doorn 1998 de opdracht gekregen om een onderzoek in te stellen naar mogelijke overbrugging van de bezwaren tegen het AKS die er leven bij de kerken die het AKS nog niet hebben kunnen ondertekenen, en daarover op de volgende LV te rapporteren.

Voor de goede orde zij eerst gesteld dat het AKS door geen enkele kerk is ondertekend. Op de voortgezette vergadering van de LV Breukelen 1981/1982, gehouden op 25 september 1982 in Utrecht, hebben de kerken in rechtstreekse afvaardiging kunnen stemmen over het AKS. De kerken die tegen hebben gestemd (Baarn, Breda, Dordrecht, Groningen, Nunspeet, Nijmegen, Oegstgeest, Rijswijk, Ten Post, Utrecht) dan wel zich van stemming hebben onthouden (Eek en Wiel, Haarlem, Heemstede, Zeist) worden gerekend tot hen die het AKS niet aanvaard hebben ("niet ondertekend hebben").

Dit is echter niet noodzakelijk het geval. Er was inmiddels ook een voorstel van de gemeente Utrecht dat betrekking had op delen van het AKS. Dit diende niet (meer) op de LV Breukelen, omdat het daarvoor niet tijdig was ingediend. Er zijn echter gemeenten die tegen het AKS

hebben gestemd dan wel zich van stemming hebben onthouden, omdat hun voorkeur uitging naar het voorstel van de gemeente Utrecht. Dit laat overtuigen dat zo'n gemeente vervolgens het meerderheidsbesluit voor het AKS aanvaard kan hebben. Dit is helaas nooit gebeurd. Ook waren enkele kerken niet vertegenwoordigd (Maassluis, Rijsbergen, Wormer, IJsselmeren, Zwijndrecht). Hun aanwezigheid kan noch als stem voor, noch als stem tegen het AKS beschouwd worden. Toch worden zij door sommigen als "niet-aanvaardend" beschouwd.

De Cie AKS heeft zijn opdracht zo opgenomen, dat via de predikanten van bovengenoemde kerken (zover zij nog bestaan) een inventarisatie is gehouden van zowel de bezwaren, zoals die nu nog zouden leven, en indien aanwezig, de mogelijke overbrugging hiervan. Hieruit is gebleken dat inderdaad enkele gemeenten (inmiddels) als kerken beschouwd dienen te worden, die het AKS (in de praktijk) aanvaard hebben. Dit is echter een zaak voor hun kerkenraad en kan niet langs deze weg in meer formele zin uitgesproken worden, zo daar al behoefte aan is.

Voorts bleek dat bij de meeste dezer kerken de bezwaren nog bestaan, zij het in verschillende mate en ook tegen soms verschillende onderdelen. De genoemde bezwaren zijn in hoofdzaak als volgt samen te vatten:

- a. *er is teveel geregeld*
dit moet vanuit de gedateerdheid van het AKS worden verstaan
- b. *bezwaar tegen de getrapte afvaardiging*
overweeg om directe afgevaardigden tevens namens de Regio af te vaardigen, bovendien om vaker, m.n. bij principiële zaken, het instrument van de voortgezette vergadering te hanteren
- c. *angst voor hiërarchie*
dit leeft m.n. vanuit het verleden en alleen/voornamelijk nog bij de ouderen.

Ter vergadering is voorts gesproken over eventuele overbrugging van de bezwaren langs de weg van aanpassing van het AKS. Hierbij werd niet geheel ten onrechte opgemerkt, dat er een glijdende schaal is tussen gemeenten die het AKS wel aanvaard hebben en toch niet geheel houden, en gemeenten die het AKS niet aanvaard hebben en het toch bijna geheel onderhouden. Aanpassing van het AKS aan de bestaande praktijk (een "opschoning") werd door sommigen best wenselijk, soms zelfs noodzakelijk geacht. Toch voelde niemand zich gedrongen deze taak op zich te nemen. Bovendien kan een aangepast AKS er licht toe leiden, dat het dan ook dwingend aan elkaar wordt opgelegd. Mede in dat licht blijft het de vraag of alle kerken dat akkoord dan wel zouden aanvaarden. Sterker nog dan dit argument was de twijfel of de energie aan dat project besteed nu wel de moeite waard is en de inzet van tijd en energie rechtvaardigt.

De Cie AKS is zich er van bewust op deze wijze feitelijk slechts informeel de opinie van plaatselijke kerken gevraagd te hebben. Door dit via hun predikanten te doen, menen wij echter wel een goed beeld te hebben kunnen krijgen. Deze meningspeiling acht de Cie AKS daarom voldoende voor zijn advies.

Conclusie

De Cie AKS is van mening dat de kans om langs de weg van aanpassing van het AKS, zo niet bij alle dan toch bij een meerderheid van de betrokken kerken, de bestaande bezwaren tegen het AKS uit te bannen, te gering om deze weg op te gaan.

De Cie AKS acht een voorstel voor een verder strekkende "opschoning" van het AKS buiten zijn toch beperkte opdracht.

De Cie AKS geeft aan de Landelijke Vergadering in overweging om wellicht vaker dan tot nu toe gedaan het instrument van de voortgezette vergadering naar artikel 38 lid 2 en 3 AKS te gebruiken, om op die manier althans aan het bezwaar tegen getrapte afvaardiging enigszins tegemoet te komen. Dit zou met name bij principiële zaken het geval moeten zijn.

[Bij dit rapport was een verslag gevoegd van de vergadering met predikanten van een aantal kerken.]

LV 16.1 Rapport Commissie Radio- en TV-aangelegenheden

De Nederlands. Gereformeerde Kerken participeren sinds 1995 in de Stichting Zendtijd voor Kerken (ZvK) met als doel het verzorgen van uitzendingen van kerkdiensten via Radio en Televisie. De deelnemers aan het ZvK staan vermeld onderaan het Mission Statement, evenals in het organisatieschema (bijlage). Ook al is de tekst van dit Mission Statement in het vorige rapport vermeld, het geheel is nogmaals opgenomen, vanwege het belang ervan. Meerdere gegevens uit het vorige rapport zijn in dit rapport opnieuw opgenomen om de eenheid en de leesbaarheid te bevorderen.

Uw commissie heeft als belangrijkste taak het benaderen van Nederlands. Gereformeerde Kerken met het verzoek een radio- of televisiedienst te verzorgen. De praktische uitvoering met alle technische aspecten wordt verder geheel verzorgd door ZvK.

Stichting Zendtijd voor Kerken Mission Statement

De Stichting Zendtijd voor Kerken wil door het uitzenden van met name kerkdiensten via radio en televisie in dienst staan van de opdracht van de kerk het evangelie van de geknisigde en opgestane Heer Jezus Christus te verkondigen, ook in het publieke leven.

Door deze uitzendingen te verzorgen wil ze enerzijds, kijkers en luisteraars bereiken die, om welke reden dan ook, de kerk niet meer bezoeken en anderzijds, een wervend appél doen uitgaan tot hen die geen relatie met de kerk en het evangelie (meer) hebben.

De kerkgenootschappen die samenwerken in ZvK aanvaarden de Bijbel als het betrouwbare Woord van God en als het hoogste gezag voor geloof en leven, ook voor de verkondiging van het evangelie via de media.

Voor het bereiken van de kijkers en luisteraars streeft zij er naar dat taalgebruik en vormgeving eigentijds, zijn, in verbondenheid met de gemeente van Christus wereldwijd en van alle tijden.

Hilversum, 5 juni 1997

De kerkgenootschappen:

- de Christelijke Gereformeerde Kerken
- de Gereformeerde Kerken (vrijg.)
- de Nederlands. Gereformeerde Kerken
- de Unie van Baptisten Gemeenten in Nederland
- de stichting Zendtijd Evangelische Gemeenten,
waarin opgenomen het Platform voor Pinkster en Volle Evangelie
Gemeenten en Evangelische Gemeenten in Nederland

In 1996 is er een enquête gehouden onder de kerken om de bereidheid na te gaan een radio- of televisiedienst te verzorgen. Daaruit bleek dat 32 kerken bereid waren een televisiedienst te verzorgen en 46 kerken een radiodienst.

Indien de commissie zich zou beperken tot de taak: "het verzorgen van kerkdiensten voor aan huis gebonden kerkliden", zou met de gegevens van de enquête, rekening houdend met een billijke spreiding over de kerken en met een regionale spreiding, deze taak naar behoren uitgevoerd kunnen worden. Echter, nadrukkelijk komt in de besprekingen in de Raad van Toezicht en Advies naar voren dat ook zij "die geen relatie met kerk en evangelie (meer) hebben" (zie Mission Statement) door deze diensten benaderd (kunnen) worden. Het belang van het evangeliserend karakter van de diensten is zonder meer groot en kan tot keuzes dwingen in de dienst.

De commissie heeft in dezen de verantwoordelijkheid voor een keus van accenten gelegd bij dominee en gemeente die is aangezocht. Er wordt wel met nadruk gewezen op de kans die er is als duizenden "belangstellenden" en niet-gelovigen de dienst volgen. Ook op de instructiedag, die de dominees die zich voorbereiden krijgen aangeboden, komt dit aspect met nadruk naar voren.

Uit de technische staf, die de diensten samen met de gemeenten voorbereiden, wordt ook steeds het belang benadrukt van een selectie die rekening houdt met een goede presentatie, waarbij voor televisie andere normen gelden dan voor radio.

Dit leidt er toe dat binnen de commissie soms gewikt en gewogen wordt welke gemeente aangezocht moet worden.

In het Mission Statement wordt gesproken over "met name kerkdiensten". Er is n.l. meer.

De ZvK presenteert zich ook op internet, voor TV-diensten wordt soms een voorfilmpje gemaakt dat iets van de gemeente weergeeft, er wordt ook zaterdag TV verzorgd (DagTeleVisie) en dergelijke. Al deze zaken hebben er toe geleid dat aan de leden van de Raad van Toezicht en Advies werd gevraagd actief mee te denken over alles wat de verspreiding van het evangelie m.b.v. moderne communicatiemiddelen betreft.

In het vorige rapport zijn deze zaken aan de orde gesteld en heeft de commissie gevraagd om een bredere opdracht dan alleen het (doen) verzorgen van kerkdiensten. Dit is toen min of meer stilzwijgend, naar de mening van de commissie, gegaan.

De commissie vraagt daarom opnieuw met nadruk om het fiat van de Landelijke Vergadering haar werk in de bovenbeschreven zin voort te zetten.

In de afgelopen drie jaar heeft ZvK elk jaar 34 radiodiensten en 15 televisiediensten op zondag verzorgd. Een overzicht van de verdeling over de verschillende kerken, alsmede de gemeenten die voor de NGK de diensten verzorgden, staat in de volgende tabel.

Verdeling kerkdiensten verzorgd door Stichting Zondag voor Kerken

Deelnemer:	1998	1999	2000
	R+TV	R+TV	R+TV
CGK	9+3	9+2	9+3
CKV	11+3	11+4	11+4
NGK	4+1	4+2	4+1
UvB	4+1	4+1	4+1
ZEG	6+6	6+6	6+6
DagTV		+1	
Extra		+1	
Totaal	34+15	34+17	34+15
NGK-diensten:	25/1 Kampen 1/2 Wezep (TV) 24/5 Steenwijk 23/8 Nunspeet 25/10 Dronten	24/1 Utrecht 13/6 Rotterdam-Ov. 18/7 Emmeloord 1/8 Z.Afrika (TV) 26/9 Urk 7/11 Wagenveld (TV)	2/1 Den Helder 5/3 Enschede-Z (TV) 19/3 Rijswijk 23/7 Heerenveen 1/11 Bunschoten-Sp.

De *lijsten- en kijkcijfers* worden zo goed mogelijk bijgehouden en geanalyseerd. Zo wordt duidelijk dat b.v. de sluitingsceremonie van de Olympische Spelen het totaal aantal TV-kijkers enorm verhoogd, maar het aantal kijkers voor de TV-kerkdienst in absolute zin ver-

laagt. Het gemiddelde aantal kijkers voor een TV-dienst is ca. 80.000 met uitschieters naar boven en naar beneden. Het aantal luisteraars bij een radiodienst is ongeveer 20.000.

ZvK krijgt ook gelegenheid enkele uren per jaar *Dez TeleVisie* te verzorgen. Dit wordt per jaar aangevraagd bij het Netmanagement van Nederland 1. Het gaat hierbij om een totaal van ca. 5 uur. De uitzendingen, 12 of 13 per jaar, zijn op zaterdagmorgen en duren 25 minuten. Omdat herhaling van kerkdiensten of delen daarvan als niet wenselijk wordt gezien, wordt gebruik gemaakt van (ongebruikte) opnamen van onlijsting van kerkdiensten, opnamen van manifestaties of kooruitvoeringen. Ook wordt hierbij meestal een korte meditatie uitgezonden, die hiervoor apart wordt opgenomen. Deze uitzendingen worden niet door het CvM gesubsidiëerd en moeten uit eigen reserves worden bekostigd. In het overzicht van 1999 vindt u één bijzondere uitzending van DTV terug. Dit was een uitzending op vrijdag 1 januari met koornuiziek.

ZvK doet mee aan de *vluchten van Wilde Ganzen*. Dit betekent dat een gemeente die een TV-dienst verzorgt een collectiedoel voor een project kan kiezen, dat ook bij Wilde Ganzen wordt aangemeld. Dit moet dan wel een diaconaal project zijn, waarbij het geven van structurele hulp wordt beoogd en het moet een half jaar van te voren worden aangemeld. Dit wordt dan rondom en na de dienst m.b.v. 4 TV-spotjes onder de aandacht van de kijkers gebracht, die hiervoor ook een bijdrage kunnen geven. De bedoeling is dan dat het streefbedrag ook ter beschikking wordt gesteld (f.35.000 tot f.50.000). Uit de pot wordt bijbetaald als er te weinig wordt bijgebracht; een eventueel restant gaat naar de pot.

In het jaar 2000 moest *opnieuw zendtijd worden aangevraagd* voor een periode van 5 jaar. Op grond van o.a. het aantal leden van de deelnemende kerken was men binnen het ZvK van mening dat meer zendtijd voor het ZvK billijk was. Er is daarom 2 uur extra TV-tijd en 6 uur extra radiotijd aangevraagd. Omdat in samenwerking met IKON de aanvraag ingediend moest worden en de totale omvang van de protestantse kerken niet was toegenomen, kon een logische conclusie zijn dat intern een andere verdeling van de zendtijd was aangewezen. Niettemin is een uitbreiding verdedigd bij het Commissariaat voor de Media. Uiteindelijk is een uitbreiding door het CvM niet gehonoreerd.

Niettemin overbeerst de dankbaarheid dat toewijzing aan ZvK+IKON niet minder is geworden. Er werd n.l. ook een aanvraag voor zendtijd ingediend door andere religieuze groeperingen (Hindoes, Moslims, Israëlitisch Genootschap), hetgeen een aanslag op de beschikbare zendtijd betekende.

Al voordat de aanvraag werd ingediend waren er besprekingen gestart met IKON over een interne herverdeling, indien extra tijd niet gehonoreerd zou worden. Dat kan betekenen dat begin 2002 enkele uren meer beschikbaar komen.

De ZvK krijgt de benodigde *financiën* van het Commissariaat voor de Media. Er wordt voor radio- en televisietijd een bepaald bedrag per uur berekend, waarin ook de kosten van overhead zijn opgenomen. Door een zuinig beleid komt men uit met het beschikbare geld en kan ook de DTV worden bekostigd.

Bij de uitvoering van het werk neemt het bureau binnen de *organisatie van de ZvK* een belangrijke plaats in, vooral in de voorbereiding en uitvoering van de werkzaamheden. Er is een directeur met op dit moment 4 vaste medewerkers, in totaal 3,8 formatieplaatsen, incl. de directeur. Daarnaast wordt gebruik gemaakt van een wisselend aantal free lance medewerkers.

In 1999 is de directeur van de Stichting, de Heer G.J. Breteker om gezondheidsredenen met vervroegd pensioen gegaan. Het bestuur heeft per advertentie kandidaten voor de functie op-groepen en uit de aanmeldingen een eerste selectie gemaakt. Vervolgens is, onder andere m.b.v. een kleine commissie samengesteld uit de leden van de Raad van Toezicht en Advies om het bestuur te adviseren, een definitieve keuze gemaakt. Met algemene stemmen is tot nieuwe directeur gekozen en per 1 aug. 1999 benoemd, de heer L. de Jong. Hij heeft een ruime ervaring binnen de omroep EO.

De stichting wordt geleid door een bestuur bestaande uit 5 leden, uit elke groepring één lid. Vanuit de NGK is ds. Z.G. van Oene lid van het bestuur. Ds. H.J. Siegers, lid van de Geref. Kerken vrijg. is voorzitter. Hij was dit jaar (2000) aftredend, maar is door de Raad opnieuw benoemd voor een periode van 3 jaar.

Alle leden van de deputaatschappen/ commissies hebben zitting in de Raad van Toezicht en Advies, in totaal 19 personen. Deze Raad vergadert normaliter 2x per jaar en adviseert het bestuur. Daar worden ook alle beleidsvoorstellen ingebracht en besproken. Uiteindelijk is het deze Raad die fiat moet geven aan belangrijke uitvoeringsbesluiten in beleidsmatige zin. In het navolgende blokdiagram is de organisatiestructuur weergegeven. Als bijlage is de organisatiestructuur weergegeven van de totale stichting VKZ, zoals deze is vastgesteld bij oprichting van de stichtingen VKZ en ZvK.

Veel aandacht wordt besteed aan de voorbereiding van met name de voorgangers. Twee keer per jaar wordt er een *instructiedag* gehouden, waar de voorgangers,

of TV moeten gaan verzorgen, worden uitgenodigd. Door middel van lezingen, groepsopdrachten, onderlinge gesprekken en vertoofn van een video met ervaringen van voorgangers, wordt getracht een zo goed mogelijke voorbereiding te geven op de taak.

Ruim van te voren wordt contact opgenomen met de

gemeente en dominee, waar een dienst uitgezonden gaat worden, en wordt alles doorgesproken, vragen beantwoord en adviezen gegeven.

Vanuit de ZvK wordt veel aan PR gedaan om de *naambekendheid* te vergroten. Zo zijn er in 1998 en 1999 advertenties geplaatst in verschillende (dag)bladen, waarin de uit te zenden kerkdiensten werden aangekondigd. Vanwege de kosten is dat gestopt.

Er is tevens een folder ontwikkeld, die meer gericht is op de achterban van de participerende kerken, ZvKader genoemd. ZvKader is in september (2000) toegestuurd aan alle voorgangers van de deelnemende kerken.

De huidige samenstelling van de Commissie voor Radio- en TV-aangelegenheden van de NGK is als volgt: Ds. Z.G. van Oene, voorzitter; Dr. W. Ferwerda, secretaris; Ds. W. van Dijk; Ds. B.J. Eikelboom en Ir. R.W. Visser.

[Bij dit rapport was een organisatiestructuur gevoegd van de samenwerking in radio- en TV-aangelegenheden]

**LV 18.1 Verslag Raad van Toezicht en Advies Theologische Studie-Begeleiding (TSB)
over periode 1 januari 1997 tot en met 31 juli 2000**

1. Inleiding

Dit verslag van de RvTA-TSB betreft een periode waarin twee nieuwe studiebegeleiders zijn aangetroten en door de Landelijke Vergadering (Doom 1998) enkele nieuwe aspecten aan het werk zijn toegevoegd. Dat heeft niet alleen geleid tot enkele aanbevelingen aan de komende Landelijke Vergadering (LV Amersfoort 2001) die in dit verslag aan de orde komen, maar ook tot een op bepaalde punten nieuwe aanpak van de TSB. Met dankbaarheid kan worden geconstateerd dat de Theologische Studie-Begeleiding goed heeft kunnen functioneren en naar oordeel van de RvTA een wezenlijke bijdrage heeft geleverd aan de opleiding en vorming van onze theologiestudenten. Ook waren er goede contacten met de Theologische Universiteit Apeldoorn (TUA) en het Nederlands Gereformeerd Seminarie (NGS), die geresulteerd hebben in concrete afspraken.

De RvTA is zeer ingenomen met de wijze waarop de studiebegeleiders en de studenten in de verslagperiode hebben gewerkt en is dankbaar dat de HERE dit werk mogelijk maakt en de betrokkenen daar de energie voor heeft gegeven.

In januari 1999 heeft br. G. Alkema zijn functie als secretaris om gezondheidsredenen neergelegd. Kort daarna is hij overleden. De Raad denkt met dankbaarheid terug aan br. Alkema en aan wat hij voor de TSB heeft betekend.

2. Samenstelling van de Raad van Toezicht en Advies

De Raad is samengesteld uit afgevaardigden van de diverse regio's:

ds. J. Kiers (regio Alkmaar-Zaandam)

prof.dr. K.R. Veenhof (regio Amsterdam-Haarlem), vice-voorzitter

dr. C.J. Bos (regio Arnhem)

drs. K. Hofwerda (regio Dordrecht-Gorinchem)

ds. R. Venderbos (regio Enschede-Zwolle); ds. W. Borgdorff tot 1999

ds. B. Wesseling (regio 's-Gravenhage); G. Alkema tot januari 1999

dr. J.P. van Riessen (regio Harderwijk); ds. D.W. Fijan tot september 1999

ds. J. Bourma (regio Kampen), voorzitter tot juni 2000.

ds. K. Muller (regio Noord-Nederland)

D.H. Janse (regio Schiedam); J. de Geus tot oktober 1998

ds. M. Janssens (regio Utrecht); ds. J.H. Veeffkind tot februari 2000

ir. A. de Ruyter (regio Zuid-Nederland); G.J. van de Vlis tot oktober 1999.

Sinds juni 1999 is br. W. van Rijnswou uit Leusden secretaris van de Raad. Penningmeester is vanaf 1 januari 1997 br. K. van der Toorn uit Houten. Secretaris en penningmeester zijn geen stemhebbende leden van de Raad.

3. De Theologische Studie-Begeleiding

Drie predikanten van onze kerken zijn voor een derde van hun werkzaamheden door hun gemeenten afgestaan aan de TSB en door de Landelijke Vergadering benoemd als studiebegeleider.

De Landelijke Vergadering 1998 in Doorn heeft als opvolgers van ds. H. de Jong en ds. H. Smit op voordracht van de Raad als studiebegeleiders benoemd:

ds. J. Dekker uit Amstelveen (voor de bijbelvakken),

dr. A. van der Dussen uit Eindhoven (voor de dogmatische vakken).

Drs. J.C. Schaeffer is sinds 1995 studiebegeleider voor kerkgeschiedenis en de praktische vakken.

Studenten die predikant willen worden in de NG-kerken, zijn verplicht om de TSB-bijeenkomsten bij te wonen en aan het einde van hun studie dienen zij een praktische stage

van drie maanden in één van onze gemeenten te volgen. Tot de taak van de studiebegeleiders hoort ook een persoonlijke begeleiding (mentoraat). Bij de beroepsaanstelling van een theologisch student geven de studiebegeleiders aan de regio een attest af betreffende zijn deelname aan de TSB en zijn geschiktheid voor het ambt van predikant.

3.1 Het TSB-programma

Het TSB-programma bestaat uit maandelijkse studiebijeenkomsten op zaterdag en een jaarlijks studieweekend. De bijeenkomsten worden als regel gehouden in de TU-Apeldoorn en bij toerbeurt geleid door een van de studiebegeleiders. Een van de zaterdagen is in het bijzonder een exegesedag die afwisselend door de TSB en het NGS wordt georganiseerd. Op de andere zaterdagen staat voor één dagdeel een preekbespreking op het programma, terwijl in het andere dagdeel een speciaal onderwerp aan de orde wordt gesteld.

Voor de preekbespreking maken studenten bij toerbeurt een preek die wordt gehouden en vervolgens wordt besproken. Daarbij is er zowel aandacht voor de vorm als voor de inhoud. Een student ('blinde' criticus) heeft de tekst van de preek niet van tevoren gezien en moet dus geheel afgaan op hetgeen hij/zij gehoord heeft. Een van de anderen heeft de opdracht de van tevoren toegezonden preek uitvoerig te bestuderen en te bekritisieren. Aan het gesprek over de preek doen verder alle studenten mee. Uiteraard geven ook de studiebegeleiders hun oordeel over het geleverde werk. Er wordt stevige kritiek geleverd in een harmonieuze sfeer. Ook is het de Raad bekend dat de hoogleraren van de TUA veel waardering hebben voor deze preekbesprekingen.

Naast de preekbespreking staat er elke keer nog een ander onderwerp op het programma. Veelal is dat een inleiding van één van de studiebegeleiders over een theologisch onderwerp. Vaak aan de hand van een recent en spraakmakend theologisch boek. Soms wordt er een inleider van buiten de TSB-kring aangetrokken, die vanuit zijn of haar specialisatie een bijdrage aan de vorming van theologiestudenten kan leveren.

In de verslagperiode zijn de volgende lezingen gehouden. De zingen staan op schrift en kunnen worden nabesteld.

- H. Smit, "Bespreking van Dr. J. van Beelen, Doet dit tot mijn gedachtenis - Een onderzoek naar de relatie (relaties) tussen avondmaal en ambt: over avondmaalsmijding van ambtsdragers en het probleem van de bediening" (febr. 1997)
- H. de Jong, "Enkele aspecten van de Jozef-geschiedenis" (april 1997)
- J.C. Schaeffer, "De voorbeeldige pastor" (mei 1997)
- H. de Jong, "De hermeneutiek van de vervreemding - Bespreking van het boek van C.J. den Heyer, Verzoening - bijbelse noties bij een omstreden thema" (aug. 1997)
- J.C. Schaeffer, "Jonathan Edwards en 'The great awakening'" (sept. 1997)
- J.M. Smelik (krijgsmachtpredikant), "Het categoriale pastoraat" (dec. 1997)
- H. Smit, "Larry Crabb, Van binnenuit - Werkelijke verandering is mogelijk" (jan. 1998)
- H. de Jong, J.C. Schaeffer en H. Smit, drie reacties op "Als hoeder onder de hoorders ... - om hermeneutische homiletiek" van dr. G.D.J. Dingemans (febr. 1998)
- A.Th. van Deursen (historicus), "Het gewone kerkvolk van de negentiende eeuw" (maart 1998)
- J.C. Schaeffer, "Vernieuwing van de gemeente" (april 1998)
- H. de Jong, "Psalms 132: David en Sion" (afheidslezing, juni 1998)
- H. Smit, "Over de Heilige Geest" (afheidslezing, mei 1998)
- J.C. Schaeffer, "De aard van de binding aan de belijdenis" (sept. 1998)
- A. v.d. Dussen, "Theologie volgens Luther" (oktober 1998)
- C.J. Bos (bioloog), "Evolutie" (nov. 1998)
- J. Dekker, "Het evangelie naar Johannes, een omstreden evangelie" (jan. 1999)
- Wilbert Scheffer (student), "Liturgie als rite - een vergeten begrip" (febr. 1999)
- A. v.d. Dussen, "H.M. Kuitert, Jezus: nalatenschap van het christendom - Schets voor een christologie" - een bespreking (maart 1999)
- H. de Jong, "Bijbel en milieu" - bespreking van J.J. Boersema, Thora en Stoa over mens en natuur ..." (april 1999)

- K. Holwerda, "Geborgen en beschikbaar. Over de waarde van klinische pastorale vorming" (mei 1999)
- A. v.d. Dussen, "Gods. voorzienigheid" (aug. 1999)
- J. Dekker, "Het roepingsvisioen van de profeet Jesaja (Jes. 6)" en "De doorwerking van Jes. 6 in het Nieuwe Testament" (november 1999)
- J.C. Schaeffer, "Het ambt - bij hoog en laag" - n.a.v. C. Graafland, *Godachten over het ambt* (december 1999)
- K.R. Veenhof, "Bijbelse geschiedenis of Geschiedenis van Israël" (jan. 2000)
- A. v.d. Dussen, "De historisch-kritische methode" (febr. 2000)
- J. Dekker, "Theologie van Paulus" - n.a.v. Tom Wright, *Paulus van Tarsus. Een kennismaking met zijn theologie* (maart 2000)
- J.C. Schaeffer, "Over de opleiding" (april 2000).

3.2 Persoonlijke begeleiding

Naast de theologische begeleiding in groepsvorm is er ook een meer persoonlijk getinte begeleiding. Iedere deelnemer aan de TSB krijgt na aanmelding een mentor toegewezen. Jaarlijks heeft de mentor een pastoraal gesprek met de student, waarin aandacht besteed wordt aan zijn of haar persoonlijk leven. Onderwerpen van gesprek zijn dan de verhouding tot de Here God, tot de kerken, tot de TSB (studiebegeleiders en medestudenten) en (eventueel) tot de partner. De studiebegeleiders hebben daarvoor een protocol opgesteld. Bij de aanvang van de stage wordt het mentoraat aan drs. J.C. Schaeffer (stagementor) overgedragen. De bevindingen worden besproken met de betreffende student en zijn vertrouwelijk. De studiebegeleiders geven bij beroepsaansluiting aan de regionale vergadering een attest af betreffende de deelname aan de TSB dat mede ondertekend wordt door de kandidaat. De Raad heeft, naar aanleiding van het betreffende besluit van de Landelijke Vergadering van Doorn (1998) gevraagd hulp te bieden aan de kerkelijke vergaderingen bij het beoordelen van de geschiktheid van de kandidaat voor het ambt van predikant. De Raad heeft de plaatselijke kerken en de regionale vergaderingen gevraagd specifieke aandacht te schenken aan hen, die uit hun midden zich voorbereiden op het predikantschap in onze kerken.

3.3 Deelname aan de TSB-activiteiten

Het aantal deelnemers aan de TSB-bijeenkomsten is groot. De lijst van studenten die aan de TSB deelnemen, bevat voor het cursusjaar 1999-2000 maar liefst 40 namen. Dit relatief grote aantal wordt mede veroorzaakt door het open karakter van de TSB. Men hoeft niet persé lid te zijn van een NG-kerk of predikant in die kerken te willen worden om aan de TSB deel te kunnen nemen. Enkele deelnemende studenten zijn lid van een andere dan een Nederlands. Gereformeerde Kerk.

Onze theologiesstudenten studeren aan verschillende opleidingsinstellingen. Het aantal dat aan de TUA studeert is gering en met spijt constateert de Raad dat in september 1999 geen van onze studenten zich daar als eerstejaars heeft laten inschrijven. Niet alle deelnemers aan de TSB hebben (al) de intentie predikant te worden. Bij een aantal studenten rijpt de wens om predikant te worden tijdens de studie, terwijl anderen, met name zij die op latere leeftijd met de theologiesstudie zijn begonnen, wel van het begin af die wens hebben. Dit heeft tot gevolg dat voor een deel van de deelnemers de deelname een erigszins vrijblijvend karakter heeft, terwijl voor anderen deelname verplicht is of op een bepaald moment verplicht wordt. De Raad houdt een overzicht bij van de deelname en heeft enkele malen met zorg geconstateerd dat enkele deelnemers te vaak afwezig zijn bij de maandelijkse TSB-bijeenkomsten en dat ter kennis van de TSB gebracht. De Raad is er niettemin van overtuigd dat de deelname en inzet in het algemeen zeer goed zijn. Het is wel duidelijk dat de studenten en afgestudeerden de TSB-activiteiten zeer waarderen. De Raad ziet echter ook dat de TSB-activiteiten een zware belasting kunnen zijn, met name voor die studenten die naast hun studie voor inkomsten moeten zorgen. De Raad heeft zich er voor ingespannen dat de TSB-activiteiten worden gehonoreerd in studiepunten (zie 4.4). De studiebegeleiders hebben met studenten die minder dan 90% van de TSB-activiteiten hebben gevolgd hierover een gesprek met de betreffende student alvorens zij een attest voor de regio afgeven.

Overzicht van het aantal deelnemers aan de TSB-bijeenkomsten:

	96/97	97/98	98/99	99/00
mannen	26	36	35	36
vrouwen	3	4	3	2
totaal	29	40	38	38

Verdeling van de studenten naar opleidingsinstituut:

	96/97	97/98	98/99	99/00
TU-Apeldoorn	7	11	7	6
NGS	8	10	11	13
RU-Utrecht	6	9	7	8
TU-Kampen GKN	3	3	4	2
TU-Kampen GKV			1	1
VU-Amsterdam	1	1	3	2
RU-Leiden	1	1	1	1
RU-Geoningen			1	1
Aix	1	1	1	
elders / afgestudeerd	2	4	2	4

Met dankbaarheid aan God willen we hier ook graag constateren dat per jaar drie studenten de weg naar de pastorie gezocht en gevonden hebben. Dat aantal moet ook echt wel ongeveer deze omvang houden, willen er in de toekomst voldoende beroepbare studenten voor onze kerken zijn. Want naast een redelijk groot aantal vacatures dat er op dit moment is, dienen we ons te realiseren dat het natuurlijke verloop verlangt dat er per jaar 2 à 3 studenten beroepbaar gesteld worden. De RvTA heeft de kerken hierover geïnformeerd en gevraagd geschikte jonge mensen enthousiast te maken voor de theologie studie en - vooral - het ambt van Diaenaar des Woords.

3.4 Stage

Aan het einde van hun studie volgen de studenten een stage van drie maanden in één van onze gemeenten. De plaatselijke predikant is de stagebegeleider en drs. J.C. Schaeffer treedt op als stagementor namens de TSB.

Tijdens de stage komt de student in aanraking met het veelzijdige werk van een predikant. Hij ontdekt een beetje wat het is om pastoraal bezig te zijn, om catechisatie te geven, om in een kerkdienst voor te gaan en om leiding te geven.

De ervaringen tijdens de stage worden besproken met de predikant van de betreffende gemeente en de stagementor. Het geheel mondt tenslotte uit in een stageverslag. Aan de TUA telt de beoordeling van de stage mee in de doctoraal-II-fase van de theologie studie (de stage geldt als één van de twee bijvakken).

4. Het werk van de Raad van Toezicht en Advies

De RvTA is drie tot vier maal per jaar bijeengekomen. In de vergaderingen zijn de jaarlijkse TSB-programma's vastgesteld en hebben de studiebegeleiders de Raad geïnformeerd over de studiebegeleiding en met de Raad overleg gepleegd. Als regel zijn de bijeenkomsten van de TSB door één van de leden van de RvTA bijgewoond en is daarvan verslag gedaan in de vergadering van de RvTA. Ter voorbereiding van een aantal beleidsaspecten heeft de Raad gewerkt met kleine werkkommissies die een advies of concept voorbereiden.

De studiebegeleiders hebben geregeld contact met de hoogleraren over de studenten die aan de TUA studeren. Daarnaast hebben afvaardigingen van de RvTA enkele malen gesprekken ge-

voerd met hoogleraren van de TUA, o.m. een gesprek met de Senaat van de TUA om de besluiten van de LV-Doorn toe te lichten. Bij zowel de TUA als de TSB bestaat de wens de samenwerking te optimaliseren.

De RvTA en studiebegeleiders hebben overleg gevoerd met het NGS, o.a. over stages, de afronding van de studie met een D-II examen, mogelijkheden voor een gezamenlijke preekpresentatiecursus, algemene vorming. Het is de bedoeling dat dit contact wordt voortgezet.

4.1 Doelstellingen TSB

Op verzoek van de studiebegeleiders heeft de WTA de doelstellingen van de TSB opnieuw geformuleerd (bijlage 1). Ze stonden al wel genoemd in de brochure van de TSB, maar zowel studiebegeleiders als studenten hadden behoefte aan een nadere uitwerking van doel en functie van de TSB. Er is gewerkt aan een nieuw informatiebulletin (in concept gereed) om gemeenteleden te informeren over de TSB.

4.2 Theologie opleiding

De RvTA heeft de studiebegeleiders gevraagd in de gesprekken met de studenten expliciet de keuze van opleidingsinstituut aan de orde te stellen, zonder dat de studievrijheid wordt aangetaast. Bij studenten van het NGS wordt duidelijk gemaakt dat de LV-Doorn een D-II afgeronde theologie opleiding als regel heeft gesteld.

De studiebegeleiders hebben op verzoek van de LV-Doorn de studieprogramma's van enkele opleidingen vergeleken. Zij zijn in een vertrouwelijk rapport aan de RvTA tot de conclusie gekomen dat het niveau van de opleiding aan de TUA goed is en van het gewenste academisch niveau en er bij de onderzochte opleidingsprogramma's als geheel in positieve zin uitspringt. Bij het NGS zijn leemtes geconstateerd, waarover overleg plaats vindt. Het kernprogramma aan de opleiding aan de UU is wijsgerig georiënteerd en breed opgezet en bij verschillende onderdelen is de professionaliteit aangetast.

4.3 TSB-deelname als studie-onderdeel TUA

Een belangrijke afspraak met de TUA is dat niet alleen de stage, maar ook de deelname van TUA-studenten aan de TSB wordt erkend als studie-onderdeel. Er worden per jaar 3 studiepunten toegekend op basis van een testimonium-verklaring van de studiebegeleiders dat de student aan tenminste 90% van de TSB-activiteiten heeft deelgenomen.

4.4 Algemeen vormende en communicatieve vaardigheden

De studiebegeleiders hebben in overleg met de STAGG nagegaan welke mogelijkheden er zijn om binnen de TSB aandacht te schenken aan persoonlijke vorming. Doordat studenten van uiteenlopende opleidingen deelnemen aan de TSB is de behoefte aan extra vorming op dit punt verschillend, maar voor onze kerken is het wel een aspect waar groot belang aan wordt gehecht. Het overleg heeft nog niet geresulteerd in een concreet programma.

De RvTA en de studiebegeleiders zijn wel van mening dat deze scholingsactiviteiten niet ten koste mogen gaan van de theologie onderdelen van de TSB.

4.5 Toerusting van de studiebegeleiders

Mede vanwege de nieuwe taken die de studiebegeleiders van de LV-Doorn hebben gekregen is er behoefte aan gespecialiseerde cursussen. In eerste instantie heeft drs. J.C. Schaeffer met het oog op zijn functie als stagementor deelgenomen aan een mentoraatstraining. De RvTA heeft in de begroting een bedrag opgenomen voor deelname aan cursussen door de studiebegeleiders.

4.6 Voortgaande vorming predikanten

Binnen de kerken is in de afgelopen tijd de mening gegroeid dat predikanten ook na beëindiging van hun studie en intrede in de eerste gemeente "voortgaand gevormd" moeten worden. Juist in de beginperiode van het predikantschap kunnen bepaalde lacunes in opleiding en bekwaamheid aan het licht treden die om een nadere scholing vragen. Daarom heeft de Landelijke Vergadering van Doorn-1998 ook een voorstel aangenomen dat in die richting naar concre-

tisering gezocht moet worden. Binnen de Raad wordt gewerkt aan een voorstel inzake voortgaande vorming van predikanten. Aan de LV van Amersfoort zal dienaangaande een voorstel gedaan worden.

4.7 Bijdrage aan TUA en NGS

Destijds is bij de invoering van het 'Apeldoorn-advies' besloten tot een jaarlijks wisselende bijdrage aan de TUA afhankelijk van het aantal aan de TUA studerende studenten. De Raad heeft dit jaar besloten dit te wijzigen in een vast bedrag per jaar (f. 10.000,-, ongeveer gelijk aan dat van voorgaande jaren). De bijdrage is immers geen vergoeding voor de opleiding van onze studenten, maar bedoeld als een erkentelijkheid voor de gastvrijheid van en de samenwerking met de TUA. De RvTA heeft zich wel de vraag gesteld of ook het NGS niet een gelijk bedrag zou moeten ontvangen. Dit is niet gebeurd omdat de RvTA graag de resultaten van de Commissie Opleiding Predikanten wil afwachten en bovendien stelt hij het op prijs als de Landelijke Vergadering daarover een uitspraak doet.

5. Financieel verslag

Het financieel overzicht 1997 tot en met 1999 is in bijlage 2 bij dit rapport opgenomen met ter vergelijking de cijfers over 1996 en ter aanvulling de begroting 2000.

Bij dit cijfermatige overzicht geeft de RvTA de volgende toelichting:

- In 1996 en in 1997 waren er duidelijk tekorten, die zijn opgevangen door de nog beschikbare middelen. In 1997 was het helaas noodzakelijk om de bijdragen van de kerken te verhogen van f 4,00 tot f 5,50 per ziel per jaar ingaande 1998; in de jaren daarna en tot nu toe kon de bijdrage gehandhaafd blijven op f 5,50 per ziel. Aan de kerken is een motivering gegeven van deze verhoging waarbij een oproep is gedaan aan alle kerken om trouw te zijn in het voldoen van de gevraagde bijdrage. De Raad is verheugd dat de kerken gehoor hebben gegeven aan dit verzoek. Met grote dankbaarheid is geconstateerd dat alle kerken over 1999 de volledige bijdrage hebben voldaan en dat er zelfs door enkele kerken extra collecten zijn afgedragen.
- Als bijzondere bate is in het overzicht 1999 opgenomen een gift van f 6.648 van de COGMA. Bij de afsluiting van het werk van deze commissie is het batig saldo verdeeld en de TSB heeft genoemd bedrag daarvan ontvangen. De Raad heeft de schenker hartelijk bedankt en heeft toegezegd dat dit bedrag een goede bestemming krijgt. De Raad heeft besloten dit bedrag toe te voegen aan het in te stellen boekenfonds. (zie volgende punt).
- Een belangrijke kostenpost is de vergoeding van de kosten voor boeken en literatuur aan studenten die hun studie hebben voltooid en beroepbaar zijn verklaard. Binnen vier jaar na dit moment mogen zij een verzoek indienen en na goedkeuring door de begeleiders en met een maximum van f 5.000 per student, ontvangen zij deze bijdrage. Het zal duidelijk zijn dat er ramingverschillen optreden, zowel per jaar tussen de begroting en de uitkomst, als ook van jaar tot jaar. Zo was bij voorbeeld voor 1999 geraamd f 15.000 terwijl er achteraf bleek dat slechts f 5.000 nodig was en er een verschuiving naar het volgende jaar mag worden verwacht.

Om deze schommelingen in de toekomst te voorkomen en te bewerkstelligen dat er een gelijkmatige verdeling van deze kosten over de jaren bereikt wordt, heeft de Raad besloten om per 1 januari 2000 een boekenfonds in te stellen met de afspraak dat er jaarlijks f 15.000 wordt gedoteerd aan het fonds, welk bedrag is gebaseerd op een gemiddelde; bij belangrijke wijziging in het aantal studenten en afhankelijk van het saldo van het fonds, zal dit jaarlijkse bedrag bijgesteld worden. De door afgestudeerden in te dienen aanvragen zullen uit het fonds worden gefinancierd. Besloten is om per 1 januari 2000 dit fonds te starten met een bedrag van f 16.648 bestaande uit de in 1999 ontvangen schenking van f 6.648 en het verschil in de begrote en werkelijke last in 1999 betreffende boeken en literatuur.

Voor alle duidelijkheid zij vermeld dat het boekenfonds, wel onderdeel uitmaakt van het eigen vermogen, maar afgezonderd is voor de genoemde specifieke bestemming;

- De uitgaven schommelen van jaar tot jaar. Het jaar 1998 springt er wat dat betreft duidelijk ongunstig uit, en ook in 2000 wordt een stijging verwacht in vergelijking met 1999. De oorzaken zijn verschillend. In 1999 was de bijdrage aan de TUA lager dan in voorgaande jaren in samenhang met de daling van het aantal studenten in september 1999. Intussen is besloten dat, bij handhaving van het "Apeldoorns-advies" door de LV Amersfoort, de bijdrage aan de TUA niet meer gekoppeld zal worden aan het aantal studenten, maar vastgesteld wordt op een bepaald vast bedrag per jaar en wel op/ 10.000 voor het jaar 2000;
- Jaar voor jaar wordt de financiële verantwoording gecontroleerd door leden van de Financiële Commissie NGK. Voor de overzichten tot en met 1999 heeft de Raad akkoordverklaringen van deze commissie ontvangen. Mede op grond daarvan is door de Raad aan de penningmeester decharge verleend voor zijn beheer van de geldmiddelen.

6. Slotopmerkingen

De RvTA ziet dankbaar terug op een periode waarin de Theologische Studie-Begeleiding voortgang kon hebben en uitgebouwd kon worden. De Raad constateert dat het werk van de studiebegeleiders is toegenomen en dat er binnen de beschikbare tijd voor hen nauwelijks ruimte is zich door eigen studie (gericht op de studiebegeleiding) verder te bekwamen. Omdat de Commissie Opleiding Predikanten haar werkzaamheden nog niet heeft afgerond, doet de RvTA op dit punt op dit moment geen voorstellen. De werkdruk voor de studiebegeleiders heeft echter wel de aandacht.

De sfeer en inzet bij de TSB waren bijzonder goed en ook de samenwerking met de TUA is uitstekend. Het contact met het NGK begint een goede vorm aan te nemen. Dat alles stemt tot dankbaarheid. De Raad hoopt dat de HERE het werk van de TSB wil gebruiken tot zegen van onze kerken.

Bijlage 1 van LV 18.1 Verslag Raad van Toezicht en Advies TSB

DOELSTELLING TSB

De Theologische Studiebegeleiding (TSB) is opgezet vanuit de Nederlands Gereformeerde Kerken en staat open voor alle studenten die aan verschillende universiteiten en scholen theologie studeren. De eerste bijeenkomst van de TSB vond plaats in januari 1969.

De TSB beoogt een nadere toerusting te geven tot het ambt van dienaar des Woords, in de Nederlands Gereformeerde Kerken.

Doordat de studieprogramma's aan de theologische opleidingen grote verschillen vertonen, zowel vak-inhoudelijk als confessioneel, en niet in alle gevallen voldoen aan de vereisten die de kerken stellen aan hun toekomstige dienaren des Woords, (zie regelingen voor de opleiding, Apeldoorn 1994), hebben de kerken de TSB ingesteld. Deze heeft de bedoeling om de studenten in de theologie te begeleiden en nader toe te rusten tot de dienst des Woords. De begeleiding van de door de kerken aangestelde studiebegeleiders richt zich op:

- 1. de theoretische scholing, de praktische vorming en de spiritualiteit van de studenten.*
- a. Het uitgangspunt bij de *theoretische scholing* van de studenten is het Woord van God en de belijdenis van de kerk. De studiebegeleiders hebben de taak om de studenten te helpen hun theologische ontwikkeling af te stemmen op de kerken, waarbinnen zij als predikant een plaats hopen te ontvangen. Dit raakt in het bijzonder de identiteit van de NGK. Bij de vaststelling van het programma zal daarom gelet worden op identiteitsbepaalde onderwerpen en/of onderwerpen waarin de eigen identiteit doorwerkt. De begeleiders hanteren een lijst van aandachtsvelden die minimaal eenmaal per vijf jaar aan de orde behoren te komen:

Bijbelse vakken: hermeneutiek, historiciteit en schriftgezag, verhouding OT-NT, ontwikkelingen in het bijbelonderzoek (moderne methodes), een recente of inmiddels klassieke bijbelse theologie, theologie van de evangeliën, aspecten van de theologie van Paulus.

Dogmatische vakken: ethiek (2x), apologetiek, Godsleer, christologie, pneumatologie (ecclesiologie), openbaringsleer (de Heilige Schrift), voorzienigheidsleer/leer van de schepping, soteriologie (verkiezing; rechtvaardiging; heiliging; verzoening), eschatologie.

Ambtelijke vakken: binding aan de belijdenis, kerkrecht, kerkgeschiedenis (19^e eeuw en recente geschiedenis), ambtsopvatting, spiritualiteit van de pastor, gemeentepopbouw, zending/evangelisatie, homiletiek, diakonaat en catechetiek.

- b. De praktische vorming richt zich zowel op de persoon als het werk van de toekomstige predikant. Het is van belang dat de student een zo helder mogelijk beeld krijgt van de eigen gaven en (on)mogelijkheden, en van zijn/haar functioneren in die situaties die met het predikantschap gegeven zijn. De studiebegeleiders hebben tot taak de studenten daarbij te helpen en hiervoor zonnodig derden in te schakelen. Ook behoort het tot de taak van de begeleiders om de studenten persoonlijk te begeleiden.
 - c. Zowel bij de theoretische scholing als bij de praktische vorming zal er ook aandacht zijn voor de spiritualiteit van de studenten. Niet als een zelfstandig vakgebied, maar als een gerichtheid die bij alle vakken aanwezig is. Een goede beoefening van de theologie wordt gevoeld door en moet ook zelf weer voeding geven aan de eigen omgang met God.
2. *het bevorderen van de contacten tussen de studenten en de kerken.*

In de TSB mogen de studenten de kerken vertegenwoordigd zien. Mede daarom kan deelname aan de TSB niet als vrijblijvend worden gezien. Naar de kerken toe is het haar doelstelling de kerken aan te sporen de band met de studenten vast te houden en een duidelijke vorm te geven. Ook het preekconsent en het volgen van stages kunnen hierin een rol spelen.

3. *het bevorderen van de contacten tussen de studenten onderling.*

De TSB is een ontmoetingsplaats voor studenten, die aan verschillende universiteiten en scholen studeren. Dit laatste impliceert een grote verscheidenheid. De bedoeling van de TSB is om de studenten samen te binden door middel van studie, bezinning en gemeenschap met elkaar.

Vastgesteld door de Raad van Toezicht en Advies

4 februari 2000

Bijlage 2 van LV 18.1, Verslag Raad van Toezicht en Advies TSB

Financieel overzicht 1997 tot en met 1999

Ter vergelijking de uitkomst 1996 en als aanvulling de begroting 2000

	1996	1997	1998	1999	begroot 2000
<i>Lijstgev:</i>					
honorering studiebegeleiders	f 94.500	f 96.420	f 98.700	f 100.596	f 102.600
vergoeding Theol.Univ.Apeld.	12.000	11.000	11.000	6.000	15.000
vergoeding boeken/literatuur	13.605	8.007	15.000	5.000	15.000
kosten studiebijeenk. studenten	6.953	11.490	11.328	11.442	15.000
reiskosten stages studenten	--	1.557	2.364	536	3.000
vergoeding secretaris stud.	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500
reis-, vergader- en overige kosten van de Raad/begeleiders	4.899	5.197	7.236	8.792	10.900
tezamen	134.457	136.171	148.128	134.866	164.000

<i>Ontvangsten:</i>					
bijdragen van de kerken	116.053	120.317	161.911	164.335	161.000
gift				6.648	
rente	<u>3.039</u>	<u>2.549</u>	<u>3.447</u>	<u>4.109</u>	<u>3.000</u>
tezamen	119.092	122.866	165.358	175.092	164.000
<i>Overschot</i>			<u>17.230</u>	<u>40.226</u>	
<i>Tekort</i>	<u>15.365</u>	<u>13.305</u>			

Verloop beschikbare middelen:

Saldo beschikbare middelen 1-1-96			93.754		
af: tekort 1996	15.365				
tekort 1997	<u>13.305</u>				
		28.670			
bij: overschot 1998	17.230				
overschot 1999	<u>40.226</u>				
		<u>57.456</u>			
per saldo overschot 1996/99		28.786			
storting in het boekenfonds		<u>16.648</u>			
overblijvend saldo 1996/99			<u>12.138</u>		
Saldo beschikbare middelen 1-1-2000			<u>105.892</u>		
bestaande uit:					
banksaldo			139.775		
af: vooruitontvangen bijdragen		4.945			
nog te betalen kosten		<u>12.290</u>			
			<u>17.235</u>		
			122.540		
afgezonderd voor het boekenfonds			<u>16.648</u>		
Saldo beschikbare middelen 1-1-2000			<u>f105.892</u>		

De bijdragen van de kerken zijn gebaseerd op f 5,50 per ziel per jaar vanaf 1 januari 1998. Deze bijdrage geldt voor 1998, 1999, 2000 en mogelijk ook voor de komende jaren; jaar voor jaar wordt dit vastgesteld door de Raad. In de jaren 1996 en 1997 bedroeg de bijdrage f 4,- per ziel per jaar.

Bij bovenstaand cijfermatige overzicht geven wij de volgende toelichting:

- in 1996 en in 1997 waren er duidelijk tekorten, die zijn opgevangen door de nog beschikbare middelen. In 1997 was het helaas noodzakelijk om de bijdragen van de kerken te verhogen van f 4,- tot f 5,50 per ziel per jaar ingaande 1998; in de jaren daarna en tot nu toe kon de bijdrage gehandhaafd blijven op f 5,50 per ziel. Aan de kerken is een motivering gegeven van deze verhoging waarbij een oproep is gedaan aan alle kerken om trouw te zijn in het voldoen van de gevraagde bijdrage. De Raad is verheugd dat de kerken gehoor hebben gegeven aan dit verzoek. Over 1999 is met grote dankbaarheid geconstateerd dat alle kerken de volledige bijdrage hebben voldaan en dat er zelfs door enkele kerken extra collecten zijn afgedragen.
- als bijzondere bate is in het overzicht 1999 opgenomen een gift van f 6.648 van de COGMA. Bij de afsluiting van het werk van deze commissie is het batig saldo verdeeld en de TSB heeft genoemd bedrag daarvan ontvangen. De Raad heeft de schenker hartelijk bedankt en heeft toegezegd dat dit bedrag een goede bestemming krijgt. De Raad heeft besloten dit bedrag toe te voegen aan het in te stellen boekenfonds. Betreffende genoemd fonds wordt verwezen naar het volgende punt van deze toelichting;

- een belangrijke kostenpost is de vergoeding van de kosten voor boeken en literatuur aan studenten, die hun studie hebben voltooid en beroepbaar zijn verklaard. Binnen vier jaar na dit moment mogen zij een verzoek indienen en na goedkeuring door de begeleiders en met een maximum van f 5.000 per student, ontvangen zij deze bijdrage. Het zal duidelijk zijn dat er ramingsverschillen optreden zowel per jaar tussen de begroting en de uitkomst als ook van jaar tot jaar. Zo was bijvoorbeeld voor 1999 geraamd f 15.000 terwijl achtenaaf bleek dat er slechts f 5.000 nodig was en er een verschuiving naar het volgende jaar mag worden verwacht.
Om deze schommelingen in de toekomst te voorkomen en zo bewerkstelligen dat er een gelijkmatige verdeling van deze kosten over de jaren bereikt wordt, heeft de Raad besloten om per 1 januari 2000 een boekenfonds in te stellen met de afspraak dat er jaarlijks f 15.000 wordt gedoteerd aan het fonds, welk bedrag is gebaseerd op een gemiddelde; bij belangrijke wijziging in het aantal studenten en afhankelijk van het saldo van het fonds, zal dit jaarlijkse bedrag bijgesteld worden. De door afgestudeerden in te dienen aanvragen zullen uit het fonds worden gefinancierd. Besloten is om per 1 januari 2000 dit fonds te starten met een bedrag van f 16.648 bestaande uit de in 1999 ontvangen schenking van f 6.648 en het verschil in de begrote en werkelijke last in 1999 betreffende boeken en literatuur. Voor alle duidelijkheid zij vermeld dat het boekenfonds, wel onderdeel uitmaakt van het eigen vermogen maar afgezonderd is voor de genoemde specifieke bestemming.
- de uitgaven schommelen van jaar tot jaar; het jaar 1998 springt er wat dat betreft duidelijk ongunstiger uit en ook in 2000 wordt een stijging verwacht in vergelijking met 1999. De oorzaken zijn verschillend. In 1999 was de bijdrage aan de TUA lager dan in voorgaande jaren in samenhang met de daling van het aantal studenten in september 1999. Intussen is besloten dat, bij handhaving van het "Apeldoorn-advies" door de L.V.Amersfoort, de bijdrage aan de TUA niet meer gekoppeld zal worden aan het aantal studenten maar vastgesteld wordt op een bepaald vast bedrag per jaar en wel op f 10.000 voor het jaar 2000;
- jaar voor jaar wordt de financiële verantwoording gecontroleerd door broeders van de Financiële Commissie NGK. Voor het overzicht over 1999 heeft de Raad wederom een akkoordverklaring van deze commissie ontvangen; mede op grond daarvan is door de Raad aan de penningmeester décharge verleend voor zijn beheer van de geldmiddelen.

LV 18.2 Toelichting Rapport Raad van Toezicht en Advies TSB door ds. K. Muller

Derde zitting, agendapunt 36

Ds. H. Smit plicht ten aanzien van het eerste drietal Theologische Studie Begeleiders te zeggen dat ds. H. de Jong door de studenten benoemd is, dat hijzelf door ds. De Jong benoemd is en ds. O. Mooiweer door de kerken benoemd is. Dat was een korte en juiste samenvatting van de TSB-geschiedenis vanaf de beginjaren.

Ten aanzien van het huidige drietal - de predikanten Dekker, Van der Dussen en Schaeffer - kan gezegd worden dat zij alle drie door de kerken zijn aangesteld. In die zin is de Theologische Studie-Begeleiding de afgelopen drie jaren kerkelijker geweest dan ooit.

Met dankbaarheid kunnen we dan ook constateren dat de TSB in de loop van nu al meer dan 30 jaren een vaste en gewaardeerde plaats heeft verkregen zowel in de kerken als onder de studenten.

In aanvulling op en herinnering aan het uitgebrachte rapport over de periode van 1 jan. 1997 tot en met 31 juli 2000 wil ik graag enkele punten aan de orde stellen.

Allereerst over de huidige bezetting van de raad.

- De in het rapport genoemde penningmeester br. V.d. Toorn heeft om gezondheidsredenen zijn werkzaamheden voor de Raad moeten beëindigen. In zijn plaats is br. C.H. Visser uit Amersfoort als penningmeester benoemd.
De raad heeft in de afgelopen periode dus van twee zeer gewaardeerde mensen om redenen, die in hun gezondheid gelegen waren, afscheid moeten nemen. In de eerste plaats betraf dat de inmiddels ons ontvallen br. Alkema en in de tweede plaats br. V.d. Toorn.
- Br. Alkema vervulde als afgevaardigde van één van de regio's de functie van secretaris. Op zijn voorstel heeft de raad een secretaris van buiten de kring van afgevaardigden aangetrokken. Dat is br. Van Rijswou uit Amersfoort geworden.
- Hier wil ik ook het vertrek van ds. Bouma noemen. Gedurende vele jaren heeft hij op voortreffelijke wijze het voorzitterschap van de Raad vervuld. Hij is als afgevaardigde opgevolgd door ds. A.W. Vos en als voorzitter door mij opgevolgd.
- Wat ds. Vos betreft: gevreesd moet worden dat zijn lidmaatschap van de Raad door diens aanstaande vertrek van Kampen naar Almere en de overgang van de kerk van Almere naar de regio Amsterdam-Haarlem van niet al te lange duur zal zijn. Daarin worden we geconfronteerd met de nadelige gevolgen van de regionale afvaardiging naar de Raad in plaats van de landelijke benoeming, zoals die voor andere commissies van toepassing is.
- Sinds het vertrek van ds. Bouma wordt het moderamen van de Raad nu gevormd door de brs. Muller, Veenhof en Bos, als resp. eerste voorzitter, tweede voorzitter en alg. adjunct.

Over de meer inhoudelijke kant van het werk het volgende:

- Allereerst dit, dat de raad dankbaar heeft geconstateerd dat de drie begeleiders niet alleen een goed en hecht team vormen, maar ook met veel enthousiasme hun taak hebben vervuld. Zelfs kan worden gezegd dat zij hun werk hebben uitgebouwd en verrijkt.
- Wat de studenten betreft, heeft de Raad moeten vaststellen dat zich voor het cursusjaar 2000-2001 geen nieuwe studenten theologie hebben aangemeld. Wel is een student begonnen met de vooropleiding van Kampen-Apeldoorn. Het NGS meldde dat twee studenten aan de vooropleiding zijn begonnen; zij staan echter niet ingeschreven bij de TSB.
- Enkele studenten blijken voortijdig hun studie te hebben afgebroken.
- De waarschijnlijk juiste getallen voor het studiejaar 2000/2001 luiden nu:

	v	1	2	3	4	5	6+	DII	Afged- doord	Totaal
TUApeld.	1				3	2	1			7
NGSem.			1	1	3	1			3	6
Utrecht			2	3	1		2	1	1	10*)
TUK-GKN			1							1
TUK-GKV					2					2
VUA'dam							1			1
RULeiden							1			1
RUGron.										
ETHVeen.					1					1
Elders						1			2	1
Totaal	1	0	4	5	10	4	5	1	6	30

*) - onder hen bevinden zich twee vrouwelijke studenten

- Uit dit overzicht blijkt dat er beneden het vierde jaar maar 9 theologie studenten zijn, waarvan 6 in Utrecht studeren, 2 aan het NGS en 1 in Kampen-Oudestraat en 0 in Apeldoorn. U zult begrijpen dat dit alles de Raad met enige zorg vervult.

Over de contacten van de Raad met de TUA en het NGS het volgende:

- De Raad kan met dankbaarheid spreken over zeer goede contacten met het hoogleraren-corps van de TUA. Deze goede contacten hebben zich ook laten vertalen in een heel concrete waardering van de activiteiten die een aan de TUA ingeschreven student voor de TSB verricht. Zie wat er onder 4.3 in het rapport staat vermeld.
- Ondertussen blijkt de TUK (Brooderweg) een zelfde beleid ten aanzien van studenten uit onze kerken te volgen. Ook daar worden de TSB-activiteiten met het toekennen van studiepunten gewaardeerd.
- Met een afvaardiging van het bestuur en de docenten van het NGS is in de voorbije periode meerdere malen contact geweest. We zijn dankbaar dat dit contact tot stand is gekomen en ook vruchtbaar is gebleken. Ik denk daarbij ziet in de laatste plaats aan de ontmoeting van januari j.l. waar op een inhoudelijk goede manier is gesproken over de door de begeleiders geconstateerde lacunes in het opleidingsprogramma van het NGS. Het verheugt de Raad dat het NGS bereid bleek bij de samenstelling van het nieuwe studieprogramma met de bevindingen van de begeleiders rekening te willen houden.
- Verschil van mening bleek er te bestaan tussen in ieder geval sommigen van het NGS en de Raad ten aanzien van het door Doorn verplicht gestelde D-II voor hen die predikant willen worden in onze kerken. Het meningsverschil spitste zich toe op de interpretatie van de woorden 'bij voorkeur' in het besluit van Doorn (zie Acta pag. 39). De Raad heeft deze woorden begrepen als slaande op de plaats waar het D-II deel van de studie zou moeten worden gevolgd door hen die hun opleiding tot zover aan het NGS hebben genomen. Enkel uit de kring van het NGS hebben in deze woorden echter gelezen dat een studieafronsting met een D-II-examen niet een vereiste, maar een wens is. De Raad heeft uit de besluiten van Doorn echter begrepen dat de kerken als regel een theologie-studie tot en met het D-II-examen eisen voor hun aanstaande predikanten. Hoe dan ook: 'bij voorkeur' betekent in ieder geval niet 'eventueel'.
- De begeleiders zijn couraant geweest ten aanzien van hen die ten tijde van de besluitvorming op de LV van Doorn met hun studie al voorbij de propedeuse waren. Bovendien wordt een mogelijk reeds in een andere studierichting met goed gevolg afgelegd D-II-examen in rekening gebracht indien een student claimt onmogelijk een D-II studie te kunnen volbrengen. Eveneens speelt het gegeven van een 'late roeping' een rol bij de onmogelijkheid een D-II studie te volgen.
- Mede in overleg met het NGS is besloten dat de afgevaardigden van de regio's er bij de regio's op zullen aandringen dat deze erop zullen toezien dat beginnende predikanten, die nog geen D-II hebben, van hun kerkenraad één dag per week vrij krijgen om alsnog een D-II studie te kunnen volbrengen.
- Zoals in het verslag van de raad vermeld staat, verzoekt de Raad de vergadering zich uit te spreken over een eventuele financiële vergoeding aan het NGS vergelijkbaar met die aan de TUA voor de duur dat de kerken nog geen besluit hebben genomen met betrekking tot een eigen basisopleiding.

Ook over de inschakeling van het STAGG bij de begeleiding van de studenten wil ik nog iets opmerken.

- In aanvulling op het rapport kan gemeld worden dat deze nu concreetiseerd gaat worden. Het STAGG heeft voegesteld dat aan het begin van de stageperiode een toerustingdeskundige van het STAGG een introductiegesprek met de student zal hebben, waarbij de persoonsvorming en het vaststellen van leerdoelen voor de stage centraal zullen staan. Afhankelijk van het resultaat van dit gesprek kunnen er vervolgesprekken voor de persoonsvorming noodzakelijk worden geacht. Eventueel wordt een advies voor een leetherapie in de vorm van een individuele cursus gegeven. Een en ander in overleg met de stagementor, dr. Schaeffer. (Kosten introductiegesprek + advies f 250,-)
- Naast een introductiegesprek met de studenten aan het begin van de stageperiode is de STAGG ook bereid een toerusting van de stagebegeleiders te verzorgen gedurende twee toerustingstagen. Deze toerusting is dus bedoeld voor de predikanten bij wie studenten stage zullen lopen.

- De Raad moet over de in overleg met de begeleiders tot stand gekomen voorstellen van het STAGG echter nog wel een besluit nemen. Zij hoopt dat de volgende maand te kunnen doen.

Met dankbaarheid mogen we stellen dat de Here God het werk van de TSB ook in de afgelopen periode heeft willen zegenen. De begeleiders heeft Hij in staat gesteld om vruchtbaar werkzaam te zijn.

Zij het ook dat ds. Schaeffer door ziekte van zijn vrouw wellicht minder heeft kunnen doen dan hij zelf wel gewild zou hebben. Het verheugt ons als Raad dat aan deze ziekteperiode nu een einde lijkt te komen.

Ik eindig met een tweetal reacties van studenten, zoals deze vermeld staan in het onlangs verschenen bulletin voor gemeentelieden.

De één schrijft:

"Het programma dat de TSB biedt, is een prima aanvulling op de 'officiële' studie. De onderwerpen zijn doorgaans interessant, en vaak ook praktisch gericht."

De ander schrijft:

"Ik zou de benaderingswijze van de TSB willen typeren als het in geloof en *ontzag* hebbend voor de Here en zijn Woord schatgraven in de Schrift, waarbij op een open manier ook moeilijke kwesties bespreekbaar zijn. Dit alles gebeurt met het oog op en in dienst van de opbouw van de gemeente."

LV 19.1 Rapport Commissie Geestelijke Verzorging Militairen over de periode mei 1997 tot en met april 2000

1. Samenstelling van de commissie

De commissie werd ten tijde van het opstellen van dit rapport gevormd door:

Mr. Drs. H.C.F. van den Berg, Dalfsen, voorzitter, CIOM-vertegenwoordiger

Ds. K. Muller, Heerenveen, vico-voorzitter, plv. CIOM-vertegenwoordiger

Lkol bd Klu C.Ph. de Goede, Ochten, secretaris-penningmeester

Lkol KL M.J.M. van den Brink Apeldoorn

Ltz2oc bd KM J. Leene, Hellendoorn

Dr. R.R. Ganzevoort, Emmeloord

B. Verheij, Soest.

In bovengenoemde periode werd afscheid genomen van ds. J. Smelik te Nieuwegein, die meer dan dertig jaar in vele functies verbonden is geweest aan de Geestelijke Verzorging in de Krijgsmacht, o.a. als legerpredikant, als voorzitter van de Commissie en als CIOM-vertegenwoordiger. De kerken zijn hem veel dank verschuldigd voor zijn jarenlange inzet van hoge kwaliteit.

Tevens traden af Kap bd Kmar F.D. Meijer te Dronten, die gedurende het grootste deel van de verslagperiode als secretaris van de Commissie fungeerde en Lkol KL J.W. Wicherink te Hoevelaken.

Bij aanvaarding van dit rapport door de eerstkomende Landelijke Vergadering acht de Commissie zich door de Kerken gemachtigd om ook de komende periode namens haar de Geestelijke Verzorging van militairen te behartigen.

2. Krijgsmachtspredikanten

Drie predikanten uit onze Kerken zijn momenteel actief dienend.

Bij de Koninklijke Luchtmacht:

Ds. W.H. Louwense te Heerenveen, werkzaam sinds 69-1999 als vormingswerker te Beukbergen, het militaire vormingscentrum voor de geestelijke verzorging van de krijgsmacht.

Bij de Koninklijke Landmacht:

Ds. J. Plantinga te St Jansklooster, werkzaam te Nieuw Milligen, bij het 300 MatDBat.

Ds. C. Smit te Culemborg, werkzaam te Oirschot, bij de 13 MechBrig.

Naast deze actieve krijgsmachtspredikanten zijn er nog enkele reserve-krijgsmachtspredikanten, die na hun actieve dienst in meer of mindere mate geïnteresseerd blijven bij het werk van geestelijke verzorging van militairen, nl.:

Ds. P. Dekker te Ermelo

Ds. C. C. Koolsbergen te Assen; leidt regelmatig conferenties te Beukbergen; trad af als hoofdredacteur van het tijdschrift *Dubbel Accent*

Ds. J.J. Arnold te Apeldoorn

Ds. J.M. Snelik te Nieuwegein

Ds. A.W. Vos te Kampen.

3. Het werk van de krijgsmachtspredikanten

Steeds sterker bepalen uitzendingen naar het buitenland in het kader van VN- of NATO-operaties het leven van de militair. Was dit tot voor enkele jaren een incidentele zaak van enkelingen en vrijwilligers, vooral de afgelopen jaren is het tot gemeengoed voor vrijwel elke militair geworden. Bovendien neemt de frequentie van de uitzendingen toe. Dat betekent dat om de paar jaar de militair voer een periode van normaliter een halfjaar in het buitenland verkeert. Aan militairen die nog niet lang geleden zijn ingestroomd, was dit bekend op het moment dat zij in dienst traden, voor de militairen van middelbare leeftijd of ouder zijn dit ontwikkelingen waarmee zij vrijwel zeker nooit rekening hebben gehouden.

In de afgelopen periode bracht ds. Smit een halfjaar door op Cyprus tijdens de winter en lente van 2000, in het kader van de Unficyp-missie.

Als gevolg van de frequente uitzending van militairen in het kader van allerlei missies onder de vlag van de Verenigde Naties, de NATO, de EU, de OVSE en andere organisaties vindt bij de militairen en hun achterban een intensief en voertuurend proces van heroriëntatie en herijking plaats. Deze betreffen vrijwel alle terreinen van het leven van de uitgezondene en zijn/haar achterban.

Zo worden door de uitzending vragen opgeroepen betreffende het werk en de professie van de militair. Is het werk zinvol? Is dit het werk waarvoor gekozen is? Hoe zit het met de motivatie om onder deze omstandigheden dit werk te doen? Wat doe ik, als ik de strikte opdracht mee krijg me niet te bekommeren om het lot van de vluchtelingen, terwijl ik daar wel (soms dagelijks) mee word geconfronteerd? Hoe kijk ik aan tegen het gebruik van geweld?

Ook t.a.v. de sociale context rijzen vragen. Hoe ga ik om met de rijkdom en de welvaart en de daarbij behorende conventies van onze Nederlandse samenleving? Wat is de waarde van mijn relatie? Hoe verhoud ik mij tot vrienden en bekenden? Hoe geef ik invulling aan mijn 'vrije tijd'?

Ook m.b.t. de relatie tussen God en mens, het leven als geheel en geloof/levensbeschouwing rijzen vragen. Wie en waar is God, als mensen elkaar onbeschrijfelijk leed aan doen? Wat is de mens en wat kun je als mens? Wat heb je aan God, als het leven lijkt te worden beheerst door geweld en afbraak? Klept mijn beeld van God en van de werkelijkheid wel? Geloof ik nog wel in de God van mijn ouders/de kerk?

In niet geringe mate bepalen deze en andere vragen het leven (zij worden immers ook zelf uitgezonden) en werk van onze krijgsmachtspredikanten. Zij bieden een luisterend oor, reiken een

helpende hand en spreken een vertroostend en, zo nodig, een vermanend woord vanuit de goede boodschap van onze God.

Het moge duidelijk zijn dat van militairen, hun achterban en ook van de krijgsmachtpredikanten veel wordt gevraagd. Het sliet de kerken, wanneer ze ruimte geven aan de vragen die ontstaan in zo'n specifieke situatie; wanneer ze meedenken, meedragen, meebidden.

Bovenstaande schets maakt tevens duidelijk dat meer en meer wordt gevraagd naar professionele, goed opgeleide krijgsmachtpredikanten met specifieke kwaliteiten. Een en ander komt o.a. tot uiting in de als bijlage toegevoegde "Profielschets" en "Selectieprocedure Krijgsmachtpredikanten".

4. Het werk van de commissie

De commissie vergaderde tweemaal per jaar.

Voor deze bijeenkomsten werden zowel de in actieve dienst zijnde krijgsmachtpredikanten als de reservisten uitgenodigd.

De krijgsmachtpredikanten bezochten de vergaderingen, tenzij ze door verblijf in het buitenland of door ziekte verhinderd waren. Zij brachten verslag uit van hun werkzaamheden en bevindingen, mede waardoor de commissie in staat werd gesteld haar werkzaamheden te verrichten.

De reservisten namen uiteraard minder frequent deel aan de vergaderingen. Om leeftijdsredenen hebben de predikanten Dekker en Smelik dit voorjaar verzocht geen uitnodiging voor volgende vergaderingen te hoeven ontvangen.

Belangrijke onderwerpen die de afgelopen periode besproken werden, waren onder meer:

- 'De kerkdienst te veld', n.a.v. de manier waarop ds. Plantinga zijn diensten in Bosnië heeft gehouden.
- 'De reductie van de GV binnen de krijgsmacht', als gevolg van de inkringing van de krijgsmacht en van de herverdeling van de GV over de diverse denominaties, waarbij de Protestantse en de Rooms-katholieke GV een aantal GV-plaatsen moesten inleveren ten gunste van de humanistische GV.
- 'De relatie tussen de Protestantse GV en de Humanistische GV'.
- 'De werkwijze en de samenstelling van de Commissie'.
- 'De begeleiding van uitgezonden militairen en hun thuisfront', mede n.a.v. het opheffen van COGMA.

Daarnaast rapporteerde het commissielid, dat zitting heeft in het CIOM, over de besprekingen en handelingen van dit college.

5 Het contact in overheidszaken-militair (CIOM)

Het CIOM is een college waarin tien Protestantse kerkgenootschappen en de Oud-katholieke Kerk, die alle een of meer predikanten ter beschikking hebben gesteld aan de krijgsmacht, samenwerken.

Het onderhoudt contacten zowel met de Kerken als met de Overheid, in casu het Ministerie van Defensie.

- a. Tot november 1999 had dr. J. Smelik zitting in het CIOM. Hij is opgevolgd door mr. drs. H.C.F. van den Berg.
- b. Het CIOM vergadert zes tot acht keer per jaar, gedurende een tot anderhalf dagdeel. De Hoofdkrijgsmachtpredikant, ds. G.C. van der Klis, neemt deel aan elke vergadering en wordt daarin zo nodig bijgestaan door het Hoofd vlootpredikanten drs. L.J. Lamens, het Hoofd legerpredikanten drs. A.A. Boeschoten, of het Hoofd luchtmachtpredikanten drs. H.A. Wisman.
- c. De voorzitter van het Contact Inzake Overheidszaken (CIO), mr. J.P.H. Donner, woonde ter kennismaking op 4 februari 1999 een CIOM vergadering bij.
- d. In de verslagperiode is veel tijd en aandacht besteed aan de werving en selectie van krijgsmachtpredikanten ter vervulling van een groot aantal vacatures in de periode 1999 - 2003. Omdat de doelgroep beperkt en bekend is, werd besloten tot een rechtstreekse benadering van alle in Nederland werkzame predikanten van de in het CIOM vertegen-

woordigde kerkgenootschappen. In nauwe samenwerking met het CIOM is uit zeventig reacties een selectie gemaakt. De selectieprocedure omvat o.a. een tweetal intensieve gesprekken met twee verschillende selectiecommissies, een medische keuring en een psychologisch onderzoek. Tevens vindt er overleg plaats met vertegenwoordigers van de kerk waarvan een geselecteerde kandidaat lid is. De gevolgde werkwijze bleek bij deze grote aantallen reflectanten zeer goed te voldoen en garandeerde een nauwe betrokkenheid van de kerken via hun CIOM-vertegenwoordigers. Door het relatief grote aantal geschikten kon in de vacatures voor 1999, 2000 en 2001 worden voorzien. Er wordt naar gestreefd met de tot op heden niet plaatsbare predikanten afspraken te maken met het oog op komende vacatures in de jaren 2002 en 2003. Bij de aangestelde krijgsmachtpredikanten bevindt zich geen voorganger van de Nederlands Gereformeerde Kerken.

- e. Een van de belangrijke aandachtspunten was reflectie op het karakter van het pastoraat in relatie tot de geestelijke verzorging van de zijde van het Humanistisch Verbond. De reorganisatie van de geestelijke verzorging bij defensie, samen gaand met een co-locatie van de bestuursorganen van de verschillende diensten, noopt tot een nauwere samenwerking van de diensten uit een christelijke traditie met die van het Humanistisch Verbond en in de nabije toekomst wellicht ook met verzorgers van andere, niet-christelijke, godsdiensten. De daarmee gepaard gaande vragen over identiteit en grenzen aan het 'speelveld' waren onderwerp van overleg in het CIOM met vertegenwoordigers van het Instituut van de krijgsmachtpredikanten. Daarbij is opnieuw het belang onderkend van een kerkelijke zending van krijgsmachtpredikanten.
- f. Door het CIOM is, op initiatief van de SoW-kerken, actief aandacht besteed aan de door de minister van defensie georganiseerde discussieronde aangaande de Strategische Toekomst van Defensie (STD), die uitmondde in de Defensienota 2000. Bij de gesprekken en in de nabije toekomst werden gevoerd, zijn onderwerpen als ethiek en menselijke waarden bij training en begeleiding van militairen nadrukkelijk aan de orde gekomen. In de Defensienota is hiervan wel iets terug te vinden. Daarnaast is bij het Instituut Defensieleergangen (IDL) in Rijswijk inmiddels een ethiek-desk ingericht, die wordt bezet door prof dr. F. van Iersel (KUB) en dr. T. van Baarda (jurist op het gebied van mensenrechten). Tenslotte hebben ook de gezamenlijke hoofden van dienst van de GV in de krijgsmacht een bijdrage geleverd, middels een notitie aan de minister van defensie, waarin zij met name aandacht vragen voor het belang van de militairen en hun positie binnen alle toekomstplannen. Deze notitie is door het CIOM ondersteund.
- g. Door het CIOM is in 1998 een tweedaagse Conferentie voor krijgsmachtpredikanten georganiseerd. Onder meer door middel van een dergelijke conferentie, die in 2000 opnieuw gehouden zal worden, willen de kerken inhoud geven aan hun verantwoordelijkheid voor toerusting en begeleiding van de krijgsmachtpredikanten.

6. Conclusies en aanbevelingen

- a. De commissie is van mening dat de in de krijgsmacht werkzame predikanten op een unieke wijze in de gelegenheid gesteld worden om in contact te zijn met mensen die zich intensief bezig houden met vragen rond geloof en zingeving. Mensen die zeer dikwijls op geen enkele andere wijze met het Evangelie van Jezus Christus in aanraking (zijn) gekomen. Dat in een tijd waarin meer en meer duidelijk wordt dat directe en persoonlijke contacten dikwijls de beste, zo niet de enige weg zijn naar mensen die Christus nog niet hebben leren kennen.
- b. De commissie adviseert de kerken meer gebruik te maken van de kennis en ervaring die de krijgsmachtpredikanten hebben opgedaan in contacten met buitenkerkelijke medemensen.
- c. De commissie roept de kerken op het werk van de Geestelijke Verzorging in de Krijgsmacht, de krijgsmachtpredikanten en de uitgezonden militairen in VN-, NATO-, of ander verband voortdurend en vasthoudend in hun gebeden te gedenken.
- d. De Commissie beveelt de kerken aan beleid te (doen) ontwikkelen m.b.t. de begeleiding van uitgezonden militairen en hun thuisfront.
- e. De Commissie vraagt de kerken zich uit te spreken over mogelijke vormen van samenwerking met de voor de Geestelijke Verzorging van Militairen verantwoordelijke orga-

nen van de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) in Nederland.

Bijlage 1 van LV 19.1 Rapport Commissie Geestelijke Verzorging van Militairen

Selectieprocedure krijgsmachtpredikanten

Indien een predikant belangstelling heeft voor de functie van krijgsmachtpredikant maakt hij/zij dit schriftelijk kenbaar aan de hoofd-krijgsmachtpredikant (HKP) met vermelding van een curriculum vitae.

Alleen predikanten van kerken die samenwerken in het CIO-M (de commissie Militairen in het interkerkelijk Contact In Overheidszaken) komen in aanmerking voor een nadere selectie. Na een selectie op basis van de sollicitatiebrief - door de Hoofden Predikanten (hoofd vloot-predikanten, hoofd legerpredikanten en hoofd luchtmachtpredikanten) en een eerste commissie bestaande uit twee krijgsmachtpredikanten en een vertegenwoordiger van het CIO-M - informeert de HKP de betreffende kerk en het CIO-M teneinde te vernemen of er van hun zijde bezwaren zijn tegen eventuele benoeming van de kandidaat-krijgsmachtpredikant.

Indien de desbetreffende kerk en het CIO-M geen bezwaar aantekenen, wordt de kandidaat door de HKP uitgenodigd voor een gesprek met de eerste commissie. Deze commissie tezamen met de Hoofden Predikanten kan besluiten de selectieprocedure te vervolgen met een psychologisch en geneeskundig onderzoek door de Dienst Werving en Selectie en een veiligheidsonderzoek door de Militaire Inlichtingen Dienst.

Na medische goedkeuring en de uitslag 'geschikt' n.a.v. het psychologisch onderzoek vindt een gesprek plaats met een tweede commissie bestaande uit het Hoofd Predikanten en een predikant van het beoogde krijgsmachtdeel en een derde krijgsmachtpredikant. Door de tweede commissie tezamen met de andere Hoofden Predikanten en de HKP wordt bepaald of een kandidaat en - in het geval van meerdere kandidaten - welke kandidaat zal worden voorgedragen voor aanstelling.

Na een 'biedgesprek' over rechtspositionele zaken met de Directeur Personeel van het beoogde krijgsmachtdeel en een evaluatiegesprek met de HKP neemt de HKP in overleg met de kandidaat het besluit tot aanstelling.

De kandidaten worden tijdens hun selectieprocedure geïnformeerd door de zegg van de HKP. Indien tijdens de selectieprocedure wordt besloten de kandidaat niet langer in beschouwing te nemen, worden de redenen van die beslissing aan de kandidaat medegedeeld.

Voor verdere informatie zij verwezen naar de Informatiebrochure over Arbeidsvoorwaarden en rechtspositie van geestelijk verzorgers bij de krijgsmacht, uitgegeven door de Dienst PGV, september 1999

Bijlage 2 van LV 19.1 Commissie Geestelijke Verzorging van Militairen

Profiel schets protestants geestelijk verzorger bij de krijgsmacht

Inleiding

Als eerste aanzet tot deze schets willen wij wijzen op de drie elementen waarmee we het profiel een zekere contour kunnen geven: 'protestants', 'geestelijk verzorger' en 'bij de krijgsmacht'.

'Protestants' duidt op een levenshouding die geïnspireerd wordt door delen van de christelijke traditie, waarbij we een onderscheid willen onderkennen met een humanistische overtuiging.

'Geestelijk verzorger' duidt op een eigen discipline naast bijvoorbeeld sociaal-psychologische hulpverlening, algemeen maatschappelijke vorming of organisatie-adviesing.

'Bij de krijgsmacht' duidt op een specifieke organisatie die gekenmerkt wordt door omgaan met georganiseerd geweld, en daardoor wezenlijk anders is dan het werkgebied in bijvoorbeeld zorginstellingen.

Aan de hand van deze drie elementen willen we het profiel van de geestelijk verzorger c.q. krijgsmachtpredikant verder uitwerken.

In deze profielschets besteden we uitdrukkelijk aandacht aan kwaliteitsborging en -zorg.

Protestants en identiteit

Als eerste willen wij vaststellen dat een protestants geestelijk verzorger een ambt bekleedt vanwege een der kerken die vertegenwoordigd zijn in het interkerkelijk overleg met de overheid (CIO). Dat die geestelijk verzorger bekleedt is met een ambt betekent dat zijn/haar¹ zedende kerk hem als haar afgezant, en daarmee als haar vertegenwoordiger erkent en als zodanig heeft gezegend. Wij willen dan ook aannemen dat in de gezonden predikant de erfenis van zijn kerk doorklinkt en zichtbaar is. Hij is niet alleen geestelijk verzorger, maar ook geestelijke verzorger. Met andere woorden: de ietwat formele aanduiding van ambt impliceert een gestalte van kerk en geloof. Ongetwijfeld in een grote veelkleurigheid en meerstemmigheid die past in de traditie van de kerk. Dat geeft onze geestelijk verzorger in zekere zin een identiteit. Op een eigen wijze getuigt hij in woord en daad van de overlevering van Jezus Christus. Dat kan blijken bij pastorale activiteiten die herkenbaar een kerkelijk karakter hebben. Maar ook in zijn houding, herkenbaar door de zorg voor vrijmaking van hetgeen de mens beknelt met het oog op recht en vrede.

Wij beseffen dat de protestants geestelijk verzorger veelal werkt in een omgeving die geen binding heeft met zijn kerkelijke traditie. Dat maakt hem tot grensganger in het gebied waar kerk en wereld elkaar raken. Die positie vergt een bijzondere inspanning van geestelijk verzorger en kerk om de eigen traditie te actualiseren. Wij verwachten van de krijgsmachtspredikant dan ook een zelfgezochte education permanente op het gebied van geloofsbeleving en spiritualiteit.

Geestelijk verzorger en professionaliteit

De term 'geestelijk verzorger' is een koepelterm. Daaronder worden tenminste begrepen de aalmoezenier, predikant, raadsman en rabbijn. Hoewel zij allen te onderscheiden zijn naar de meer of minder geëxpliciteerde levenshouding o.g. levensbeschouwelijke oriëntatie, is er ook sprake van overeenkomst. Allen zijn gericht op geestelijk welzijn en levensvragen - die levensperspectief en moraliteit betreffen en zowel een normatief als existentieel karakter hebben - en stellen zich op als principiële vrijplaats voor gedachtenruimte en vorming. Deze gerichtheid en opstelling achten wij een uniek kenmerk van de geestelijk verzorger. Uitgaande van zijn eigen identiteit willen wij dan ook spreken van de discipline van de geestelijk verzorger en een daarmee samenhangende professionaliteit.

In dit verband willen wij met nadruk stellen dat professionaliteit niet betekent een neutrale opstelling ten aanzien van de mens met zijn levensverhaal. Staan in een eigen traditie bepaalt de referentie van de geestelijk verzorger. Dat is hij zich terdege bewust, meer nog: de geestelijk verzorger is daardoor in staat het levensverhaal van de ander te verstaan.

Dat wij ten aanzien van de geestelijk verzorger spreken over professionaliteit betekent evenwel dat wij een duidelijke eigen kennis en kunde vaststellen in onderscheid van andere disciplines, met name met betrekking tot hulpverlening en vorming.

Die eigen kennis en kunde willen wij omschrijven als competentie tot levensbeschouwelijke communicatie, waarbij wij het belang onderstrepen van een pastorale attitude.²

¹ In het vervolg zullen wij alleen spreken van: hij/zijn, maar steeds, kan evengoed gelaten worden: zij/haar.

² Elders wordt wel gesproken over hermeneutische competentie: het vermogen om een relatie te leggen tussen de actuele ervaringswereld en het erfgoed van de levensbeschouwelijke traditie, en over communicatieve competentie: de bekwaamheid om door interactie een ruimte van wederzijdse vrijheid te scheppen, waarin individualiteit, subjectiviteit en zelfbestemming mogelijk worden (M. van Kaippenberg, *Pastorale competentie. Het kunnen delen van de erfenis. Praktische theologie*, 1987, p. 367-380. Geciteerd door J.H.M. Mooren in: *Professionele ei-*

Met het oog op professionele competentie stellen wij voor de arbeid van onze protestants geestelijk verzorger als voorwaarde dat hij een praktisch-theologische opleiding heeft op universitair niveau.

Daaropvolgend vinden wij het vanzelfsprekend dat hij deelneemt aan theologische en taakgerichte bijscholing ten dienste van de kwaliteit van zijn arbeid.

Overlet de waarde van andere vormen van bijscholing willen wij in dit verband wijzen op de waarde van een klinisch pastorale vorming/training.

Wanneer wij spreken over de discipline van de geestelijk verzorger en over professionaliteit bedoelen wij ook dat hij zich in collegiaal verband inzet voor de inhoudelijke kwaliteit van het werk van de geestelijke verzorging. In dit kader verwachten wij van de predikant dat hij actief participeert in of zoekt naar wegen van interventie.

Bij de krijgsmacht en het bedrijfspastoraat

Dat de geestelijk verzorger werkt bij de krijgsmacht betekent dat hij zich begeeft in verschillende organisatiestructuren.

Allereerst maakt de krijgsmachtpredikant deel uit van de Dienst Protestantse Geestelijke Verzorging. Wij verwachten dat hij participeert in de gangbare vormen van werkoverleg en soldaat is voor wat betreft de verdeling van de werklast en bij operationele inzet.

Ten tweede woedt de geestelijk verzorger tewerkgesteld bij een militair onderdeel. Met het oog op zijn optreden aldair verwachten wij van hem dat hij zich voegt naar de operationele eisen die aan een militair in het algemeen worden gesteld voor wat betreft geoefendheid in persoonlijke bescherming en fysieke conditie.

Het werken bij de krijgsmacht is ook van betekenis voor de inhoud van het werk van de geestelijk verzorger. De bedrijfsorganisatie is immers gericht op uitoefening van geweld ter voorkoming van geweld, in alle gebieden waar de overheid de krijgsmacht zendt. Deze werkomgeving doet een blijvend appel op militairen om hun ervaringen bij hun taakuitoefening te integreren in een levensperspectief. Daarbij is immer sprake van min of meer tegenstrijdige factoren: van gehoorzaamheid tot vrijheid, van lijfsbehoud tot opoffering.

Wij verwachten van de -predikant dat hij mogelijkheden biedt aan de militair om individueel en in groepsverband zo'n integratie te vinden.

Tevens achten wij het juist dat de geestelijk verzorger betrokken is bij bedrijfsethische vorming, waarbij hij vooral aandacht heeft voor de invloed die de bedrijfsorganisatie heeft op het geestelijk welzijn van de werknemer.

In deze zin willen wij de geestelijke verzorging benoemen als bedrijfspastoraat.

Verder verwachten wij van de krijgsmachtpredikant dat hij de werkzaamheden verricht vanuit een houding van interdisciplinaire samenwerking, evenwel onder voorbehoud van ambtsgeheim.

LV 20.1 Rapport Waarnemers Raad voor Contact en Overleg betreffende de Bijbel (RCOB)

De Raad voor Contact en Overleg betreffende de Bijbel (RCOB) stimuleert de bezinning op de vragen rond het gebruik, de verspreiding en de vertaling van de bijbel. De waarnemers bezochten de halfjaarlijkse vergaderingen. De twee belangrijkste aandachtsvelden van de RCOB in de afgelopen jaren waren:

- De [Nieuwe Bijbelvertaling]. Het oogmerk is een vertaling voor kerkelijk gebruik die het in zich heeft zich te ontwikkelen tot standaardvertaling in het gehele Nederlandse taalgebied. In het najaar van 1998 verschenen de eerste deeltaalgevingen onder de titel 'Werk in Uitvoering'. De raad besteedde aandacht aan de proeven zelf, de ontvangst ervan en de voortgang van het project [Nieuwe Bijbelvertaling] als zodanig. Ds. Holwerda verzorgde op verzoek van het moderamen van de raad een wat bredere beschouwing over de deeltaalgevingen.
- Het Jaar met de Bijbel (1998/99): een jaar met allerlei vooral plaatselijke activiteiten om de bijbel als boek onder de aandacht van de Nederlandse bevolking te brengen. Het jaar lijkt inderdaad bijgedragen te hebben aan de ontsluiting van de bijbel voor groepen landgenoten die de bijbel niet inhoudelijk kenden. Momenteel wordt het project geëvalueerd en vindt er bezinning plaats op vervolginiciatieven.

In het verleden hebben de kerken besloten tot de benoeming van waarnemers bij de RCOB met een beperkte opdracht, te weten de zaken rond het vertalen van de bijbel (LV Enschede 1985/86). De huidige waarnemers delen de bevinding van hun beide voorgangers (de predikanten Borgdorff en Veeffkind): 'Die beperking is onzeggijds; van de kant van de RCOB worden wij even royaal benaderd als de andere deelnemende kerkgenootschappen'. Mede daarom besloten de kerken inmiddels tot een financiële bijdrage aan de RCOB, evenredig aan de bijdrage van andere deelnemende kerkgenootschappen (LV Doorn 1998).

De vragen rond het gebruik en de verspreiding van de bijbel mogen in de hedendaagse cultuur niet van minder belang heten dan de vragen rond de vertaling van de bijbel, maar vallen buiten ons mandaat.

Van de waarnemers verving ds. Holwerda aanvankelijk voorlopig en later blijvend ds. Borgdorff. Vanaf onze kerken zijn al sinds langere tijd nog anderen bij het werk aan de [Nieuwe Bijbelvertaling] betrokken: ds. Veeffkind als supervisor en br. Van der Worp als lid van de begeleidingscommissie.

LV 20.2 Aanvullend Rapport Waarnemers RCOB

De Landelijke Vergadering Doorn 1998 besloot op voorstel van de toenmalige waarnemers tot een jaarlijkse bijdrage ad f 900 in de kosten van de RCOB. De bijdragen van de in de RCOB participerende kerken en bijbelorganisaties (globaal verdeeld naar draagkracht) zijn sinds 1993 niet verhoogd. In verband met de gestegen lasten is recent evenwel besloten tot een geleidelijke verhoging van de ledenbijdragen over de jaren 2001-2004 zodanig dat vanaf 2004 niet langer de algemene reserve aangesproken behoeft te worden ter dekking van de exploitatiekosten. Wij stellen de Landelijke Vergadering voor deze geleidelijke verhoging te volgen en de bijdragen over de komende jaren voornamelijk als volgt vast te stellen:

2001 f 981; 2002 f 1.069 2003 f 1.165 2004 f 1.270

De genoemde bedragen zullen nog worden afgerond met de euro als rekenenheid.

LV 22.1 Brief Generale Synode Leusden 1999 van de Gereformeerde Kerken (Vrijgemaakt)

Zeer geachte broeders,

In haar zitting op 9 september 1999 heeft de Generale Synode Leusden van De Gereformeerde Kerken in Nederland gesproken over de brief die zij mocht ontvangen van uw voorganger, de Landelijke Vergadering Doorn 1998, en over het rapport van onze deputaten ter bevordering van kerkelijke eenheid. In een bijlage zenden wij u hierbij de besluiten die onze synode naar aanleiding hiervan heeft genomen.

Wij realiseren ons, dat deze besluiten voor u teleurstellend zijn. Wij proefden in uw brief de hartelijke begeerte om elkaar te vinden als kerken die willen staan op de basis van Gods Woord en de gereformeerde belijdenis. Het was ook goed, dat we een afvaardiging van uw Commissie voor Contact en Samenpreking in ons midden hadden. Van weerskanten was voelbaar, zoals ook werd uitgesproken, hoezeer ons hart naar de ander uitgaat en hoezeer we door velerlei banden aan elkaar verbonden zijn. Tegelijk was er ook verdriet. Verdriet en pijn om wonden die in het verleden zijn geslagen. Daarover werd uitgesproken dat er reden is voor gemeenschappelijke verzoeningsdading. Maar er was ook verdriet en teleurstelling in onze vergadering omdat moest worden geconstateerd dat er door de LV Doorn geen basis is gelegd, waarop wij zouden kunnen terugkomen op het besluit van de GS Berkel en Rodenrijs 1996 de verkennende contacten met uw kerken te beëindigen. De LV Doorn heeft niet de hindernissen voor het voeren van samenprekingen gericht op kerkelijke eenheid weggenomen. Deze hindernissen zijn door de GS Berkel en Rodenrijs 1996 met name aangewezen in het vasthouden aan de huidige ruimte in de leer en het toezicht daarop in de NGK. Ook betreuren wij het dat de LV Doorn niet is ingegaan op de vraag waarin wij uw kerken overvragen op het punt van een meer strikte binding aan de belijdenis.

Broeders, uw eigen afgevaardigden zijn getuigen hoezeer het ons verdriet doet, dat we op dit moment niet tot een ander besluit konden komen. Veel van wat uw voorganger schreef en wat door ds. W. Smouter in zijn toespraak werd gezegd, raakte ons hart. Maar we konden het niet los zien van de heldere gemeenschappelijke conclusies uit de verkennende gesprekken en het besluit van de LV Doorn om niet aan onze bezwaren (en die van de Christelijke Gereformeerde Kerken) tegemoet te komen. Wij hebben onze deputaten Kerkelijke Eenheid opgedragen een vertegenwoordiging van uw kerken uit te nodigen voor een ontmoeting waarin van weerskanten uitleg en opheldering kan worden gegeven. Wat ons betreft stellen wij het op prijs, als ook Christelijke Gereformeerde deputaten hierbij aanwezig zullen zijn.

We hebben in onze synodevergadering met instemming kennis genomen van het besluit van GS Haarlem-Noord 1998 inzake de relatie met uw kerken. Het is onze bede, dat mee door dit besluit ook bij uw kerken meer begrip zal komen voor onze opstelling.

Mede naar aanleiding van een uitnodiging daartoe in uw brief, besloot onze vergadering haar deputaten op te dragen onderzoek te doen naar de mogelijkheden om te komen tot een overlegoegaan waarin gesprekspartners namens verschillende kerken en groeperingen van gereformeerde belijdenis elkaar kunnen ontmoeten om te spreken over de geestelijke ontwikkelingen in elkaars gemeenschappen.

Verder lijkt het ons goed u te doen weten, dat onze vergadering, nu landelijke samenprekingen op dit moment niet mogelijk zijn, daarmee niet plaatselijke contacten tussen uw en onze kerken in de weg wil staan. Zij besloot om in incidentele gevallen voor die kerken waar sprake is van een verregaande overeenstemming met een Nederlands Gereformeerde kerk de mogelijkheid te openen tot voorgaan in elkaars diensten en wederzijds toelaten aan het avondmaal.

Dit op voorwaarde van instemming van de classis en van de deputaten ad art. 49 KO van de particuliere synode.

Wij leggen onze besluiten voor aan de kerken van ons kerkverband en brengen ze hierbij onder de aandacht van uw vergadering en van uw Commissie voor Contact en Samenspreking, met de bede dat de Here er zijn zegen over geeft en ze dienstbaar maakt aan het werken aan de kerkelijke eenheid van allen die metterdaad willen staan op de grondslag van zijn Evangelie in gebondenheid aan de gereformeerde belijdenis.

We stellen ons voor om als kerken jaarlijks op 31 oktober of op de zondag erna voorbode te doen voor onze gezamenlijke weg naar kerkelijke eenheid. Mogen wij u uitnodigen om daaraan deel te nemen.

Met hoogachting en broederlijke groet,

Bijlage 1 van LV 22.1 Brief Gereformeerde Kerken (Vrijgemaakt)

Besluit Interkerkelijk overleg (Agenda 6.1)

Materiaal:

1. rapport van de deputaten voor kerkelijke eenheid, algemene sectie;
2. brief van de kerk te Amersfoort-West dd. 9 maart 1999. De raad zag graag mogelijkheden om op landelijk niveau met de Nederlands. Gereformeerde Kerken te kunnen spreken over andere zaken dan kerkelijke eenheid. Hij stemt graag in met het voorstel van deputaten en ziet daarom af van het indienen van een eigen voorstel;
3. brief van de Landelijke Vergadering van de Nederlands. Gereformeerde Kerken te Doorn (1998) dd. 21 september 1998. De vergadering stelt voor "om, indien de Generale Synode voor samenspreking gericht op kerkelijke eenheid nog geen ruimte ziet, te komen tot een overleg". Met dat overleg bedoelt de vergadering "een andere vorm van contact, niet primair gericht op landelijke eenheid, maar op de vraag in hoeverre we elkaar, binnen de bestaande situatie van de verschillende kerkverbanden, kunnen helpen op basis van de verbondenheid als gemeenten van Christus";
4. brief van de kerk te Hilversum dd. 16 april 1999. "De raad is van oordeel dat een Overlegorgaan, zoals is voorgesteld door DKE, een wezenlijke bijdrage kan leveren aan het in contact blijven met andere kerken en groeperingen en daardoor een uit elkaar groeien kan verhinderen e.g. beperken en het gesprek om te komen tot waarachtige eenheid kan bevorderen.

Besluit:

deputaten op te dragen:

1. vanuit het oogpunt van kerkelijke eenheid landelijke ontwikkelingen in andere kerkgemeenschappen en groeperingen bij te houden, zo nodig nader te verkennen en daarop actief te reageren;
2. onderzoek te doen naar de mogelijkheden om te komen tot een overlegorgaan waarin gesprekspartners namens verschillende kerken en groeperingen van gereformeerde belijdenis elkaar ontmoeten om informatie over de geestelijke ontwikkelingen in elkaars gemeenschappen uit te wisselen en te bespreken.

Gronden:

- 1.1 buiten de bestaande relatie met de Christelijke Gereformeerde Kerken en het voorgedde contact met de Nederlands. Gereformeerde Kerken blijft het zaak de landelijke ontwikkelingen ten aanzien van de kerkelijke eenheid te volgen en zo mogelijk verkennende contacten te leggen met kerken en groeperingen, die staan of willen staan op de grondslag van Gods Woord en de drie formaliseren van eenheid en samenleven of willen samenleven volgens de gereformeerde kerkorde;

- 1.2 in de kerkelijke verhoudingen binnen Nederland kunnen deputaten blijven zoeken naar mogelijkheden om daarvoor in aanmerking komende kerken en groeperingen op eigen initiatief te informeren over de Gereformeerde Kerken in Nederland;
- 2.1 op particulier initiatief vindt in ons land tussen christenen die naar de gereformeerde religie willen leven op allerlei gebied overleg plaats. Het is nog een open vraag of daarnaast overleg onder verantwoordelijkheid van kerken en kerkelijke groeperingen een eigen waarde heeft;
- 2.2 het is geen kerkelijke zaak om over allerlei ethische onderwerpen door deputaten standpunten te laten ontwikkelen in overleg met andere kerkgenootschappen en christelijke groeperingen. Wel is het een kerkelijke zaak om in het kader van het zoeken naar wegen tot kerkelijke eenheid de geestelijke ontwikkelingen in verwante gemeenschappen goed te peilen en zich daarbij op de eigen gemeenschap door anderen te laten bevragen.

Bijlage 2 van LV 22.1 Brief Gereformeerde Kerken (Vrijgemaakt)

Kader voor plaatselijke samensprekingen (Agenda 6.1)

Materiaal:

1. rapport van de deputaten voor kerkelijke eenheid, algemene sectie;
2. aanvullend rapport van de deputaten voor kerkelijke eenheid; met als bijlage het verslag van de conferentie "Werken aan eenheid" op 15 november 1997;
3. brief van de kerk te Deventer dd. 27 februari 1999 met een verzoek tot revisie van het besluit van de GS Berkel en Rodenrijs 1996 inzake de plaatselijke samensprekingen (Acta art. 83, besluit 4,8). Deze regel luidt "dat het besluit tot voorgaan in elkaars diensten en het wederzijds, toelaten aan het avondmaal alleen genomen zal worden, indien het kerken betreft waarmee landelijk wordt samengesproken en waarvan de landelijke vergaderingen wederzijds, hebben uitgesproken dat ze staan of willen staan op de grondslag van Gods Woord en de gereformeerde belijdenisgeschriften". De raad deelt het uitgangspunt dat aan de lokale en interlokale dimensie van samensprekingen recht moet worden gedaan. Maar 'Berkel' heeft met regel 8 gekozen voor een oplossing die wel de eenheid met de zusterkerken benadrukt, maar die ondertussen tekort doet aan de resultaten van plaatselijke samensprekingen. Plaatselijke situaties kunnen zo van elkaar verschillen dat landelijke regels niet de aangewezen weg lijken. Daarom wil de raad dat van de regel in besluit 4.8 een richtlijn wordt gemaakt;
4. brief van de kerk te Hatten zonder datum. De raad stelt dat in veel christelijke gereformeerde kerken een ruimer toelatingsbeleid voor het avondmaal wordt gehanteerd dan in onze kerken, waar art. 60 KO. strikt wordt toegepast. De situatie van kerkelijke toelating zoals we die nu met de Christelijke Gereformeerde Kerken kennen, valt volgens de raad buiten de horizon van de kerkeede. Intensivering van persoonlijke contacten tandeert ook naar gezamenlijke avondmaalsviering. Daarom stelt de raad voor om het in de vrijheid van de kerken te laten om onder nader te omschrijven condities leden van de christelijke gereformeerde kerken aan de avondmaalsviering toe te laten. De regels van de GS Berkel en Rodenrijs zouden dienovereenkomstig aangepast moeten worden;
5. brief van de kerk te Vroomshoop dd. 2 januari 1998, met een voorstel tot uitbreiding van de hierboven onder 3 genoemde regel 8 voor samensprekingen. De kerk wil toegevoegd hebben dat pas tot de situatie van regel 8 mag worden overgegaan als in de samenspreking de vragen die door onze landelijke deputaten gesteld zijn, plaatselijk een bevredigend antwoord hebben gekregen;
6. brief van de kerk te Leusden dd. 11 maart 1999. Het is de kerkenraad niet duidelijk waarom de strakkere regels van de synode van Berkel en Rodenrijs nodig zijn. Deze kunnen demotiverend en belemmerend werken bij plaatselijke samensprekingen. De raad vindt dat daarmee wordt getreden in de zelfstandigheid van de kerken. De raad hoopt dat plaatselijk eenheid mogelijk wordt ook als er landelijk nog geen eenheid is;

7. brief van de kerk te Amersfoort-West dd. 9 maart 1999, waarin de kerk meedeelt moeite te hebben met de handreikingen voor plaatselijke samsprekingen (GS Berkel en Rodenrijs 1996, Acta art. 83 besluit 5). Op basis van succesvolle samsprekingen met de plaatselijke Nederlands. Gereformeerde Kerk heeft men besloten tot een nadere kennisgeving van beide gemeenten. Die contactoefening zien beide kerken als waardevol op weg naar een eventuele wederzijdse erkenning. Volgens de handreikingen zou een dergelijke contactoefening pas na erkenning kunnen plaatsvinden. De raad deelt mee om die reden moeite te hebben met de uitvoering van de handreikingen en wil het beleid, dat al vóór 1996 werd afgesproken, niet zomaar afbreken;
8. brief van de kerk te Drachten-Oost, dd. 12 maart 1999. De raad is van mening dat de GS Berkel en Rodenrijs 1996 te voortvarend is geweest met kanselruil e.d. toe te staan. In de pastorale sfeer signaleert en ervaart de raad allerlei soot van verwarring. De raad geeft de synode in overweging om op landelijk niveau voldoende duidelijkheid te scheppen;
9. brief van de kerk te Lelystad, dd. 12 maart 1999. De raad vindt dat de GS Berkel en Rodenrijs 1996 het stimuleren van samsprekingen nadrukkelijk als opdracht aan deputaten had moeten meegeven. Naar het oordeel van de raad is er nu ook niet veel stimulerende werking van deputaten uitgegaan. De raad vindt dat de regels 8-10 voor de samsprekingen (Acta art. 83 besluit 4,8-10) onduidelijk en onwerkbaar zijn. Met name de nadere vorm van samenwerking in regel 9 is volgens de raad onvoldoende gedefinieerd;
10. brief van M.C. Bijl te Houtigehage, dd. 15 maart 1999 met een vervolgbrief en 3 bijlagen. De schrijver maakt een aantal opmerkingen over plaatselijke samsprekingen, die de indruk geven dat hij gevaren ziet in het 'stappenplan' van de GS Berkel en Rodenrijs 1996;
11. bezwaarschrift van W. van der Veen te Grootegast dd. 2 april 1999. De schrijver maakt bezwaar tegen onderdelen uit het kader voor samsprekingen van de GS Berkel en Rodenrijs 1996 (Acta art. 83 besluit 4 en 5). Wederzijdse erkenning als ware kerk is volgens de schrijver zo verstrekkend dat daartoe pas kan worden overgegaan als ook de kerkverbanden metterdaad tot eenheid zijn gekomen. Daarom vraagt hij om alle mogelijkheden voor kanselruil en avondmaalsviering weer ongedaan te maken. De regels van besluit 4 moeten worden weggenomen of niet bindend verklaard worden. Bij de tweede fase in besluit 5 mag erkenning niet mogelijk zijn en in de derde fase mag niet worden overgegaan tot kanselruil, toelating van elkaars leden aan de avondmaalsvieringen en gecombineerde erodiensten.
12. brief van de kerk te Emmen dd. 30 januari 1998 waarin de raad voorstelt om terug te keren tot het deputatenvoorstel aan de GS Berkel en Rodenrijs 1996: "zolang de landelijke kerkverbanden van beide samenwerkende kerken nog niet zijn overgegaan tot enige vorm van federatie of samsmelting, zal de plaatselijke samspreking nog geen trekking hebben op de dienst van Woord en Sacramenten". De raad acht het beter het besluit tot gezamenlijke avondmaalsviering op sommige plaatsen terug te draaien dan een steeds verder gaande tegenstrijdige praktijk in het land te laten doorgroeien. Voor het geval de synode dit voorstel niet overneemt stelt de raad voor om regel 7 voor samsprekingen als volgt aan te scherpen "bij kanselruil geen predikanten te laten voorgaan die ook wel voorgaan in kerken waarmee de Gereformeerde Kerken landelijk niet samspreken" en "aan elkaars avondmaalsafel geen leden toe te laten uit kerken waarmee de Gereformeerde Kerken landelijk niet samspreken";
13. brief van G. Oldenburger-Zijlstra dd. 26 januari 1999 met een aantal bezwaren tegen de regels en handreikingen voor plaatselijke samsprekingen van de GS Berkel en Rodenrijs 1996. Regel 6 kan niet toegepast worden zolang een plaatselijke kerk blijft in een kerkverband waar niet goed wordt omgegaan met kerkelijke afspraken, toezicht op prediking en avondmaalsviering. Het zich willen inzetten van regel 7 zou moeten worden: "het eigen kerkverband op te roepen tot bekering om zich aan de afspraken (KO en onderkeningsformulier) te houden". Ook de handreikingen zouden in deze lijn aangepast moeten worden. De brief verzoekt dringend te waken over de eenheid die Christus bevolen heeft;

14. brief van L. Roorda te Rozenburg dd. 27 januari 1999 met bezwaren tegen de regels van de GS Berkel en Rodenrijs 1996. Volgens de brief zijn de regels onduidelijk. Want bij erkenning van elkaar als ware kerk kan de samenwerking niet meer een voorlopig karakter dragen. Voorts is onduidelijk of de 10 regels successievelijk of in willekeurige volgorde nageleefd moeten worden. En beide opties zijn niet mogelijk. Onduidelijk is ook of bij kanselruil art. 9 KO van toepassing is. Volgens de brief zou dat wel moeten. En bij avondmaalsvieringen moet toch naar art. 60 KO een attestatie worden overgelegd, en daarover zijn de regels ook onduidelijk. De regels zijn ook verwarrend voor wat betreft de plaats van het kerkverband. De brief verzoekt om de 10 regels van besluit 4 uit de Acte art. 83 uit het midden van de kerken weg te nemen;
15. brief van de kerk te Rotterdam-Stad zonder datum. De raad verzoekt, als het voetzetten van landelijke gesprekken met de Nederlands. Gereformeerde Kerken niet mogelijk is, om van de regels voor samsprekingen de achtste te schrappen. De raad wil dat plaatselijke kerken de mogelijkheden gegeven worden en concrete stappen te zetten om daadwerkelijk één te zijn in Christus met de plaatselijke Nederlands. Gereformeerde Kerk;
16. brief van de kerk te Maarssen/Breukelen dd. 10 maart 1999 met een verzoek om over te gaan tot diepgaande samsprekingen met de Nederlands. Gereformeerde Kerken. Alleen in het geval dat dit verzoek niet gehonoreerd wordt, verzoekt de kerk om regel 8 voor samsprekingen aan te passen. Toegevoegd zou moeten worden dat als er plaatselijk erkenning is en er plaatselijk wederzijds. is uitgesproken dat men wil staan op de grondslag van Gods. Woord en de gereformeerde belijdenisgeschriften, kanselruil en wederzijds. aangaan aan het avondmaal mogelijk moet zijn. De raad onderschrijft niet de mening van deputaten kerkelijke eenheid dat plaatselijke erkenning de facto een stuk erkenning is van het landelijk verband. In de verantwoordelijkheid van de plaatselijke kerk kan de synode niet treden. Het beleid van de synode inzake de plaatselijke samsprekingen lijkt volgens de raad aan overregulering en vervoersd. de plaatselijke kerken steeds. meer van de synodes;
17. brief van de kerk te Lisse dd. 29 september 1998 met o.a. bezwaar tegen de formulering van regel 7 voor de samsprekingen (Acta GS Berkel en Rodenrijs 1996 (Acta art. 83 besluit 4)). Volgens de raad mag plaatselijke erkenning van een kerk uit een ander kerkverband niet afhankelijk zijn van een besluit van de generale synoden van beide kerkverbanden. Dat betreft niet meer de kenmerken van de kerk uit een ander kerkverband maar de praktische problemen en kerkelijke gemeenschap te oefenen. Daarom moet de vereiste toezegging in regel 7 niet een voorwaarde zijn voor erkenning, maar een begeleidende daad bij erkenning. Omdat de erkenning uitsluitend moet plaatsvinden op grond van art. 29 NGB.

Besluit 1:

de verzoeken om de besluiten van de GS Berkel en Rodenrijs 1996 betreffende het kader voor plaatselijke samsprekingen (Acta art. 83, besluit 4 en 5) geheel of gedeeltelijk uit het midden van de kerken weg te nemen niet te honoreren.

Gronden:

1. gezien de toename van plaatselijke samsprekingen is er een kader nodig, dat door de generale synode aanvaard is. Vanuit de kerken is daar om gevraagd. Door zowel regels te stellen en handreikingen te doen heeft de GS Berkel en Rodenrijs 1996 aan de kerken de randvoorwaarden gesteld en de ruimte om in eigen verantwoordelijkheid te handelen gelaten. Dit kader helpt de plaatselijke kerken om terwijl de kerken landelijk in een proces van vereniging zijn niet van elkaar weg te groeien;
2. de regels geven voor het proces van kerkelijke vereniging een aantal voorwaarden en noodzakelijke elementen aan, waarvan de volgorde niet bedoeld is als tijdpad. De handreikingen wijzen op mogelijkheden om het proces nader in te vullen. Die mogelijkheden kunnen op verschillende manieren worden ingevuld;
3. de erkenning als ware kerk van een plaatselijke kerk uit een kerkverband waarmee op landelijk niveau in het kader van kerkelijke eenheid samsprekingen worden gehouden, houdt niet een impliciete aanvaarding in van de besluiten die door dat andere kerkver-

band genomen zijn. Plaatselijke erkenning hoeft dus niet uitgesteld te worden tot landelijke samsprekingen tot volledige overeenstemming hebben geleid.

4. het plaatselijk kerkelijk leven is wel dermate nauw gerelateerd aan het kerkverband dat van onze eigen kerken verwacht mag worden dat ze het landelijk beleid voor samsprekingen ook plaatselijk willen uitvoeren. Van plaatselijke kerken uit dat andere kerkverband mag verwacht worden dat zij aanspreekbaar zijn op besluiten van hun kerkverband en ook dat zij hun eigen verband willen aanspreken met het oog op de weg tot kerkelijke eenheid;
5. plaatselijke kerken behoeven niet in verwarring te komen wanneer in zusterkerken iets tot stand komt dat binnen de kerkelijk aanvaarde kaders valt.

Besluit 2:

de regels 5 tot en met 9 voor plaatselijke samsprekingen, zoals genoemd in de Acta van de GS Berkel en Rodenrijs 1996, art. 83, besluit 4, als volgt te verduidelijken o.v. op onderdelen te veranderen (wijzigingen vet gedrukt):

5. over samsprekingen wordt in het kader van de artikelen 30, 41 en 44 KO regelmatig aan de classis gerapporteerd. Wezenlijk beleidsbeslissingen kunnen alleen onder goedkeuring van de classis worden genomen. De classis zal zich daarbij laten adviseren door de deputaten ad art. 49 van de particuliere synode;
6. onder wezenlijke beleidsbeslissingen worden in ieder geval gerekend:
 - het wederzijds, erkennen als ware kerk;
 - het besluit tot voorgaan in elkaars diensten (incl. gecombineerde erediensten);
 - het toelaten van elkaars leden aan het avondmaal (incl. gezamenlijke avondmaalsvieringen).De classis zal onder meer nagaan of gehandeld is volgens deze regels en van het resultaat de deputaten KE op de hoogte stellen;
7. het wederzijds, erkennen als ware kerk kan alleen indien beide kerken toezeggen:
 - zich in eigen kerkverband in te zetten voor landelijke eenwording;
 - geen leden van elkaar te accepteren zonder wederzijds, goedvinden;
 - eventuele censuur over te nemen;
8. het besluit tot voorgaan in elkaars diensten en het wederzijds, toelaten aan het avondmaal zal alleen genomen worden, indien het kerken betreft waarmee landelijk wordt samengesproken en waarvan de landelijke vergaderingen wederzijds, hebben uitgesproken dat ze staan of willen staan op de grondslag van Gods Woord en de gereformeerde belijdenisgeschriften. In incidentele gevallen kan met instemming van de classis en deputaten ad art. 49 KO een uitzondering gemaakt worden voor een Nederlands, Gereformeerde Kerk;
9. deze plaatselijke samenwerking draagt, zolang de kerken in het proces van vereniging landelijk nog niet verder zijn gekomen dan in regel 8 is aangegeven, een voorlopig karakter; er zal onder die omstandigheden nog niet worden overgegaan tot plaatselijke combinatie of fusie van kerken."

Gronden:

1. voor een goed algemeen beeld is het voor deputaten KE noodzakelijk dat zij beschikken over informatie inzake de wezenlijke beslissingen die op plaatselijk nivo genomen zijn;
2. een uitzonderingsclausule is gewenst voor bijzondere situaties die zich voordoen met plaatselijke Nederlands, Gereformeerde Kerken. Waar plaatselijk vergaande overeenstemming groeit van kerkelijk samenleven mag dat uitdrukking vinden in de viering van Woord en sacrament ook wanneer de betreffende kerkverbanden (nog) niet aan samsprekingen toegekomen zijn;
3. in de oude redactie was de aansluiting van regel 9 aan regel 8 onduidelijk. Met de samenwerking in regel 8 is de landelijke samspreking bedoeld op basis van wederzijdse uitspreken over het staan op de grondslag. De samenwerking kan zich landelijk verder ontwikkelen bijvoorbeeld in de richting van een federatie.

Besluit 3:

niet te voldoen aan de revisieverzoeken om de status van de regels te wijzigen in die van richtlijnen.

Gronden:

1. door het stellen van regels heeft de GS Berkel en Rodenrijs 1996 een kader neergezet voor samensprekingen. Dat kader vraagt om duidelijkheid in de vorm van regels die controlebaar nageloeft moeten worden;
2. de uitzonderingsclausule in regel 8 geeft ruimte waar sommige kerken met aandrang om gevraagd hebben;
3. met de handreikingen van de GS Berkel en Rodenrijs 1996 kunnen plaatselijke kerken hun beleid in eigen verantwoordelijkheid vormgeven.

Besluit 4:

geen uitspraak te doen inzake het verzoek van de kerk van Hattem om de kerken de vrijheid te laten om onder nader omschreven condities leden uit de Christelijke Gereformeerde Kerken tot het avondmaal toe te laten.

Grond:

de GS wil niet treden in de bevoegdheid van de plaatselijke kerken m.b.t. de toelating tot de viering van het heilig avondmaal.

Besluit 5:

deputaten op te dragen om in goed contact met de plaatselijke kerken de kerkelijke eenheid te bevorderen door:

- a. de beschikbare en relevante informatie met betrekking tot de landelijke samensprekingen tijdig aan de kerken toe te zenden;
- b. informatie te verzamelen over de plaatselijke samensprekingen en de ontwikkelingen daarin;
- c. zich nader te bezinnen op de verhouding tussen plaatselijke en landelijke samensprekingen in de praktijk;
- d. plaatselijke kerken te stimuleren om aan het proces van kerkelijke eenheid actief bij te dragen;
- e. op informatie uit de kerken te reageren wanneer daar gezien de uitspraken van de generale synoden reden voor is;
- f. desgevraagd kerken te adviseren bij het werken aan kerkelijke eenheid;
- g. wanneer daar reden en ruimte voor is, één of meer bijeenkomsten te beleggen om het onder a - d genoemde nader uitwerking te geven.

Gronden:

1. het is in het belang van de eenheid binnen de kerken de plaatselijke en landelijke ontwikkelingen zo veel mogelijk op elkaar af te stemmen;
2. nu de ontwikkelingen met de Christelijke Gereformeerde Kerken goede voortgang te zien geven, mag er bijzondere zorg besteed worden om alle plaatselijke kerken mee te nemen op de weg naar kerkelijke eenheid;
3. uitwisseling van informatie over samensprekingen bevordert de eendracht en voorkomt dubbel werk.

Bijlage 3 van LV 22.1 Brief Gereformeerde Kerken (Vrijgemaakt)

Nederlands. Gereformeerde Kerken (Agenda 6.3)

Materiaal:

1. rapport van de Deputaten voor kerkelijke eenheid aan de Generale Synode te Leusden (1999); III.2.1 Schouderkenning, III.2.2 Samensprekingen met een gedefedereerde CGK-NGK-gemeente, IV.1 Contacten met de Nederlands. Gereformeerde Kerken;
2. aanvullend rapport van de Deputaten voor kerkelijke eenheid aan de Generale Synode te Leusden (1999); 1. De Landelijke Vergadering in Doorn (1998);

3. brief van de Landelijke Vergadering van de Nederlands. Gereformeerde Kerken te Doorn (1998) dd. 21 september 1998 met inhoud zoals vermeld in het rapport genoemd onder Materiaal 2.;
4. brief van de kerk te Amersfoort-West dd. 9 maart 1999; de kerk voert vruchtbare besprekingen met de plaatselijke Nederlands. Gereformeerde Kerk en informeert ook de classis over de vorderingen daarin;
5. brief van de kerk te Lelystad dd. 12 maart 1999, die aan de GS Berkel-1996 had voorgesteld om de verkennende contacten voort te zetten. De kerkenraad kan zich de argumenten van 'Berkel' wel voorstellen. Maar hij doet een beroep op de plaatselijk soms vergaande contacten met Nederlands. Gereformeerde Kerken. De raad vraagt voor deze situaties om een steun in de rug doordat er landelijk contact blijft. Ook stelt de raad voor om plaatselijke samsprekingen actief te stimuleren en de mogelijkheid aan te grijpen van besprekingen op regionaal niveau;
6. brief van M.C. Bijl te Houtigehage, dd. 15 maart 1999 met het verzoek om uit te spreken dat met de Nederlands. Gereformeerde Kerken alleen wordt verdergegaan als zij zich bekeren;
7. brief van de Generale Synode der Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland te Haarlem-Noord (1998) dd. 12 januari 1999, met als bijlage het besluit inzake de landelijke samspreking met de Geref.Kerken (vrijg.). Daarin staat vermeld dat de synode heeft besloten om landelijke samsprekingen met de Nederlands. Gereformeerde Kerken in kader van het zoeken naar kerkelijke eenheid voorlopig te beëindigen. Plaatselijke kerken worden niet meer gestimuleerd om samsprekingen aan te gaan. De synode vraagt begrip voor de pijn die dit besluit haar kerken geeft. De synode wil uiterst behoedzaam omgaan met situaties waar plaatselijk Christelijke en Nederlands. Gereformeerde Kerken verbonden zijn en vraagt daarvoor respect. De synode is van oordeel "dat het vanwege de aard en omvang van plaatselijke contacten van belang is om ook op landelijk niveau contact te blijven onderhouden, mede gelet op de nood van het huidige geseculariseerde levensklimaat en de zorgwekkende theologische en kerkelijke situatie én de verantwoordelijkheid die we als kerken van gereformeerd belijden juist in het licht daarvan voor elkaar hebben";
8. brief van de kerk te Rotterdam-Stad zonder datum. De raad verzoekt de synode te Leu-den om "het besluit aangaande de samsprekingen met de Nederlands. Gereformeerde Kerken in Nederland te herzien en over te gaan tot voortzetting van de gesprekken". De raad voert daarvoor de volgende argumenten aan: (1) hij zet zich met dit verzoek volgens regel 7 voor de plaatselijke samsprekingen in voor landelijke oerwording in eigen kerkverband; (2) er is niet door deputaten Kerkelijke Eenheid aangetoond dat er binnen de NGK een te grote vrijheid bestaat in het omgaan met de belijdenis of tolerantie van afwijking van de belijdenis. Tegenvoorbeelden zijn bekend; (3) in relatie met de CGK wordt bespreekbaar gemaakt wat naar de NGK als broekpunt wordt opgevoerd: dus het meten met twee maten; (4) het ervaren gegeven uit plaatselijke samsprekingen dat beëindiging van contacten een rem betekent wordt van tafel geveegd met een idealistisch schijnargument, dat die beëindiging een stimulans kan zijn; (5) uit de gronden onder het besluit van 'Berkel' blijkt onvoldoende hoe de argumenten van een aantal kerkenraden die wilden doorgaan met gesprekken zijn gewogen; (6) deputaten moesten mogelijkheden om contact aan te gaan onderzoeken, maar de uit de kerken aangedragen mogelijkheden hebben ze niet aangegrepen;
9. brief van de kerk te Deventer dd. 27 febr. 1999. De raad, geleerd door de plaatselijke ontwikkeling in de verhouding tot de Nederlands. Gereformeerde Kerk ter plaatse, verzoekt de synode daaraan te besluiten opnieuw het gesprek met de Nederlandse Gereformeerde Kerk aan te gaan, om in die weg de eenheid te zoeken die tussen al Gods. kinderen geboden is;
10. brief van de kerk te Nijverdal dd. 11 maart 1999 met adhesie aan de brief van de kerk te Deventer, genoemd onder Materiaal 9. De raad vindt dat zijn plaatselijke contacten ook landelijk perspectief moeten hebben;

11. brief van de kerk te Maarsse/Breukelen dd. 10 maart 1999. De raad verzoekt revisie van de besluiten van de GS Berkel 1996 Acta art. 82.2 zodanig dat aan deputaten opdracht gegeven wordt over te gaan tot diepgaande en uitgebreide samsprekingen op landelijk niveau met de Nederlands. Gereformeerde Kerken met als doel gezamenlijk, diepgaand en uitgebreid te onderzoeken of kerkelijke eenheid op basis van de Heilige Schrift, zoals nagesproken in de drie formulieren van eenheid en op basis van een gereformeerde kerkorde mogelijk is. De raad voert in de gronden aan dat deputaten hun opdracht van de GS Ommen 1993 om onderzoek te doen naar de mogelijkheden tot contact te ruim hebben geïnterpreteerd in de zin van een afrondend onderzoek voor mogelijke samsprekingen. De raad vindt ook dat een dergelijk onderzoek nooit in 6 gesprekken afgerond had kunnen worden. De conclusie "geen perspectief" werd dan ook niet gedeeld door de gesprekspartners. Voor plaatselijke samsprekingen dienen landelijke contacten juist een stimulans te zijn. En christelijke naastenliefde vraagt dat we desnoods, nog een tweede mijl willen gaan;
12. brief van de kerk te Lisse dd. 29 september 1998 waarin de raad zich afvraagt waarom verkennende contacten met de Nederlands. Gereformeerde Kerken niet zinvol zijn te achten ook al is een uitzicht om op verantwoorde manier met deze kerken tot eenheid te komen momenteel (helaas) niet aanwezig: De raad stelt voor om het besluit 2 Acta art. 82 van de GS Berkel 1996 in te trekken en te vervangen door een nieuw besluit in de geest van zijn vraagstelling. Dus wel contacten met de NGK onderhouden ondanks de onmogelijkheid tot gerichte samsprekingen.

Besluit 1:

niet tot revisie over te gaan van het besluit van de Generale Synode te Berkel en Rodenrijs 1996, Acta art. 82.2, inzake de relatie met de Nederlands. Gereformeerde Kerken.

Gronden:

1. deputaten voor kerkelijke eenheid, benoemd door de GS Ommen 1993 hebben nauwkeurig verslag gedaan van de interpretatie en uitvoering van hun opdracht. Daarbij is de GS Berkel en Rodenrijs 1996 ook akkoord gegaan met de interpretatie van de opdracht door deputaten. De woergave van de gesprekken van de commissie van de NGK is door die commissie ook in orde bevonden. Ter synode lag een juist beeld van de verkennende contacten;
2. de GS Berkel en Rodenrijs 1996 geeft in de gronden onder besluit 2 blijk van een duidelijke afweging van het rapport van deputaten en het aangedragen materiaal van de kerken. De synode zag op dat moment geen perspectief voor een zinvol vervolg van verkennende contacten "zolang de Nederlands. Gereformeerde Kerken vasthouden aan de huidige ruimte in de leer en het toezicht daarop". Naar het oordeel van onze Gereformeerde Kerken biedt het Akkoord voor Kerkelijk e Samenleving te weinig waarborg voor een kerkelijk leven in gebondenheid aan Schrift en belijdenis;
3. de GS Berkel en Rodenrijs 1996 besloot in een brief aan de eerstvolgende Landelijke Vergadering haar standpunt kenbaar te maken, te vragen naar haar oordeel over "de punten die door ons als een verhindering voor samsprekingen worden beoordeeld" en een appél over te brengen om deze verhindering weg te nemen. Met dat appél bedoelde de synode de plaatselijke samsprekingen te ondersteunen. Of en hoe er mogelijkheden zijn tot verdere contacten hangt dus af van de reactie van de NGK op de brief van de GS van Berkel en Rodenrijs 1996. Deze reacties zijn na de synode bekend geworden en vormen geen reden haar besluiten te herzien.

Besluit 2:

met verdriet en teleurstelling uit te spreken dat er de aangewezen hinderingen door de LV Doen 1998 niet zijn weggenomen en dat daardoor geen basis is gelegd voor samsprekingen met de NGK op landelijk niveau, die gericht kunnen zijn op kerkelijke eenwording.

Gronden:

1. de GS Berkel en Rodenrijs 1996 heeft met haar besluit over datgene, wat landelijke samsprekingen verhindert, een helder signaal afgegeven. De LV Doorn 1998 heeft echter niet gereageerd door aan de bezwaren vanuit de Gereformeerde Kerken tegemoet te komen, en zoals later bleek, ook niet aan die van de Christelijke Gereformeerde Kerken, met een duidelijker binding aan de confessie;
2. Omdat de LV Doorn 1998 in haar overwegingen en uitspraken niet op zo'n wijze is ingegaan op de zaken die de GS Berkel en Rodenrijs 1996 heeft aangedragen, dat bestaande belemmeringen werden weggenomen, kunnen wij niet anders concluderen dan dat er binnen de NGK nog steeds een te grote vrijheid bestaat in het omgaan met de leer van de Schriften zoals de belijdenis die omschrijft. Daarom gelden nog steeds de gronden die de GS van Berkel en Rodenrijs 1996 formuleerde voor haar besluit zoals omschreven in Acta art. 82, besluit 2.

Besluit 3.

1. deputaten op te dragen de vertegenwoordiging van de Nederlands. Gereformeerde Kerken uit te nodigen voor een ontmoeting, waarin ruimte is:
 - a. voor de NGK om de besluiten en de brief van de LV Doorn 1998 toe te lichten en desgewenst uitleg te vragen over de besluiten van de GS Leusden 1999;
 - b. voor de deputaten KE om de besluiten van de GS Leusden 1999 toe te lichten en opheldering te vragen over de besluiten en de brief van de LV Doorn 1998;
2. deputaten CGK uit te nodigen om deze ontmoeting bij te wonen.

Gronden:

1. Het uitblijven van de gewenste reactie van de LV Doorn door aan de bezwaren van de GKV en CGK tegemoet te komen is teleurstellend. Omdat ons hart naar hen uitgaat, delen wij het verdriet zoals de deputaten dat verwoorden, maar willen daarom juist nauwkeurig weten wat de NGK beweegt en waarom zij niet op de concrete vragen van Berkel en Rodenrijs 1996 zijn ingegaan;
2. LV Doorn 1998 heeft uitgesproken dat ze op de basis van haar belijden van de Waarheid van de Heilige Schrift, zoals in de drie Formulieren van Eenheid is uitgedrukt, aanspreekbaar is. In haar schrijven heeft ze bevestigd dat de Nederlands. Gereformeerde Kerken op basis van Gods. Woord naar de gereformeerde belijdenis kerk van Christus wil zijn. Ook wil ze zichtbare en tastbare eenheid met de Gereformeerde Kerken zoeken. De LV stelt in haar begeleidend schrijven dat het in de verkennende contacten niet gaat om door de wederzijdse karikaturen heen te breken. Conclusies door onze deputaten getrokken acht ze voorbarig. En ze doet een klemmend beroep op onze kerken om onbevangen te proeven welke contacten wel en welke niet mogelijk zijn. De LV Doorn belooft van haar kant hetzelfde te zullen proberen. Die dringende uitnodiging kunnen de Gereformeerde Kerken aanvaarden in die zin dat zij met hen spreken over wat zij verstaan onder hun opechte en onbekrompen binding aan de leer van de Schrift en de gereformeerde belijdenis;
3. de vertegenwoordiging van de Gereformeerde Kerken op de LV Doorn 1998 heeft zich namens de kerken opgesteld met een beschaamd geluit. Het gescheiden optrekken waarover wij als kerken ons schamen geeft reden om ons in te zetten om die breuk te helen, waarbij ons een houding van ootmoed jegens God past, omdat we ons verbonden weten met de zondeschuld van heel Gods. volk;
4. door verschillende plaatselijke kerken, die positieve samsprekingen voeren met Nederlands. Gereformeerde Kerken, is gevraagd om de landelijke contacten opnieuw de vorm van gesprekken te geven. Om onderling vervreemding in de kerken te voorkomen is het wijs als de synode duidelijk laat weten dat zij van haar kant naar voren zal brengen dat het van belang voor een gezond kerkelijk leven is om vast te houden aan het fundament van Schrift en belijdenis;

5. uit de besluiten van de LV Doorn blijkt dat de Nederlands Gereformeerde Kerken blijven vasthouden aan hun akkoord voor kerkelijk samenleven. Dat akkoord biedt minder waarborgen dan wij voor een gezond gereformeerd kerkelijk leven noodzakelijk achten. Toch meent de NGK dat ze elkaar onderling voldoende kunnen aanspreken op de grondslag van Gods Woord en de belijdenis. Van onze kant blijft dan de vraag hoe ze dat bedoelen en op welke manier daar invulling aan gegeven wordt;
6. de Christelijke Gereformeerde Kerken hebben in haar Generale Synode van Haarlem-Noord 1998 weliswaar besloten om samsprekingen in het kader van kerkelijke eenheid voorlopig te beëindigen, maar was tegelijk van oordeel dat het van belang is om op landelijk niveau contact te blijven onderhouden, "mede gelet op de nood van het huidige geseculariseerde levensklimaat en de zorgwekkende theologische en kerkelijke situatie en de verantwoordelijkheid die we als kerken van gereformeerd belijden juist in het licht daarvan voor elkaar hebben". Het aanvragen van de uitnodiging van de LV Doorn 1998 door ruimte te geven tot gesprek, waarin op basis van Schrift en belijdenis aan de NGK om opheldering wordt gevraagd over de spanning, die wij ervaren tussen wat zij schrijven over de onbekrompen handhaving van de leer van de Schrift en de belijdenis en de door hen geformuleerde grondslag voor kerkelijk samenleven, is niet strijdig met het beleid van de Christelijke Gereformeerde Kerken maar zoekt daarbij juist aansluiting. Nu de GKV en de CGK elkaar hebben gevonden als kerken op de grondslag van de Heilige Schrift, gereformeerde belijdenis en kerkorde, en dezelfde moeite hebben met de opstelling van de NGK, kunnen zij elkaar helpen in de contacten met de NGK.

LV 22.3 Brief Generale Synode Haarlem-Noord 1998 der Christelijke Gereformeerde Kerken

Wederwaardige en eerwaardige broeders,

Op de synode van Haarlem-Noord 1998 waren - zoals de laatste decennia steeds het geval is geweest - de contacten tussen uw en onze kerken voorwerp van bespreking. Dier toe dienden als agendastukken de rapportage van de deputaten die met de besprekingen belast waren, de deputaten voor de eenheid van de gereformeerde belijders in Nederland, en de door u aan ons gezonden brief d.d. 21 september 1998.

De synode nam drie besluiten die de verhouding tussen onze beide kerken betreffen:

- 1 een besluit inzake de landelijke samsprekingen;
- 2 een besluit inzake de samenwerkende en samenwerkingsgemeenten;
- 3 een besluit inzake plaatselijke samenwerking daar waar er sprake is van vrouwelijke ambtsdragers in de betreffende Ned. Geref. plaatselijke gemeente.

Wij doen u deze besluiten als bijlage bij dit schrijven toekomen en lichten in dit schrijven e.e.a. nog nader toe. Ook beantwoorden wij tegelijk uw brief d.d. 21 september. Dit doen we met de aantekening dat onze deputaten zich over het besluit van de Landelijke Vergadering 1998 nog geen oordeel hebben kunnen vormen - dat besluit kwam immers bij ons binnen terwijl onze synode reeds geopend was. Met name als het gaat om de vragen rond de verhouding tussen Schrift en confessie heeft onze synode geconstateerd dat er een onduidelijkheid is: in uw besluit stelt u dat uw kerken graag 'onvoorwaardelijk trouw willen zijn aan Gods Woord en de gereformeerde belijdenisgeschriften willen blijven aanvaarden als een getrouwe weergave ervan'. Anderzijds rapporteerden onze deputaten op grond van de gehouden samsprekingen dat er over de relatie tussen Schrift en confessie geen overeenstemming kon worden bereikt. Het zal zaak zijn dat deze onzekerheid waar mogelijk nog weggenomen wordt; deputaten hebben opdracht ontvangen over deze correspondentie met uw commissie voor de samsprekingen door te spreken. Daarbij kan ook onderwerp van gesprek zijn de gehouden peiling op uw laatstgehouden landelijke vergadering in Doorn, waaruit - in relatie tot de verhouding tot onze kerken - bleek dat een strakkere binding tot de belijdenisgeschriften niet gewenst werd.

Wanneer wij vervolgens iets willen aanduiden van het cruciale punt waarop wij als kerken in onze onderlinge verhouding zijn gekomen, dan kunnen wij niet anders dan met pijn en verdriet aanroeren dat onze synode besloot de landelijke samensprekingen op dit moment te beëindigen. 'Voorlopig', zo staat het in het genomen besluit, waarmee de hoop wordt aangegeven dat belemmeringen die er tussen ons zijn alsnog in de loop van de tijd zullen worden weggenomen. Als kerken die zich beide willen gronden op het Woord van God en de gereformeerde belijdenis blijven we aan elkaar verbonden en hebben we een wederzijdse roeping tegenover elkaar. Op grond van de huidige stand van zaken moende onze synode niet anders te kunnen besluiten dan zij metterdaad deed.

Wij beseffen dat dit besluit bij u heel veel teweegbrengt. Weliswaar kwam het niet geheel onverwacht - de voorzitter van deputaten, ds. J. Westerink, had in zijn toespraak op uw Landelijke Vergadering al iets laten horen van de voestellen die aan onze synode gedaan zouden worden -, maar er was bij u toch nog enige hoop dat er een opening zou blijven. De oproep daartoe die door ds. W. Smouter in zijn toespraak op de synode gedaan is, was daarin duidelijk. Het is een besluit dat niet alleen u, maar ook ons veel verdriet doet. De preses van de synode heeft dat een- en andermaal verwoord tijdens de zittingen. Juist daar waar we in een wereld leven die steeds minder naar Gods geboden en beloften vraagt (u verwoedt er iets van in uw brief) is het gescheiden optrekken van kerken van gereformeerd belijden een ernstige zaak. Dat moeten we in rekening brengen.

Dat heeft de synode echter moeten afzetten tegen blijvende en zelfs toenemende onzekerheid in een aantal zaken die juist in kerken van gereformeerde belijdenis van grote betekenis zijn. We roerden zojuist al de relatie tussen Schrift en belijdenis aan. Wij hechten sterk aan de overtuiging dat de belijdenis niet alleen een antwoord is op (dat ook), maar ook een betrouwbare verwoording is van de Heilige Schrift. Juist over dat laatste kwam in de gehouden samsprekingen onzekerheid. Ook in de zaken van de kerkorde e.g. het akkoord voor kerkelijk samenleven zijn er naar onze overtuiging teveel zaken vrijblijvend bij u dan dat het een kerkverbandelijk samenleven naar gereformeerde traditie kan waarborgen.

In uw schrijven noemt u de tot op heden gebleven verschillen t.a.v. de toeëigening van het heil en u vraagt om een eindspraak daarover. Zover is de synode niet gekomen, en we stemmen u toe dat dit niet alleen te maken heeft met de verschillen tussen u en ons, maar ook met de binnenkerkelijke verschillen in benadering van deze zaak die wij in eigen huis ervaren. Gezien de verschillen die inmiddels op andere terreinen waren geconstateerd, heeft de synode er van afgezien hierover nadere afspraken te doen.

We noemen nog een zaak waar onze verschillen openbaar komen: al in een eerder stadium stelde u het diakenambt open voor de vrouw; toen al lieten wij u weten daarmee moeilijk te kunnen leven. Onze deputaten hebben er iets van onder woorden gebracht. De gronden waarop u deze beslissing stelde waren naar onze gedachte aanvaardbaar. Nu onze synode, na een onderzoek door een daartoe ingesteld deputaatschap, heeft besloten de ambten niet voor de vrouwen in de gemeente open te stellen, ligt daar een nieuw struikelblok in het zoeken naar eenheid. Daar waar gemeenten van onze beide kerkverbanden elkaar gevonden hebben, hetzij als samenwerkende, hetzij als samenwerkingsgemeente, zal het zaak zijn uiterst behoedzaam met elkaar om te gaan, wij deze samenwerking niet onder grote spanning leren. Dit vormt voor ons een bron van zorg.

In uw brief vraagt u de plaatselijke contacten 'zoveel mogelijk de ruimte te geven'. U zult zich kunnen indenken, in het licht van de hierboven gereleveerde zaken, dat dit voor ons een moeilijke zaak is. In ons besluit spreken wij over 'terughoudendheid'. Dat is op zich geen nieuw gegeven: in eerdere besluiten van de generale synode werd al gesproken over het feit dat men plaatselijk zich ook rekenschap dient te geven van de eenheid die we binnen eigen kerkverband ontvangen hebben. De gebleven verschillen tussen ons accentueren dit en geven het ex-

tra gewicht. De synode realiseert zich dat de eenheid die zich op plaatselijk niveau heeft gerealiseerd, en die tot stand is gekomen na vaak intensieve gesprekken op kerkenraads- en gemeentelijk niveau en niet het minst onder hartelijk gebed tot de Heer, niet door een generaal-synodaal besluit verbroken kan worden. Daarom is er ook een apart besluit genomen t.a.v. die gemeenten die een vorm van nauwer samenleven met een Ned. Geref. plaatselijke gemeente hebben. Deze gemeenten zullen echter in hun contacten en de mogelijke groei daarvan altijd rekenen met de regels en besluiten in het eigen kerkverband. Naar de kerkrechtelijke positie van de samenwerkingsgemeenten zullen deputaten nadere studie doen: voor hen is het genomen besluit het meest ingrijpend.

Samenvattend heeft de synode besloten bijlage 6 K.O. (waarin het gestalte geven aan eenheid met kerken van gereformeerd belijden geregeld wordt) voor nieuwe contacten met gemeenten binnen uw kerkverband niet meer van toepassing te verklaren; tegelijk echter mogen gemeenten die in een vergevorderd stadium van samenspreking zijn dat voortzetten.

We hopen dat het u duidelijk is dat de synode naar een evenwicht heeft willen zoeken tussen het enerzijds, steeds, moeizamer verlopende contact op landelijk niveau en het anderzijds, steeds, weer tot stand komen van plaatselijke contacten. Daarmee heeft de synode op een geestelijke wijze willen omgaan, recht doende naar alle kanten. In ieder geval hechten we er aan dat in deze brief aan u te onderstrepen. Daarin past ook het besluit dat er een contact tussen u en ons op landelijk niveau zal blijven; er zijn teveel zaken in kerk en samenleving in beweging dan dat wij zouden kunnen menen wel buiten elkaar om te kunnen. We willen onze gezamenlijke verantwoordelijkheid als kerken van gereformeerd belijden daarin beleven.

Broeders, het schrijven van deze brief is voor ons geen oorzaak van vreugde, zomin als het ontvangen en verwerken ervan dat voor u zal zijn. Wij blijven hopen en bidden dat het alsnog tot een keerpunt zal komen in onze contacten en dat we beiden als kerken bewaard zullen blijven bij het gereformeerde spoor, dat we in de geschiedenis hebben leren kennen en waarderen als een spoor waarin de betrouwbaarheid van het Woord van God oplicht en tot uitdrukking komt. We doen in dat kader een appel tot een heldere, duidelijke binding aan de belijdenis. Mogen we zo elkaar tot steun zijn in wederzijdse correctie en bemoediging, ook in de fase waarin we nu met elkaar verkeren.

Met broedergroet,

Bijlage van LV 22.3 Brief Christelijke Gereformeerde Kerken

1. Besluit inzake de landelijke samensprekingen met de Ned. Geref. Kerken

De generale synode overwegende

- 1 dat deputaten, overeenkomstig hun opdracht, met de NG-commissie gesproken hebben over de verschillen met betrekking tot de toeëigening des heils, de relatie Schrift en confessie, de vragen ten aanzien van het AKS en het besluit van de Landelijke Vergadering van de NGK inzake de openstelling van het diakenambt voor zusters van de gemeente;
- 2 dat de synode van 1995 er bij de kerken op aandrang terughoudendheid te betrachten in het zoeken naar en uitbeiden van contacten met de NGK;

constaterende

- 1 dat de verschillen die gebleven waren ten aanzien van de visie op de toeëigening des heils niet zijn weggenomen in het korte bestek dat ze zijn besproken en een verder gesprek hierover niet goed mogelijk is gebleken;
- 2 dat ook de bezwaren die gerezen zijn met betrekking tot het AKS gebleven zijn;

- 3 dat het besluit van de Landelijke Vergadering inzake de openstelling van het diakenambt voor zusters der gemeente vanwege de wijze waarop dit besluit tot stand is gekomen alsmede doordat ook de oorspronkelijke theologische fundering ervan (die niet aanvaard werd), vragen oproep, een belemmering blijft op de weg naar eenheid;
- 4 dat het gesprek over de relatie tussen Schrift en confessie onbevredigend is geweest en dat in dezen geen overeenstemming kon worden bereikt;
- 5 dat deputaten de opdracht van 1995 'om met de NG-commissie te spreken over de vraag welke de gevolgen zijn van het gegeven dat in de samensprekingen tot nu toe de verschillen met betrekking tot de toefigening des heils niet voldoende duidelijk zijn weggesloten' niet hebben kunnen uitvoeren en dat zij, gelet op de verdere ontwikkelingen in de relatie met de NGK het momenteel niet zinvol achten deze opdracht alsnog uit te voeren;
- 6 dat door de toenemende belemmeringen die op landelijk niveau tussen de NGK en de CGK zijn gegroeid, de hoopvolle verwachtingen die er in het verleden waren helaas niet gerealiseerd zijn;

tevens constaterende

- 1 dat op plaatselijk vlak de contacten tussen de NGK en de CGK in de afgelopen periode eerder toe- dan afgenomen zijn;
- 2 dat deze contacten door de jaren heen merendeels als een zegen worden ervaren;
- 3 dat in de NGK meer en meer een tendens is in de richting van ondertekening van het ondertekeningformulier, hetgeen als positief is aan te merken;

van oordeel

- 1 dat er thans onvoldoende basis is om met de NG-commissie door te spreken over de gebleven verschillen ten aanzien van de toefigening des heils;
- 2 dat een verder gesprek over de bezwaren die gezeten zijn met betrekking tot het AKS met name voor wat betreft de preambule, het ondertekeningformulier en AKS art. 34 thans geen perspectieven biedt;
- 3 dat het op dit moment niet zinvol is om verder te spreken over het besluit van de Landelijke Vergadering inzake de openstelling van het diakenambt voor zusters der gemeente;
- 4 dat voortzetting van het gesprek over de relatie tussen Schrift en confessie momenteel uiterst moeilijk lijkt te zijn;
- 5 dat het vanwege de aard en omvang van de plaatselijke contacten van belang is om ook op landelijk niveau contact te blijven onderhouden, mede gelet op de nood van het huidige geseculariseerde levensklimaat en de zorgwekkende theologische en kerkelijke situatie én de verantwoordelijkheid die we als kerken van gereformeerd belijden juist in het licht daarvan voor elkaar hebben;

spreekt uit

- 1 met droefheid te moeten vaststellen dat het niet gelukt is in de samensprekingen de verschillen weg te nemen en de belemmeringen op weg naar eenheid met de NGK op te heffen;
- 2 dat het gezien de huidige stand van zaken niet nuttig is deputaten nieuwe opdrachten tot samensprekingen met de NG-commissie te geven, die in het kader van het zoeken naar kerkelijke eenheid staan;
- 3 dat er onder de huidige omstandigheden geen grond meer is om in de toekomst op plaatselijk niveau bijlage 6 K.O. toe te passen in de relatie tot de NGK;
- 4 dat slechts in specifieke situaties bijlage 6 K.O. nog van toepassing is, namelijk voor die gemeenten die in een vergevorderd stadium van samenspreking zijn;
- 5 dat ondanks het sub 1 t/m 4 uitgesproken de contactoefening met de NGK vooral met het oog op de plaatselijke situaties en zaken van gemeenschappelijk belang van waarde is;

en besluit

- 1 de samensprekingen met de NG-commissie in het kader van het zoeken naar kerkelijke eenheid voorlopig te beëindigen en deputaten daarom geen nieuwe opdrachten terzake te geven;
- 2 aan de kerken mee te delen dat er in het licht van de ontwikkelingen helaas geen reden is contacten met de NGK te zoeken en uit te breiden;
- 3 bijlage 6 K.O. voortaan niet meer toe te passen op de relatie met de NGK, met uitzondering van de in 'spreekt uit' punt 4 genoemde situaties;
- 4 deputaten te machtigen nader contact te onderhouden met de NG-commissie, mede met het oog op de plaatselijke situaties en zaken van gemeenschappelijk belang;
- 5 ten aanzien van de samenwerkingsgemeenten en de samenwerkende gemeenten een afzonderlijk besluit te nemen.

2. Besluit inzake de positie van de samenwerkende en samenwerkingsgemeenten

De generale synode overwegende

- 1 dat de synode van 1995 van oordeel was dat er aandacht diende te worden besteed aan de positie van de samenwerkingsgemeenten en dat deputaten in verband daarmee de opdracht kregen deze aandacht te geven, zowel aan de samenwerkingsgemeenten als aan de samenwerkende gemeenten;
- 2 dat de deputaten via hun afgevaardigden op de hoogte gebleven zijn van de activiteiten van het Samenwerkingsoverleg;
- 3 dat de deputaten in een aantal ontmoetingen contact hebben onderhouden met zowel de samenwerkingsgemeenten als de samenwerkende gemeenten;

constaterende

- 1 dat deputaten spreken van teleurstellende ervaringen in hun contacten met zowel het Samenwerkingsoverleg als met de samenwerkingsgemeenten;
- 2 dat in de samenwerkingsgemeenten het proces van eenwording niet alleen als onomkeerbaar, maar ook als een geschenk van God wordt ervaren;
- 3 dat samenwerkingsgemeenten zich voor de vrouwelijke diaken hebben uitgesproken;
- 4 dat deputaten de contacten met de samenwerkende gemeenten als bemoedigend en samenbindend hebben ervaren;
- 5 dat men in de samenwerkende gemeenten algemeen van godachte is, dat wat bereikt mocht worden in de contacten met de plaatselijke NGK niet prijs gegeven moet worden;
- 6 dat de eigen positie waarin de samenwerkingsgemeenten in de loop der tijd beland zijn nog niet eerder kerkrechtelijk onderzocht werd;

van oordeel

- 1 dat zowel de samenwerkingsgemeenten als de samenwerkende gemeenten tot het zoeken naar en verdiepen van de contacten met de NGK gekomen zijn ingevolge de oproepen die in het verleden meer dan eens door de generale synode zijn gedaan;
- 2 dat het daarom niet verantwoord kan worden geacht de op deze wijze tot stand gekomen relatie zomaar op te geven;
- 3 dat wat in de samenwerkingsgemeenten wordt gezien als een onomkeerbaar proces en als een geschenk van God niettemin kerkrechtelijk valt onder een voorlopige regeling, zoals bijlage 6 K.O. duidelijk laat zien;
- 4 dat de ruimte die door samenwerkingsgemeenten gevraagd wordt op gespannen voet kan komen te staan met de loyaliteit die tegenover het CG-kerkverband verwacht mag worden;
- 5 dat het beroep dat door samenwerkingsgemeenten gedaan wordt op het feit, dat men behalve tot het verband van de CGK ook tot de NGK behoort wel begrijpelijk is, maar tevens spanningen kan oproepen binnen het eigen kerkverband;

- 6 dat het onder 3 t/m 5 genoemde vraagt om een nadere kerkordelijke positiebepaling van de samenwerkingsgemeenten;

spreekt uit

- 1 dat wat op plaatselijk niveau met de NGK bereikt is bestendig kan blijven, maar dat nu de samensprekingen op landelijk niveau niet konden worden voortgezet, in die bestaande plaatselijke contacten terughoudendheid mag worden verwacht;
- 2 dat van alle samenwerkende en samenwerkingsgemeenten verwacht mag worden dat zij zich geheel zullen houden aan de in de CGK goldende kerkorde, inclusief het ondertekenningsformulier alsmede aan de besluiten van meerdere vergaderingen;
- 3 dat de kerkrechtelijke positie van de samenwerkingsgemeenten nader onderzocht en omschreven dient te worden, waarbij met het hiervoor onder 2. genoemde nadrukkelijk rekening gehouden dient te worden;

en besluit

- 1 de samenwerkingsgemeenten en de samenwerkende gemeenten van deze uitspraak op de hoogte te stellen;
- 2 deputaten de opdracht te geven de kerkrechtelijke positie van de samenwerkingsgemeenten in overleg met de betrokken gemeenten te onderzoeken en dienaangaande voorstellen aan de volgende generale synode te doen.

3. Besluit inzake plaatselijke samenwerking waarbij sprake is van vrouwelijke ambtsdragers in de Ned. Geref. Kerk

De particuliere synode van het oosten diende een instructie in inzake de samenwerking met die Ned. Geref. Kerken waar vrouwelijke ambtsdragers dienst doen. De synode deed de volgende uitspraak:

De generale synode,
kennis genomen hebbend
van de instructie van de particuliere synode van het oosten d.d. 22 april 1998;

overwegend

dat het besluit van de Landelijke Vergadering van de Ned. Geref. Kerken om vrouwen toe te laten tot het diakenambt de nauwere vorm van samenleven met de Ned. Geref. Kerken op plaatselijk niveau onder spanning zet;

van oordeel

- 1 dat de in de instructie genoemde situaties - inzake (de voortzetting van) samenwerking met een gemeente waar vrouwelijke ambtsdragers dienst doen - reële mogelijkheden zijn die zich kunnen voordoen in de praktijk van het kerkelijk leven;
- 2 dat er in dergelijke situaties op kerkelijke wijze gehandeld dient te worden;
- 3 dat het verzoek om bijlage 6 K.O. aan te vullen c.q. te wijzigen in genoemde situaties prematuur is, nu de generale synode besloten heeft de kerkrechtelijke positie van de samenwerkingsgemeenten nader te onderzoeken;

besluit

- 1 de kerken er op te wijzen dat een nauwere vorm van samenleven met een Ned. Geref. Kerk die overgegaan is of overgaat tot verkiezing en bevestiging van vrouwelijke diakenen, op gespannen voet staat met de in de Chr. Geref. Kerken geldende Kerkorde en de besluiten van de meerdere kerkelijke vergaderingen;
- 2 de betrokken kerkenraden er op te wijzen dat de samenleving met een Ned. Geref. Kerk ter plaatse waarin vrouwelijke diakenen fungeren, ongewenste spanningen oproept ten aanzien van de loyaliteit aan het eigen kerkverband en het zich houden aan de in de Chr. Geref. Kerken goldende Kerkorde en de besluiten van de meerdere vergaderingen;

- 3 deputaten voor de eenheid van de geref. belijders in Nederland op te dragen de in de instructie gesignaleerde problematiek te onderzoeken en aan te geven hoe kerken dienen te handelen, die te maken hebben en krijgen met de verkiezing en bevestiging van vrouwelijke diakonen in de Ned. Geref. Kerk ter plaatse, en daarom bijlage 6 K.O. in dit stadium niet aan te vullen c.q. te wijzigen;
- 4 van dit besluit mededeling te doen aan de particuliere synode van het oosten.

LV 22.4 Brief NGK Deventer; Samensprekingen met GKV

De kerkenraad van de Nederlands. Gereformeerde Kerk in Deventer heeft met zorg kennisgenomen van het feit, dat de landelijke samensprekingen tussen onze en de Vrijgemaakte kerken zijn gestaakt. Dit des te meer, omdat wij plaatselijk vruchtbare samensprekingen voeren met zowel onze Christelijke Gereformeerde als Vrijgemaakte broeders en zusters. Alledrie de kerken hebben elkaar erkend als kerken van Jezus Christus.

De Vrijgemaakte kerk in Deventer heeft daarom zijn generale synode verzocht het besluit richting kerkverband - wat landelijk niet samenspeelt, zal ook plaatselijk niet samenspreken - te matigen door er een aanbeveling van te maken. Op die manier wordt een kerverbandelijke hinderpaal voor de plaatselijke gemeenten vermeden.

Tegelijk heeft de Vrijgemaakte gemeente ons als Nederlands. Gereformeerde gemeente gevraagd aan onze Landelijke Vergadering te verzoeken toch vooral te blijven streven naar samensprekingen met de Vrijgemaakten op landelijk niveau. Dat verzoek willen wij bij deze doen.

LV 22.5 Rapport Commissie voor Contact en Samenspreking met andere kerken - Rapport Sectie Buitenland

1. De opdracht aan de sectie buitenland van de commissie

De Landelijke Vergadering van Doorn 1998 droeg de Commissie m.b.t. het buitenland op:

- De contacten te onderhouden met de Christian Reformed Church in North America, de Vrije Kerken van Oost-Soemba, Die Gereformeerde Kerk in Suid-Afrika, de Reformed Church in Japan, de Églises Réformées Évangéliques Indépendantes de France en de Reformed Churches of Australia en desgevraagd de relevante besluiten van deze LV toe te lichten,
- voort te gaan met het leggen en onderhouden van de contacten met andere gereformeerde kerken in de wereld, waaronder de Orthodox Presbyterian Church in de Verenigde Staten, de Igreja Reformada no Brasil en de Presbyterian Church in Korea,
- voort te gaan met het beschikbaar stellen van informatie over onze kerken aan belangstellenden, onder meer via het internet,
- het zo mogelijk toegankelijk maken van bezinningsmateriaal uit de buitenlandse zusterkerken, dat voor onze eigen kerken van belang kan zijn.

2. Samenstelling en vergaderingen

In de verslagperiode, die loopt van oktober 1998 t/m oktober 2000 was de sectie buitenland als volgt samengesteld: A.P. de Boer (voorzitter), A. Boshuizen (secretaris), P. Busstra, H.G. Goertsema, J. Horsman en S. Huizinga. De sectie heeft in de verslagperiode 4 maal vergaderd.

3. Die Gereformeerde Kerke in Suid-Afrika

In januari 2000 heeft de synode van de GKSA vergaderd in Potchefstroom. Op de synode van 1997 was een afgevaardigde van onze kerken aanwezig, aangezien er destijds van de kant van de GKSA vragen aan ons gesteld waren betreffende het AKS. Het leek de commissie niet noodzakelijk ook dit keer een afgevaardigde te sturen, omdat zich geen nieuwe ontwikkelingen hebben voorgedaan.

Enkele punten die op de synode aan de orde zijn geweest, zijn: de positie van de vrouw in de kerk, de bewaring en vermeerdering van de kerk, catechese, jeugdwerk, christelijk onderwijs, oecumenische verhoudingen, herstructurering van de particuliere synoden en de wijze van viering van het heilig avondmaal.

Het blijkt dat de GKSA, mee als gevolg van de politieke omwenteling, een moeilijke tijd doormaakt. De secularisatie is toegenomen. Vanwege de hoge misdaad en de slechte financiële vooruitzichten zijn er ook velen die emigreren, vooral ook naar Australië. Typierend is dan ook dat de synode besloten heeft de Reformed Churches of Australia moreel en financieel te ondersteunen voor de opvang van duizenden Zuid-Afrikanen die daarheen geëmigreerd zijn.

Het rapport *Bewaring en vermeerdering van de kerk* geeft o.i. een goede analyse van de huidige gang van zaken in de GKSA. Er zijn levende gemeenten die hun tijd verstaan en die missionair zijn ingesteld. Daarnaast is er ook sprake van traditionalistie en een houding van: laten we proberen te houden wat we hebben. Er worden in het rapport goede aanzetten gegeven tot vernieuwing en verbetering.

Al was er geen afvaardiging van onze kant op de synode, er is later dat jaar wel persoonlijk contact geweest met de GKSA. Prof. Du Plooy was in Nederland en heeft een gesprek gehad met twee afgevaardigden van onze commissie. Hij lichtte een synodebesluit toe betreffende oecumenische verhoudingen. De GKSA kenne daarin drie fasen, nl. oecumenische contacten (gesprekken met het oog op verdere samenwerking), oecumenische handen (gesprekken met het oog op eenheid) en oecumenische eenheid (in geval van eenheid in leer, dienst en tucht). Een logisch gevolg van oecumenische eenheid, zoals die er bijv. is tussen de GKSA en onze

kerken, is volgens de GKSA dat er gestreefd wordt naar een Gereformeerde Oecumenische Synode.

Van onze kant hebben we al eerder gesteld dat wij, zeker gezien onze eigen geschiedenis, niet warm lopen voor een internationale synode.

Verder heeft prof. Du Plooy met ons gesproken over het besluit van de synode om de theologische opleidingen te centraliseren in Potchefstroom. Dat betekent dat er een eind zou moeten komen aan de opleiding zoals die nu nog door de zendelingen gegeven wordt in Natal. Met dit besluit hoeven we geen probleem te hebben, omdat het toch al in de bedoeling lag om de opleiding in Natal op termijn te beëindigen.

4. Eglises Réformées Évangéliques Indépendantes de France

In 1938 gingen een aantal Franse kerken samen en vormden de Église Réformée de France. Een aantal kerken ging in deze vereniging niet mee omdat ze bezwaar hadden tegen het pluralistische karakter van deze kerk. Zij bleven zelfstandig en onafhankelijk. Het gaat maar om een zeer bescheiden groep, die ongeveer 10.000 zielen telt en die voornamelijk in het zuiden van Frankrijk is te vinden vooral in de Cévennes. Sedert een aantal jaren hebben wij een zusterkerkrelatie maar in de praktijk betekent dat niet zoveel. Voor hen zijn de contacten in de G.O.R., waar zij nog lid van zijn, veel belangrijker. Op nationaal niveau zijn ze lid van de Fédération Protestante de France en van een belangengroepering, die alle religieuze stromingen omvat. Het kerkelijke leven gaat moeizaam, maar er is een goede organisatie. De kerken kennen een soort dagelijks bestuur: de "Commission Permanente", die de zaken regelt in de tijd tussen de synoden in. Synoden worden ieder jaar gehouden en duren een dag, maar om de drie jaar is er een "generale" synode, die drie dagen duurt en waar ook gasten worden uitgenodigd. Niet ieder contact krijgt voor iedere generale synode een uitnodiging.

Voor de synode van maart 2000 was de "Stichting Steun Gereformeerde Kerken in Frankrijk" uitgenodigd. Ds. Mulder, christelijk gereformeerd predikant uit Goes, heeft een deel van de synode bijgewoond.

Eén van de onderwerpen op de synode was de uitnodiging om de 'Leuzenberger Konkordie' te onderschrijven en toe te treden tot de 'Conseil Permanent des Églises Luthériennes et Réformées en France'. De meningen waren sterk verdeeld en de discussie heftig. Met name vanuit de Theologische Faculteit in Aix-en-Provence kwam veel verzet vanwege het pluralistische karakter van de deelnemende kerken. Over deze zaak is ook uitgebreid bericht in het Nederlands Dagblad. Uiteindelijk is met twee derde meerderheid besloten om niet toe te treden. Dat gaf hier en daar nog al wat teleurstelling, vooral bij een gemeente die een combigemeente vormt met een E.R.F. gemeente (soms haast geboden omdat er plaatselijk bijna geen gereformeerden wonen).

Détail: tijdens de synode is er gewoon een afgevaardigde van de E.R.F. aanwezig, die alle discussies meemaakt.

Een ander onderwerp was zorg voor de jeugd. Er is een uitgebreid plan besproken om centraal iets te doen aan vorming en toerusting van jeugdleden en materiaal voor catechese en jeugdclubs te vervaardigen.

Besloten is om de mogelijkheid te scheppen om evangelisten aan te stellen, die dan niet noodzakelijkerwijs de hele theologische opleiding gevolgd moeten hebben.

Ook is er een project om de liturgie wat meer up to date te maken. Er zijn liturgische teksten gemaakt die ter beschikking staan. Ik heb die nog niet onder ogen gehad maar wellicht kan ik daar in een volgend rapport iets over melden.

Er is een nieuwe "Commission Permanente" gekozen, waarvan de voorzitter is geworden: Antoine Schlachter. Hij is van Zwitserse origine en vermeldenswaard is dat hij voorstander was van het ondertekenen van de Leuzenberger Konkordie. Aan de andere kant werd als vice-voorzitter een tegenstander daarvan gekozen. Ook de Nederlandse predikant Dik Brienon, die in Montauban staat, is lid van de C.P. geworden.

5. De Vrijgemaakte Kerken van Oost Soemba

In de verslagperiode werden we op de hoogte gehouden van het wel en wee van de Vrijgemaakte Kerken van Oost Soemba d.m.v. brieven en synodeverslagen. De wederzijdse contacten zijn hartelijk en opbouwend en de Soembanese kerken zijn blij met de financiële ondersteuning die men nog steeds krijgt vanuit Nederland.

5b. Werkgroep Overleg Literatuur Indonesië

In de afgelopen verslagperiode is ds. H. van der Velde uit Hattem bereid geweest om namens de commissie zitting te nemen in de Werkgroep Overleg Literatuur Indonesië.

De werkgroep is een overlegorgaan van de GZB-afdeling Azië, de Zending van de CGK, de Zending van de GKV met hun literatuurgroep Litindo, De zending van de GerGem. en, zoals aangegeven, ds. van der Velde als vertegenwoordiger van de NGK.

Het overlegorgaan bestaat nu twee jaar en komt twee keer per jaar samen.

De doelstelling is om de vervaardiging een basisbibliotheek van Gereformeerde literatuur in het Indonesisch samen te bevorderen. Onlangs is gezamenlijk een boek uitgegeven met 16 basisdocumenten van het Calvinisme. Ook is er in Jakarta onlangs een conferentie georganiseerd over Calvinijn en het Calvinisme. Via de commissie Buitenland hebben onze kerken aan de uitgave van dit boek ook (2000,-) bijgedragen.

Samen met Stichting De Verre Naaste is er begonnen aan de vertaling en uitgave van de Kijk-bijbel in het Indonesisch.

Voor de toekomst wordt ook gedacht aan het vervaardigen van een catechisatieboek en aan het helpen van Indonesische dominees en theologische scholen die getroffen zijn door de recente godsdienstrellen.

6. De Christian Reformed Churches of Australia

6.1. Algemeen

De Reformed Churches of Australia, 47 kerken met totaal zo'n 9000 leden en indertijd gevormd door Nederlandse immigranten, houden van 8 tot 18 mei 2000 in Launceston (Tasmanie) hun drijaarlijkse synode. Nadat in 1994 voor het laatst een afvaardiging van onze kerken deze zusterkerken bezocht, wordt nu door br. Huizinga aan de synode deelgenomen.

Er zijn drie Zuid-Afrikaanse kerken vertegenwoordigd, vooral omdat nogal wat Zuidafrikanen in de laatste jaren naar Australië zijn geëmigreerd. Ook is als gast ds. Fred van Hulst aanwezig, die, na door de Free Reformed Church van Launceston te zijn geschoort, met een deel van die gemeente de Evangelical Reformed Church heeft gevormd. De verhouding met de Free Reformed Churches, zusterkerken van de Geref. Kerken (Vrijgemaakt), is moeizaam.

Naast intensief vergaderen besteedt de synode veel tijd aan bijbelstudie, zingen en gebed. Opvallend bij de discussies is de broederlijke wijze waarop men met elkaar omgaat. Het is nog niet zo lang geleden, twee synodes, dat er felle discussies plaatsvonden over een onderwerp als Woord en Geest. Na een indringende oproep van één van de oudere predikanten om de eenheid te bewaren slaagden de voorgangers en afgevaardigden er in elkaar opnieuw te vinden en te aanvaarden. In gesprekken is nog te merken dat deze episode een diepe indruk heeft gemaakt en de beslandselingen getuigen van openheid naar elkaar toe en geduld met elkaar.

6.2. Nieuwe naam

De Reformed Churches of Australia besluiten voortaan Christian Reformed Churches te gaan heten, oftewel CRCA.

6.3. Kinderen aan het avondmaal

Over het lidmaatschap van kinderen en hun mogelijke deelname aan het avondmaal is een commissie rapport ter tafel. Kun je van een kind een geloofwaardige geloofsbelijdenis vragen? Hoe functioneert de wedergeboorte? Is het inderdaad nodig alle klassieke belijdenisgeschriften te onderschrijven? Ieder is het erover eens dat ook de kinderen bij de gemeente horen. De doop is immers het toeken van inlijving in het verbond op basis van de genade in Christus. Er wordt besloten dat doopkinderen zullen worden aangemoedigd belijdenis van hun geloof af te leggen met de gebruikelijke formulering. Als een doopkind blijkt geeft van geloof in en

liefde voor de Heer en aan het avondmaal wil deelnemen, maar nog het volwassen begrip van de belijdenissen mist, zal hem worden gevraagd zijn geloof te belijden met toevoeging van de woorden "naar mijn beste begrip".

6.4. Vrouwelijke ambtsdragers

De CRCA hebben de noodzaak van versterking van diaconaal werk geconstateerd. Diakenen hebben een eigen roeping en dienst en moeten de gemeente toerusten voor diaconaal werk. Men is het erover eens dat in de bijbel sprake is van vrouwen die in de gemeente een diaconale dienst vervullen. Maar waren deze vrouwen diakenen zoals wij ze nu kennen? Waren zij ambtsdragers die deel uitmaken van de kerkenraad en zo samen met de ouderlingen de gemeente regeren? De synode bespreekt eerst het diakenambt zelf en vervolgens de positie van vrouwen.

Omdat de bijbel geen specifiek model voeschrijft, hebben de kerken de vrijheid de kerkenraad alleen uit predikant en ouderlingen te laten bestaan, zodat de diakenen zich volledig aan het diaconaat kunnen wijden. De diakenen zijn voor hun barmhartigheidswerk wel verantwoordelijk schuldig aan de raad. De synode neemt deze visie over.

Vervolgens wordt de positie van de vrouwen besproken. Men is van mening dat men geen leerbevoegdheid toekomt, zoals die wel tot het ouderlingenambt behoort. Maar belemmeringen voor het diaconaat kan men niet uit de schrift afleiden. Zo wordt besloten voortaan zowel broeders als zusters als diakenen te roepen en te bevestigen. Doordat het diakenambt is losgekoppeld van de kerkenraad meent men ook tegemoet te komen aan de angst die sommigen hebben dat dit besluit een eerste stap zou zijn op weg naar vrouwelijke ouderlingen.

6.5. Seksueel misbruik

Niet slechts in Nederland zijn ongewenste seksuele intimiteiten aan de orde. Ook de Australische overheid en kerken houden zich ermee bezig. In overeenstemming met de wetgeving, die overigens in Australië nog per staat kan verschillen, zal per classis een klachtencommissie voor seksueel misbruik worden ingesteld. Klachten over kerkenraadsleden en kerkelijke werkers kunnen of aan de kerkenraad of direct aan deze commissie worden gemeld.

6.6. Herziening van de kerkorde

De kerkorde van de CRCA is gebaseerd op de aloude Doedse Kerkorde. In de afgelopen jaren is de hele orde onder de loep genomen. Hoewel voor een deel droge materie, worden er zaken besproken die ook in onze kerken aan de orde komen, zij het dat deze bij ons niet altijd een plaats hebben in het AKS. Het gaat bijvoorbeeld over uitbreiding van het aantal in de eredienst te zingen liederen en het uitspreken van de zegen door anderen dan predikanten.

6.7. Werk onder Aborigines

De CRCA hebben een echtpaar uitgezonden naar één van de aboriginal gemeenschappen om daar onder de jeugd te werken. De kerken hebben in de moderne individualistische maatschappij juist een boodschap van gemeenschap in Christus die aanspreekt. Toch is het werken onder de aborigines niet eenvoudig, vooral door het grote verschil in cultuur. Waar enerzijds, tekens van hoop zijn vindt anderzijds, terugval naar het animistische plaats als de jongeren het contact met de kerken niet meer zoeken.

6.8. Opleiding

Samen met de Nieuw-Zeelandse Reformed Churches houden de CRCA het Reformed Theological College in Geelong in stand. Zij vragen van hun studenten in principe de opleiding tot predikant daar te volgen. De synode besluit tot het instellen van een vijfde leerstoel aan het College en wel voor praktische theologie. Er is, begrip eijk voor een klein kerkgenootschap, grote belangstelling voor de gereformeerde theologie elders in de wereld. Men maakt dankbaar gebruik van materiaal van de CRC in Noord-Amerika. Ook de ontwikkelingen in ons land volgt men.

6.9. Relatie met de NGK

De NGK en de CRCA staan beide in de traditie van de kerk van alle tijden, zoals de preambule van ons AKS daarover spreekt: "we abide by the Word of God and the confession of the

church of all ages". De kerken maken een vergelijkbare ontwikkeling door in zaken als vrouw in het ambt, kinderen aan het avondmaal, theologische opleiding, de problematiek van Woord en Geest. De CRCA stellen als kleine kerkgemeenschap het contact zeer op prijs en ook voor onze NGK valt er veel te leren. Van wederzijdse studies wordt gebruik gemaakt.

Op het gebied van jeugdwerk en internationaal diaconaal werk zou samengewerkt kunnen worden op ad hoc basis door aan elkaars activiteiten aandacht te geven. Internet kan daarbij een rol vervullen.

Al met al is er goede grond om als zusterkerken intensief contact in stand te houden tussen NGK en CRCA.

7. De Reformed Churches of New Zealand

In het rapport aan de LV van 1998 kon al enige zorg worden geïntroduceerd over de contacten met de Reformed Church of New Zealand. Ons uitgebreide antwoord op al de vragen die men ons stelde heeft er toe geleid dat de synode 1998 van de RCNZ het besluit heeft genomen de correspondentie met onze kerken niet verder voort te zetten.

8. International Conference of Reformed Churches

Zoals in ons rapport aan de LV 98 al was aangekondigd, hebben we afgezien van een bezoek aan de conferentie in Seoul in oktober 1997, omdat de investering in tijd en geld niet opweegt tegen het te verwachten resultaat van het sturen van een waarnemer.

9. Reformed Church in Japan

Een bezoek aan de RCJ werd door onze commissie als wettelijk gezien, zeker ook na het bezoek van ds. Ichikwa aan onze LV van 1998. De praktische mogelijkheden daartoe waren echter beperkt. Vandaar onze vraag in Opbouw, naar de mogelijkheid dat een van onze leden tijdens een toch al gepland bezoek onze kerken zou vertegenwoordigen. Het was bijzonder verheugend dat br. A. Baauw uit Maasland hierop positief reageerde. In oktober heeft hij een zakenreis gecombineerd met een bezoek aan de synode van de RCJ.

Zijn bezoek bevestigde opnieuw de band die we als broeders en zusters in Christus voelen, ook met een kerk die geografisch gezien ver van ons verwijderd is. Een bezoek als dit bepaalt ons nogmaals bij de moeilijkheden die onze broeders en zusters ervaren in het vorm geven van hun geloof in Jezus Christus, en het organiseren van het kerkelijk leven in een cultuur die zo nadrukkelijk door andere godsdiensten is bepaald. De vraag hoe wij onze contacten op de meest vruchtbare manier kunnen vormgeven, zodat wij ook daadwerkelijk iets voor onze broeders en zusters in Japan kunnen betekenen, zal ons in de komende tijd ongetwijfeld bezig houden.

10. Christian Reformed Church in North America

Het onderhouden van het contact met de Christian Reformed Church of North America heeft in de afgelopen verslagperiode vorm gekregen door het bezoek aan de synode van deze kerken, gehouden in Grand Rapids, van 10 t/m 16 juni 2000. Deze synode werd bezocht door A. Boshuizen en H.G. Goertsema.

De moeïten waarover in de rapportage aan de vorige Landelijke Vergadering wordt gesproken zijn niet volledig opgelost. Wel is er duidelijk een situatie van consolidatie en betrekkelijke rust aangebroken.

De algemene sfeer op de synode was die van harmonie en openheid. Na een periode van grote moeite en het verlies van veel leden is men er duidelijk op uit om elkaar nu vast te houden, te waarderen en te bemoeiden.

Met de CRCNA delen we het verlangen om te leven uit het Woord van God, en om dat Woord, en onze Gereformeerde belijdenis, op een eigentijdse manier te laten spreken.

Vrouw in ambt

In 1995 was besloten tot een periode van rust en bezinning over het onderwerp van de vrouw in het ambt, omdat het in de recente geschiedenis op elke synode weer terug kwam en vaak voor verhitte discussies zorgde. Deze periode van rust is goed geweest, hoewel het niet heeft kunnen voorkomen dat er op het kerkelijke erf veel strijd heeft gevoerd. In de afgelopen jaren hebben ongeveer 37000 leden de CRCNA verlaten uit onvrede met de koers die de kerk gaat. Het openstellen van de ambten voor vrouwen is daarbij een belangrijke factor geweest.

Het besluit van 1995, om een classis het recht te geven aan gemeenten om vrouwen te bevestigen in alle ambten, werd op deze synode gehandhaafd.

De sfeer was soms heel emotioneel maar in het algemeen harmonieus, waarbij natuurlijk niet vergeten moet worden dat de strijd al voor een groot deel gevoerd is; de leden die onoverkomelijke bezwaren hebben zijn inmiddels grotendeels vertrokken.

Toch was er ook nu duidelijk verschil van mening. Ook nu was er een meerderheidsrapport en een minderheidsrapport, en spraken sommige afgevaardigden zich nadrukkelijk uit tegen het openstellen van de ambten voor vrouwen. Opvallend was echter de goede toon waarin c.e.a. plaatsvond. Opvallend ook was het feit dat beide rapporten nadrukkelijk wilden uitspreken dat zij vertrouwen hadden in de manier waarop verdedigers van het andere standpunt de Schrift interpreteerden.

Er was een sfeer van voorzichtigheid. Dit kwam naar voren in het handhaven van het besluit dat vrouwelijke ambtsdragers niet naar de synode kunnen worden afgevaardigd, om de gewetens van tegenstanders tegen de vrouw in het ambt niet te belasten. Tegelijkertijd was er ook een verlangen om verder te gaan, vanaf volgend jaar zullen er op de synode vrouwelijke adviseurs zijn die het recht hebben het woord te voeren.

Vragen rond het levens einde

Een rapport ter synode met aanbevelingen voor de kerken hoe om te gaan met de vragen rond het levens einde leverde een interessante discussie op.

Enerzijds is er een grote angst voor vrijheid euthanasie toe te passen. Europa is daarbij het schrikbeeld voor velen.

Anderzijds was er ook een duidelijke zorg over de situatie in de ziekenhuizen in de VS en Canada. Omdat de regels bijzonder streng zijn is men erg terughoudend met het geven van pijnstillende medicatie, want als de pijnstiller de oorzaak van het overlijden van de patiënt blijkt te zijn, is de arts strafbaar. Het was opvallend om te zien dat wat in onze kringen zonder meer geaccepteerd is, het geven van pijnstillende medicatie, zelfs als dat het overlijden bespoedigt, voor velen in de Amerikaanse context als een taboe wordt beschouwd.

Opvallend was weer de gedegenheid en schriftuurlijke onderbouwing van het rapport. Wellicht is hierin materiaal te vinden dat ook voor de bezinning in onze Nederlandse situatie waardevol kan zijn. De aanbeveling van het rapport was dat er in het kerkelijk leven nadrukkelijk aandacht moet zijn voor vragen rond het levens einde, en het ont-wikkelen van palliatieve zorg, en dat de kerk moet zoeken naar manieren om dit ook in de samenleving ingang te laten vinden.

De identiteit van de kerken

Vanouds was de CRCNA een immigrantenkerk met een duidelijke Nederlandse signatuur. Het Nederlandse element is nog onmiskenbaar aanwezig, maar begint langzaam maar zeker minder dominant te worden. Dit brengt het leven in een multiculturele samenleving uiteraard met zich mee, niet in de laatste plaats vanwege de instroom van leden uit andere culturen dan de Nederlandse, of Angelsaksische cultuur. Op deze synode kwam de nieuwe oriëntatie op de identiteit op twee manieren naar voren.

** Multi-ethnische conferentie*

Gelijktijdig met de synode werd er een "multi-ethnische conferentie" gehouden. Op deze conferentie komen alle verschillende ethnische groepen samen die inmiddels deel uitmaken van de CRCNA. Een bont gezelschap van broeders en zusters met een Indiase, Aziatische, Latijnse, Afrikaanse achtergrond. Op verschillende momenten waren er ook gezamenlijke onderdelen van de synode en de conferentie. We proefden hier een nadrukkelijke poging om de ver-

schillende culturele achtergronden een authentieke plaats te geven in het kerkelijk leven; een verlangen om de breedte van het heil ook in het kerkelijk leven weerspiegeld te zien.

** Alternatieve manieren om toegelaten te worden tot ambtelijk werk in de kerk.*

De groei van het kerkelijk werk, en de instroom van broeders en zusters uit andere culturen en tradities, brengt de vraag met zich mee naar meer kerkelijke werkers, met meer specifieke vaardigheden en gaven. Regelmatig wordt de klacht gehoord dat de drempel om predikant of evangelist te worden voor velen te hoog is. De synode boog zich over dit probleem en accepteerde het commissievoorstel om niet toe te geven aan de wens de eisen voor de toelating van het ambt van predikant/evangelist structureel te verlagen. Duidelijk was de nadruk die gelegd werd op een gedegen opleiding, waarbij het goede van de eigen gereformeerde traditie, en de confessionele bekwaamheid gegarandeerd moeten blijven.

11. Diversen

De contacten met de *Orthodox Presbyterian Church* in de Verenigde Staten, hebben zich in de afgelopen verslagperiode beperkt tot een uitgebreide ontmoeting met Tom Hudson, een zending van de OPC die in Portugal een gemeente heeft gesticht. Hudson was in Nederland om zich te oriënteren op de verschillende theologische opleidingen in ons land en heeft zich daarnaast ook uitgebreid laten voorlichten over onze kerken.

De contacten met de *Presbyterian Church in Korea* hebben zich ook in deze verslagperiode beperkt tot het uitwisselen van een enkele groet.

De aanwezigheid van onze kerken op het Internet heeft in de afgelopen tijd duidelijk vruchten afgeworpen, zij het niet allemaal even rijp. Er is een tamelijk constante stroom van verzoeken om informatie en steunaanvragen. Informatie wordt vaak gevraagd voor werkstukken of afstudeerprojecten, en kan in de meeste gevallen snel per e-mail worden verstrekt. Steunaanvragen komen vaak uit Afrika of landen uit het voormalig Oostblok. Bij steunaanvragen wordt gezocht naar een deskundige instantie en doorverwezen.

LV 22.6 Rapport Commissie voor Contact en Samenspreking met andere kerken - Sectie Binnenland

INHOUDSOPGAVE:

1. Algemeen
2. Contact met de Christelijke Gereformeerde Kerken
3. Contact met de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt
4. Plaatselijke samenwerking
5. Contact Orgaan Gereformeerde Gezindte
6. Internet -site
7. Algemene evaluatie

1. ALGEMEEN

1.1 Samenstelling van de commissie

Sinds de Landelijke Vergadering van Doorn 1998 bestaat de commissie uit 10 leden, te weten: br. A.P. de Boer, ds. P. Busstra, drs. A. Boshuizen, prof.dr. H.G. Geertsema, ds. C.T. de Groot, ds. J. Horstman, dr. S. Huizinga, ds. P.J.H. Krol, ds. W. Smouter, ds. G.J. Zwarts. Ds. G. de Lange werd benoemd als secunduslid, maar hem hebben wij niet hoeven inschakelen, omdat niemand tussentijds is terug getreden.

De taakverdeling is als volgt:

voorzitter: ds. W. Smouter
alg.secretaris: ds. P.J.H. Krol

notulist/penningmeester	ds. G.J. Zwarts
leden sectie buitenland	A.P. de Boer (voorz.), drs. A. Boshuizen (secr.) ds. P. Busstra, prof. dr. H.G. Geertsema, ds. J. Horsman, dr. S. Huisziga
afgev. Samenwerkingsoverleg	ds. C.T. de Groot, ds. G.J. Zwarts (secundus)
afgev. COGG	ds. P. Busstra, ds. C.T. de Groot

Om orde in de zittingsduur van de commissieleden te brengen hebben wij een nieuw rooster van aftreden gemaakt. Uitgangspunt is dat een lid benoemd wordt voor de periode van ongeveer 6 jaar, dat wil zeggen: de periode tussen de LV van (her)benoeming en tweede LV daarna. Elke LV is dan de helft van de commissie aftredend (en al of niet beschikbaar voor herbenoeming). *We stellen u voor met deze regeling akkoord te gaan.*

Aan de beurt om af te treden zijn deze koer: br. A.P. de Boer, ds. P. Busstra, drs. A. Boshuizen, ds. J. Horsman en ds. G.J. Zwarts. Alle vijf zijn zij beschikbaar voor herbenoeming. *We stellen voor tot deze herbenoeming te besluiten.*

1.2 Vergaderingen

Als plenaire commissie hebben we sinds onze vorige rapportage slechts 5 keer vergaderd (2 maal in 1998, 1 maal in 1999 en 2 maal in 2000). De achtergrond daarvan is uiteraard, dat zowel de Christelijke Gereformeerde Kerken als de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt hun officiële gesprekken op landelijk niveau met ons afbraken. Hoewel een hervatting op andere basis in de pen zit, leidt dat nog niet tot veel nieuwe gesprekken.

2. CONTACT MET DE CHRISTELIJKE GEREFORMEERDE KERKEN:

2.1 Opdracht van de commissie

De Landelijke Vergadering van Doorn 1998 heeft wat betreft de contacten met de Christelijke Gereformeerde Kerken het volgende besluit genomen:

De Landelijke Vergadering heeft kennis genomen van het rapport van de Commissie voor Contact en Samenwerking over de contacten met de Christelijke Gereformeerde Kerken. Bij de bespreking was ook de brief van de Generale Synode van Zierikzee 1995 ter tafel, gedateerd 7 februari 1996, met als bijlage de besluiten terzake van diezelfde Synode. Ter vergadering werd ook de toespraak van ds. J. Westerink gehoord, die als voorzitter van Deputaten Eenheid Gereformeerde belijders sprak.

A. Overwegingen

- 1. Een en ander stemde de vergadering niet hoopvol. Met name de aankondiging van ds. Westerink, dat Deputaten zullen voorstellen de contacten te beëindigen, viel erg zwaar. De Nederlands, Gereformeerde Kerken die contact hebben met een Christelijke Gereformeerde Kerk ter plaatse, of daarmee zelfs gefedereerd zijn, ervaren deze samenwerking niet als vrijblijvend of tijdelijk, maar zien er een van God gegeven eenheid in.*
- 2. De vergadering heeft kennis genomen van de oproep van CGK-zijde om duidelijk positie te kiezen voor trouw aan Gods Woord volgens de gereformeerde belijdenis. Bij de vergadering hecht eraan in dezen tot uitdrukking te brengen dat de NGK onvoorwaardelijk trouw willen zijn aan Gods Woord en de gereformeerde belijdenisgeschriften willen blijven aanvaardt als een getrouwe weergave daarvan.*
- 3. Desondanks ziet de LV vooral nog de noodzaak niet om daartoe opnieuw wijzigingen aan te brengen in het A.K.S.
De vergadering betreurt het, dat de Synode niet inging op het klemmend appél dat de vorige LV deed uitgaan, om uit te spreken dat de verschillen op het punt van de toeïgening des heils vallen binnen het raam van de gereformeerde belijdenis en*

daarom niet kerkscheidend mogen zijn. Ook het omgekeerde is niet uitg esproken, en zodoende dreigt deze bespreking van jaren een afronding te missen.

B. Op basis van deze overwegingen spreekt de vergadering uit:

1. dat de Nederlands. Gereformeerde Kerken, zoals ook uitgedrukt in de Preambule van het A.K.S., haar eenheid en de grond voor haar samengaan vinden in het belijden van de Waarheid van de Heilige Schrift, zoals in de drie Formulieren van Eenigheid is uitgedrukt, en dat zij op deze basis aanspreekbaar zijn,
2. dat de vergadering instemt met wat de Commissie hierover schreef in de 'Aanzet tot gesprek' van juni 1996,
3. dat de eenheid met de Christelijke Gereformeerde Kerken in het gemeenschappelijk belijden vraagt om een uitdrukking daarvan in meer kerkelijke eenheid,
4. dat alles gedaan moet worden om de plaatselijke toenadering en samenwerking te bevorderen,
5. dat enige vorm van landelijk contact daarbij zeer wenselijk is,
6. dat de Nederlands. Gereformeerde Kerken, indien de Generale Synode omerhoopt zou besluiten de gesprekken gericht op kerkelijke eenheid te beëindigen, hierin tegen haar wil en met verbriet berusten,
7. dat zij de Christelijke Gereformeerde Kerken in dat geval uitnodigen tot overleg over een andere vorm van contact, niet primair gericht op landelijke eenheid, maar op de vraag in hoeverre we elkaar, binnen de bestaande situatie van de verschillende kerkverbanden, kunnen helpen op basis van de verbondenheid als gemeenten van Christus.

C. De vergadering draagt aan het moderamen op om per brief aan de eerstvolgende Generale Synode van de Christelijke Gereformeerde Kerken

1. te verzoeken om zich er alsnog over uit te spreken of de vraag of de verschillen op het punt van de toe-eigening des heils vallen binnen het raam van de gereformeerde belijdenis en of ze kerkscheidend mogen zijn,
2. erop aan te dringen, dat de contacten van samenprekende, samenwerkende en gefedereerde gemeenten niet belemmerd worden maar erkend blijven, en dat ook voor de toekomst er ruimte zal zijn voor wat de Koning der kerk in dit opzicht nog geven wil,
3. aan te dringen op kerkelijk contact op landelijk vlak, dat hier ondersteuning aan biedt, om te voorkomen dat de ontwikkelingen landelijk en plaatselijk te ver uiteen gaan lopen,
4. voor te stellen om, indien de Generale Synode omerhoopt zou besluiten de gesprekken gericht op kerkelijke eenheid te beëindigen, te komen tot een overleg als bedoeld onder B7.

[Deze brief van het moderamen aan de GS van de CGK kunt u vinden in bijlage 21 van de Acta van Doorn 1998]

D. De vergadering draagt de commissie op

1. de verzoeken van de Landelijke Vergadering op de Generale Synode ook mondeling te verwoorden,
2. de relevante besluiten van deze Landelijke Vergadering aan Deputaten toe te lichten en desgewenst daarover te spreken,
3. na de Generale Synode naar bevind van zaken te handelen in de lijn van de uitspraken B 1-7.
4. de plaatselijke kerken op hun verzoek te adviseren en te ondersteunen bij het realiseren resp. uitvoeren van samenwerking op plaatselijk niveau,
5. de reeds, volledig gefedereerde gemeenten desgevraagd te dienen met advies.

2.2 De Generale Synode van Haarlem-Noord 1998

2.2.1 De voorstellen van het deputaatschap

De Christelijke Gereformeerde "Deputaten voor eenheid van de Gereformeerde belijders in Nederland en de correspondentie met buitenlandse kerken" hebben, met als wij aan de Landelijke Vergadering van Doorn 1998, aan hun Generale Synode van Haarlem-Noord 1998 uitgebreid gerapporteerd over de samenkomsten in 1996 en 1997 tussen hen en onze commissie. De balans opmakend kwamen de deputaten tot de conclusie dat het geen zin heeft de samenkomsten op landelijk niveau voort te zetten. De grootst mogelijke moederheid van het deputaatschap stelde de Synode voor het volgende besluit te nemen:

"De generale synode overwegende

- 1. dat deputaten, overeenkomstig hun opdracht, met de NG commissie gesproken hebben over de verschillen met betrekking tot de toeëigening des heils, de relatie Schrift en confessie, de vragen ten aanzien van het AKS en het besluit van de Landelijke Vergadering van de NGK inzake de openstelling van het diakenambt voor zusters der gemeente;*
- 2. dat de synode van 1995 er bij de kerken op aandrang terughoudendheid te betrachten is het zoeken naar en uitbreiden van contacten met de NGK;*

constaterende

- 1. dat de verschillen die gebleven waren ten aanzien van de visie op de toeëigening des heils niet zijn weggenomen en dat een verder gesprek hierover niet goed mogelijk is gebleken;*
- 2. dat ook de bezwaren die gerezen zijn met betrekking tot het AKS gebleven zijn;*
- 3. dat het besluit van de Landelijke Vergadering inzake de openstelling van het diakenambt voor zusters der gemeente vanwege de wijze waarop dit besluit is tot stand gekomen alsmede doordat ook de theologische fundering ervan vragen oproept, een belemmering blijft op de weg naar eenheid;*
- 4. dat het gesprek over de relatie tussen Schrift en confessie onbevredigend is geweest en dat daarover geen overeenstemming kon worden bereikt;*
- 5. dat deputaten de opdracht van de synode van 1995 om "met de NG commissie te spreken over de vraag welke de gevolgen zijn van het gegeven dat in de samenkomsten tot nu toe de verschillen met betrekking tot de toeëigening des heils niet voldoende duidelijk zijn weggenomen" niet hebben kunnen uitvoeren en dat zij, gelet op de verdere ontwikkelingen in de relatie met de NGK het momenteel niet zinvol achten deze opdracht alsnog uit te voeren;*
- 6. dat door de toenemende belemmeringen die op landelijk niveau tussen de NGK en de CGK zijn gegroeid, de hoopvolle verwachtingen die er in het verleden waren, helaas niet gerealiseerd zijn;*

van oordeel

- 1. dat er thans geen basis is om nog langer met de NG commissie door te spreken over de gebleven verschillen ten aanzien van de toeëigening des heils;*
- 2. dat het niet zinvol is om nog verder te spreken over de bezwaren die gerezen zijn met betrekking tot het AKS;*
- 3. dat het evenmin zinvol is om nog verder te spreken over het besluit van de Landelijke Vergadering inzake de openstelling van het diakenambt voor zusters der gemeente;*
- 4. dat er voor voortzetting van het gesprek over de relatie tussen Schrift en confessie of evenmin een basis lijkt te bestaan;*

spreekt uit

- 1. met droefheid te moeten vaststellen dat het niet gelukt is in de samenkomsten de verschillen weg te nemen en de belemmeringen op weg naar eenheid met de NGK op te heffen;*
- 2. dat het gezien de huidige stand van zaken niet nuttig is deputaten nieuwe opdrachten tot samenwerking met de NG commissie te geven;*
- 3. dat er geen grond meer voor is om in de toekomst op plaatselijk niveau bijlage 6 K.O. toe te passen in de relatie tot de NGK;*

4. dat ondanks het feit, dat de samenprekingen beëindigd moeten worden, het toch van waarde is - mede met het oog op de plaatselijke situaties - een vorm van contact te onderhouden met de NGK;

en besluit

1. de samenprekingen met de NG commissie thans te beëindigen en deputaten daarom geen nieuwe opdrachten terzake te geven;
2. aan de kerken mee te delen dat er in het licht van de ontwikkelingen helaas geen rol is contacten met de NGK te zoeken en uit te breiden;
3. bijlage 6 K.O. voortaan niet meer toe te passen op de relatie tot de NGK;
4. deputaten te machtigen - indien gewenst - op beperkte schaal contact te onderhouden met de NG commissie, mede met het oog op de plaatselijke situaties;
5. ten aanzien van de samenwerkingsgemeenten en de samenwerkende gemeenten een afzonderlijk besluit te nemen."

Dit voorstel was voor ons geen verrassing. Al 3 jaar eerder stelde de meerderheid van het deputaatschap aan de Generale Synode van Zierikzee 1995 voor, de landelijke samenprekingen met onze kerken te beëindigen. De Synode besloot toen anders en gaf deputaten toch nieuwe opdrachten om met onze commissie samen te spreken. En deputaten hebben, uiteraard, deze nieuwe opdrachten loyaal proberen uit te voeren. Ook wij hebben ons in opdracht van de Landelijke Vergadering opnieuw aan onze taak gezet en geprobeerd die zo goed mogelijk uit te voeren. Maar de Christelijke Gereformeerde synodecommissie constateerde in 1998 terecht dat er over en weer weinig animo en enthousiasme was om de besprekingen voort te zetten. Gebrek aan overtuiging aan de ene kant en ontmoeiding aan de andere kant hebben een grote rol gespeeld.

2.2.2 De bespreking ter Synode

Op uitnodiging van de Synode waren wij in de herfst van 1998 op twee zittingen aanwezig. Onze voorzitter heeft de Synode indringend toegesproken en een beroep op de broeders gedaan: "Breek niet met ons". Hij vroeg zich hardop af: "... hebben onze kerken zich destijds vergist in hun overtuiging dat de Here ons tot eenheid riep?" En hij bestreed dat we in prediking en leer uit elkaar zijn gegroeid. De wederzijdse invloed is door de jaren heen juist toegenomen. En wat de kerkelijke issues betreft, zei hij: "We hebben beiden met indringende vragen te maken rond het gezag van de Schrift en de vrouw in het ambt. Er mag een fase-verschil zijn, maar dat was er 25 jaar geleden ook."

De synodecommissie volgde in grote lijnen de voorstellen van de deputaten. We noemen als belangrijkste verschillen: dat de synodecommissie

- een drietal constatering wilde toevoegen, namelijk:
 1. Dat op plaatselijk vlak de contacten tussen de NGK en de CGK in de afgelopen periode eerder toe- dan afgenomen zijn;
 2. dat deze contacten door de jaren heen wettendeels als en zegen worden ervaren;
 3. dat de NGK meer en meer een tendens is in de richting van ondertekening van een ondertekeningformulier, hetgeen als positief is aan te merken;"
- voorstelde uit te spreken dat bijlage 6 K.O. nog van toepassing is voor die gemeenten die in een vergevoerd stadium van samenprekingen zijn;
- deputaten geen nieuwe opdrachten wilde geven "die in het kader van het zo eken naar kerkelijke eenheid staan";
- deputaten wilde machtigen nader contact te houden met onze commissie (niet alleen met het oog op de plaatselijke situaties, maar ook) met het oog op zaken van gemeenschappelijk belang.

Verheugend was dat veel sprekers ter Synode grote moeite hadden met de voorstellen de landelijke samenprekingen te stoppen. Er werd, bijvoorbeeld, opgemerkt: De GS van Zierikzee heeft nog geconstateerd, dat de NGK zich in alles willen stellen op de grondslag van de gereformeerde belijdenis; geldt dat nu niet meer?! Een aantal afgevaardigden diende tenslotte een

tegenvoorstel in, waarin uitgesproken werd dat het in deze tijd geboden is contact te onderhouden.

Voor andere afgevaardigden ging het voorstel van de synodecommissie echter nog niet ver genoeg in zijn afwijzing, omdat - zo werd o.a. gezegd - de NGK zich allerlei vrijheden veroorloven, ook op confessioneel gebied.

Door diverse afgevaardigden werd gewezen op een verschil tussen de brief van de Landelijke Vergadering van Dooen 1998 en de bevindingen van de deputaten. De Synode nam over deze brief een apart besluit (zie hierna bij punt 2.2.3).

2.2.3 De besluiten van de Synode

Uiteindelijk werd op 16 november 1998 het voorstel van de synodecommissie, met een paar kleine wijzigingen, door de Synode tot besluit verheven. De belangrijkste wijziging was de toevoeging in één van de oordelen, dat contact op landelijk niveau van belang blijft "mede gelet op de nood van het huidige gesecculariseerde levensklimaat en de zorgvekkende theologische en kerkelijke situatie én de verantwoordelijkheid die we als kerken van gereformeerde belijden juist in het licht daarvan voor elkaar hebben".

Het besluit werd genomen met 37 stemmen vóór, 10 stemmen tegen en 2 onthoudingen.

De volledige tekst van het besluit inzake de landelijke samenprekingen luidt:

[de wijzigingen ten opzichte van het voorstel van de deputaten zijn vet gedrukt]

"De generale synode overwegende

1. *dat deputaten, overeenkomstig hun opdracht, met de NG-commissie gesproken hebben over de verschillen met betrekking tot de toeïgening des heils, de relatie Schrift en confessie, de vragen ten aanzien van het AKS en het besluit van de Landelijke Vergadering van de NGK inzake de openstelling van het diakenambt voor zusters van de gemeente;*

2. *dat de synode van 1995 er bij de kerken op aandrang terughoudendheid te betrachten in het zoeken naar en uitbreiden van contacten met de NGK;*

constaterende

1. *dat de verschillen die gebleven waren ten aanzien van de visie op de toeïgening des heils niet zijn weggenomen in het korte bestek dat ze zijn besproken en een verder gesprek hierover niet goed mogelijk is gebleven;*

2. *dat ook de bezwaren die gerezen zijn met betrekking tot het AKS gebleven zijn;*

3. *dat het besluit van de Landelijke Vergadering inzake de openstelling van het diakenambt voor zusters der gemeente vanwege de wijze waarop dit besluit tot stand is gekomen alsmede doordat ook de oorspronkelijke theologische fundering ervan (die niet aanvaard werd), vragen oproep, een belemmering blijft op de weg naar eenheid;*

4. *dat het gesprek over de relatie tussen Schrift en confessie onbevredigend is geweest en dat in dezen geen overeenstemming kon worden bereikt;*

5. *dat deputaten de opdracht van 1995 'om met de NG-commissie te spreken over de vraag welke de gevolgen zijn van het gegeven dat in de samenprekingen tot nu toe de verschillen met betrekking tot de toeïgening des heils niet voldoende duidelijk zijn weggenomen' niet hebben kunnen uitvoeren, en dat zij, gelet op de verdere ontwikkelingen in de relatie met de NGK het momenteel niet zinvol achten deze opdracht alsnog uit te voeren;*

6. *dat door de toenemende belemmeringen die op landelijk niveau tussen de NGK en de CGK gegroeid zijn, de hoopvolle verwachtingen die er in het verleden waren helaas niet gerealiseerd zijn;*

tevens constaterende

1. *dat op plaatselijk vlak de contacten tussen de NGK en de CGK in de afgelopen periode eerder toe- dan afgenomen zijn;*

2. *dat deze contacten door de jaren heen merendeels als een zegen worden ervaren;*

3. *dat in de NGK meer en meer een tendens is in de richting van ondertekening van het ondertekeningformulier, hetgeen als positief is aan te merken;*

van oordeel

1. dat er **thans onvoldoende basis is om met de NG-commissie door te spreken over de gebleven verschillen ten aanzien van de toeïgening des heils;**
2. dat een verder gesprek over de bezwaren die gezeten zijn met betrekking tot het AKS met name voor wat betreft de **preambule, het ondertekeningsformulier en AKS art. 34 thans geen perspectieven biedt;**
3. dat het op **dit moment niet zinvol is om verder te spreken over het besluit van de Landelijke Vergadering inzake de openstelling van het diakonaat voor zuisters der gemeente;**
4. dat voortzetting van het gesprek over de relatie tussen Schrift en confessie **momenteel uiterst moeilijk lijkt te zijn;**
5. dat het vanwege de aard en omvang van de plaatselijke contacten van belang is om ook op landelijk niveau contact te blijven onderhouden, mede gelet op de nood van het huidige gesecculariseerde levensklimaat en de zorgwekkende theologische en kerkelijke situatie én de verantwoordelijkheid die we als kerken van gereformeerd belijden juist in het licht daarvan voor elkaar hebben;

spreekt uit

1. met droefheid te moeten vaststellen dat het niet gelukt is in de samenprekingen de verschillen weg te nemen en de belenningen op weg naar eenheid met de NGK op te heffen;
2. dat het gezien de huidige stand van zaken niet nuttig is deputaten nieuwe opdrachten tot samenprekingen met de NG-commissie te geven, **die in het kader van het zoeken naar kerkelijke eenheid staan;**
3. dat er onder de huidige omstandigheden geen grond meer is om in de toekomst op plaatselijk niveau bijlage 6 K.O. toe te passen in de relatie tot de NGK;
4. dat slechts in specifieke situaties bijlage 6 K.O. nog van toepassing is, **namelijk voor die gemeenten die in een vergeorderd stadium van samenpreking zijn;**
5. dat ondanks het sub 1 t/m 4 uitgesprokene de contactoefening met de NGK vooral met het oog op de plaatselijke situaties en zaken van gemeenschappelijk belang van waarde is;

en besluit

1. de samenprekingen met de NG-commissie in het kader van het zoeken naar kerkelijke eenheid voorlopig te beëindigen en deputaten daarom geen nieuwe opdrachten terzake te geven;
2. aan de kerken we te delen dat er in het licht van de ontwikkelingen helaas geen reden is contacten met de NGK te zoeken en uit te breiden;
3. bijlage 6 voortaan niet meer toe te passen op de relatie met de NGK, **met uitzondering van de in "spreekt uit" punt 4 genoemde situaties;**
4. deputaten te machtigen nader contact te onderhouden met de NG-commissie, mede met het oog op de plaatselijke situaties en zaken van gemeenschappelijk belang;
5. ten aanzien van de samenwerkingsgemeenten en de samenwerkende gemeenten een afzonderlijk besluit te nemen."

Zoals gezegd, constateerde de Synode bij ons een onduidelijkheid als het gaat om de verhouding Schrift en confessie. Zij oordeelde dat de brief van de Landelijke Vergadering d.d. 21 september (zie ook besluit A.2 van de LV d.d. 27 juni 1998), waarin met nadruk staat "dat de NGK onvoorwaardelijk trouw willen zijn aan Gods Woord en de gereformeerde belijdenis-schriften willen blijven aanvaarden als een getrouwe weergave daarvan", niet spoort met de bevindingen van deputaten tot op heden. De Synode besloot dit in de brief aan de Landelijke Vergadering van Amersfoort 2001 te vermelden en de deputaten op te dragen over deze correspondentie met onze commissie door te spreken.

De deputaten hadden al van de Synode van Zierikzee 1995 opdracht gekregen aandacht te besteden aan de positie van de samenwerkingsgemeenten. Het voorstel dat de deputaten naar aanleiding daarvan geformuleerd hebben, is door de Synode overgenomen. Toegevoegd is alleen de opdracht aan deputaten om in overleg met de samenwerkingsgemeenten de kerkrechtelijke positie van deze gemeenten te onderzoeken.

We citeren een enkele passage uit het besluit.

De Synode constateerde:

1. dat deputaten spreken van teleurstellende ervaringen in hun contacten met zowel het Samenwerkingsoverleg als met de samenwerkingsgemeenten;
2. dat in de samenwerkingsgemeenten het proces van eenwording niet alleen als onomkeerbaar, maar ook als een geschenk van God wordt ervaren;
3. dat samenwerkingsgemeenten zich voor de vrouwelijke diaken hebben sitg esproken;
4. dat deputaten de contacten met de samenwerkende gemeenten als bemoeiigend en a-mensblindend hebben ervaren;
5. dat men in de samenwerkende gemeenten algemeen van gedachte is, dat wat bereikt mocht worden in de contacten met de plaatselijke NGK niet prijs gegeven moet worden;
6. dat de eigen positie waarin de samenwerkingsgemeenten in de loop der tijd bekend zijn nog niet eerder kerkrechtelijk onderzocht werd".

De Synode was o.a. van oordeel:

- "dat zowel de samenwerkingsgemeenten als de samenwerkende gemeenten tot het zo e-ken naar en verdiepen van de contacten met de NGK gekomen zijn ingevolge de opro e-pen die in het verleden weer dan eens door de generale synoden zijn gedaan;"
- "dat het daarom niet verantwoord kan worden geacht de op deze wijze tot stand geko-men relatie zomaar op te geven".

En zij sprak o.a. uit:

- "dat wat op plaatselijk niveau met de NGK bereikt is bestendig kan blijven, maar dat nu de samensprekingen op landelijk niveau niet konden worden voortgezet, in die be-staande plaatselijke contacten terughoudendheid mag worden verwacht;"
- "dat van alle samenwerkende en samenwerkingsgemeenten verwacht mag worden dat zij zich geheel zullen houden aan de inde CGK geldende kerkorde, inclusief het ondertek e-ningformulier, alsmede aan de besluiten van meerdere vergaderingen".

Tenslotte noemen we in deze paragraaf een besluit van de Generale Synode over de kerkelijke verhoudingen in het algemeen. De deputaten kregen een interessante en pitige opdracht, na-melijk:

1. "zich te bezinnen op de relatie tussen het landelijk kerkverband en de zelfstandige plaat-selijke gemeente met het oog op de vraag welke mogelijkheden er zijn voor interkerkelijk overleg én samenwerking op plaatselijk niveau zonder negatieve gevolgen voor de een-heid van het eigen kerkverband;"
2. "zich in het licht van de Heilige Schrift te bezinnen op de vraag welk gewicht aan zaken als eigen kerkelijke cultuur, eigen kerkelijke identiteit en de bewaring van interne kerke-lijke eenheid gegeven mag worden en op welke wijze de kerk van Christus in het besaf van en onder het beslag van Christus' gebed om eenheid van de zijnen en op weg naar zijn toekomst, daarmee heeft om te gaan".

2.3 Gesprek met het deputaatschap

Er is na de Landelijke Vergadering van Doorn 1998 en de Generale Synode van Haarlem-Noord 1998 één gesprek geweest tussen onze commissie en het deputaatschap van de Christ e-lijke Gereformeerde Kerken, en wel op 8 oktober 1999.

Het gesprek verliep wat ongemakkelijk en aarzelend, met name door de besluiten van de Sy-node, maar ook door de wijzigingen in het deputaatschap. We evalueerden samen de stand van zaken.

Wij brachten onder woorden dat we de besluiten dan de Generale Synode als bedroevend er-vaan, en enige vorm van blijvend overleg op landelijk niveau toch wel zeer wenselijk achten. De Christelijke Gereformeerde deputaten gaven aan dat hun mandaat beperkter is dan voor-been, maar dat zij verdere contacten met de commissie evenzeer nodig achten. Zij stelden zich royaal op toen het ging over de vraag wat valt onder de uitdrukking "zaken van gemeen-schappelijk belang".

Wij gaven een toelichting op de besluiten van de Landelijke Vergadering betreffende de op-leiding tot de dienst des Woords, en de vrouw in het ambt.

Ook gingen wij in op het feit, dat ter Generale Synode meermalen werd gesuggereerd, dat op onze LV slechts één afgevaardigde er vóór was dat we ons als NGK houden aan Schrift en belijdenis. We hebben geprobeerd duidelijk te maken, dat de stemming niet ging over de vraag of we ons als NGK aan Schrift en belijdenis gebonden weten, maar over de vraag of een striktere binding de beste weg is om uit de impasse met de zusterkerken te komen. In die optie zag inderdaad slechts één afgevaardigde heil, maar dat laat onverlet het feit dat we ons aan Schrift en belijdenis gebonden weten en dat zo willen houden.

Het laat zich aanzien, dat er in het najaar van 2000 een volgend gesprek met de deputaten zal plaatsvinden. Wij zullen u over eventuele ontwikkelingen mondeling ter zitting rapporteren.

Wij hebben de deputaten deze samenvatting van het gesprek toegezonden. Zij deelden ons mee met deze weergave akkoord te zijn.

2.4 Kanttekeningen bij het synodebesluit

Het synodebesluit dat een voorlopig einde maakte aan de samenprekingen gericht op eenheid, zet de verschillen met onze kerken op een rij. Over deze belangrijke punten ging het inderdaad steeds in de gesprekken.

Mogen we bij elk punt toch een enkele kanttekening maken.

- de visie op de toe-eigening des heils

In onze beleving zijn we elkaar op dit punt zeer dicht genaderd. En eerlijk gezegd bevreemdt het ons en is het ook moeilijk te verteren dat de GKV op dit punt wél tot overeenstemming met de CGK zijn gekomen, omdat wij in dezen niet van de GKV verschillen. Keer op keer hebben wij bij de deputaten en de Synode aangedrongen op een uitspraak over de vraag of de overgebleven verschillen werkelijk kerkscheidend mogen zijn. Zo'n uitspraak is er nooit gekomen. En het huidige besluit van de Synode meent op dit toch zo belangrijke punt te kunnen volstaan met de opmerking, dat de deputaten "gelet op de vele verschillen in de relatie tot de NGK het momenteel niet zinvol achten deze opdracht alsnog uit te voeren". Uiteraard begrijpen wij (en hebben wij ook begrip voor) de achterliggende situatie van verscheidenheid in de CGK. Maar dat neemt onze moeite met deze gang van zaken niet geheel weg.

- de bezwaren ten aanzien van het A.K.S.

Wij begrijpen de Christelijke Gereformeerde zorg op dit punt. Maar ook hier is de overeenstemming zo principiële en zo groot, dat naar onze stellige overtuiging de verschillen geen reden tot kerkelijke verdeeldheid mogen zijn.

Voor zover wij kunnen nagaan, richten de bezwaren van CGK-zijde tegen het AKS zich op twee punten. Ten eerste de grotere vrijheid voor plaatselijke kerken in het algemeen en ten tweede de binding aan de belijdenis.

In beide gevallen begrijpen we, dat dit verschil op papier inderdaad bestaat, maar zien we geen echte verschillen in de kerkelijke praktijk. Wat de vrijheid van plaatselijke kerken betreft: het is waar dat de CGK veel meer bepalingen hebben over de liturgie en de onderlinge omgang dan wij, maar dat functioneert niet echt in de praktijk. Ieder kan constateren, dat de verschillen tussen CGK onderling aanmerkelijk groter zijn dan die tussen NGK onderling - hoe de papieren er ook uit mogen zien.

Iets vergelijkbaars zien we bij de binding aan de belijdenis. We mogen in alle zuchtheid zeggen, dat in CG kring over Schrift en confessie niet minder ingrijpende vragen worden gesteld dan bij ons. Zij gaan daar niet anders mee om dan wij, namelijk: wel indringende gesprekken, geen schorsingen. Bij hen zowel als bij ons zou dit anders liggen, wanneer de kern van het geloof in geding was.

We hebben (zoals bij 2.3 reeds is opgemerkt) moeite met de suggestie, die ook ter Synode gevoeld werd, dat het feit dat er op de Landelijke Vergadering maar 1 stem was vóór optie a. (een nauwere kerkordelijke binding aan de confessie), zou betekenen dat de NGK confessioneel onbetrouwbaar zijn. Bij die stemming was immers niet de binding aan de belijdenis in

geding, maar de vraag of een scherpere formulering daarvan de beste weg was om uit de impasse te komen.

- het besluit van de LV tot openstelling van het *diakenambt* voor de zusters der gemeente Dit besluit van de LV Apeldoorn 1994/95, is, zoals verwacht, binnen de CGK een extra argument geworden om met de landelijke samensprekingen te stoppen. De formulering in de "constateringen" bij het synodebesluit is echter vreemd. Daarin wordt niet het besluit zelf als belemmering genoemd, maar de wijze waarop dit besluit tot stand gekomen is. We nemen aan dat daarmee wordt bedoeld dat, in de zienswijze van de deputaten, de Landelijke Vergadering wel het voorstel van de commissie heeft overgenomen, maar niet de in het commissierapport gebruikte onderbouwing daarvan. Dat klopt in die zin, dat de Landelijke vergadering niet is meegegaan in wat genoemd werd een "functioneel Schriftgebruik". Maar - en dat hebben wij de deputaten ook proberen duidelijk te maken - de Landelijke Vergadering heeft daarmee geen ongefundeerd besluit genomen. Het voorstel van de commissie stond of viel ook niet met een "functioneel Schriftgebruik". Het besluit van de Landelijke Vergadering is gebaseerd op een grote hoeveelheid aan Schriftgegevens, die in de commissierapporten uitvoerig ter tafel kwam. Hoe je ook over het besluit denkt, het mag iedereen duidelijk zijn, dat we als NGK, hoe moeilijk en tijdrovend dat ook is, eerst zo eerlijk mogelijk hebben geluisterd naar het Woord van God, voordat uiteindelijk na vele jaren een beslissing is genomen. Maar deze intentie en werkwijze is op de Generale Synode niet werkelijk geproefd. De daar circulerende teksten gingen in elk geval vooral over de onjuiste voorstelling van de gang van zaken die de deputaten hadden aangehouden.

Los van de formulering van het synodebesluit, is het natuurlijk duidelijk dat het besluit om in onze kerken ook vrouwen toe te laten tot het ambt van diaken, voor veel Christelijke Gereformeerde Kerken echt een brug te ver is. Temeer, nu hun laatste Generale Synode heeft uitgesproken: *"dat het standpunt ten aanzien van de vrouw in het ambt, dat in de Chr. Geref. Kerken steeds heeft gegolden, schriftuurlijk verantwoord is"*. Het valt sterk te betwijfelen of dit in de discussie binnen de CGK het laatste woord zal blijken, zeker nu er al revisieverzoeken zijn ingediend.

- de verhouding Schrift en confessie

Dit onderwerp is in de samensprekingen de laatste jaren steeds belangrijker geworden. Het is zelfs een sleutelrol gaan spelen. De deputaten merkten op: *"Daarbij speelde heel sterk een rol dat als de confessie niet echt veilig lijkt te zijn in de NGK voortzetting van de gesprekken zinloos is geworden"*.

In de gesprekken ging het bijvoorbeeld over het onderscheid tussen de inhoud van de confessie en de formuleringen in de confessie. Het feit dat wij dit onderscheid aanbrachten, maakte ons verdacht. Op verzoek van de deputaten noemden wij als voorbeelden van gedachte of beperkte formuleringen: art. 1 en 36 van de N.G.B en zond. 10 van de HC. Daarnaast hebben wij geprobeerd uit te leggen, dat wij bepaalde uitdrukkingen uit confessie en traditie minder gebruiken (wij hebben het niet over onwederstandelijke genade en het verschil tussen Adamspositie en Abrahamspositie), maar dat we wat daarin beleden wordt ook kunnen uitdrukken met begrippen die aan de Bijbel ontleend zijn. Keer op keer hebben wij (onder verwijzing naar het A.K.S. en de uitspraken van de LV) ook uitgesproken dat wij als NGK de inhoud van de confessie van harte beamen. Maar dat heeft de verdenking niet kunnen wegnemen.

Ook hebben wij over dit onderwerp gesproken aan de hand van de vraag: is de confessie een weergave van de Schrift, of is de confessie een antwoord daarop. De deputaten kozen duidelijk voor: de confessie is een kerkelijk geijkte samenvatting van de Schrift en heeft als zodanig gezag. Wij hebben als commissie gekozen voor: de confessie is én een betrouwbare kerkelijke samenvatting van de Schrift én ook een menselijk antwoord op het lezen van de Schrift. In de weergave van het deputaatschap is onze keuze echter scheef getrokken tot: dat wij de confessie meer benaderen als een antwoord op de Schrift dan als een weergave van de Schrift. Dat heeft op de Synode een belangrijke rol gespeeld. Ook op dit punt hebben wij grote moeite met de manier waarop met ons en onze standpunten wordt omgegaan. Want wij hebben als commissie meer dan eens ondubbelzinnig onderschreven dat de belijdenis ook voor ons een be-

trouwbaar samenvatting van de Schrift is. Zo staat het ook zwart op wit in de gezamenlijk ondertekende notulen.

Wij constateren dat er bij de CGK oprechte verontusting is over (naar hun oordeel) een greep aan onvoorwaardelijke trouw aan de belijdenis bij de NGK. Maar ook bij ons is verontusting, om niet te zeggen verontwaardiging, over een zo eenzijdige weergave van onze visie. Teneer omdat deze weergave ongetwijfeld heeft bijgedragen aan het voor ons negatieve synodebesluit.

Samengevat: Wij zijn niet alleen teleurgesteld over het besluit zelf, maar ook over de manier waarop de Synode naar dit besluit is toe gecroeid.

Bovendien zijn wij van mening, dat de gronden waarop de Synode tot dit ingrijpende besluit kwam, te mager zijn.

Er worden wel bezwaren en verschillen en belemmeringen genoemd, maar de Synode geeft geen echte taxatie daarvan. We weten wel over welke kwesties het gaat, maar de vraag hoe ernstig en kerkscheidend deze zijn, wordt door de Synode niet beantwoord. Deze gronden kunnen en mogen onzes inziens zo'n belangrijke beslissing niet dragen.

Illustratief zijn de formuleringen van de oordelen over verdere gesprekken met ons: "onvolgende basis", "mits geen perspectieven", "niet zinvol", "uiterst moeilijk". Natuurlijk kan het na vele jaren van samsprekings op een gegeven moment goed zijn een pauze in te lassen, maar het besluit van de Synode gaat, ondanks het woord "voorlopig", uiteraard veel verder. Hier is de maat genomen. We zijn gewogen en te licht bevonden.

2.5 Evaluatie

De Generale Synode van Haarlem-Noord 1998 heeft dus een ingrijpend negatief besluit genomen ten aanzien van onze kerken: de samsprekings in het kader van het zoeken naar kerkelijke eenheid worden voorlopig beëindigd.

Daarmee is een voorlopig einde gekomen aan een lange weg die we samen gegaan zijn en het lijkt goed, daar nu bij stil te staan.

Het was al kort na de breuk in de Vrijgemaakte kerken, dat de eerste contacten met de CGK werden gelegd. Er was een hartelijke erkenning ondanks verschil in cultuur en geschiedenis. We herinneren ons een gevlugeld woord van wijlen dr. J.P. Versteeg, die over de bestaande verschillen schreef: de verschillen zijn er zeker, maar we moeten ons afvragen of het struikelblokken zijn dan wel bouwstenen op de weg naar de eenheid van onze kerken.

Veel tijd is gestoken in de bespreking van wat hoette "de toeëigening des heils". Het was dan ook een reden tot vreugde, toen reeds, op 23 oktober 1975 een "Gemeenschappelijke Verklaring" over dit onderwerp kon worden opgesteld.

Die vreugde heeft maar kort geduurd. Al gauw bleek, dat deze Verklaring voor de CGK niet voldoende was. De besprekings startten over het functioneren van deze Verklaring onder ons. Het heeft vele jaren geduurd, voordat bleek dat de Verklaring in elk geval bij de CGK niet functioneerde: steeds duidelijker namen deputaten er afstand van. Dat verminderde niet de kritiek op het functioneren ervan bij ons, integendeel: riepen de achteroervolgende synodes van de CGK de kerken eerst tien jaar na de Verklaring op tot intensivering van de kerkelijke contacten, halverwege de jaren '80 veranderde de toon. Toen ging het heten, dat onder ons "met betrekking tot de toeëigening van het heil geen recht gedaan wordt aan wezenlijke elementen uit de belijdenis der kerken". Maar omdat het bewijs voor deze beschuldiging nog ontbrak, werd aan deputaten opgedragen om alsnog de ernst van de verschillen te taxeren en de synode van 1992 "te dienen met een gefundeerd antwoord op de vraag of en in hoeverre de besproken zaken het voortgaan op de weg naar verdere eenheid blijvend belemmeren". Deputaten lieten dat na en vroegen bij monde van voorzitter ds. J. Westerink onze kerken dringend "Ga nog een mijl met ons!", dat is: wilt u de gesprekken met ons nog verder voortzetten? Toen we op dat dringende verzoek ingingen, bleken de bezwaren verschoven te zijn naar het vlak van de kerkorde en de binding aan de belijdenis. Het formuleren van verschillen op die gebieden was eenvoudiger en de keuze van de NGK om vrouwelijke diakenen toe te laten, vormde de sluitsteen voor het besluit om met ons te breken.

Zou het anders gelopen zijn zonder het besluit om vrouwelijke diakenen toe te laten? Het valt in alle eerlijkheid te betwijfelen. Wie bij de gesprekken betrokken was, zag de omslag naar een breuk met de NGK zich al aftekenen, lang voordat dat besluit in zicht kwam. Wel heeft het besluit de argumentatie aan CG zijde aanzienlijk vereenvoudigd.

Deze korte beschrijving van de geschiedenis roept de vraag op: hoe konst het toch, dat de contacten in 25 jaar tijd zo vastgelopen zijn? Wie zijn er veranderd, de CGK of wij? Onze taxatie is, dat we beiden veranderd zijn. In de CGK is de nadruk op regels en orde toegenomen: vroeger was er ook verschil in kerkelijke praktijk met ons, maar daar lag het hart van de broeders niet. Ze beseften, dat bij ons de regels wat ruimer zijn, maar bij hen de praktijk. Dat besef nu is verdwenen en men probeert ook intern de lijnen scherper te trekken. "Verrechtsing" is het wel genoemd, maar misschien kan men beter zeggen dat de behoudende gemeenten zich zelfbewuster zijn gaan profileren.

Veranderingen in je eigen kerken benoemen is moeilijker. Er kwam in elk geval meer openheid voor het evangelische. Dat verminderde aan de ene kant het gevaar van 'verbondsautomatisme', waarvoor de CGK aanvankelijk beducht waren. Aan de andere kant zakte ook de belangstelling weg voor discussies in het taalveld van too-eigening, Adamspositie en gemeentebeschouwing. Kerkelijke regels werden bij ons in deze periode eerder aangescherpt dan versoepeld, maar het idee dat de wezenlijke vragen waar de kerk voor staat, kunnen worden beantwoord door een strakkere binding aan de belijdenis, verdampte.

Zo moet met spijt worden geconstateerd, dat de ontwikkeling van CGK en NGK inderdaad uiteen gelopen is. Dit doet des te meer pijn, omdat er met een fors deel van de CGK wel degelijk herkenning en erkenning is gebleven. Het bewaren van deze eenheid, die als een verhoging van veel gebed is ervaren, is het zeker waard om voor te blijven bidden en aan te blijven werken.

Intussen heeft de voelopgebreuk, waartoe de synode besloot, zonder twijfel gevolgen voor de gesprekken die wij nu met de vertegenwoordiging van de CGK hebben. De belangrijkste verandering is uiteraard dat de gesprekken geen echte samensprekingen meer zijn, gericht op kerkelijke eenheid. Daardoor zullen de gesprekken minder druk en klem hebben, maar - begrijpelijk - ook minder motivatie.

Ook is het nog zoeken naar onderwerpen voor de besprekingen. Het gaat daarbij niet alleen om de vraag welke onderwerpen, gezien de gewijzigde status van de gesprekken, nog mogelijk zijn, maar, wat ons betreft, ook om de vraag welke onderwerpen zinvol zijn. Wij voelen niet voor vrijblijvende gesprekken over allerlei op zich interessante onderwerpen. Ze moeten, ook al is het doel gewijzigd, wel een duidelijk doel dienen.

Uiteraard zijn en blijven wij als uw commissie beschikbaar voor het voeren van een nieuwe serie gesprekken met de CG deputaten. Op z'n minst willen wij graag met deputaten in gesprek blijven over de problematiek van de samenwerkingsgemeenten en de samenwerkende gemeenten. Door de besluiten van de laatste GS dreigen deze gemeenten toch in een isolement te komen. Daar willen wij wel verder over spreken: is het principieel te verantwoorden, dat kerken die op herhaald verzoek van de GS en onder gebed tot God de weg naar contacten met ons zijn gegaan, daar nu oms in het verdachtenbankje worden gezet? Verder laten zich ook vragen stellen over rechtsongelijkheid die er ontstaat tussen gemeenten die net vóór of net ná de laatste GS een samenwerkingsgemeente willen worden. Afgewacht moet worden, hoe hand dit in de praktijk zal spelen, maar het is wel iets om de vinger bij aan de pols te houden.

Ook voor gesprek over andere onderwerpen die zinvol zijn voor de contacten tussen onze kerken, houden wij ons graag beschikbaar. Zelf denken wij (dus naast de positie van de samenwerkingsgemeenten) aan: de wederzijdse contacten met de GKV, de stand van zaken met betrekking tot de theologische opleiding, het COGG, met name de kerkordelijke kant van de verhouding Schrift en belijdenis en praktische zaken als: hoe wordt omgegaan met asielzoekers aan het avondmaal.

Wij wachten vanzelfsprekend uw vergadering en besluitvorming af, maar zijn bereid u met een concreet voorstel voor een nieuwe opdracht te dienen.

3 CONTACT MET DE GEREFORMEERDE KERKEN VRIJGEMAAKT

3.1 Opdracht van de commissie

De Landelijke Vergadering Doorn 1998 heeft ten aanzien van de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt het volgende besluit genomen:

"De Landelijke Vergadering heeft kennis genomen van het rapport van de Commissie voor Contact en Samenpreking over de contacten met de Gereformeerde Kerken (Vrijgemaakt). Bij de bespreking was ook de brief van de Generale Synode van Berkel en Rodenrijs 1995 ter tafel, gedateerd 15 november 1996, met als bijlage de besluiten terzake van diezelfde Synode. Ter vergadering werd ook de toespraak van ds. A.N. Hendriks gehoord, die als voorzitter van Deputaten Kerkelijke Eenheid sprak.

A. Overwegingen

1. *De contacten met de Gereformeerde Kerken (Vrijgemaakt) zijn nog maar van korte duur geweest. De gesprekken waren open en eerlijk, zij het dat de verschillen meer aandacht kregen dan de overeenkomsten. Met name de conclusie die van Vrijgemaakte zijde werd getrokken, namelijk: "Over de vraag hoe u en wij kerk van de Here Jezus menen te moeten zijn, verschillen wij te zeer", vindt de vergadering te voorbarig.*
2. *De vergadering heeft kennis genomen van de oproep van GKV-zijde om duidelijk positie te kiezen voor trouw aan Gods Woord volgens de gereformeerde belijdenis. De vergadering hecht eraan in dezen tot uitdrukking te brengen dat de NGK onvoorwaardelijk trouw willen zijn aan Gods Woord en de gereformeerde belijdenisgeschriften willen blijven aanvaarden als een getrouwe weergave daarvan. Desondanks ziet de LV vooralsnog de noodzaak niet om daartoe opnieuw wijzigingen aan te brengen in het A.K.S.*

B. Op basis van deze overwegingen spreekt de vergadering uit:

1. *dat de Nederlands. Gereformeerde Kerken, zoals ook uitgedrukt in de Preambule van het A.K.S., haar eenheid en de grond voor haar samengaan vinden in het belijden van de Waarheid van de Heilige Schrift, zoals in de drie Formulieren van Eenigheid is uitgedrukt, en dat zij op deze basis aanspreekbaar zijn,*
2. *dat de vergadering instemt met wat de Commissie hierover schreef in de notitie 'Het gezag en de handring van de belijdenisgeschriften' van april 1995,*
3. *dat de eenheid met de Gereformeerde Kerken (Vrijgemaakt) in het gemeenschappelijk belijden vraagt om een uitdrukking daarvan in meer kerkelijke eenheid,*
4. *dat de samenpreking die op plaatselijk vlak hier en daar begonnen is, daarom zeer valt toe te juichen,*
5. *dat enige vorm van landelijk contact daarbij zeer wenselijk is,*
6. *dat de pas begonnen gesprekken te snel zijn beëindigd met de conclusie van Gereformeerd Vrijgemaakte zijde dat er geen ruimte zou zijn voor gesprekken die gericht zijn op kerkelijke eenheid en dat voortzetting dus wenselijk is,*
7. *dat de NGK de Gereformeerde Kerken (Vrijgemaakt) daarnaast uitnodigen tot overleg over een andere vorm van contact, niet primair gericht op landelijke eenheid, maar op de vraag in hoeverre we elkaar, binnen de bestaande situatie van de verschillende kerkverbanden, kunnen helpen op basis van de verbondenheid als gemeenten van Christus.*

C. De vergadering draagt aan het moderamen op om per brief aan de eerstvolgende Generale Synode van Gereformeerde Kerken (Vrijgemaakt)

1. *erop aan te dringen, dat de onafsluitende contacten van plaatselijke kerken niet belemmerd maar erkend worden, en dat ook voor de toekomst er ruimte zal zijn voor wat de Koning der kerk in dit opzicht nog geven wil.*

2. met name aan te dringen op heroverweging van de regeling voor plaatselijke contacten, die kanselruil en gezamenlijke avondmaalsviering slechts mogelijk maakt voor kerken waarmee landelijk samenpreking plaatsvindt,
3. voor te stellen om, indien de Generale Synode voor samenpreking gericht op kerkelijke eenheid nog geen ruimte ziet, te komen tot een overleg als bedoeld onder B7.

[Deze brief van het moderamen aan de GS van de GKV kunt u vinden in bijlage 22 van de Acta van Doen 1998]

D. De vergadering draagt de commissie op

1. de verzoeken van de Landelijke Vergadering op de Generale Synode zo mogelijk ook mondeling te verwoorden,
2. de relevante besluiten van deze Landelijke Vergadering aan Deputaten toe te lichten en desgewenst daarover te spreken,
3. na de Generale Synode naar bevind van zaken te handelen in de lijn van de uitspraken B 1-7,
4. de plaatselijke kerken op hun verzoek te adviseren en te ondersteunen bij het realiseren resp. uitvoeren van samenwerking op plaatselijk niveau."

3.2 Generale Synode Leusden 1999

3.2.1 De voorstellen van het deputaatschap

In een aanvullend rapport doen de Deputaten Kerkelijke Eenheid (DKE) verslag van de LV Doen 1998. Het besluit van de LV is in hun rapportage aan de GS integraal opgenomen en van een uitvoerige evaluatie voorzien. Wij citeren enkele kernzinnen uit deze evaluatie:

- "Deputaten constateren dat de LV ondanks de klaarblijkelijke teleurstelling aan haar kant over de besluiten van de GS van Berkel en Rodenrijs 1996, in haar brief een warme toon aanslaat. De herkenning in geloof en liefde blijft. Wij noteren dat met dankbaarheid."
- "Toch was er bij deputaten ook sprake van veel teleurstelling die zich hierop toespit, dat door de LV niet wezenlijk is ingegaan op de vragen van Berkel, en de vragen die door deputaten bij monde van hun voorzitter aan haar vergadering gesteld zijn."
- Naar aanleiding van uitspraak 1 van de LV, dat de NGK aanspreekbaar willen zijn op de Waarheid van de Heilige Schrift zoals die in de Drie Formulieren van Enigheid is uitgedrukt: "De DKE betreuren het dat de LV niet meer doet dan het herhalen van uitspraken";
- "Voor de LV en de CCS is het de fundamentele belijdenis 'Christus alleen en genade alleen', voor de GKV is Christus inclusief heel de leer van apostelen en profeten fundamenteel."
- "DKE menen eerlijk en openhartig met de CCS te hebben gesproken, zodat er een juiste beeldvorming t.a.v. de verschillen is bereikt. We kennen elkaar goed genoeg, zodat we bepaald niet leven bij wederzijdse karikaturen";
- "DKE hebben er nogmaals behoefte aan uit te spreken dat zij het een groot verdriet vinden dat er voor gesprekken op landelijk niveau met de NGK geen nieuwe openingen zijn geboden."

De deputaten deden aan de Synode ten aanzien van het contact met onze kerken drie voorstellen:

1. "Met verdriet en teleurstelling uit te spreken dat er geen nieuwe perspectieven blijken voor gesprekken met de NGK op landelijk niveau, gericht op kerkelijke eenheid."
2. "Een brief te schrijven aan de eerstkomende LV van de NGK waarin uiting wordt gegeven aan de teleurstelling en het verdriet van de GS over het klaarblijkelijk vastgelopen zijn van het gesprek op landelijk niveau, en waarin een appel gedaan wordt op de NGK alom in te gaan op de zaken die ons gescheiden houden."
3. "a. DKE te machtigen tot een gesprek met CCS om - indien CCS dat wenst - de besluiten van de GS van Leusden 1999 nader toe te lichten."

- b. *De contacten met de NGK voort te zetten zodra deze zich bereid verklaard hebben een weg in te slaan waarin bestaande belenningen voor kerkelijke eenheid op-gersimd kunnen worden.*"

3.2.2 De bespreking ter synode

De ontvangst op de zitting van de GS verschilde enorm met die op de vorige synode. Voor het eerst zijn wij officieel uitgenodigd om de bespreking van onze contacten bij te wonen. Wij mochten de vergadering ook toespreken en hebben van deze gelegenheid graag gebruik gemaakt. We geven u een korte bloemlezing uit de toespraak van onze voorzitter.

- "... u bent nooit uit onze gedachten geweest en nu zien we elkaar in de ogen."
- "... het punt was niet, dat de NGK in de bewuste vergadering [van de LV Doen] weigerden zich te binden aan Schrift en belijdenis. Het punt was, dat de NGK al vanaf het begin op die basis staan en dat ze er niets in zagen dat fo meeler vast te leggen dan in de huidige kerkelijke papieren. ... Wij vinden, dat wij op deze basis nu al aanspreekbaar zijn."
- "Onze kerkelijke regels zijn sober, en dat zien we als een goede zaak. Ze proberen niet elke situatie te beschrijven en elke maas in de wet te dichtten, maar zijn geestelijk van karakter: we spreken af, rekening met elkaar te houden en geduld te betrachten waar het kan lijden. Tegelijk hebben we ook duidelijke afspraken over kerkelijke tucht als het niet kan lijden, die we helaas ook in de praktijk hebben moeten toepassen."
- "... is het nu werkelijk zo, dat bij ons een ander evangelie wordt gebruikt dan bij u, of dat we discussies toelaten die u zich in uw kerken niet kunt voorstellen?"
- "Mogen we u in overweging geven om, als u geen ruimte ziet voor samenwerkingen die op snelle hereniging gericht zijn, toch te zoeken naar een weg om elkaar beter te leren kennen en vertrouwen?"

We kunnen moeilijk de overvloed aan reacties ter synode samenvatten. Maar overwegend waren de geluiden welwillend.

Hoewel een herziening van de besluiten van de vorige GKV-synode van Berkel en Rodarijs en daarmee het aangaan van officiële samenwerkingen met onze kerken voor de meeste synodeleden een brug te ver was, pleitten velen voor het zoeken van openingen om toch weer tot gesprekken tussen GKV en NGK op landelijk niveau te komen. Insteek daarbij zou moeten zijn, zo klonk van diverse kanten het pleidooi, om te werken aan herstel van vertrouwen over en weer en in zo'n klimaat door karikaturen heen te breken en te pogen van elkaar te begrijpen, hoe je in deze tijd gereformeerde kerken wilt zijn.

Eenzijds, werden er door synodeleden en deputaten soms harde woorden gesproken in de richting van onze kerken. Voor sommigen was het klip en klaar dat onze kerken niet gereformeerd zijn, doordat er in de binding aan de belijdenis en in het AKS te veel ruimte zit. De besluiten van onze LV Doen hebben dat naar hun mening nog eens bevestigd. Zij verwachten niets van verdere gesprekken.

Maar anderzijds, klonken er ook hartverwarmend positieve reacties vanuit de synode. Sommige synodeleden distantiëerden zich publiek van de kritische reactie van de synodepres op de toespraak van onze voorzitter. Meermalen werd uitgesproken dat er wat betreft de breuk in de jaren zestig van weerskanten schuld was; hoewel daar soms ook bij gezegd werd: we hebben niet altijd goed gestreden, maar het was wel 'de goede strijd'. Ook was bij diverse sprekers duidelijk te merken dat over de vraag, hoe je in deze tijd als kerk authentiek gereformeerd kunt zijn, binnen de GKV zeer verschillend wordt gedacht, en dat tegelijkertijd met die verschillen van mening in een ander klimaat en op een andere manier woedt omgegaan dan in het verleden. Een synodelid merkte op: De NGK houden ons een spiegel voor in de manier van omgaan met de belijdenis. Een ander zei: Ik word soms niet goed van de manier waarop wij met regels omgaan, en kijk jaloers naar de ontspannen en op onderling vertrouwen gebaseerde manier waarop dat in andere kerkverbanden gebeurt. Anderen vroegen zich hardop af, of de GKV wel fair zijn in hun houding tegenover de NGK, omdat ook in eigen kring dezelfde vragen worden gesteld als in de NGK en tegenover buitenlandse kerken vaak een ruimere houding wordt aangenomen dan tegenover de NGK.

De liederregel 'Gods. Geest doorbreekt de grenzen die door mensen zijn gemaakt' werd door diverse synodeleden op de relatie GKV-NGK toegepast.

In lijn met de voestellen van de synodecommissie - die, mede gezien de uitspraken van Doen, geen heil zag in het openen van officiële samenprekings, gericht op kerkelijke eenheid, maar wel openingen maakte in de richting van andere vormen van gesprek met onze kerken - pleitten veel broeders voor een hervatting, op welke manier dan ook, van landelijke ontmoetingen tussen vertegenwoordigers van beide kerken.

3.2.3 De besluiten van de Generale Synode

De Generale Synode heeft een aantal besluiten genomen ten aanzien van onze kerken:

[de aanvullingen/wijzigingen ten opzichte van het voorstel van deputaten zijn vet gedrukt]

"Besluit 1:

niet tot revisie over te gaan van het besluit van de Generale Synode te Berkel en Rodenrijs 1996, Acta art. 82.2, inzake de relatie met de Nederlands. Gereformeerde Kerken."

[zie voor de tekst van dit besluit van de GS van Berkel en Rodenrijs: Acta LV Doorn, bijlage 20, pag. 121 en volgende]

"Besluit 2:

met verdriet en teleurstelling uit te spreken dat de aangewezen verhinderingen door de LV Doorn 1998 niet zijn weggenomen en dat daardoor geen basis is gelegd voor samenprekings met de NGK op landelijk niveau, die gericht kunnen zijn op kerkelijke eenwording."

Uit de "gronden" bij dit besluit citeren we:

- 1. de GS Berkel en Rodenrijs 1996 heeft met haar besluit over datgene, wat landelijke samenprekings verhindert, een helder signaal afgegeven. De LV Doorn 1998 heeft echter niet gereageerd door aan de bezwaren vanuit de Gereformeerde Kerken tegemoet te komen, en zoals later bleek, ook niet aan die van de Christelijke Gereformeerde Kerken, met een duidelijker binding aan de confessie;*
- 2. Omdat de LV Doorn 1998 in haar overwegingen en uitspraken niet op zo'n wijze is ingegaan op de zaken die de GS Berkel en Rodenrijs 1996 heeft aangedragen, dat bestaande belemmeringen werden weggenomen, kunnen wij niet anders concluderen dan dat er binnen de NGK nog steeds, een te grote vrijheid bestaat in het omgaan met de leer van de Schriften zoals de belijdenis die omschrijft. ..."*

"Besluit 3:

- 1. deputaten op te dragen de vertegenwoordiging van de Nederlands. Gereformeerde Kerken uit te nodigen voor een ontmoeting, waarin ruimte is:*
 - a. voor de NGK om de besluiten en de brief van de LV Doorn 1998 toe te lichten en desgewenst uitleg te vragen over de besluiten van de GS Leusden 1999;*
 - b. voor de deputaten KE om de besluiten van de GS Leusden 1999 toe te lichten en opheldering te vragen over de besluiten en de brief van de LV Doorn 1998;*
- 2. deputaten CGK uit te nodigen om deze ontmoeting bij te wonen."*

De "gronden" bij dit besluit geven we geheel weer:

- 1. Het uitblijven van de gewenste reactie van de LV Doorn door aan de bezwaren van de GKV en CGK tegemoet te komen is teleurstellend. Omdat ons hart naar hen uitgaat, delen wij het verdriet zoals de deputaten dat verwoorden, maar willen daarom juist nauwkeurig weten wat de NGK beweegt en waarom zij niet op de concrete vragen van Berkel en Rodenrijs 1996 zijn ingegaan;*
- 2. LV Doorn 1998 heeft uitgesproken dat ze op de basis van haar belijden van de Waarheid van de Heilige Schrift, zoals in de drie Formulieren van Eenheid is uitgedrukt, aanspreekbaar is. In haar schrijven heeft ze bevestigd dat de Nederlands. Gereformeerde Kerken op basis van Gods. Woord naar de gereformeerde belijdenis kerk van Christus*

wil zijn. Ook wil ze zichtbare en tastbare eenheid met de Gereformeerde Kerken zoeken. De LV stelt in haar begeleidend schrijven dat het in de verkennende contacten niet gelukt is om door de wederzijdse karikaturen heen te breken. Conclusies door onze deputaten getrokken acht ze voorbarig. En ze doet een klemmend beroep op onze kerken om onbevangen te proeven welke contacten wel en welke niet mogelijk zijn. De LV Doorn belooft van haar kant hetzelfde te zullen proberen. Die dringende uitnodiging kunnen de Gereformeerde Kerken aanvaarden in die zin dat zij met hen spreken over wat zij verstaan onder hun oprechte en onbekrompen binding aan de leer van de Schrift en de gereformeerde belijdenis;

3. de vertegenwoordiging van de Gereformeerde Kerken op de LV Doorn 1998 heeft zich namens de kerken opgesteld met een beschaamd gelaat. Het gescheiden optrekken waarover wij als kerken ons schamen geeft reden om ons in te zetten om die breuk te helen, waarbij ons een houding van ootmoed jegens God past, omdat we ons verbonden weten met de zonde Schuld van heel Gods volk;
4. door verschillende plaatselijke kerken, die positieve samensprekingen voeren met Nederlands, Gereformeerde Kerken, is gevraagd om de landelijke contacten opniemende de vorm van gesprekken te geven. Om onderling vervreemding in de kerken te voorkomen is het wijs als de synode duidelijk laat weten dat zij van haar kant naar voren zal brengen dat het van belang voor een gezond kerkelijk leven is om vast te houden aan het fundament van Schrift en belijdenis;
5. uit de besluiten van de LV Doorn blijkt dat de Nederlands, Gereformeerde Kerken blijven vasthouden aan hun akkoord voor kerkelijk samenleven. Dat akkoord biedt minder waarborgen dan wij voor een gezond gereformeerd kerkelijk leven noodzakelijk achten. Toch meent de NGK dat ze elkaar onderling voldoende kunnen aanspreken op de grondslag van Gods Woord en de belijdenis. Van onze kant blijft dan de vraag hoe ze dat bedoelen en op welke manier daar invulling aan gegeven wordt;
6. de Christelijke Gereformeerde Kerken hebben in haar Generale Synode van Haarlem-Noord 1998 weliswaar besloten om samensprekingen in het kader van kerkelijke eenheid voorlopig te beëindigen, maar was tegelijk van oordeel dat het van belang is om op landelijk niveau contact te blijven onderhouden, "mede gelet op de nood van het huidige gesecculariseerde levensklimaat en de zorgwekkende theologische en kerkelijke situatie en de verantwoordelijkheid die we als kerken van gereformeerd belijden juist in het licht daarvan voor elkaar hebben". Het aanvaarden van de uitnodiging van de LV Doorn 1998 door ruimte te geven tot gesprek, waarin op basis van Schrift en belijdenis aan de NGK om opheldering wordt gevraagd over de spanning, die wij ervaren tussen wat zij schrijven over de onbekrompen handhaving van de leer van de Schrift en de belijdenis en de door hen geformuleerde grondslag voor kerkelijk samenleven, is niet strijdig met het beleid van de Christelijke Gereformeerde Kerken maar zoekt daarbij juist aansluiting. Nu de GKV en de CGK elkaar hebben gevonden als kerken op de grondslag van de Heilige Schrift, belijdenis en kerkorde, en dezelfde moeite hebben met de opstelling van de NGK, kunnen zij elkaar helpen in de contacten met de NGK."

Naast deze drie besluiten, heeft de GS een aparte serie besluiten genomen over het "Kader voor plaatselijke samensprekingen". Naar aanleiding van de besluiten van de vorige GS op dit punt, was namelijk een aantal verzoeken tot revisie ingediend.

Eén besluit in deze serie willen wij hier speciaal noemen.

De GS van Berkel en Rodenrijs 1996 had o.a. gereguleerd:

"het besluit tot voorgaan in elkaars diensten en het wederzijds, toelaten aan het avondmaal zal alleen genomen worden, indien het kerken betreft waarmee landelijk wordt samengesproken en waarvan de landelijke vergaderingen wederzijds, hebben uitgesproken dat ze staan of willen staan op de grondslag van Gods. Woord en de gereformeerde belijdenisgeschriften."

De GS van Leusden 1999 heeft daar nu aan toegevoegd:

"In incidentele gevallen kan met instemming van de classis en deputaten ad art. 49 KO een uitzondering gemaakt worden voor een Nederlands, Gereformeerde Kerk".

Tenslotte noemen we een derde besluit van de GS, namelijk betreffende "Interkerkelijk overleg". De synode besloot:

"deputaten op te dragen:

- 1. vanuit het oogpunt van kerkelijke eenheid landelijke ontwikkelingen in andere kerkgemeenschappen en groeperingen bij te houden, zo nodig nader te verkennen en daarop actief te reageren;*
- 2. onderzoek te doen naar de mogelijkheden om te komen tot een overlegorgaan waarin gesprekspartners namens verschillende kerken en groeperingen van gereformeerde belijdenis elkaar ontmoeten om informatie over de geestelijke ontwikkelingen in elkaars gemeenschappen uit te wisselen en te bespreken."*

Wat de synode hierbij bewoog en voor ogen stond, blijkt uit de "gronden" bij dit besluit:

"1.1 buiten de bestaande relatie met de Christelijke Gereformeerde Kerken en het beoogde contact met de Nederlands Gereformeerde Kerken blijft het zaak de landelijke ontwikkelingen ten aanzien van de kerkelijke eenheid te volgen en zo mogelijk verkennende contacten te leggen met kerken en groeperingen, die staan of willen staan op de grondslag van Gods Woord en de drie formulieren van eenheid en samenleven of willen samenleven volgens de gereformeerde kerkerode;

1.2 in de kerkelijke verhoudingen binnen Nederland kunnen deputaten blijven zo eken naar mogelijkheden om daarvoor in aanmerking komende kerken en groeperingen op eigen initiatief te informeren over de Gereformeerde Kerken in Nederland;

2.1 op particulier initiatief vindt in ons land tussen christenen die naar de gereformeerde religie willen leven op allerlei gebied overleg plaats. Het is nog een open vraag of daarnaast overleg onder verantwoordelijkheid van kerken en kerkelijke groeperingen een eigen waarde heeft;

2.2 het is geen kerkelijke zaak om over allerlei ethische onderwerpen door deputaten standpunten te laten ontwikkelen in overleg met andere kerkgenootschappen en christelijke groeperingen. Wel is het een kerkelijke zaak om in het kader van het zoeken naar wegen tot kerkelijke eenheid de geestelijke ontwikkelingen in verwante gemeenschappen goed te peilen en zich daarbij op de eigen gemeenschap door anderen te laten bevragen."

3.3 Evaluatie

Wat de besluiten betreft overheerst bij ons een gevoel van dankbaarheid.

Je kunt alle nadruk leggen op de herbevestiging van het besluit van Berkel dat er geen basis is voor officiële kerkelijke samensprekingen, en op het feit dat voorstellen vanuit de kerken en vanuit de synode om dat besluit te herzien, onvoldoende steun kregen (zie de synodebesluiten 1 en 2). Ongetwijfeld roept dat gevoelens van teleurstelling op en kun je er somber van worden.

Wij zijn echter geneigd het accent te leggen op het feit dat er als uitvloeisel van de synodebesluiten toch een vorm van landelijk overleg komt met, naar het zich laat aanzien, redelijke gespreksmogelijkheden (zie synodebesluit 3, inclusief de gronden daarbij). De klimaatverandering die op deze synode in vergelijking met de vorige synode te bespeuren was voor wat betreft de houding tegenover onze kerken, was evident en legde de basis voor het besluit om landelijk toch contact te onderhouden. Het was met de handen te tasten dat de synode in meerderheid zocht naar openingen om met onze kerken in gesprek te blijven, en dat stemt ons voorzichtig hoopvol.

Het voorstel van deputaten ging duidelijk uit van één gesprek op landelijk niveau; het uiteindelijke synodebesluit spreekt van een "ontmoeting", waarbij - zo is ter synode onder meer vanuit de commissie duidelijk uitgesproken - gedacht kan worden aan een hele reeks van gesprekken. Ook inhoudelijk zien wij mogelijkheden. Het gaat in de beoogde ontmoetingen niet slechts om verduidelijking van de wederzijdse landelijke besluiten. Maar het zal ook gaan, zo is de strekking van de synodebesluiten, om het nader bevragen van elkaar bijvoorbeeld op het punt van een "oprechte en onbekrompen binding aan de leer van de Schrift en de gereformeerde belijdenis". We zien perspectief voor gesprekken waarin we niet als NGK alleen maar in de beklagenbank zitten, maar waarin we wederzijds, kunnen peilen hoe we als NGK en

als GKV – we kunnen het niet ontkenen: elk op een verschillende manier – proberen in deze tijd kerk van Jezus Christus te zijn en te blijven. Wanneer deze gesprekken kunnen plaatsvinden in hetzelfde open klimaat dat we in de GKV zien groeien rond het omgaan met soms diepgaande verschillen van opvatting binnen de kerk, en wij van onze kant bereid zijn de kwetsbare kanten van onze wijze van kerk zijn eerlijk in te brengen, zouden we dan van dit ‘wolkje als eers mans hand’ niet veel mogen verwachten?

Dankbaar zijn we ook voor het feit dat er door de GKV-synode plaatselijk meer mogelijk is gemaakt dan wij hadden durven hopen. In incidentele gevallen wordt immers, onder een aantal voorwaarden, plaatselijk het voorgaan in elkaars diensten en het wederzijds toelaten aan het avondmaal, toegestaan. Voor het groeiende aantal GKV- en NGK-gemeenten die met elkaar op plaatselijk vlak in gesprek zijn en elkaar in een sommige gevallen hebben erkend als ware kerken van de Here Jezus Christus, biedt dat perspectief om aan de gevonden eenheid ook rond Woord en Tafel concreet gestalte te geven.

4. PLAATSELIJKE SAMENWERKING:

4.1 Met de CGK

Op plaatselijk vlak zijn de contacten tussen de NGK en CGK in de afgelopen periode eerder toe- dan afgenomen, lezen we in de constatering van het CG synodebesluit over de samenwerking met onze kerken. Deze ontwikkeling heeft zich sindsdien zowel in kwalitatieve als in kwantitatieve zin doorgezet.

We noemen enkele voorbeelden daarvan.

Behalve de kerken van Alkmaar, Almere, Arnhem, Lelystad, Nieuwegein, Rotterdam-Alexanderpolder mag ook de kerk van Amsterdam-Tuinesteden-Zuidwest zich nu samenwerkingsgemeente noemen. Sinds oktober 1998 voert men daar samen met de Chr. Geref. Kerk van Amsterdam-Nieuw-West de samenwerkingsgemeente De Bron.

De broeders en zusters van onze kerk te Den Haag houden sinds januari 1999 alle erediensten samen met de leden van de Chr. Geref. Kerk van Den Haag-Zuid. In Apeldoorn werd in 1999 voor de eerste maal het avondmaal in gezamenlijkheid gevierd en vergaderen de moderamina vier maal per jaar samen. De kerk van Haarlemmermeer-Oostzijde kon voor het eerst gezamenlijke diensten beleggen met de CGK van Aalsmeer. Men brengt tevens een gezamenlijk kerkblad uit. Te Steenwijk vergaderen sinds een tijdje enkele jeugdclubs samen.

De ontwikkelingen op plaatselijk niveau laten zien dat er nog steeds kerken bij komen die met blijdschap en verwondering elkaar (her)kennen als kerk van Christus. Goed beschouwd is deze ontwikkeling in lijn met de wortels van de CGK. Want in 1892 was één van de belangrijkste motieven om niet met de Vereniging mee te gaan dat die Vereniging te veel van bovenaf was opgelegd en te weinig van onderaf was opgekomen. Wie de geschiedenis serieus neemt kan eigenlijk niet anders dan de huidige ontwikkelingen met een dankbaar hart als uit Gods hand ontvangen. De eenwording bloeit nu immers van onderaf op!

Toch zijn er niet alleen positieve ontwikkelingen op het plaatselijke vlak. We horen af en toe ook van negatieve gevolgen van het CG synodebesluit, met name als een NG kerk besluit tot het benoemen van vrouwelijke ambt dragers.

4.2 Met de G.K.V.

Hoewel je gezien de synodebesluiten van de GKV zou verwachten dat daardoor de contacten met onze kerken zouden verflauwen of weggebben, lijkt momenteel het tegendeel het geval! Door het hele land heen komt men in gesprek, is men in gesprek of worden er gezamenlijk activiteiten belegd.

We geven enkele voorbeelden van deze hoopgevende ontwikkelingen.

Te Alkmaar, Emmeloord, Maastricht, Nunspeet, Nijverdal, Rijsbergen en Zoetermeer zijn gesprekken van de grond gekomen. Op Urk en te Wezep leidde dergelijke gesprekken tot

het opstellen van een gezamenlijke intentieverklaring met als doel kerkelijke eenheid tot stand te brengen. In Lisse doet men samen bijbelstudie en volgen Ned. Geref. en Vrijgemaakte jongeren samen de catechisaties de Vrijgemaakte predikant.

Niet overal verlopen de ontmoetingen even gladjes. In Apeldoorn en Nieuwegein lukt het niet om tot een gemeenschappelijke verklaring te komen. Maar waar je je oor ook te luisteren legt overal proef je het verlangen naar een tijd waarin broeders en zusters van hetzelfde huis weer tezamen kunnen wonen. De liefde van Christus dringt hen.

Opmerkelijk is de groei van het aantal plaatsen waar men een driehoeksoverleg (GKV -CGK -NGK) kent. Een mooi voorbeeld is Rotterdam, waar de afsluiting van een reeks gesprekken tussen de drie kerken werd gemarkeerd door de publicatie van een brochure, waarin een gezamenlijk standpunt naar buiten gebracht wordt over tal van punten die aanvankelijk als verschilpunten werden beschouwd. Ook in Apeldoorn, Deventer, Hengelo, Nieuwegein, Lelystad, Rijswijk, Steenwijk en andere plaatsen vergaderen broeders (en soms een zuster) van de GKV, CGK en NGK gezamenlijk.

4.3 Samenwerkingsoverleg

Het Samenwerkingsoverleg (SWO) heeft inmiddels een bekende plaats in onze kerken. Het aantal kerkenraden dat aan dit overleg deelneemt is geleidelijk aan behoorlijk gegroeid. Twee keer per jaar wordt er vergaderd. Zoals bekend, is onze commissie als waarnemer aanwezig op deze vergaderingen, op dit moment in de persoon van ds. C.T. de Groot. Via hem en via de vergaderstukken blijven wij goed op de hoogte van wat er besproken wordt.

Doel van het SWO is:

onderlinge informatie-uitwisseling, advisering en bemoeiding.

bespreken van wat de samenwerking beïnvloedt in positieve of negatieve zin.

In het kader van doel a. worden op elke vergadering de plaatselijke ontwikkelingen met elkaar gedeeld. Wat de tweede doelstelling (b.) betreft, wordt er bijvoorbeeld nagedacht over een al of niet gezamenlijke reactie naar de oerstvolgende Generale Synode van de CGK, naar aanleiding van het besluit van de vorige GS.

We hebben als commissie het SWO in overweging gegeven het overleg uit te breiden met ook deelnemers van kerkenraden uit de GKV. Dit voorstel is overgenomen en officieel luidt het nu in de regelingen van het SWO: *"Het SWO staat open voor alle christelijke gereformeerde, Nederlands gereformeerde en gereformeerd vrijgemaakte kerken die enige vorm van samenwerking kennen of die daar naar streven."*

5. CONTACT ORGAAN GEREFORMEERDE GEZINDTE:

De vorige LV heeft besloten de afvaardiging van onze kerken naar het COGG voortaan te laten lopen via onze commissie. Uit ons midden hebben wij de predikanten P. IJusstra en C.T. de Groot daartoe aangewezen en bereid gevonden.

Het doel van het COGG is als volgt vastgelegd: *"Het COGG wenst te bevorderen dat de deelnemende kerken of groeperingen met elkaar contact oefenen, opdat ze elkaar beter leren verstaan, elkaar aanspreken op basis van Gods Woord en de drie formulieren van eenigheid en op deze wijze dichter tot elkaar komen."*

Men poogt aan deze doelstelling inhoud te geven door drie maal per jaar met het voltallige bestuur te vergaderen en één maal per jaar een landelijke conferentie te beleggen. "Wat bindt en wat scheidt ons?", "Wat is de kerk?", "Op wat voor manier weten we ons aan de belijdenis gebonden?" en andere vragen die de oecumene betreffen, komen op deze bijeenkomsten aan de orde.

In het bestuur van het COGG zijn de Chr.Geref.Kerken, de Ned.Geref.Kerken, de Geref. Kerken in Nederland, de Geref.Bond (in de Herv.Kerk) en de Confessionele Veroniging (in de Geref.Kerken in Nederland) officieel vertegenwoordigd. Twee leden van de Gereformeerde Gemeenten hebben op persoonlijke titel zitting in het bestuur.

Op verzoek van zowel de Chr.Geref. deputaten als van de Ned. Geref. leden heeft het moderamen van het COGG contact gezocht met de deputaten van de Geref.Kerken Vrijgemaakt.

Dit in verband met hun synodebesluit (GS Leusden 1999) om deputaten op te dragen "onderzoek te doen naar de mogelijkheden om te komen tot een overlegorgaan waarin gesprekspartners namens de verschillende kerken en groeperingen van gereformeerde belijdenis elkaar ontmoeten om informatie over de geestelijke ontwikkelingen in elkaars gemeenschappen uit te wisselen en te bespreken." Ons idee was en is: dit platform is er al, namelijk het COGG! Zoals min of meer te verwachten viel, is de deelname van de GKN in het COGG een onoverkomelijk struikelblok voor de GKV om tot het COGG toe te treden. Die moeite is na de synode-uitspraken over "de zaak Den Heyer" alleen maar toegenomen. De synodebesluiten aangaande de verzoening hebben ook binnen de gelederen van het COGG voor de nodige opschudding gezorgd. Het bestuur beraadt zich momenteel over eventuele consequenties voor de deelname van de GKN aan het COGG.

6. INTERNET-SITE:

Onze Commissie heeft tijdens de vorige LV het groene licht gegeven voor de start van een presentatie van onze kerken op het Internet. De overweging was, dat dit middel kan dienen om op eigentijdse wijze onze kerken naar buiten toe te presenteren. De uitvoering van het werk is toevertrouwd aan een commissie van drie personen, de Commissie NGK op Internet (CNI), bestaande uit ds. W. Smouter (voorzitter), br. G.J. Kole (secretaris) en br. P.P. Tunderman. Het adres van CNI is dat van br. Kole: Stootvalk 19, 3435 ZH Nieuwegein, email cni@ngk.nl. De commissie CNI heeft allereerst algemene informatie over onze kerken beschikbaar gesteld, zowel in het Nederlands, als in het Engels.

Daarnaast is ruimte beschikbaar gesteld aan de plaatselijke kerken en aan organisaties, die met onze kerken verbonden zijn. Intussen vonden zo'n 25 kerken en organisaties de weg naar een plaats op de site www.ngk.nl. De wijze waarop dat gebeurt, is (heel Nederlands Gereformeerd...) sterk verschillend per plaatselijke gemeente. Zowel informatie over de kerken en hun diensten als preken worden geboden. Bij dit laatste loopt de kerk van Utrecht duidelijk voorop.

Van de geboden informatie wordt veel gebruik gemaakt. Er komen dagelijks gemiddeld 250 bezoekers, die elk ongeveer 5 pagina's bekijken. Uit de gebruikersstatistiek blijkt, dat de site ook heel wat bezoekers uit het buitenland trekt. Zo is de site nuttig voor Nederlanders in den vreemde en draagt hij eraan bij dat buitenlanders met een andere taal zich in het Engels over onze kerken kunnen informeren.

Dit is een mooie start, maar de mogelijkheden die Internet biedt voor de verkondiging van het evangelie en de presentatie van onze kerken, zijn hiermee bepaald niet uitgeput. We hebben op dit moment de volgende wensen:

1. de teksten over de identiteit van onze kerken zijn vrij defensief van toon, met nadruk op wat ons in de geschiedenis is overkomen. We zouden dit vandaag graag anders doen
2. de sites van de plaatselijke kerken functioneren nu als eilandjes, met materiaal van wisselende kwaliteit. Het zou wenselijk zijn als er een portal kwam, van waaruit wandevolle elementen rechtstreeks benaderd kunnen worden
3. de algemene gegevens, zoals die in het Informatieboekje staan, zouden eigenlijk van alle kerken beschikbaar moeten zijn op Internet
4. het Internet leent zich zeer voor interactief gebruik, waarbij ervaringen van gebruikers worden gedeeld. Te denken zou zijn aan uitwisseling van ideeën voor catechese, liturgie en studieringen.

7. ALGEMENE EVALUATIE:

Wie de officiële contacten van onze kerken voor dit moment overziet, moet wel constateren dat we aan de zijlijn zijn komen te staan. Zowel de CGK als de GKV staan kritisch tegenover ons. Ze zijn beiden bereid over van alles met ons te praten, behalve over verdere kerkelijke eenheid. De herkenning tussen deze beide kerken onderling is op dit moment juist maximaal:

gezamenlijk roepen hun deputaten de kerkenraden op om actief vorm te geven aan kerkelijke eenheid en over een jaar te evalueren wat er gelukt is.

Maar al te gemakkelijk zou je erin vervallen om hierop verongelikt of cynisch te reageren. Toch zou dat niet juist zijn. Ten eerste is het voor de eer van Christus winst als deze beide kerken elkaar herkennen en erkennen, zelfs wanneer ze ons daarbij buiten beeld houden. Maar ten tweede proeven we bij betrokkenen de eerlijk gemoede overtuiging, dat onze vorm van kerk zijn te riskant is en onvoldoende waarborgen biedt voor een gezond gereformeerd leven. In de loop van dit rapport kwam op verschillende punten uit, dat wij ons ergerden aan bepaalde opstellingen, die ons teveel weg hadden van kerkpolitiek. Toch willen we voluit zeggen, dat we achter dit alles wel degelijk hun eerlijke overtuiging bespeuren, dat wat zij als de te grote vrijheid van ons beschouwen, voor een gereformeerde kerk niet verantwoord is.

Daartegenover staat onze overtuiging dat deze verschillen er op papier wel zijn, maar dat we in werkelijkheid voor dezelfde ingrijpende vragen gesteld zijn naar de betekenis van kerk en geloof in onze tijd. En dat we daar goeddeels op dezelfde manier mee omgaan: zoekend naar de weg die Gods Geest ons wijst in de verwarring van onze tijd. Geen van drieën zijn we geneigd, al te gauw te grijpen naar het middel van schorsing en afzetting. Alle drie verlangen we, het kostbare evangelie van Jezus Christus verstaanbaar voor deze tijd door te geven. Op dat punt zouden nog heel wat karikaturen kunnen worden afgebroken.

De situatie waarin we verkeren, mag wel aanleiding zijn om ons fundamenteel te bezinnen op de manier waarop we de gesprekken voeren. De toon zal van onze kant niet moeten worden gezet door klagen over een verkeerd begrepen worden, en (zo komt het ons voor) ook niet door een blijven kloppen aan deuren die gesloten zijn. Het lijkt ons het beste om steeds bereid te blijven tot gesprek, waarin we op een open manier verantwoording afleggen van de manier waarop wij proberen, gereformeerde kerken te zijn in een tijd waarin God de muren afbreekt. Op deze bescheiden wijze willen wij als landelijke commissie dienstbaar blijven aan het contact tussen de kerken. Op dit moment met name ten behoeve van de plaatselijke samenwerking. Maar zulke gesprekken hebben alleen zin, als we ook serieus luisteren naar argumenten die de beide zusterkerken aandragen. En de hoofdzaak is om, zoals de discipelen deden na de Hemelvaart, biddend te wachten en wachtend te bidden. Bij dat gebed hoort openheid voor het opmerken van verhoering, ook als die komt langs andere weg dan de landelijke samenkomsten.

LV 22.7 Toespraak prof.dr. J.W. Maris, voorzitter Deputaten eenheid gereformeerde belijders van de Christelijke Gereformeerde Kerken

U zult zich kunnen voorstellen dat het niet gemakkelijk is om hier te staan. In zekere zin is het mijn opdracht de generale synode van Haarlem-Nooit 1998 te vertegenwoordigen die besloot de op het zoeken naar eenheid gerichte samensprekingen met de Nederlands Gereformeerde Kerken te beëindigen. De gedachte had kunnen opkomen: wat moet een representant van die synode dan nog op een Landelijke Vergadering?

Laat ik duidelijk zijn: uw uitnodiging aan ons deputaatschap heeft geen seconde van aarzeling opgeleverd. De generale synode heeft sinds vele jaren een deputaatschap voor de eenheid van gereformeerde belijders, en het zou ondenkbaar zijn de communicatie met de NGK uit de weg te gaan nu onze wederkerige relatie nogal moeizaam geworden is. Dat de NGK aan te spreken is als een kerkverband op basis van Gods Woord en van de gereformeerde belijdenis is ons duidelijk. Nog afgedacht van de in decennia gegroeide verbanden – niet het minst die op plaatselijk vlak – is het niet verantwoord aan elkaar voorbij te leven. Het gaat immers niet maar om menselijke voeicuren, of om factoren die aan onze identiteitsproblemen gemeten zouden moeten worden – het gaat om de kerk van onze Koning, Jezus Christus. Hij is het Hoofd van de Kerk. En een andere identiteit dan die van ons Hoofd heeft de kerk tenslotte niet. De gescheidenheid van kerkverbanden met zoveel gemeenschappelijks kan ons daarom boven alles vanwege de Here niet tot een schouderophalen brengen.

Tegelijkertijd is duidelijk dat de Here aan mensen in zijn kerk verantwoordelijkheden heeft toevertrouwd. Met het voorgaande kunnen dan ook onmogelijk de worstelingen die wij sedert

een aantal jaren in de landelijke ontmoetingen met elkaar hebben gehad worden doorgehaald als zonder betekenis. Ik moet u zeggen: Wij ervaren daarin ook schuld en beperktheid aan onze kant. Wij hebben ernstige vragen aan u gesteld, en die vragen liggen er na de synode van Haarlem-Noord nog. Maar wij hebben geen reden die vragen op een triomfalistische manier te onderstrepen. Ik kom op die vragen nog terug. Misschien hebben we het allermeest reden ons gezamenlijk te veroortmoedigen in schuldbelijdenis tegenover God over het feit, dat we de kostbare gezamenlijke erfenis van de gereformeerde Reformatie, en van de rijkdom van de belijdenisgeschriften die we daarin ontvangen hebben, niet in staat zijn als een gezamenlijk erfgoed te beleven. Nogmaals: wij hebben vragen aan u, maar zonder deze veroortmoediging die schuld voor Gods aangezicht impliceert aan onze kant, kunnen wij die vragen niet handhaven en willen we dat ook niet.

De beslissing van de synode van Haarlem-Noord inzake de NGK was wel de moeilijkste die zij had te nemen. Binnen de eigen kerken lag en ligt het ook moeilijk. De komende synode van Leeuwarden zal zich hebben te buigen over een aantal revisieverzoeken ten aanzien van dit besluit. Ik verklap u daarmee geen geheim. Dat zal ongetwijfeld ook niet eenvoudig zijn. Het genomen besluit was moeilijk, maar het was wel eerlijk. De moeiten met ontwikkelingen in de NGK die daarin een grote rol speelden, waren niet bedacht. Ik hoef niet nogmaals uit te leggen welke dat zijn. Ik verwijs naar de brief die aan u namens de generale synode geschreven is.

Wezenlijk in het besluit dat genomen is, is wel het woord 'voelocipij'. De synode kon en kan en wil niet 'van u af'. Het was een besluit met groot verdriet en in grote verlegenheid.

In dit verband wil ik ook de vraag ter sprake brengen die van uw kant bij herhaling aan ons is gesteld: of de geconstateerde verschillen inzake de toe-eigening des heils binnen de ruimte van de gereformeerde belijdenis vallen of niet. U hebt van ons geen antwoord op die vraag ontvangen. In de brief namens de generale synode aan u staat dat dit óók te maken heeft met de interne verschillen binnen het verband van de CGK. Wij staan daarover beschaamd. Ik moet daar aan toevoegen, dat het uitblijven van dat antwoord mede door de vrees werd ingegeven dat we uiteindelijk een zo essentieel gespreksthema zouden afsluiten op een formele manier met een formeel antwoord op een formele vraag die aan het thema zelf groot onrecht zou doen. Het ging immers niet om formules, maar om de praktijk van de prediking en het gemeente-zijn.

Mag ik hierbij onze relatie met de Gereformeerde Kerken (Vrijgemaakt) ter sprake brengen. Ik wil daarover in twee opzichten duidelijk zijn. In de eerste plaats verklaren, dat in onze besluitvorming ten aanzien van de NGK géén rol heeft gespeeld, dat er inmiddels een veel positievere ontwikkeling in de gesprekken met de GKV te melden was. Soms is de suggestie geopperd, dat het ter wille van de voortgang in de contacten met de GKV gewenst was de relatie tot de NGK af te bouwen. Daarvan is geen sprake. Ik zeg dat met overtuiging en in alle eerlijkheid. Dat is door ons ook op de synode van Leusden van de GKV duidelijk gezegd. Dat wij ons een dergelijk dilemma niet zouden willen laten en mogen opdringen. Onze relatie met u had, gerekend naar inhoud en intensiteit van de gesprekken, beslist de oudste papieren. Daar wensten wij recht aan te doen.

Maar daar wil ik een tweede aan vastknopen. Aan onze kant realiseren wij ons dat de gesprekken over de toe-eigening des heils tussen ons zowel met de NGK als met de GKV grotendeels, zo niet geheel, parallel lopen. Is het een vreemde gedachte de overeenstemming tussen ons en de GKV over deze zaken bij u aan te bevelen als een mogelijk uitgangspunt van nieuwe overweging? Wij beseffen, dat zowel bij u als bij ons geconstateerd moest worden dat we uitgepraat waren. Verder spreken was niet langer vruchtbaar. Maar misschien kan er via een omweg als deze nog weer een opening worden gevonden.

Ik hecht er aan in te gaan op de positie van de samenwerkings- en samenwerkende gemeenten van NGK en CGK. In de besluitvorming van Haarlem-Noord is geen sprake geweest van het willen intrekken van de ooit verleende toestemming tot samengaan en kanselruil. Voor de plaatselijk beleefde eenheid is de Here gedankt. Er was door vele voorgaande synoden op aangedrongen die eenheid te zoeken. Een enkele stem ter synode in 1998 die in dit opzicht

klokken zou willen terugdraaien kreeg geen voet aan de grond. In onze contacten met de desbetreffende plaatselijke gemeenten is dat ook duidelijk gemaakt. Mede in het licht van die situaties heeft de synode tot voortzetting van landelijke gesprekken met uw Commissie voor Contact en Samenpreking besloten, in overeenstemming met uw verzoek daartoe. In die gesprekken hebben we intussen ondervonden, dat het wegvallen van de druk waaronder de gesprekken in de vorige periodes stonden, wel bevorderlijk was voor een goede en broederlijke ontmoeting. Daar zijn wij dankbaar voor.

Het feit dat een aantal gemeenten – dat ook de laatste paar jaar nog is uitgebreid – geheel als één gemeente functioneert en tot onze beide kerkverbanden behoort, wordt door sommigen ervaren als lastig. Dat is het natuurlijk ook. Het past niet in een voor ons overzichtelijke en beheersbare structuur. Misschien geeft de Here er ons ook een vernanning mee, die voor ons allen tot zegen zou kunnen worden. Er is door Hem de zegen gegeven van het vinden van elkaar. Daarmee reeds, zijn wij ook als kerkverbanden niet los van elkaar.

Mag ik ook daarom in het besef voor Zijn aangezicht te staan, een beroep doen op u om onze vragen nog eens te overwegen. Naast wat ik gezegd heb over de toe-eigening des heils duid ik op de vragen

- naar het overtuigend tot gelding laten komen dat Schrift en belijdenis gezag hebben in de kerk, ook in het kerkverband, ook in de manier waarop het AKS dat structureert;
- naar het niet vrijblijvend met elkaar omgaan in de besluiten die u neemt over de vrouw in het ambt. Realiseert u zich wat de indruk is die u op ons en op anderen maakt wanneer u met een zeer principiële bezinning bezig bent over vrouwelijke ambtdragere, en wanneer op een aantal plaatsen de vrouwelijke ouderling al functioneert? Hoe principieel is uw principiële bezinning dan eigenlijk nog?

Broeders, ds. Willem Smouter heeft op onze synode een bewogen appél gedaan u niet los te laten. Dat appél is niet gehonoreerd op de door u gevraagde manier. Het is echter niet in de wind van de synodale discussies verwaaid. Ik sta hier niet voor niets.

Maar er ligt ook een appél op u. Niet slechts namens de CGK – ook dat – maar vanuit uw eigen erfenis die u van de Here gekregen hebt, als kerken van gereformeerd belijden.

Prekes, broeders, soms leidt Gods pad door de zee. Zo diep is het tussen ons intussen wel geworden. Maar als wij de Here in ootmoed zoeken, dan zal Hij ons ook nu toch een gezamenlijk pad kunnen schenken.

Hij zegene u in uw besprekingen en beslissingen.

LV 22.8 Toespraak ds. M.H. Sliggers, Deputaten Kerkelijke Eenheid van de Gereformeerde Kerken (Vrijgemaakt)

Grasg hebben onze deputaten uw uitnodiging aanvaard. We zijn dankbaar voor de ontmoeting van deze dag en danken u voor de gelegenheid om iets te mogen zeggen. Dat wij op uw uitnodiging zijn ingegaan is meer dan een gebaar van beleefdheid. Daar zou het namelijk op kunnen lijken, nu voor de tweede keer de pogingen mislukt zijn om met elkaar de basis te vinden voor samensprekingen gericht op kerkelijke eenwording. De teleurstelling hierover zou kunnen leiden tot een negatieve stemming, zo van: Doe maar geen moeite meer, het heeft kennelijk geen zin. Bereiken doen we elkaar niet. Een herhaling van zetten is zinloos.

Toch legt u zich kennelijk niet bij de situatie neer. Broeders, Wij doen dat ook niet. We blijven ons tot elkaar aangetrokken voelen. En waar kan dat anders door zijn dan door de liefde van Christus die ons dringt om Hem te volgen op zijn weg van zijn kerk in dit land en om elkaar daarbij te zoeken? Daarom zijn we blij met deze ontmoeting. Tegelijk verhele ik niet dat onze gevoelens gemengd zijn. Juist omdat we niet verder gekomen zijn. Op uw tafel liggen de besluiten en de brief van de Generale Synode van Leusden 1999 waarin deze impasse met verdriet en teleurstelling verwoord is.

Broeders, er is veel wat wij als kerken (kunnen) delen, ondanks alles wat ons op a fstand houdt van elkaar. Over en weer zijn wij niet blij met de breuk die ons gescheiden houdt. Integendeel, in de GKV groeit het verdriet om het gescheiden zijn. Tegelijk groeit er ook een klimaat waar-

in ruimte komt voor een bezinning over de gang van zaken in de tijd van de break, de jaren zestig en daarvoor van de vorige eeuw. Een bezinning ook over de vraag: Waar dragen wij als vrijgemaakten schuld voor de pijn die Nederlands gereformeerden is aangedaan? Voor een diepgaande bezinning zouden wij de Nederlands gereformeerden eigenlijk nodig hebben. Samen zo'n proces doormaken zou een goede zaak zijn. Maar daar komt dan meteen weer het probleem voor de dag: u en wij staan met elkaar niet op de basis waarop gesprekken mogelijk zijn, waarin ook de aangedane pijn velop een plaats krijgt. Deze basis ontbreekt. We zijn het niet eens over het karakter van de gereformeerde belijdenis en hoe we onszelf en elkaar daaraan willen binden. En is niet het ontbreken van de basis de engel die ten principale alle pijn over en weer veroorzaakt?

De brief van uw voorgangster, de Landelijke Vergadering van Doorn 1998, is door de Synode van Leusden 1999 met aandacht gelezen. De toon was goed. Geproefd werd hoe graag ook u de impasse in de landelijke contacten wilt doorbreken. U kunt dat in haar brief aan u lezen. Tegelijk stelde de synode vast dat de uitspraken van de LV van Doorn teleurstellend zijn, met name waar het gaat over een ondubbelzinnige, royale binding aan de confessie. Ik hoop dat u vooral de teleurstelling daarover proeft in de besluiten van de synode van Leusden.

Want, broeders, de vrijgemaakten houden u niet hun juk voor waar u onderdoor zou moeten. Dat is een gedachte en een beeld die we ver van ons werpen. Ik ontken niet dat je in de kerk door het optreden van broeders wel eens het gevoel kunt hebben in een dergelijke situatie terecht te zijn gekomen. We kunnen in de kerk ijveren voor de goede zaak, de zaak van Christus, maar op een manier en met middelen die het gevoel geven dat het om *onze* zaak zou gaan. Alsof inderdaad een ander onder ons juk doormoet. Daar kun je onder lijden. Maar niettemin moeten we ons er dan wel voor hoeden dat we uit het oog zouden verliezen waar de zaak van Christus in geding is gebracht.

Als het gaat over de waardering van en de binding aan de belijdenis, hebben we het dan niet over onze taak als kerk om 'te bewaren wat ons is toevertrouwd' (1 Tim. 6:20)? Willen we, - nee, ik kan beter zeggen *wogow* we - als kerken 'pijler en fundament van de waarheid zijn' (1 Tim. 3:15), doen we dat dan niet door Christus te belijden? En houdt dat niet in dat we willen staan op het fundament van de leer van apostelen en profeten (Mat. 16:18, Ef. 2:20)? In de loop van de eeuwen heeft de kerk deze leer beleden, niet als een juk om elkaar op te leggen. Maar als een lofprijzing van onze God en Heer. Een leer die ons samenbindt en die afgrenst tegen wat aan de lofprijzing afbreuk doet.

De belijdenis van deze leer is niet alleen de belijdenis der vaderen, ze is ook onze eigen belijdenis. We aanvaarden haar nog steeds, als uitdrukking van ons gemeenschappelijk geloof. En een ondubbelzinnige binding daaraan is voor ons onopgeefbaar.

In haar brief aan de GS van Leusden stelt de LV van Doorn de vraag, of het in de kerkelijke praktijk bij de GKV 'echt wel zoveel anders is' dan bij de NGK. Vrijgemaakten krijgen toch ook te maken met 'discussies over de relatie tussen sabbat en zondag, over vrouwelijke ambt s-dragers, over het gezag van de Schrift, over het fundament van de kerk en zelfs over de uniciteit van Christus' lijden.' Broeders, de waarneming is juist. Vrijgemaakten, - en niet alleen de jongeren -, zijn mensen van hun tijd. Zij staan midden in het hier en nu. Zij ademen net als Nederlands gereformeerden en christelijke gereformeerden lucht in van een alles doordringend post-modernisme. Dat roept vragen op over gereformeerd zijn, of veel van wat daarmee te maken heeft nog wel past in deze tijd. En ook vrijgemaakten willen daar een antwoord op te geven. Zij willen ook kerk zijn in de 21e eeuw, bemoedigend, het geloof stimulerend, evangeliserend, positief inspeland op de culturele context van onze tijd. Maar tegelijk proberen zij dat te doen en daarmee om te gaan op een manier die recht wil doen aan het gereformeerd karakter van de kerk. Dat karakter willen de GKV graag bewaren door zich te blijven binden aan de belijdenis van de kerk op de manier zoals ik zo-even schetste. Ondubbelzinnig willen de GKV ook in de 21e eeuw blijven instemmen met de gereformeerde belijdenis, evenals de CGK dat willen. Niet uit starre behoudzucht, maar om gereformeerde kerk te zijn in de 21e

eeuw, evenals de kerk dat wilde zijn in de eeuwen die achter ons liggen en in de context van hun tijd.

Om dezelfde reden willen we vasthouden aan de gereformeerde kerkorde als adroef voor de kerkelijke samenleving. Voor ons is onopgeefbaar dat we ons daarvoor inspannen. Juist om verwarring te voorkomen. En een proces van desintegratie te kunnen afremmen, zodat we als kerken niet de eenheid verliezen.

Ik hoop niet dat ik, als ik dit zeg, arrogant overkom. Mijn bedoeling is niet hier varmsiddag allerlei vrijgemaakte voortreffelijkheden uit te stallen. Want die zijn er niet. Er zijn wel vrijgemaakte onvolkomenheden en zonden. Zij zijn alleen maar reden om ons te veroetmoedigen voor God. Zoals u dat ook doet, getuige de brief van de LV van Doorn.

Ik stel wél een vraag, - en ik hoop dat het geen retorische vraag zal zijn: Waarom kunnen wij elkaar op de beproefde basis niet vinden?

Althans landelijk niet. Plaatselijk kan het blijkbaar wel. Daar speelt de synode van Leusden op in. Er zit iets wonderlijks in, iets tegenstrijdigs, in wat de synode uitgesproken heeft: Landelijk is er geen basis gevonden voor kerkelijke samsprekingen. En wordt er landelijk niet samsgesproken, dan kan niet besloten worden tot voorgaan in elkaars diensten en het wederzijds toelaten aan het avondmaal. Maar *Tu incidentele gevallen kan met instemming van de classis en deputaten ad art. 49 KO een uitzondering gemaakt worden voor een Nederlands, Gereformeerde Kerk.*

Op zichzelf kan eigenlijk zo'n uitzondering niet. Maar het staat niet op zichzelf. Er ligt de erkenning in dat men plaatselijk kan komen tot hartelijke overeenstemming op basis van het Woord van God en de kerkelijke belijdenis daarvan.

Broeders, sta me toe dat ik van hieruit een appél op u doe. En ik doe dat mede namens de kerken die vandaag ook hier in Amersfoort - op een andere pick - bijeen zijn; vrijgemaakte kerken die een conferentie houden over 'Werken aan eenheid' (Wij zijn uit die conferentie gekomen, naar u toe - varnsiddag). En zij geven ons mee om een dringend appél op u te doen. Want als plaatselijk blijkbaar kan: ondubbelzinnig gereformeerd willen zijn, gebonden aan de confessie, waarom kan dat dan landelijk niet? Waarom kan dat landelijk niet worden vastgelegd? Waarom niet duidelijker vastgelegd, wanneer de vrijgemaakten én de christelijke gereformeerden daarom vragen? Wat is daar echt op tegen wanneer dat van uw kant een wezenlijke bijdrage zou betekenen aan het leggen van de basis die we proberen te bereiken voor samsprekingen?

In Overweging 2 zegt de LV van Doorn, wanneer zij kennis heeft genomen van de oproep van GKV-zijde om duidelijk positie te kiezen voor trouw aan Gods. Woord volgens de gereformeerde belijdenis: *'De vergadering heeft eraan in dezen tot uitdrukking te brengen dat de NGK onvoorwaardelijk trouw willen zijn aan Gods. Woord en de gereformeerde belijdenisgeschriften willen blijven aanvaarden als een getrouwe weergave daarvan.'*

Broeders, het moet voor u dan geens moeite zijn, - denk ik dan, en ik zeg dit in alle bescheidenheid -, om vast te leggen, te expliciteren, dat de NGK ondubbelzinnig instemmen met de gereformeerde belijdenisgeschriften. Evenals de GKV en CGK dat doen. Wanneer u dit doet, zal het mogelijk worden om gezamenlijk de confessie te hantieren, niet op een versterde manier, maar royaal, onbekrompen. Ook niet op een manier dat we elkaar niet kunnen vertrouwen. Maar als kerken die gereformeerd willen zijn in de 21e eeuw. Zegt u ons welke bijdrage wij nog kunnen leveren, wij vragen dit van u. Ik wil, zoals gezegd, dit graag als een appél op uw vergadering doen.

Ik heb ook hoop. De laatste zin van Overweging 2 luidt: *'Vooralsnog (cursivering van mij MHS) ziet de LV de noodzaak niet om daartoe opnieuw wijzigingen aan te brengen in het A.K.S.' Vooralsnog niet!* Dat moet betekenen: voorlopig niet, zolang er nog geen reden toe is. Broeders, overweeg of niet nu dat moment misschien gekomen is. En zo ja, heb dan de moed om het te doen. Niet omdat de vrijgemaakten dat zonnig willen, en de christelijke gereformeerden. Maar om expliciet te maken dat u op die basis wilt staan. Wat zou het danbaare maken en een zegen zijn wanneer we met elkaar dat punt konden bereiken. Vertrouwen in elkaar

zal erdoor groeien. Wij hebben elkaar, - en dat is steeds, al met nadruk terecht gezegd -, hard nodig in deze tijd en in deze wereld.

Laten we ons het woord van de apostel Johannes herinneren waar hij zegt: 'Groter blijdschap ken ik niet dan dat ik hoor dat mijn kinderen in de waarheid wandelen', (3 Joh.v.4)

Broeders, de Here zegene uw bespreking en uw besluitvorming.

LV 22.9 Toelichting moderamenvoorstel Contact en Samenspreking Binnenland; ds. C.T. de Groot **In zitting 23 juni 2001**

Inleiding

Broeders, en zusters,

Als het gaat om de contacten met de beide zusterkerken bevinden we ons in een bijzondere fase. Aan de ene kant is er het isolement. Want zowel de CGK als de GKV, hebben immers gesprekken die op eenheid zijn gericht boïndigd. Aan de andere kant rapporteert de commissie dat de, minder officiële, gesprekken eigenlijk heel goed verlopen!

Met de Vrijgemaakten is ook na het moment van rapportage nog verder gesproken. Daar is echt gewerkt aan wat de vorige LV opdroeg. Namelijk door wederzijdse karikaturen heen breken. Door die gesprekken is het zwartwitbeeld doorbroken. Namelijk het beeld, alsof bij ons alles maar geleerd kan worden en alsof bij de Vrijgemaakten iedereen die op enig punt anders denkt, meteen geschoorst wordt.

Wat van Vrijgemaakte zijde wel steeds, gevraagd werd, is: *Laat ons nu eens zien, hoe jullie gewoon feitelijk in je kerkelijke vergaderingen met de leer van de kerk bezig bent. Ze vragen dus niet: Schorsen jullie wel genoeg? maar: Spreken jullie wel met elkaar over de inhoud, of gaan jullie vergaderingen alleen over organisatorische kwesties? Anders gezegd: Hoe zijn jullie manieren?*

Daarmee hebben we dus twee zusterkerken, die ons vragen stellen over de manier waarop wij met de belijdenis omgaan. Nu zou de meest eenvoudige en primaire reactie zijn: *Wat hebben we in dit stadium met hun vragen te doen? Ze erkennen ons immers niet als zusterkerken?!*

Dat zij zo. Maar wij erkennen hen wel als zusterkerken. En naar zusterkerken hoor je toch minstens te luisteren. In de tweede plaats geven beide kerken signalen af, dat ze ons niet willen afschrijven. Integendeel zelfs! Daarom verdienen hun vragen van onze kant wel degelijk een luisterend oor.

Toelichting

Het moderamen heeft, met hulp van de commissie, geprobeerd een conceptbesluit te formuleren dat zowel recht doet aan de situatie die ik net heb geschetst heb als aan de bespreking op de L.V. van 21 april jl.

Het voorstel probeert in de eerste plaats, eerlijk uit te spreken hoe moeilijk de contacten liggen en ook hoe pijnlijk dat voor ons is. In de tweede plaats probeert het voorstel, de goede ontwikkelingen die er zijn te benoemen. In de derde plaats is een vorm gezocht, waarin de vragen van onze zusterkerken serieus genomen worden op een manier die bij onze kerken past. In de vierde plaats is geprobeerd, elementen te verwerken die de afgevaardigden in voorstellen hebben aangedragen.

De laatste twee punten wil ik graag nog wat toelichten.

Eerst over de vragen van onze zusterkerken.

In overweging A5 geven we aan, dat onze manier van omgaan met de belijdenis geen lot is, maar iets waar we aan hechten: onbekrompen en op vertrouwen gebaseerd. Zeker in onze tijd zien we er weinig in om de binding aan woorden en letters aan te scherpen. We willen tegelijk trouw aan de boodschap zijn en verstaanbaar in eigen tijd en cultuur.

Wel willen we plaats maken voor bezinning op de vragen die onze zusterkerken stellen. Ons voorstel bij C4 is om dat te laten doen in gesprekken binne die verskillende regio's. Hetzij tjdens een offisiële regiovergadering, hetzij tjdens een "gewone" bijeenkomst van die kerke uit het ressort.

Met nadruk zeggen we daarvan, dat het niet neerkomt op een owerneem van een Vrijgemaakte of Christelike Gereformeerde wyse van doen. Nee, het gaat om een bezinning op en uitwerking van onze Nederlands. Gereformeerde omgang met die belijdenis, in het licht van vragen die ons gesteld worden.

Dan nog wat betref die verwerken van wat afgevaardigden eerder ingebracht hebben. We hebben geprobeerd om ewenwichtig plaats te geven aan die verskillende meningen, zodat het voorstel zo breed moegelik gedragen kan worden. Verder zijn er twee voorstellen ingediend die met het onderwerp te maken hebben. Het zou erg verbrokkeld worden als we drie losse uitspraken doen en daarom hebben we geprobeerd, die voorstellen te integreren.

Wat het voorstel van Amsterdam-Haarlem betref is dat duidelik te zien in uitspraak B4 en B5.

Wat het voorstel van Enschede-Zwolle betref ligt het iets ingewikkelder. Deze regio stelt voor om uit te spreken, dat het ondertekeningformulier van 1995 direct van toepassing is, ook voor predikanten die het niet ondertekend hebben. Het moderamen onderskryf die strekking van deze uitspraak, maar ziet er twee bezwaren aan. Ten eerste is die formulering wat wonderlik, wanneer je zegt dat een ondertekeningformulier ook van toepassing is voor wie het niet ondertekent. Ten tweede wekt een dictum als "spreek uit dat" onvernijdelijk die indruk, dat dit pas ingaat vanaf het moment dat je die uitspraak doet.

Daarom is er in ons voorstel voor gekozen om een overweging A4 te formuleren, waarin open en eerlik word uitgelegd hoe het zit. Dat het, toegegeven, een vreemde indruk maak, maar dat dit niet betekend dat die één wel en die ander niet aan die belijdenis gebonden is. Het is niet moeders moeste, maar het is wel die waarheid en voor zover wij weten kan ook niemand zeggen dat in die praktijk die ene regio een grotere leervrijheid kent dan die andere.

Tenslotte: het moderamen hoop van harte, met dit conceptbesluit een zo groot moegelike steun te bereik voor een eendrachtige uitspraak in een materie waarmee we allemaal te maken hebben. Een lied zegt treffend Eén zijn in U, dat alleen maak ons sterk!

LV 22.10 Dr. Neels Smit: Groete aan die Nederlands. Gereformeerde Kerke

Vergun my allereers om my opregte verskoning aan te bied vir die afwesigheid van 'n afgevaardigde van die Gereformeerde Kerke in Suid-Afrika. Omstandighede het veroorsaak dat ons afgevaardigde nie sy opwagting kan maak nie.

[Dr. Jan Venter, ons afgevaardigde, se koorvader is heel onlangs met 'n terminale siekte gediagnoseer B wat hom verplig het om sy besoek na Nederland op die langbaan te skuif. Ek het gepoog om self tydens een van u sittings teenwoordig te wies met my heenvlug na die ICRC in Philadelphia, US, of my terugvlug, maar kon nie daarin slaag om die datums te laat korreleer nie.]

Ons wou graag die waarde wat die GKSA aan sy bande met u heg, deur die persoonlike teenwoordigheid van 'n afgevaardigde te kenne gee. Nou moet dit deur 'n skriftelike boodskap gedoen word. Ons is egter dankbaar vir die geleentheid wat ons Deputate Ekumenisiteit gehad het om in 1999 met u Deputate samesprekinge te kon voer (Prof. Amie van Wyk en dr. Neels Smit) en ook in 2000 (Prof. Dries du Plooy). [Lg. rapport aangeheg vir u insae.]

Volgens ons interpretasie en belevenis van die begrip 'korrespondensie' ag die GKSA u kerke in een kerkverband met ons. In 'n bedeling van verskeurdheid, ook op kerklike terrein, maak

ons erns met hierdie eenheid op grond van dieselfde belydenis (leer, diens en tug). Sinode 2000 van die GKSA het besluit om soos volg aan ekumenisiteit uitdrukking te gee:

Die volgende begrippe word gebruik om die verskillende fases in die ekumeniese gesprek te onderskei:

- In die binnestesirkel, waar korrespondensie (eenheid in kerkverband) uitgedruk word, praat ons van *Ekumeniese Eenheid/ Ecumenical Unity*.
- In die tweede sirkel, waar gesprekke en samewerking plaasvind ter voorbereiding van een kerkverband, praat ons van *Ekumeniese Bande/ Ecumenical Ties*.
- In die derde en wydste sirkel, waar gesprekke en samewerking plaasvind met die doel van die uitbreiding van die koninkryk (gesamentlike optrede en profetiese getuenis) en met die langtermyn doel van een kerkverband, praat ons van *Ekumeniese Kontak/ Ecumenical Contact*.

Hiervolgens onderhou ons kerke in elke opsig ekumeniese eenheid met u kerke.

Ons is die Here innig dankbaar dat Hy u kerke op dieselfde pad lei en dat ons - mede deur u gewaardeerde uitnodiging - mag weet dat u hierdie eenheid ewe kosbaar ag.

Dit is dan ook ons bede dat u samesprekings met deputate van die Christelike Gereformeerde Kerke in Nederland dermate gesond mag wees dat onderlinge eenheid met dié kerkgemeenskap, waarmee die GKSA ook in korrespondensie is, op 'n goeie gang mag kom. Ons begryp terdeë dat daar onstandighede is waarin ons nie van naby insae het nie, en dis beide u kerkgemeenskappe op tot die genadetroon van ons Vader in die hemel.

Tegelykertyd meld ons graag aan u dat die deputate van die GKSA se samesprekings met deputate van die Gereformeerde Kerken in Nederland (Vrijgemaakt), met die oog op korrespondensie, na vele jare tans goed vorder.

Op ekumeniese gebied stel ons u graag verder in kennis dat die GKSA die afgelope aantal jare mede leiding geneem het om 'n Konvent van Reformatoriese Kerke in Suidelike-Afrika tot stand te bring. Vanjaar het die Konvent, tans bestaande uit veertien kerkgemeenskappe in Suider-Afrika wat hulleself op gereformeerde belydenisse grond, reeds 'n derde keer vergader het. Die doel van die Konvent is dat hierdie kerke aan mekaar hulp kan verskaf, waar dit versoek word, en om in die Suid-Afrikaanse samelewing en ten opsigte van die owerhede getuenis te lewer oor relevante aangeleenthede wat gelowiges in hulle alledaagse lewe raak. Vir die eerste keer in drie honderd en vyftig jaar bestaan die geleentheid dat kerke van reformatoriese oorsprong 'n gereformeerde stem in die Suid-Afrikaanse samelewing kan laat hoor!

Die sinode van 2000 het ook deputate aangewys om studie te maak oor wat in die Skrif openbaar word oor die wyse waarop die Here die vrou in sy Kerk gebruik het en vandag nog steeds wil gebruik. Ook het die Deputate vir Ekumenisiteit opdrag gekry om korrespondensie/gesprekke met die belanghebbende Deputate van die NedIGK te voer om duidelikheid te kry oor aspekte van u siening oor die vrou in die amp, volgens u 1995-besluit ten opsigte van toelating van die vrou in die diakensamp. Die moontlikheid van so 'n gesprek sou wel benut kan word op *Saterdag, 30 Junie*, met my terugkoms (via Nederland) van die US waar ek die ICRC gaan bywoon B indien dit u deputate pas.

Sinode 2000 het ook dié artikel van die Apostoliese Geloofsbelydenis en *weergaaf* het na die *kef* na studiedeputate verwys om die moontlikheid Skriftuurlik, histories en ekumenies te ondersoek of die betekenis duideliker uitgebring kan word, bv. *en so hebe swarte op aarde gely het*. Ook hierop sou ons graag u kommentaar en advies wou verneem tydens die voorgestelde gesprek.

Sinode 2000 het ook besluit om *kontak te behou met kerke wat op dieselfde belydeningsgrondslag staan in sake waarin sendingsamewerking nodig is*. En ook: *om moontlike pertinent belangstellende kerke te identifiseer en uit te nooi om ons te kom help met die groot onvoltooide sendingstaak wat nog in Suidelike Afrika en Afrika gedoen moet word*. In die voorgestelde gesprek kan dit 'n derde agendapunt wees om te bepaal waar ons kerke mekaar onderling tot hulp kan wees in die uitvoering van ons sendingopdrag, waar naewe terreine bes moontlik verken kan word en/of waar ons mekaar in eie sendingaksies tot hulp kan wees.

Oor die GKSA se interne ontwikkelinge kan ons u met blydskap meedeel dat daar tans vordering gemaak word op die weg om strukturele eenheid met Sinode Soutpansberg en Sinode Middellande te bewerkstellig. Soos u weet is Sinode Suidland reeds jare gelede volkome in die GKSA geïnkorporeer. Dié weg is egter soms meer gekompliseerd as wat ons dit graag sou wou hê. Die vordering vind dus geleidelik plaas. Om verdere uitdrukking en stimulus aan die geloofs- en historiese eenheid as een kerkverband te gee, het die Kuratorium van die Teologiese Skool in samewerking met die Potchefstroomse Universiteit vir Christelike Hoër Onderwys vanaf Mei 2001 kapasiteitsbouposte ingestel. Hierdie poste is in-diens-opleidingsposte aan die Teologiese Skool, een in Missiologie en die ander een in Diakoniologie. Twee swart predikante, een uit Sinode Middellande en een uit Sinode Soutpansberg, is in hierdie poste aangestel, met die oog op hoogleraarskap B onderbewig aan kerklike aprobasie - na onderskeidelik twee en vier jaar, wanneer die huidige professore in hierdie poste sou emeriteer.

Ons bid dat die Here aan u 'n gesênde sinode mag gee, en dat ons onderskeie kerkgemeenskappe wat in verskillende wêrelddele vergader word, deur ons onderskeie besluite verder in eenheid aan mekaar gebind mag word.

Gegroet, van kerk tot kerk - in die Here Jesus Christus!

LV 22.11 Brief Moderamen aan Generale Synode Gereformeerde Kerken (Vrijgemaakt)

farchiefstuk code U 48J

Zeer geachte en geliefde broeders,

De Landelijke Vergadering van Amersfoort boog zich gedurende twee zittingsdagen over de contacten die er tussen uw en onze kerken bestaan. Het bijgaande besluit daarover werd unaniem genomen!

Wanneer wij terugblikken op de ontwikkelingen zoals die vanaf de Landelijke Vergadering van Doorn tot op heden hun beslag hebben gekregen, strijden twee tegenstrijdige gevoelens om voorrang. Enerzijds, is daar immers het verdriet over uw besluit dat de gesprekken met ons niet op kerkelijke eenheid gericht mogen en kunnen zijn. Anderzijds, zijn we dankbaar voor de contacten die onze Commissie Contact en Samenpreking met uw Deputaten mocht voeren. Van de commissie vernemen we dat de ontmoetingen in een open en liefdevolle sfeer plaat s-vonden. Ook het gezamenlijk gebed werd als zeer waardevol ervaren.

Wij hopen en bidden van harte dat u met ons op deze laatste weg wilt voortgaan. Zowel vanwege de samenwerkende- en samenwerkingsgemeenten als in gehoorzaamheid aan de opdracht van de Koning der Kerken.

Het is ons verlangen dat Gods Geest ons de weg zal wijzen, opdat er een moment zal komen waarop het woord van de Here Jezus aan ons in vervulling zal gaan en de wereld op grond van ons samengaan zal mogen erkennen dat de Vader Christus gezonden heeft en Hij ons liefheeft, gelijk Hij Zijn Zoon heeft liefgehad. (Joh.17:23)

Hoewel ons besluit voor zich spreekt, toch een enkele opmerking ter toelichting.

Telkens weer blijkt de wijze waarop wij ons als Nederlands, Gereformeerden aan de belijdenis gebonden weten een punt van discussie te zijn. In zijn toespraak op onze Landelijke Vergadering heeft ds. Sliggers dit opnieuw onderstreept. In de overwegingen A3 en A4 hebben we nog eens verwoord hoe wij ons gebonden weten aan de gereformeerde belijdenis, die ook ons lief en dierbaar is. Wij realiseren ons dat de binding aan de belijdenis, zoals die onder ons geregeld is, op grond van onze geschiedenis, afwijkend is van de wijze waarop dat in uw kerken geregeld is. Maar het moge duidelijk zijn: de Nederlands, Gereformeerde Kerken weten zich gebonden aan de gereformeerde belijdenisgeschriften!

Toch willen we niet volstaan met het herhalen van deze overtuiging en dit standpunt. De vergadering heeft duidelijk willen maken, dat wij uw kritiek en bedenkingen serieus nemen en dat we daar ook concreet iets mee willen doen. Daarom besloot onze Landelijke Vergadering unaniem de commissie op te dragen binnen de verschillende regio's te bespreken wat de kerken van uw zorg herkennen, en hoe de kerken, op een wijze die bij onze kerken past, kunnen zorg dragen voor de benodigde eenheid in leer (besluit C4). Wij hopen dat een en ander het gesprek over de belijdenis en hoe we ons daaraan gebonden weten, mag bevorderen en dat op deze wijze aan uw bedenkingen wordt recht gedaan.

Naast het functioneren van de belijdenis, is - met name in ons contact met de Chr. Geref. Kerken - ook het punt van de toe-eigening des heils een gevoelige kwestie. In besluit C3 kunt u lezen dat wij, op voorstel van prof. Maris, onze winst willen doen met de gezamenlijke verklaring zoals die tussen de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt op dit punt tot stand is gekomen. Ook in dezen willen wij graag van u leren!

Broeders, wij hopen u voldoende te hebben geïnformeerd en wensen u ter synode bij al uw beraadslagingen de zegen van de HERE, onze God, toe!

LV 22.12 Brief Moderamen aan Generale Synode Christelijke Gereformeerde Kerken

[archieftak code U 49]

Zeer geachte en geliefde broeders,

De Landelijke Vergadering van Amersfoort boog zich gedurende twee zittingsdagen over de contacten die er tussen uw en onze kerken bestaan. Het bijgaande besluit daarover werd unaniem genomen!

Wanneer wij terugblikken op de ontwikkelingen zoals die vanaf de Landelijke Vergadering van Doorn tot op heden hun beslag hebben gekregen, strijden twee tegenstrijdige gevoelens om voorrang. Enerzijds, is daar immers het verdriet over uw besluit dat uw gesprekken met ons niet op kerkelijke eenheid gericht mogen en kunnen zijn. Anderzijds, zijn we dankbaar voor de contacten die onze Commissie Contact en Samenpreking met uw Deputaten mocht voeren. Van de commissie vernamen we dat de ontmoetingen in een open en liefdevolle sfeer plaats vonden. Ook het gezamenlijk gebed werd als zeer waardevol ervaren.

Wij hopen en bidden van harte dat u met ons op deze laatste weg wilt voortgaan. Zowel vanwege de samenwerkende- en samenwerkingsgemeenten als in gehoorzaamheid aan de opdracht van de Koning der Kerk.

Het is ons verlangen dat Gods Geest ons de weg zal wijzen, opdat er een moment zal komen waarop het woord van de Here Jezus aan ons in vervulling zal gaan en de wereld op grond van ons samengaan zal mogen erkennen dat de Vader Christus gezonden heeft en Hij ons liefheeft, gelijk Hij Zijn Zoon heeft liefgehad. (Joh.17:23)

Hoewel ons besluit voor zich spreekt, toch een enkele opmerking ter toelichting.

Telkens weer blijkt de wijze waarop wij ons als Nederlands Gereformeerden aan de belijdenis gebonden weten een punt van discussie te zijn. In zijn toespraak op onze Landelijke Vergadering heeft ds. Sliggers (GKV) dit opnieuw onderstreept. In de overwegingen A3 en A4 hebben we nog eens verwoord hoe wij ons gebonden weten aan de gereformeerde belijdenis, die ook ons lief en dierbaar is. Wij realiseren ons dat de binding aan de belijdenis, zoals die onder ons geregeld is, op grond van onze geschiedenis, afwijkend is van de wijze waarop dat in uw kerken geregeld is. Maar het moge duidelijk zijn: de Nederlands Gereformeerde Kerken weten zich gebonden aan de gereformeerde belijdenisgeschriften!

Toch willen we niet volstaan met het herhalen van deze overtuiging en dit standpunt. De vergadering heeft duidelijk willen maken, dat wij uw kritiek en bedenkingen serieus nemen en dat we daar ook concreet iets mee willen doen. Daarom besloot onze Landelijke Vergadering unaniem de commissie op te dragen binnen de verschillende regio's te bespreken wat de kerken van uw zorg herkennen, en hoe de kerken, op een wijze die bij onze kerken past, kunnen zorg dragen voor de benodigde eenheid in leer (besluit C4). Wij hopen dat een en ander het gesprek over de belijdenis en hoe we ons daaraan gebonden weten, mag bevorderen en dat op deze wijze aan uw bedenkingen wordt recht gedaan.

Naast het functioneren van de belijdenis, is ook het punt van de toe-eigening des heils een gevoelige kwestie. In besluit C3 kunt u lezen dat wij, op voorstel van prof. Maris, onze winst willen doen met de gezamenlijke verklaring zoals die tussen de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt op dit punt tot stand is gekomen. Ook in dezen willen wij graag van u leren!

Broeders, wij hopen u voldoende te hebben geïnformeerd en wensen u ter synode bij al uw raadslagingen de zegen van de HERE, onze God, toe!

LV 23.1 Commissie Steunbehoevende Theologische studenten

Financieel overzicht 1999

Saldo Spaarrekening 31.12.98	f 44.925,58	Bijdragen aan studenten	f 17.320,00
Saldo lopende rek 31.12.98	5.563,75	Kosten secretariaat	193,24
Bijdragen van de kerken	18.798,25	Rente lopende rek+bankk.	88,25
Rente spaarrekening	919,23	Saldo Spaarrekening 31.12.99	52.844,81
Credit rente	2,65	Saldo lopende rek 31.12.98	763,16
Ontvangen	<u>1.000,00</u>		
	f 71.209,46		f 71.209,46

Zoals inmiddels wellicht bekend is, heeft de Landelijke Vergadering in haar zitting van 29 oktober 1994 besloten de bijdrage van de kerken aan de commissie te laten geschieden op basis van een omslagstelsel. Vastgesteld werd een bedrag van f 1,00 per ziel.

Hierdoor zijn wij de afgelopen jaren in staat geweest, naast onze verplichtingen tegenover de steunontvangende studenten, een noodzakelijke reserve op te bouwen van meer dan f 30.000,-

Gezien de duidelijk verbeterde financiële positie en de op dit moment aangelegene verplichtingen t.o.v. studenten, is onze commissie van mening dat ook voor 2000 de bijdrage beperkt kan blijven tot een bedrag van f 0,50 per ziel.

Daar de ervaring leert dat door de regelmatige wisselingen in de kerkenraden niet bekend is op welke basis financiële ondersteuning aan theologische studenten wordt verstrekt, vindt u onderstaand het eveneens in de brief van 27 maart 1995 vermelde gecomprimeerde overzicht:

Bijlage Beoordelingscriteria voor toekenning van financiële ondersteuning:

- De student komt niet in aanmerking voor een reguliere studiefinanciering.
- De aanvraag dient door de student, voorzien van het financiële doel, schriftelijk bij de cic. te worden ingediend.
- Na "technische" beoordeling van de cijfers, wordt een attest gevraagd van de plaatselijke kerk waarvan de student lid is, bij voorkeur ondersteund door een advies van de regio.
- In het attest spreekt de plaatselijke kerk zich uit over de begeerte en de geschiktheid van de student om de kerken te dienen.
- De commissie treedt niet in het oordeel van de betreffende plaatselijke kerk.
- De ondersteuning wordt als gift ter beschikking gesteld.
- Bij grotere bedragen wordt een deel van de ondersteuning als renteloze lening verstrekt.

Toelichting bij het financieel verslag van het jaar 1999.

De commissie is wat betreft de samenstelling niet gewijzigd.

1. Dhr. G. Nentjes, Espelerlaan 47, 8302 CG Emmeloord. (voorzitter)
2. Mevr. A.v.d. Berg, IJsselmeerlaan 158, 8304 GM Emmeloord. (secretaris)
3. Drs. W. Logtmeijer, Westergolaan 7, 8302 LE Emmeloord. (penningmeester)

Gemiddeld drie "studenten" kregen gedurende het jaar 1999 een financiële tegemoetkoming in de vorm van een gift en/of een lening. Met een predikant hebben we een regeling getroffen om zijn studieschuld te saneren. Aan het eind van het jaar ontvingen nog 2 mensen een bijdrage van de commissie.

We hebben ook dit jaar weer voorbedrukte acceptgiro naar alle kerken gestuurd.

Op de landelijke vergadering van 1994 is besloten om een bijdrage van f 1,00 per ziel te vragen. Aangezien onze financiële positie goed te noemen is, hebben we dit jaar van iedere gemeente f 0,50 per ziel gevraagd i.p.v. f 1,00.

Overzicht uitgaven ten behoeve van studenten en bijdragen kerken:

	<i>Uitgaven t.b.v. Studenten</i>	<i>Bijdragen kerken</i>
1991	f 11.700,00	f 12.559,00
1992	f 15.675,00	f 11.804,24
	f 18.983,00	f 15.755,00
1994	f 18.325,00	f 14.931,82
1995	f 13.175,00	f 17.573,61
1996	f 9.400,00	f 7.638,98
1997*	f 13.200,00	f 47.761,58
1998	f 17.120,00	f 16.840,29
1999	f 17.320,00	f 18.798,25

*Er zijn in 1997 ook bijdragen binnengekomen van het jaar 1996.

Van de 92 kerken die een acceptgiro van ons ontvangen hebben, is in 1999 van 83 kerken de bijdrage ontvangen (90 %). De kerken die in 1999 in gebreke zijn gebleven, zullen ook in 2000 weer aangeschreven worden. We hopen op deze manier van iedere kerk een bijdrage te ontvangen.

Op 15 december 1999 is onze financiële administratie door de heer Van de Berg uit Kampen gecontroleerd en in orde bevonden.

LV 24.1 Rapport Commissie Contact met de Hoge Overheid (CCHO)

1. Taak en samenstelling CCHO

In 1991 heeft de Landelijke Vergadering de taak van de commissie als volgt omschreven:

- a. alles te doen, wat nodig is om de kerken bij de overheid te presenteren en te doen presenteren, zodat de continuïteit van een goed contact tussen beide verzekerd is;
- b. ter zake van haar bevindingen rapport uit te brengen op de eerstvolgende Landelijke Vergadering.

Deze taak is in 1994 en 1998 gecontinueerd.

De Landelijke Vergadering heeft in 1998 als nieuwe leden benoemd:

K. H. Mollera,

Mr. R.R. Roukema, tevens secundus afgevaardigde naar het CIO,

Ds. W. Smouter,

terwijl herbenoemd werden

Mr. J.W. Janse-Veloma, secretaris, en

Mr. G. Rietkerk, voorzitter en afgevaardigde naar het CIO.

Om wederzijds op de hoogte te blijven van de belangrijkste ontwikkelingen worden de agenda's uitgewisseld met de NGK vertegenwoordigers in CIO-J en CIO-M. Desgewenst kunnen vergaderingen worden bijgewoond.

De afgevaardigde van onze commissie spreekt namens de NGK in het CIO; onze commissie dient als klankbord voor hem.

2. Doel en samenstelling CIO

Het Interkerkelijk Contact in Overheidszaken (CIO) heeft ten doel:

- c. De gemeenschappelijke bespreking, behandeling of afdoening door de participerende Kerken van op het terrein van Kerk en overheid gelegen zaken die daartoe hetzij door een of meer Kerken worden ingebracht; hetzij door het Contact eigener beweging ter hand worden genomen; hetzij door de Overheid bij het Contact ahangig worden gemaakt en daar ter gemeenschappelijke behandeling worden aanvaard.
- d. De gemeenschappelijke verzorging - door middel van commissies van het Contact - van daartoe aangewezen taken of belangen, waarbij er met name commissies zijn voor de geestelijke verzorging
 1. in de inrichtingen van het Ministerie van Justitie
 2. van de militairen

Commissies als bedoeld in b, kunnen door het Contact ook ten behoeve van slechts een deel van de in het Contact participerende Kerken worden ingesteld.

Door een gestage groei in de afgelopen jaren participeren inmiddels tweëntwintig kerkgenootschappen in het CIO. De grotere kerkgenootschappen wijzen twee of drie leden aan voor de plenaire vergaderingen van het CIO, de kleinere één lid.

Het CIO concentreert zich vooral op de juridische, institutionele en financiële belangen van kerken in relatie tot de overheid. De vrijheid van godsdienst is een belangrijk aandachtspunt. Ethische onderwerpen en profetische uitspraken liggen niet zozeer op het terrein van het CIO. Een deel van de kerken (wij niet) buigt zich over die zaken binnen de Raad van Kerken. De begrenzing aan de taak van het CIO - zo schreven wij ook in ons vorige verslag - ontleent aan onze commissie (CCHO) niet de mogelijkheid in bepaalde gevallen zich afzonderlijk over bepaalde onderwerpen/ wetsontwerpen te buigen en te komen tot een eigen standpuntbepaling.

3 CIO juni 1997 - juni 2000

In de periode juni 1997 tot juni 2000 zijn in het CIO tal van onderwerpen aan de orde geweest. In het navolgende worden de belangrijkste daarvan kort geschetst.

e. Geestelijke zorg

Op het terrein van de geestelijke zorg bij de instellingen van justitie zijn twee ontwikkelingen van belang. De eerste is een bezuiniging bij die instellingen, die ook gevolgen heeft voor de middelen voor geestelijke verzorging. In de tweede plaats heeft de per 1 januari 1999 in werking getreden Penitentiaire beginselenwet grote gevolgen in de zin van decentralisatie van de geestelijke verzorging. Geestelijke verzorging valt binnen het budget en de bevoegdheid van gevangenisdirecteuren. Daarmee vermindert de aandacht voor de kwaliteit en de kerkelijke binding van geestelijke verzorgers en bestaat er een groter risico van alternatieve besteding van het budget.

Middels brieven van CIO-Justitie en lezingen van de voorzitter van het CIO is de aandacht gevestigd op het ongewenste karakter van deze ontwikkelingen.

Aan de geestelijke verzorging in de krijgsmacht hoeft in dit rapport geen aandacht te worden besteed. Dat komt aan de orde in het verslag van de NGK, vertegenwoordigers in CIO-Militairen).

Geestelijke verzorging in asielzoekerscentra is een relatief nieuw vraagstuk. De overheid neigt ertoe te concluderen dat er voldoende geestelijke zorg is als er in de omgeving van het asielzoekerscentrum plaatselijke kerken zijn.

Nadeel daarvan is dat het karakter van deze centra en de aard van het verblijf aldaar met zich brengt dat het zoeken van geestelijke zorg buiten die centra moeilijk is. Tegelijkertijd is de terughoudendheid van de overheid begrijpelijk gezien het feit dat het in allerlei opzichten om zeer divers samengestelde groepen mensen gaat. Een taak en kans voor plaatselijke kerken?

f. Bescherming van de zondag

In 1998 en 1999 is door het CIO samen met een aantal andere maatschappelijke organisaties aandacht gevraagd voor de negatieve gevolgen van de 24 uren-economie, onder de titel "Neem tijd om te leven". De positie van de vrije zondag kreeg in dit verband veel aandacht. Het doel van de actie, het in gang zetten van een maatschappelijke discussie over de trend in de richting van een 24 uren-economie, is bereikt.

g. Identiteit van instellingen

In het overheidsbeleid ten aanzien van identiteitsgebonden instellingen komt concreet tot uitdrukking datgene wat overigens ook jegens de kerken in bredere zin wel naar voren komt, dat de overheid steeds meer uitgaat van een impliciete rangorde tussen het algemene en neutrale enerzijds en het bijzondere en levensbeschouwelijke anderzijds. De vrijheid van godsdienst en de scheiding van kerk en staat worden niet (meer) bedreigd door vervolging en verboden. De bedreiging is veeleer gelegen in de zienswijze die uitgaat van een algemeen geldige empirische waarheid en werkelijkheid die de noemer vormt of de grootste gemeene deler, op basis waarvan de diverse levensbeschouwelijke opvattingen van mensen als teller worden verenigd. De staat is dan neutraal en kerken of identiteitsgebonden instellingen zijn dan belangengroeperingen.

Daarmee wordt echter miskend dat een algemene, neutrale visie net zo goed uitgaat van een levensbeschouwelijk axioma, en dus ook een geloof is. Er kan geen rangorde zijn tussen de verschillende mens- en wereldbeelden, maar slechts een nevenschikking. Het concept van de neutrale overheid impliceert dat de staatsmacht in dienst wordt gezet van een bepaalde levensbeschouwelijke visie. Kerken, het bijzonder onderwijs, geestelijke verzorging en levensbeschouwelijke organisaties moeten hun meerwaarde bewijzen ten opzichte van de algemene visie om hun bestaan te rechtvaardigen. Vanuit het CIO wordt

de overheid erop gewezen dat deze denkfout en deze verkeerde houding ten overrechte steeds meer terug te vinden is in het overheidsoptreden.

Een concreet voorbeeld van het voorgaande is de negatieve reactie van de overheid op de uitbreidingsplannen van "De Hoop" uit Dordrecht. Een ander voorbeeld is de wetgeving inzake de publieke orroep. In een aantal stappen wordt de positie van identiteitsgebonden omtroepen verder teruggedrongen ten gunste van de centrale (zogenoemd neutrale) organisatie. Middels een brochure is een onderbouwing gegeven van het belang van massamedia die van een herkenbaar geestelijk godachtsgoed uitgaan, een verworteling hebben in de samenleving.

Waar mogelijk wordt gekozen voor een positieve benadering. Zo is in een brief aan de minister van Grote Steden en Integratiebeleid de aandacht gevestigd op de rol die de kerken spelen in de sociale structuur van de steden. Daarbij is als concreet voorbeeld genoemd het werk van stichting "De Haven" in Den Haag.

h. Leefvormen

Op het terrein van de wetgeving inzake nieuwe leefvormen lopen de standpunten van de kerken veel verder uiteen, en komt de vraag naar de begrenzing van het werkterrein van het CIO sterker naar voren.

Voorbordurend op een advies van een door de regering ingestelde Adviescommissie openstelling van het burgerlijk huwelijk voor personen van hetzelfde geslacht is per 1 januari 1998 het geregistreerd partnerschap wettelijk geïntroduceerd. Het CIO heeft ten aanzien van dit onderwerp geen standpunt ingenomen. In 1999 heeft het CIO wel gereageerd op het wetsvoorstel dat de mogelijkheid opent tot het sluiten van een huwelijk voor personen van hetzelfde geslacht. Die reactie is echter beperkt gebleven tot de uitspraak dat de vrijheid voor kerkgenootschappen moet blijven bestaan om, op grond van de eigen geloofsverzuimingen van het kerkgenootschap, al of niet tot intregening of kerkelijke bevestiging van een relatie tussen twee personen over te gaan.

i. Kerkelijke werkers

Het onderwerp sociale werknemersverzekeringen speelt al sedert 1995, toen advies werd gevraagd over voorstellen van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid om te komen tot verplichte invoering van werknemersverzekeringen voor geestelijken. Begin 1996 heeft het CIO principiële bezwaren tegen die voorstellen gezet. Een inhoudelijke reactie heeft het CIO tot op heden niet ontvangen. Het is echter niet ondenkbaar dat het in 2000 tot wijzigingen in de regelgeving komt. In elk geval is aangekondigd dat de fiscale en sociaal verzekeringrechtelijke regels op het grensvlak van "kleine zelfstandigen" en werknemers in dienstbetrekking zullen worden aangepast en beter op elkaar afgestemd.

Op een onderdeel van de fiscale regels is per 1 januari 2000 al een verandering opgetreden. Die verandering betreft de onkostenvergoedingen. Tot een gezamenlijke actie in CIO-verband heeft dit niet geleid. Wel hebben wij als CCIO de NGK kerkenraden en predikanten hierover in februari 2000 een advies van Mr. A. Watté gezonden.

j. Kerkelijke gebouwen

In de afgelopen jaren zijn er diverse procedures gevoerd over de waarde van kerkgebouwen in het kader van de wet Waardering Orroerende Zaken. Op grond van de wet lag al vast dat rijksmonumenten op hun economische waarde moeten gewaardeerd; dat is vaak aanmerkelijk lager dan de gecorrigeerde vervangingswaarde. Voor kerkgebouwen die geen rijksmonument zijn is duidelijk geworden dat een kerkgebouw voor de WOZ in geen geval meer waard is dan de kosten die gemoed zouden zijn met de bouw van een modern functioneel vervangend kerkgebouw dat geschikt is voor het huidige aantal kerkgangers.

Er is geen verandering gekomen in de regel dat voor een kerkgebouw geen Orroerende Zaak Belasting verschuldigd is als het in hoofdzaak (70%) voor de eredienst gebruikt

wordt. Waardering in het kader van de WOZ heeft dan alleen effect op de verschuldigde waterschaplasten.

Overigens doen zich binnen de NGK kennelijk nauwelijks problemen met de WOZ voor; slechts in een enkel geval is de CCHO benaderd met een vraag hierover.

k. **Persoonsregistraties**

De thans nog geldende Wet Persoons Registraties zal worden vervangen door een nieuwe wet: de Wet Bescherming Persoonsgegevens. Het voestel voor deze nieuwe wet kent een sterk "sectoraal" bepaald systeem van uitzonderingen op de hoofdregel van het verbod op het bewerken van bijzondere persoonsgegevens. Zo mag het gegeven godsdienst verwerkt worden door kerkgenootschappen, gegevens betreffende iemands gezondheid door ziekenhuizen, etc.

Het CIO heeft een vernuiming bepleit, omdat bij de normale uitoefening van de werkzaamheden, met name in het pastoraat, soms ook andere gevoelige gegevens dan godsdienst genoteerd moeten worden.

l. **Kerktelefoon**

Onder druk van de OPTA (waakhond van de overheid op het gebied van mededinging in de communicatie sector) heeft de KPN aangegeven dat de kerktelefoon in de huidige vorm zal verdwijnen. Deze dienst mag volgens de OPTA niet langer beneden kostprijs worden aangeboden.

Het CIO heeft, samen met andere instellingen, bij de overheid aangedrongen op het terugdraaien van deze maatregel.

4 **CCHO juni 1997 - juni 2000**

In het voorgaande is bij enkele CIO-onderwerpen al aangegeven welke acties de CCHO heeft ondernomen. Daarnaast zijn er ook nog enkele onderwerpen die meer te maken hebben met de CCHO dan met het CIO.

m. **Vertegenwoordiging van de NGK in subcommissies van het CIO**

Tijdens de voorige Landelijke Vergadering is gesproken over de vraag of het wenselijk zou zijn om als NGK in alle subcommissies van het CIO vertegenwoordigd te zijn. De weging dus tussen de hoofdregel dat bij het CIO nu eenmaal de subcommissies horen en de relatie tussen te investeren tijd en het nuttig rendement. Afgesproken werd dat de CCHO in de vernieuwde samenstelling zich hier nog eens over zou beraden en daarover verslag doen aan de volgende (deze) L.V. Dat beraad heeft plaatsgevonden en heeft geleid tot een enigszins aangepaste denklijn.

Gebleven is de gedachte om per subcommissie nut en noodzaak van deelname af te wegen tegen de vereiste investering in tijd en deskundigheid. Dat is niet ongebruikelijk; lang niet alle kerkgenootschappen zijn in alle subcommissies vertegenwoordigd.

Aan CIO-M(jilitairen) nemen we als sinds jaar en dag deel. De Commissie Geestelijke Verzorging rapporteert rechtstreeks aan de Landelijke Vergadering.

Deelname in CIO-K is niet nodig. Aan de grote deskundigheid van de specialisten van de "grote" kerken in dat college hebben we niet zoveel toe te voegen, terwijl de praktijk leert dat de vragen die de CCHO vanuit de Nederlands Gereformeerde Kerken krijgt tot op heden zonder problemen door onze voorzitter kunnen worden opgelost.

Ten aanzien van CIO-G(gezondheidszorg) is eveneens gekozen voor niet-deelname. Er zijn geen Nederlands Gereformeerde predikanten (meer) werkzaam in deze sector, en afgaande op de notulen van CIO-G wordt het praktische nut van deze subcommissie door ons niet erg hoog ingeschat.

Blijft over CIO-J(justitie). We hebben besloten om voor deze subcommissie een eigen NGK vertegenwoordiger te zoeken. We prijzen ons gelukkig dat we ds. J.M. Smelik, met zijn ruime ervaring in categoriale geestelijke zorg, bereid hebben gevonden deze taak op zich te nemen. Hij heeft aangegeven dit maximaal 4 jaar (vanaf voorjaar 2000) te willen doen.

n. *Zorg voor leven*

In de zomer van 1999 kwam de overheid met een wetsvoorstel over euthanasie en met een brief over "late" abortus provocatus waarin voorstellen en gedachten werden geformuleerd die vele christenen met grote bezorgdheid vervulden.

In CIO-verband werd - mede vanwege een gebrek aan eenstemmigheid over deze onderwerpen - besloten om niet te reageren, maar dit over te laten aan de individuele kerkgenootschappen.

Tegelijkertijd werd het Platform "Zorg voor leven" opgericht door een aantal organisaties uit diverse sectoren van het maatschappelijk leven: de medische sector, onderwijs, wetenschappelijke instituten, politieke partijen etc.

Vanwege de andere positie van kerken, en omdat een enkel kerkgenootschap zelf al een reactie geformuleerd had, sloten de kerken zich niet aan bij het Platform. Vervolgens hebben wij ons binnen de CCHO beraden over de wenselijkheid en de mogelijkheid van een eigen reactie als NGK richting overheid.

Na enige overweging meenden wij te mogen concluderen dat het gewenst was om te reageren, omdat naar onze inschatting de verontrusting ook binnen de kring van de Nederlands Gereformeerde Kerken breed leefde. Vervolgens hebben we besloten om ons aan te sluiten bij het initiatief van de Deputaten voor Contact met de Overheid van de Christelijke Gereformeerde Kerken om het standpunt met betrekking tot die onderwerpen (ook) schriftelijk onder de aandacht van de respectieve kamercommissies te brengen.

De eerste brief is een reactie op het wetsvoorstel: De toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding" (wetsvoorstel 26691) dat onder meer regelt de levensberoving op verzoek bij minderjarige patiënten, die wilsonbekwaam geworden zijn en de zorgvuldigheidseisen waaraan moet worden voldaan en de instelling van regionale toetsingscommissies.

In de brief aan de kamercommissie is namens de kerken onder de aandacht gebracht dat de mens door God tot leven groepen is en dat het menselijk leven waarde heeft onafhankelijk van hoe de mens dat zelf waardeert. Dat niet het zelfbeschikkingsrecht de hoogste norm is, maar de van God gegeven opdracht om Hem lief te hebben en onze medemens als onszelf. En dat het vanuit die opdracht onze taak is onze medemens zoveel mogelijk bij te staan en verlichting te geven, in plaats van hem of haar behulpzaam te zijn bij een zelfgekozen einde.

Naast dit uitgangspunt, dat zich verzet tegen levensberoving op verzoek, zijn kritische kanttekeningen geplaatst bij onder meer de zorgvuldigheidseisen, de ruimte die het wetsvoorstel aan de arts biedt om het leven te beëindigen van wilsonbekwame patiënten die zich niet meer kunnen uitspreken over een eerder opgestelde schriftelijke wilsverklaring, de specifieke problematiek bij minderjarigen en hun gezagsverhouding en tenslotte de belangrijke rol die aan de toetsingscommissies wordt toebedeeld.

De tweede brief is een reactie op een brief van de ministers Boest en Korthals van 6 september 1999 betreffende de zogenoemde "Late zwangerschapsafbreking" (TK 26 717). In de brief van de beide ministers worden ontwikkelingen geschetst en gesummariseerd inhoudende dat, in geval van ernstige foetale aandoeningen, het ongeboren leven ook na een zwangerschap van 24 weken nog zou mogen worden gedood. De ministers gaan daarbij uit van de toenemende beschermwaardigheid van het leven in wording, naarmate de vrucht zich verder ontwikkelt. De besluitvorming en uitvoering van de "Late zwangerschapsafbreking" zou, volgens de ministers, moeten worden getoetst aan "wetenschappelijk verantwoord medisch inzicht" en in overeenstemming moeten zijn met de "in de medische ethiek geldende normen".

In de brief aan de kamercommissie is tegenover de zogenoemde "toenemende beschermwaardigheid" door de commissie als uitgangspunt gesteld dat het menselijk leven vanaf de conceptie volledig beschermwaardig is. Daarnaast is onder meer aangevoerd dat over de normen waarnaar de brief verwijst binnen de samenleving geen overeenstemming bestaat en dat voor zover die normen een leidraad vormen bij de vraag of medisch hulp moet worden gegeven, deze normen niet zondermeer van toepassing zijn bij de

vraag of het leven moet worden beëindigd. Ten slotte woedt in de brief de overheid opgeroepen te waken bij de grenzen die aan haar en de medische wetenschap zijn gesteld in overeenstemming met de maatstaven die vanouds voor het geneeskundig handelen hebben gegolden.

o. Homohuwelijk

Met het ondertekenen van de in het vorige punt bedoelde brieven zaten we dicht bij de grens van de taak van onze commissie. De inschatting van een breed draagvlak binnen onze kerken was daarbij bepalend.

In juni 2000 kwam de begrenzing van onze vertegenwoordigingsbevoegdheid opnieuw aan de orde naar aanleiding van een tweeledig verzoek van deputaten van de Gereformeerde Gemeenten, de Gereformeerde Gemeenten in Nederland, de Gereformeerde Kerken (Vrijgemaakt), de Gereformeerde Bond, de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Oud Gereformeerde Gemeenten. Gevraagd werd om een brief van deze kerkgenootschappen mede te ondertekenen. In die brief werd de overheid gewezen op de bezwaren tegen het homohuwelijk.

Wij hebben besloten niet in te gaan op dit verzoek, omdat wij onvoldoende de overtuiging hadden daarin namens alle Nederlands Gereformeerde Kerken te kunnen spreken.

Het tweede deel van het verzoek betreft de vraag naar afstemming van de gedachten over de positie van het kerkelijk huwelijk ten opzichte van het burgerlijk huwelijk. De vraag of het wenselijk zou zijn om te opteren voor een kerkelijk huwelijk naast of in plaats van een burgerlijk huwelijk. Ook hierbij waren we onvoldoende zeker of we namens de NGK konden spreken. Bovendien waren we niet optimistisch over de mogelijkheden om op deze complexe vragen te kunnen reageren met zinvolle voorstellen met vermindering van doperse gedachten enerzijds en een meer sacramentele visie op het huwelijk anderzijds. Op het tweede deel van het verzoek zijn we dus evenmin ingegaan.

p. Kerk en Staat

Het beginsel van de scheiding van Kerk en Staat is een belangrijk beginsel, dat ook verankerd is in onze Grondwet.

Het vonnis van een rechtbank in een strafzaak om een predikant voor bepaalde tijd te ontzetten van het recht tot het uitoefenen van het beroep van dominee, heeft op verschillende plaatsen geleid tot discussie over de vraag of daarmee de scheiding van kerk en staat geschonden werd.

Op kritische kamervragen reageerde de minister met de stelling dat het strafvonnis zijns inziens het beginsel van scheiding van kerk en staat onverlet liet.

Mede vanwege de publiciteit zag het CIO aanleiding tot een reactie. Binnen het CIO was een meerderheid van oordeel dat de staat zich ten onrechte op het terrein van de kerk had begeven. Binnen de CCHO zagen wij geen schending van het beginsel. Een ca ander heeft geleid tot een terughoudend geformuleerde brief van het CIO.

Dezelfde zaak heeft ook geleid tot andere contacten en correspondentie van de CCHO.

q. Meldpunt seksueel misbruik in pastorale relaties

Ons commissielid Mr. R.R. Roukema is gevraagd om te helpen bij de opstart van het meldpunt seksueel misbruik in pastorale relaties, en in voorkomende gevallen als lid van één van de kamers te fungeren. De CCHO staat positief tegenover dit initiatief en is erg blij dat hij zich bereid heeft verklaard deze taak te vervullen.

5. Adviezen

Wij stellen u voor om:

- r. de taakstelling van de CCHO, zoals onder punt 1 van dit rapport vermeld, te continueren;
- s. aan het overleg in het CIO te blijven deelnemen;
- t. voor de periode tot de volgende L.V. leden van de CCHO te benoemen, waarbij van de huidige leden Mr. G. Rietkerk niet voor herbenoeming in aanmerking wenst te komen.

- De overige leden zijn bereid - desgewenst - een herbenoeming te aanvaarden, waarbij Mr. R.R. Roukema bereid is om benoemd te worden tot primusafgevaardigde naar het CIO. Voor een nieuw vijfde lid en toedeling van de taak van secundusafgevaardigde hoopt de commissie tijdens de Landelijke Vergadering een voorstel te kunnen indienen;
- u. in te stemmen met de voordracht van Ds. J.M. Smelik ter benoeming door het CIO als lid van CIO-J;
 - v. in te stemmen met de door de CCHO gevolgde lijn inzake de in het verslag genoemde punten.

LV 25.1 Brief NGK Schiedam; Openstelling ambten voor zusters

Met betrekking tot het onderwerp "openstelling ambten voor zusters", dat op de a.s. Landelijke Vergadering aan de orde zal komen, verzoeken wij u het volgende:

Gezien het feit dat de gemeente Schiedam een zeer moeilijke periode achter de rug heeft, hebben wij genoemd onderwerp nog niet in de gemeente behandeld.

Na wij over enige maanden niet langer vacant zullen zijn, hopen wij dit onderwerp L.Z.L. in de gemeente te bespreken.

Wij verzoeken u dan ook dit onderwerp naar de volgende Landelijke Vergadering te willen verplaatsen.

LV 25.2 Tussentijdse rapportage Commissie Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten

Hierbij zenden wij u een korte rapportage over de stand van zaken met betrekking tot de uitvoering van de opdracht aan onze commissie door de Landelijke Vergadering van de Nederlands Gereformeerde Kerken Doorn 1998.

De aan ons opgedragen werkzaamheden konden niet tijdig voor de Landelijke Vergadering 2001 worden afgerond. Derhalve kan onze commissie geen definitief rapport uitbrengen over resultaten van de werkzaamheden. Ook kunnen wij geen voorstellen doen ten aanzien van besluitvorming.

Het leek ons als commissie gewenst om u door middel van een beknopt overzicht van werkzaamheden op de hoogte te stellen van de stand van zaken ten tijde van de sluitingsdatum voor het indienen van commissierapporten. Tevens geven wij aan wat onze verwachting is voor de periode tot aan de Landelijke Vergadering 2004.

1. Werkzaamheden van de afgelopen periode

- In de periode tussen december 1998 en mei 2000 vergaderde de commissie vijftien keer te Amersfoort.
- In december 1998 werd aan alle kerken verzocht om reacties op de stellingnamen van de kerk van Arnhem, die aanleiding vormden tot de instelling van onze commissie.
- Van zesendertig kerken werden reacties ontvangen. Slechts enkele kerken gingen rechtstreeks in op de stellingnamen en bijlagen van 'Arnhem' of refereerden daaraan. Zestien kerken dedden mee (nog) geen inhoudelijk standpunt te hebben over de vrouw in het ambt van ouderling of predikant. Twintig kerken deden wel mededeling over hun standpunt. Voorzover dat door ons uit de reacties valt op te maken, vormde ons verzoek om reacties voor acht van deze kerkenraden de aanleiding voor hun standpuntbepaling. Voor elf kerken geldt dat hun standpuntbepaling dateert van een eerdere bezinning met betrekking tot de eigen gemeente of van recente besluitvorming hierover.

Er waren negen kerken, die hun brief vergezeld deden gaan van uitgebreidere informatie, zoals studierapporten uit eigen gemeente, overwegingen bij besluiten, e. d.

- De commissie heeft kennis genomen van al dit materiaal en heeft het samengevat om het mee te wegen bij een eigen standpuntbepaling. Ook heeft de commissie kennisgenomen van het rapport *Vrouw en ambt*, uitgegeven onder verantwoordelijkheid van de Generale Synode van de Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland 1998.
- De commissie heeft ook zelf onderwerpen van studie en bezinning geformuleerd en aangevat. Tot nu toe hadden deze vooral betrekking op een aantal steeds terugkerende uitlegkundige discussiepunten en op vragen met betrekking tot een verantwoorde omgang met bijbelse voorschriften (hermeneutische vragen).

2. Stand van zaken en verdere voortgang

- Tijdens de bovengenoemde werkzaamheden is reeds veel ter sprake gekomen en verwerkt wat dienstig zal kunnen zijn bij een standpuntbepaling van onze commissie en bij het formuleren van een voorstel. In het najaar van 1999 moesten we echter als commissie vaststellen dat we er niet in zouden slagen om tijdig een rapport en voorstellen gereed te hebben voor de Landelijke Vergadering 2001. Bij deze vaststelling speelde niet alleen de sluitingsdatum voor inzending van commissierapporten een rol, maar ook de opdracht van de LV Doorn 1998 om eerst het resultaat van onze werkzaamheden voor te leggen aan deputaten van de Christelijke Gereformeerde Kerken en van de Gereformeerde Kerken (Vrijgemaakt). Dit betekent dat we geen eindrapport kunnen uitbrengen aan de Landelijke Vergadering 2001 en dat we de Kerken nog niet kunnen dienen met voorstellen voor besluitvorming naar aanleiding van het verzoek van de kerk van Arnhem.
- Als commissie hebben wij er vertrouwen in, dat we in de periode tussen de LV 2001 en de LV 2004 onze werkzaamheden zodanig kunnen voortzetten en afronden, dat voor de LV 2004 een rapport kan worden uitgebracht en voorstellen voor besluitvorming kunnen worden gedaan.

Wij hopen dat de bovenstaande beknopte beschrijving u voldoende informeert met betrekking tot de werkzaamheden tot nu toe van onze commissie. Ook hopen wij dat wij u er vertrouwen door geven, dat onze commissie binnen haar beperkte mogelijkheden (zoals krappe beschikbare tijd voor de meeste leden) haar uiterste best doet om zo spoedig mogelijk met een versant woord standpuntbepaling en met weloverwogen voorstellen te komen. Derhalve stellen wij u voor om de commissie in de huidige samenstelling mandaat te verlenen om de werkzaamheden in de hierboven beschreven zin voort te zetten.

LV 25.3 Brief Regio Harderwijk; Vrouwelijke ouderlingen in sommige gemeenten

Op haar vergadering van 24 mei 2000 te Heerde heeft de regio Harderwijk, op verzoek van één van de kerkenzaden, gesproken over het feit dat meerdere kerken in ons kerkverband nu al overgaan tot het toelaten van zusters der gemeente in het ambt van ouderling, terwijl de Landelijke Vergadering van Doorn 1998 een commissie heeft ingesteld om onze kerken op dit punt met een voorstel te dienen.

De regio Harderwijk is' van mening, dat deze zaak niet tot de vrijheid van de plaatselijke kerk behoort. Een beslissing over het al of niet toestaan van vrouwelijke ouderlingen is immers moeilijk los te zien van een beslissing over vrouwelijke predikanten, die ook bevoegdheden hebben buiten de plaatselijke kerk.

Een eventueel beroep op "het welzijn van de gemeente" (art. 34 AKS) is in dezen niet terecht, omdat deze formulering niet bedoeld is voor zulke principiële zaken. En dat het over een principiële zaak gaat is duidelijk. De belangrijkste vraag hierbij is toch: Hoe lezen wij de Heilige Schrift?

De regio Harderwijk spreekt daarom, door middel van deze brief, haar zorg uit over de in de eerste alinea bedoelde vrijheid die sommige kerkenraden zich veroorloven. Het gaat ons er niet om bepaalde kerkenraden in de beklagdenbank te willen zien. Maar het andere uiterste zou zijn: dat we als Nederlands Gereformeerde Kerken in deze praktijk berusten en deze gang van zaken onder ons steeds meer normaal gaan vinden.

Wij beseffen dat wij niet met een concreet voorstel tot u komen, maar willen graag van u vernemen of u onze zorg deelt.

LV 25.4 Brief NGK van Zalk en Veecaten; Adhesie aan brief Regio Harderwijk

Wij namen kennis van de mededeling van de commissie vrouwelijke ouderlingen en predikanten dat haar eindrapport niet te verwachten is voor de Landelijke Vergadering van 2004.

Nogmaals drie jaar uitstellen van een eindvoorstel zal onverhoopt tot gevolg kunnen hebben dat kerkenraden tot eigenmachtige besluitvorming komen. Onze extra zorg daarover doet ons besluiten adhesie te betuigen aan de brief van de Regio Harderwijk, aan u gericht met dagtekening van 25 mei 2000 (Code: LV 2001 - 25.3) en met deze regio onze zorg uitspreken over de vrijheid die sommige kerkenraden zich veroorloven.

LV 25.5 Brief Regio Alkmaar-Zaandam; Besluitvorming vrouwelijke ouderlingen en predikanten

De Commissie vrouwelijke ouderlingen en predikanten, ingesteld door de Landelijke Vergadering Doorn 1998, heeft te kennen gegeven nog niet definitief te kunnen rapporteren aan de Landelijke Vergadering Amersfoort 2001. Zij vraagt mandaat om het werk te mogen voortzetten ten behoeve van rapportage aan de Landelijke Vergadering die D.V. wordt gehouden in 2004.

Inmiddels zijn er verschillende Nederlands Gereformeerde Kerken die besluitvorming van de Landelijke Vergadering op dit punt niet afwachten, maar overgaan tot het openstellen van het ambt van ouderling voor zusters uit de gemeente.

Zoals besloten is op de regiovergadering van 30 januari 2001, wil de regio Alkmaar-Zaandam hierbij uitspreken, dat het volgens haar de kerken siert, als zij wachten met het openstellen van alle ambten voor zusters. De regio Alkmaar-Zaandam doet een verzoek aan de zusterkerken geduld op te brengen, en het rapport van de commissie en de besluitvorming op de Landelijke Vergadering af te wachten.

LV 26.1 Rapport Financiële Commissie

Hierbij hebben wij het genoegen u rapport uit te brengen omtrent onze werkzaamheden sedert de beëindiging van de Landelijke Vergadering Doorn 1998.

In het voorjaar van 2001 hopen wij u nog aanvullend te rapporteren over het financiële overzicht van onze Commissie over 2000 en de uit te voeren controles over het jaar 2000.

1. Taken van de Financiële Commissie NGK

Vanaf de Landelijke Vergadering Dronen 1988 draagt de Financiële Commissie zorg voor de bekostiging van de Landelijke Vergaderingen en van de door deze vergaderingen ingestelde commissies.

Declaraties van gemaakte kosten worden door de commissies en de afgevaardigden naar de Landelijke Vergaderingen bij de penningmeester van de Landelijke Vergadering ingediend en na controle betaald.

Aan de hand van de door de commissies ingediende begrotingen stelt de Financiële Commissie een totaalbegroting op over een periode van drie jaar (vanaf LV tot en met LV) en bepaalt de door de kerken te betalen bijdrage per ziel per jaar; op deze wijze worden de kosten omgeslagen over de kerken.

De Financiële Commissie controleert de administratie van de penningmeester en rapporteert aan de Landelijke Vergadering.

De Landelijke Vergadering Ede 1991 heeft de opdracht aan de Financiële Commissie uitgebreid met het volgende (zitting 14.9.1991):

"Uitbreiding taakopdracht.

De Landelijke Vergadering Ede besluit de Financiële Commissie te verzoeken de financiële administraties van alle commissies, deputaatschappen etc. welke zijn ingesteld door de kerken in Landelijke Vergaderingen bijeen, jaarlijks te controleren en daarvan aan de Landelijke Vergaderingen verslag te doen.

De Landelijke Vergadering Ede besluit de genoemde commissies, deputaatschappen etc. te verzoeken hun rapport aan de Landelijke Vergaderingen verzeld te doen gaan van een verklaring van de Financiële Commissie, waaruit de uitkomsten van de controles en de beoordeling van de financiële verantwoording blijken. Bij deze opdracht is gedacht aan de commissies als vermeld op de bladzijden 167 - 173 van het Informatieboekje 1991 NGK."

De Landelijke Vergadering Ede 1991 heeft voorts ook bepaald:

"Personele samenstelling Financiële Commissie.

De Financiële Commissie bestaat uit drie leden waarvan tenminste één persoon de kwaliteit van registeraccountant of accountant-administratie-consulent heeft. De zittingsduur van de leden is drie jaren; herbenoeming is twee maal mogelijk. Benoeming c.q. herbenoeming van de leden vindt plaats door de Landelijke Vergadering op voordracht van de Financiële Commissie."

De Financiële Commissie maakt onderscheid tussen door de Landelijke Vergaderingen ingestelde commissies die geen eigen financiering hebben en de commissies die dat wel hebben. Tot de laatste categorie behoren de Theologische Studiebegeleiding, de Commissie Steunbehoevende Theologische Studenten, de Commissie Steunbehoevende Kerken en de Commissie Taakverlichting Oudere Predikanten.

De overige commissies vielen reeds, wat de controle op de uitgaven betreft, onder toezicht van de Financiële Commissie, omdat de declaraties bij de penningmeester van de Landelijke Vergadering ingediend moesten worden.

In onze rapportering wordt onderscheid gemaakt tussen de commissies zonder en die met een eigen financiering. De eerste categorie komt ter sprake in de hoofdstukken 2 en 3, de andere commissies zijn vermeld in hoofdstuk 4.

2. Rapportering aan het Moderamen van de Landelijke Vergadering Doorn 1998 bij brief van januari 1999

De Financiële Commissie dient binnen zes maanden na afloop van de Landelijke Vergadering aan het Moderamen van de afgesloten Landelijke Vergadering rekening en verantwoording af te leggen over het financiële beheer tot en met de afgesloten Landelijke Vergadering.

Voor wat de Landelijke Vergadering Doorn 1998 betreft, heeft de Financiële Commissie dit gedaan in haar brief van januari 1999; deze brief (met bijlagen) is opgenomen in bijlage 1 bij dit rapport. In dit verband moge worden opgemerkt dat de Landelijke Vergadering Doorn 1998 in haar zitting van 5 september 1998 reeds décharge heeft verleend over de jaren tot en met 1997. Aan het Moderamen werd derhalve verzocht om voorlopige décharge over (uitsluitend) het jaar 1998.

Het Moderamen van de Landelijke Vergadering Doorn 1998 heeft de penningmeester bij brief dd 28 januari 1999 deze voorlopige décharge over het jaar 1998 verleend.

De Financiële Commissie verzoekt thans de Landelijke Vergadering Amersfoort 2001 de penningmeester definitieve décharge te verlenen over het jaar 1998.

3. Financieel overzicht over 1999 en begroting van de kosten van commissies en Landelijke Vergadering over de periode 1999 t/m 2001

Dit overzicht is opgenomen in bijlage 2 bij dit rapport. De systematiek van de omslag van de kosten over de kerken moet voldoen aan de eis dat de gevraagde bijdrage per ziel per jaar niet van jaar tot jaar wisselt, terwijl de werkelijke kosten van jaar tot jaar belangrijk uiteenlopen. Dit laatste wordt met name veroorzaakt door het feit, dat een Landelijke Vergadering eenmaal in de drie jaren wordt gehouden en een belangrijk gedeelte van de totale kosten uitmaakt; ook de reiskosten van de Commissie Samenspreking Buitenland vertonen veelal geen gelijkmatig gespreid beeld over een periode van drie jaar. Wat dat betreft zou het eenvoudiger zijn om de systematiek te volgen dat slechts een driejaars financieel overzicht opgesteld wordt en niet jaarlijks wordt nagegaan hoe de uitkomsten zijn en de driejaars-begroting daaraan wordt aangepast. De Financiële Commissie volgt echter niet die (eenvoudiger) systematiek om op die wijze te voorkomen dat mogelijke tegenvallers pas na afloop van een driejaars-termijn naar voren zouden komen. Overigens wordt in de cijfers per jaar een reservering toegepast voor die kosten, die geen gelijkmatig beeld vertonen.

De begroting over de jaren 1999 - 2001 toont een tekort van f 800.--, rekening houdende met een bijdrage van f 1.75 per ziel per jaar (zie ook bijlage 1). De uitkomst over 1999 toont een overschot van f 19.054.--; per 31 december 1999 bedroegen de beschikbare middelen f 66.420.--.

De Financiële Commissie verzoekt de Landelijke Vergadering Amersfoort 2001 de penningmeester (definitieve) décharge te verlenen over 1999.

Mede gezien de uitkomsten over 1999 heeft de Financiële Commissie besloten de bijdrage voor het jaar 2001 onveranderd vast te stellen op een bedrag per ziel van f 1.75.

Voor de goede orde volgt hierna een overzicht van de bijdragen vanaf 1991:

1991	f 1.25	1996	f 1.25
1992	f 1.--	1997	f 1.25
1993	f 1.--	1998	f 1.25
1994	f 1.--	1999	f 1.75
1995	f 1.--	2000	f 1.75

4. Rapportering over de door de Financiële Commissie uitgevoerde controles

4.1. Commissie Theologische Studie Begeleiding over 1998 en 1999

Op grond van ons onderzoek kunnen wij ons verenigen met de in bijlage 3 opgenomen samenvattingen van de financiële overzichten over 1998 en 1999, die door de Raad van

Toezicht en Advies Theologische Studie Begeleiding zijn vastgesteld. Opgemerkt kan worden dat de administratie van de geldmiddelen door br. K. van der Toorn R.A., de penningmeester van de Raad, op overzichtelijke wijze is gevoerd.

4.2. Commissie Steunbehoevende Theologische Studenten over 1998 en 1999

Op grond van ons onderzoek kunnen wij ons verenigen met de financiële overzichten over 1998 en 1999, zoals deze door de Commissie zijn vastgesteld. De samenvatting daarvan is opgenomen in bijlage 4. Opgemerkt kan worden dat de administratie van de geldmiddelen door br. drs. W. Logtmeijer, de penningmeester van de Commissie, op overzichtelijke wijze is gevoerd.

Met ingang van 1995 is de Commissie binnen de Landelijke Vergaderingen geïntegreerd; de door de kerken te betalen bijdrage aan de commissie is door de Landelijke Vergadering Apeldoorn 1994/95 vastgesteld op f 1.- per ziel per jaar. Gezien de sterk verbeterde financiële positie heeft de Commissie besloten om voor de jaren 1999 en 2000 de bijdrage te beperken tot f 0.50 per ziel.

4.3. Commissie Steunbehoevende Kerken over 1998 en 1999

Op grond van ons onderzoek kunnen wij ons verenigen met de in bijlage 5 opgenomen samenvatting van de financiële overzichten over 1998 en 1999 zoals deze door de Commissie zijn vastgesteld. Opgemerkt kan worden dat de administratie van de geldmiddelen door br. drs. W.L. Boone R.A., de penningmeester van de Commissie, op overzichtelijke wijze is gevoerd.

Wij vermelden nog de volgende algemene informatie en gegeven adviezen:

- de bijdrage van de kerken aan de Commissie bedroeg tot en met 1994 f 7.- per ziel per jaar en over 1995 f 6.-. Vanaf 1996 is de bijdrage verminderd tot f 4.- per jaar.
- In het verleden hebben wij diverse keren onze verontrusting uitgesproken over de geringe bezetting van de Commissie Steunbehoevende Kerken. Tot ons genoegen hebben wij thans mogen constateren dat de Commissie volledig is bezet en zich verantwoord en met visie van haar taken kwijt.

4.4. Commissie Taakverlichting Oudere Predikanten

Op grond van ons onderzoek kunnen wij ons verenigen met de in bijlage 6 opgenomen samenvatting van de financiële overzichten over 1998 en 1999 zoals door de Commissie is vastgesteld. De controle bestond uit het nagaan van de juistheid van de jaarrekeningen over 1998 en 1999 met bescheiden en bankstukken en daarnaast uit het beoordelen van het functioneren van de Commissie uitgaande van de door de Landelijke Vergaderingen verstrekte opdrachten. De administratie van de Commissie werd op overzichtelijke wijze door zr. G. Bottinga-Breteler, de administrateur van de Commissie, gevoerd.

De Financiële Commissie heeft van de Commissie begrepen dat van haar geen voorstellen zijn te verwachten op het gebied van de flexibele c.q. prepensioen-regelingen, aangezien dit naar het oordeel van de Commissie buiten haar taakopdracht valt. Onze Commissie betreurt dit, omdat naar onze opvatting op deze wijze de door de Landelijke Vergadering Doorn 1998 gegeven taakopdracht te eng wordt uitgelegd. De Financiële Commissie zou dan ook gaarne aan de Landelijke Vergadering Amersfoort 2001 in overweging willen geven om de Commissie "T.O.P." thans expliciet te verzoeken een studie naar flexibele c.q. prepensioen-regelingen uit te voeren en daarover op de eerstvolgende Landelijke Vergadering te rapporteren.

5. *Benoeming leden van de Financiële Commissie NGK door de Landelijke Vergadering Amersfoort 2001*

De leden van de Financiële Commissie worden door de kerken bijeen in de Landelijke Vergadering benoemd respectievelijk herbenoemd, waarbij bepaald is dat de zittingsduur van de leden drie jaar is en dat een herbenoeming twee maal mogelijk is. Het aftredingsrooster ziet er thans als volgt uit:

J. van den Berg	2001 (einde eerste periode)
J.J. Bijlenga R.A.	2001 (einde eerste periode)
mr. A. Wattel	2001 (einde vierde periode)

De Financiële Commissie stelt voor om de brs. J. van den Berg en J.J. Bijlenga R.A. te herbenoemen voor een tweede periode van drie jaar (beide broeders hebben te kennen gegeven een dergelijke herbenoeming te zullen aanvaarden). Op uw vergadering hoopt de Financiële Commissie met een voorstel te komen ter vervulling van de vacature van br. mr. A. Wattél.

6. *Slotopmerkingen*

- a. Ter beperking van de reiskosten willen wij de commissieleden en afgevaardigden naar de Landelijke Vergadering Amersfoort 2001 in overweging geven om bij reizen per auto zoveel mogelijk gezamenlijk te rijden of anders gebruik te maken van het openbaar vervoer.

De vergoeding voor autokosten is door de Landelijke Vergadering Doorn 1998 vastgesteld op f 0.60 per km. Wij stellen u voor om deze vergoeding ook voor uw Landelijke Vergadering te hanteren en deze derhalve onveranderd vast te stellen op f 0.60 per km.

- b. De Landelijke Vergadering Doorn 1998 heeft op voorstel van de Financiële Commissie de vergoeding voor de penningmeester en voor de archivaris van onze kerken vastgesteld op een bedrag van f 2.100,- per jaar. De Financiële Commissie stelt u voor om met ingang van het jaar 2002 de beide jaarlijkse vergoedingen vast te stellen op een bedrag van € 1.000.

- c. De Landelijke Vergadering Doorn 1998 heeft tijdens haar eerste zitting twee broeders benoemd met de opdracht de stukken van de Financiële Commissie over de jaren 1994 tot en met 1997 te controleren; eerst na hun positieve rapportage werd de penningmeester décharge verleend. Hoewel uiteraard tegen het instellen van controles in het algemeen weinig valt in te brengen, is de Financiële Commissie van het nut van een dergelijke controle niet overtuigd, omdat ten opzichte van de penningmeester de Financiële Commissie zelf immers reeds een toezichhoudende en controlerende rol vervult. Zij vraagt zich dan ook af of deze door de Landelijke Vergadering Doorn 1998 ingezette gedragslijn wel moet worden gecontinueerd.

- d. De Financiële Commissie verklaart zich gaarne bereid om haar rapport desgewenst in uw midden of aan uw moderatoren toe te lichten. Als haar rapporteur hoopt op te treden br. A. Wattél, voorzitter.

[Hierna volgen gedetailleerde financiële overzichten van diverse jaren en commissies.]

Bijlage 1 van verslag Financiële Commissie

De Financiële Commissie NOK heeft in haar vergadering van 11 januari 1999 het Financieel Overzicht 1996 tot en met 1998, sluitend met een tekort van f 388 tegenover een begroot tekort van f 24.700 vastgesteld.

De belangrijkste meevaller over de afgelopen periode heeft betrekking op de Commissie voor Contact en Samenwerking met andere kerken. Voornamelijk door het niet doorgaan van enkele begrote reizen naar het buitenland, bleven de uitgaven van deze commissie ruim f 26.000 beneden de begroting. Daartegenover waren de kosten van de Landelijke Vergadering Doorn 1998 bijna f 6.000 hoger; deze hogere kosten werden in belangrijke mate veroorzaakt door extra kosten van huisvesting.

Vervolgens heeft de Financiële Commissie een begroting opgesteld voor de jaren 1999 tot en met 2001. Als basis voor deze begroting hebben zoveel mogelijk gediend de opgaven van de verschillende commissies. Voor de e.k. Landelijke Vergadering Amersfoort 2001 hebben wij een stelpost opgenomen van f 50.000.

De totale kosten voor deze driejaarlijkse periode zijn begroot op f 161.300. Rekening houdend met een gering bedrag aan rente-inkomsten (f 3.000) zal het saldo ad f 158.300 opgebracht moeten worden door de kerken. Bij een totaal aantal zielen van 30.000 komt dit neer op een bijdrage van f 1,75 per ziel per jaar.

De Financiële Commissie verzoekt u:

- de penningmeester voorlopige décharge te verlenen voor het jaar 1998

- de begroting 1999 tot en met 2001 goed te keuren
- de bijdrage van de kerken aan de Financiële Commissie over 1999 vast te stellen op f 1,75 per ziel en zo mogelijk dit bedrag te handhaven voor 2000 en 2001.

LV 26.2 Aanvullend rapport Financiële Commissie

In aansluiting op ons rapport van 22 november 2000 aan uw vergadering geven wij u in dit aanvullende rapport informatie over de financiële gegevens over 2000 van de penningmeester en brengen wij u verslag uit betreffende de door onze commissie in 2001 uitgevoerde controles.

1. Financieel overzicht over het jaar 2000.

Dit overzicht is opgenomen op bijlage 1 bij dit rapport. De door de penningmeester over dat jaar gevoerde administratie is door onze commissie gecontroleerd en akkoord bevonden.

In ons rapport van 22 november 2000 zijn wij ingegaan op de systematiek die aan onze financiële verslaglegging ten grondslag ligt; wij volstaan daarom nu met u daarnaar te verwijzen.

Het jaar 2000 laat een overschot zien ter grootte van f 19.514. Gezien de bovenbedoelde systematiek zegt dit evenwel niet zo veel, omdat dit in feite niet meer is dan een betrekkelijk willekeurige momentopname en het uiteindelijk gaat om de uitkomsten van de driejaarsperiode 1999 tot en met 2001. Als desalniettemin naar de afzonderlijke posten wordt gekeken, vallen met name op de forse overschrijding van de Commissie Vrouwelijke Ouderlingen van de eerder gemaskte raming, de aanzienlijk lagere uitgaven van de Commissie Contact en Samenpreking Buitenland (dan destijds werd begroot en het achterwege gebleven zijn van betalingen ten behoeve van uw Vergadering. Maar zoals al opgemerkt: in feite is het niet meer dan een momentopname.

Per eind 2000 beliepen de beschikbare middelen een bedrag van ca f 86.000. Naar onze verwachting zijn, mede rekening houdende met de bijdragen over het jaar 2001 (onveranderd f 1,75 per ziel), over de periode tot en met het jaar 2001 voldoende middelen aanwezig om de gemaakte uitgaven te dekken.

Wij verzoeken uw vergadering om de penningmeester décharge te verlenen over het jaar 2000.

2. Rapportering over de in het jaar 2001 uitgevoerde controles.

a. Commissie Theologische Studiebegeleiding over 2000.

Op grond van ons onderzoek kunnen wij ons verenigen met het financieel overzicht over het jaar 2000 van de Commissie Theologische Studiebegeleiding (zie bijlage 2 bij dit rapport), de administratie van de Commissie is door de penningmeester, br. K. van der Toom RA, op overzichtelijke en zorgvuldige wijze gevoerd.

De Commissie heeft besloten om de bijdrage voor het jaar 2001 te handhaven op een bedrag van f 5,50. Wij kunnen ons daarin vinden.

b. Commissie Taakverlichting Oudere Predikanten (T.O.P.).

Op grond van ons onderzoek kunnen wij ons verenigen met het financieel overzicht over het jaar 2000 van de Commissie Taakverlichting Oudere Predikanten (zie bijlage 3 bij dit rapport). De administratie van de Commissie is op overzichtelijke en zorgvuldige wijze gevoerd door de administrateur van de Commissie, zr. G. Bottinga - Breteler.

Het jaar 2000 is afgesloten met een nadelig saldo van ca f. 6.900; dit bedrag is onttrokken aan de Voorziening voor toekomstige uitkeringen. Daarna beliep deze voorziening nog een bedrag van ca f 153.000. In deze verwerking van het verlies kunnen wij ons vinden.

c. Overige commissies.

De overige commissies (de Commissie Steunbehoevende Studenten en de Commissie Steunbehoevende kerken) zijn, voor wat het jaar 2000 betreft, nog niet gecontroleerd.

Wij hopen daarover aan de volgende Landelijke Vergadering te rapporteren.

3. Enkele andere zaken.

a. Meldpunt Seksueel Misbruik.

In de loop van het jaar 2000 ontving de Financiële Commissie van de voormalige leden van het moderamen van de Landelijke Vergadering Doorn 1998 bij monde van ds. K. Muller het verzoek om aan het Meldpunt Seksueel Misbruik vanuit onze kerken een (symbolisch) bedrag te verstrekken. Achtergrond hiervan was dat het Meldpunt (waarbij ook leden uit onze kerken betrokken zijn en zich ook op onze kerken richt) uit de nood was geboren en daardoor zonder enige formeel-kerkelijke setting van start was gegaan en dat het overgrote deel van de kosten tot nog toe door andere instanties werd gedragen.

De Financiële Commissie heeft dit verzoek ingewilligd en in het jaar 2001 aan het Meldpunt een bijdrage van f 3.000 gegeven. In de toelichtende brief aan het Meldpunt hebben wij het volgende opgemerkt: "Deze bijdrage dient door u, vooruitlopend op besluitvorming door de Landelijke Vergadering der NGK, te worden beschouwd als een symbolisch bedrag ter ondersteuning van de werkzaamheden van het Meldpunt. Op de agenda van de eerstkomende Landelijke Vergadering, die in de loop van dit jaar D.V. zal worden gehouden, komt de zaak Meldpunt voor... Gaarne ontvangen wij als Financiële Commissie een verantwoording van de gelden, die door het Meldpunt over 2000 zijn ontvangen en besteed". Deze verantwoording is overigens nog niet bij ons binnen gekomen.

Wij vertrouwen dat uw Vergadering met deze bijdrage aan het Meldpunt akkoord kan gaan.

b. Diaconale Commissie en STAGG.

Tijdens één van uw zittingen is, naar wij hebben begrepen, aan de orde gekomen dat verschillende Nederlands Gereformeerde Kerken niet kunnen of willen bijdragen aan het werk van de STAGG. In dat verband heeft de Diaconale Commissie kennelijk het voorstel gedaan om voortaan voor de STAGG landelijke bijdragen te innen in de hoop dat de opbrengst dan hoger is. Het ligt voor de hand dat daarbij dan wordt gedacht aan de Financiële Commissie.

In de veronderstelling dat uw Vergadering hierover nog niet definitief heeft beslist, willen wij graag naar aanleiding hiervan een enkele opmerking maken, zodat u daarmee bij uw besluitvorming wellicht rekening zou kunnen houden.

Onze Commissie staat, eerlijk gezegd, nogal gereserveerd tegenover het voorstel van de Diaconale Commissie. Gezien de rechtsvorm (een stichting) is de STAGG een instituut dat, hoewel ook functionerend binnen onze kerken, daarin een geheel zelfstandige positie vervult, ook financieel. Een Landelijke Vergadering als zodanig heeft in een dergelijk instituut geen enkele zeggenschap en op een dergelijk instituut geen enkele (financiële) grip. De STAGG is daarmee geheel vergelijkbaar met bijvoorbeeld de Stichting Emeritaatsvoorziening en de Stichting Nederlands Gereformeerd Seminarie. Uiteraard zou een Landelijke Vergadering de Financiële Commissie kunnen opdragen om de bijdragen ten behoeve van instituten als de STAGG te innen, maar dat betekent dan toch in feite dat de Financiële Commissie slechts optreedt als kassier: wat de kerken afdragen (naast de bijdrage aan de Financiële Commissie zelf), betaalt zij door en dat is het dan. Willen of kunnen kerken geen bijdragen betalen, dat blijft dat voor rekening en risico van de betreffende stichting. Op grond waarvan de Diaconale Commissie hoopt, dat in een dergelijke situatie de opbrengst hoger zal zijn, is ons onduidelijk; wellicht heeft de Diaconale Commissie een te rooskleurig beeld van de invloed van de Financiële Commissie of een te somber beeld van de oplettendheid van de plaatselijke kerken. De mening van de Financiële Commissie is dan ook: liever niet, want het is onzuiver, het werkt niet en het schiept een precedent.

4. Slotopmerkingen.

Wij stellen ons voor om rond 1 januari a.s. aan het (voormalige) moderamen van uw (naar onze verwachting) dan afgesloten Vergadering rekening en verantwoording af te leggen over het financiële beheer over de periode 1999 tot en met 2001. Aan dat (voormalige) moderamen zal dan om voorlopige décharge worden gevraagd en om vaststelling van de bijdrage voor het jaar 2002. Een dergelijke gedragslijn is ook in het verleden gehanteerd en door vorige Landelijke Vergaderingen goedgekeurd.

Bijlage bij Aanvullend Rapport Financiële Commissie

Financieel overzicht 2000/Begroting 1999/2000

	Totaal 1996/98	Begroting 1999/2001	Uitkomst 1999	Uitkomst 2000	Beschikbaar 2001
Uitgaven					
Commissies					
- AKS		f 1.500		f 111	f 1.389
- Geest. Verz. Militairen	4.996	6.000	3.163	996	1.841
- Contact Hoge Overheid	3.567	4.000	1.089	1.664	1.247
- Bijdrage C.I.O.	16.250	18.000	5.900	5.918	6.182
- Contact en Samenpr. binnenland	3.027	3.000	952		2.048
buitenland	5.406	23.500	295	9.255	13.950
- COGG	3.697	3.600	1.231		2.369
- Financiële commissie	4.444	4.500	1.319	421	2.760
- Radio en TV	251	500	479	1.078	-1.057
- Opleiding predikanten	8.625	9.000	751	4.471	3.778
- Vrouwelijke oud./pred.		3.000	4.251	4.535	-5.786
- Diaconale commissie		3.000			3.000
- Waarnemers RCOB		3.600	446	232	2.922
- Bijbelvertaling	743	-			
- Licentiebandel 2000	500				500
- Evangelie en Moslims	1.500				1.500
- Rechtspositie predikanten	3.000				3.000
- Internet	1.946	-			
- Archief en documentatie	<u>3.827</u>	<u>12.000</u>	<u>6.340</u>	<u>1.732</u>	<u>3.928</u>
	56.779	98.700	26.216	30.413	42.071
Landelijke vergadering	50.797	50.000	4.375		45.625
Diverse kosten			160	157	-317
Vergoedingen:					
- penningmeester	5.700	6.300	2.100	2.100	2.100
- archivaris	<u>5.700</u>	<u>6.300</u>	<u>2.100</u>	<u>2.100</u>	<u>2.100</u>
	<u>11.400</u>	<u>12.600</u>	<u>4.200</u>	<u>4.200</u>	<u>4.200</u>
Totaal uitgaven	118.976	161.300	34.951	34.770	91.579
Ontvangsten					
Bijdragen kerken					
op basis f 1,25/ f 1,75 p.z.	111.641	157.500	52.555	52.549	52.396
Rente	<u>6.947</u>	<u>3.000</u>	<u>1.450</u>	<u>1.735</u>	<u>-185</u>
Totaal ontvangsten	118.588	160.500	54.005	54.284	52.211
Overschot/tekort	-388	-800	19.054	19.514	-39.368
Beschikbare middelen per 31 december 1998				f 37.366	
bij: overschot 1999				19.054	
saldo Cogma voor de kerken				<u>10.000</u>	
Beschikbare middelen per 31 december 1999				66.420	
bij: overschot 2000				<u>19.514</u>	
Beschikbare middelen per 31 december 2000				85.934	

Samenstelling beschikbare middelen per 31 december 2000	
SNS-bank (spaarrekening)	82.916
SNS-bank (rekening-courant)	52.777
Postbank	3.934
Te vorderen bankrente	1.500
Te ontvangen bijdragen	1.000
Voorschot LV Amersfoort	<u>6.000</u>
	148.127
af: Commissie Evangelie en Moslims	<u>62.193</u>
	f 85.934

LV 26.3 Brief Financiële Commissie, Financieel Overzicht 1999-2001 en begroting 2002-2004

Aan het Moderamen van de Landelijke Vergadering van de Nederlands Gereformeerde Kerken Amersfoort 2001

De Financiële Commissie NGK heeft in haar vergadering van 8 januari jl. het Financieel Overzicht 1999 tot en met 2001, sluitend met een overschot van f1.593 (€ 723) tegenover een begroot tekort van f 800 vastgesteld.

De belangrijkste verschillen met de begroting zijn de kosten van de Commissie Contact en Samenspreking en de kosten van de Landelijke Vergadering. Voornamelijk door het niet doorgaan van enkele begrote reizen naar het buitenland bleven de kosten van de Commissie Contact en Samenspreking ruim f 13.000 beneden de begroting. De kosten van de Landelijke Vergadering waren daartegenover ruim f 14.000 boven de begroting, waaronder begrepen f 4.375 nagekomen kosten van de LV Doen 1998. De hogere kosten van de LV 2001 houden verband met een groter aantal zittingsdagen dan in de begroting was voorzien.

Vervolgens heeft de Financiële Commissie een begroting opgesteld voor de jaren 2002 tot en met 2004. Als basis voor deze begroting hebben zoveel mogelijk gediend de opgraven van de verschillende commissies. Voor de v.k. Landelijke Vergadering Lelystad 2004 hebben wij een stelpost opgenomen van € 25.000. De totale kosten van deze driejarige periode zijn begroot op € 80.580.

Rekening houdend met een gering bedrag aan resto-inkomsten (€ 1.000) zal het saldo van € 79.580 opgebracht moeten worden door de kerken. Bij een totaal aantal zielen van 30.400 komt dit neer op een bijdrage van (afgerond) € 0,90 per ziel per jaar. Het overschot bedraagt dan € 2.500, welk bedrag voldoende wordt geacht om eventuele tegenvallers in de begroting op te vangen.

De Financiële Commissie verzoekt u:

- de penningmeester voelopolige decharge te verlenen voor het jaar 2001
- de begroting 2002 tot en met 2004 goed te keuren
- de bijdrage van de kerken aan de Financiële Commissie over 2002 vast te stellen op € 0,90 en zo mogelijk dit bedrag te handhaven voor 2003 en 2004.

Bijlage bij LV 26.3 Brief Financiële Commissie

Financieel overzicht 1999 tot en met 2001/Begroting 2002/2004

	Totaal 1996/ 98	Begro- ting 1999/ 2001	Uit- komst 1999	Uit- komst 2000	Uit- komst 2001	Totaal 1999/ 2001	Totaal 1999/ 2001	Begro- ting 2002/ 2004
	f	f	f	f	f	f	□	□
Uitgaven								
Commissies								
-AKS				111		111	50	100
-Radio en TV	251	500	479	1.078		1.557	707	600
-Geest. Verz. Militairen	4.996	6.000	3.163	996	2.465	6.624	3.006	3.000
-Waarnemers RCOB		3.600	446	232	2.201	2.879	1.306	2.200
-Contact en Samenpreking	8.433	26.500	1.247	9.255	2.683	13.185	5.983	12.000
-Contact Hoge Overheid	3.567	4.000	1.089	1.664	2.019	4.772	2.165	2.750
-Vrouwelijke oud./pred.		3.000	4.251	4.535	3.817	12.603	5.719	3.400
-Financiële commissie	4.444	4.500	1.319	421	1.673	3.413	1.549	2.000
-Archief en documentatie	3.827	12.000	6.340	1.732	3.665	11.737	5.326	7.180
-Meldpunt seksueel mis- bruik					3.983	3.983	1.807	1.000
-Evangelie en Moslims		1.500			241	241	109	500
-Liedbundel 2000	0	500						
-Werkomstandigheden en arb. voorw.								1.250
-Rechtspositie predikanten		3.000						
-Diaconale commissie		3.000						
-Doverpastoraat								1.000
-Opleiding predikanten	8.625	9.000	751	4.471		5.222	2.370	3.000
-Jeugdwerk								p.m.
-Vertrouwenscommissie								500
-Bijdrage C.I.O.	16.250	18.000	5.900	5.918	5.636	17.454	7.920	8.100
-COGG	3.697	3.600	1.231		1.040	2.271	1.031	1.000
-Bijbelvertaling	743							
-Internet	1.946							
	56.779	98.700	26.216	30.413	29.422	86.051	39.048	49.580
Landelijke vergadering	50.797	50.000	4.375		59.801	64.176	29.122	25.000
Diverse lasten			160	157	-1.291	-974	-442	-
Vergoedingen:								
-penningmeester	5.700	6.300	2.100	2.100	2.100	6.300	2.859	3.000
-archivaris	5.700	6.300	2.100	2.100	2.100	6.300	2.859	3.000
	11.400	12.600	4.200	4.200	4.200	12.600	5.718	6.000
Totaal uitgaven	118.976	161.300	34.951	34.770	92.132	161.853	73.446	80.580
Ontvangsten								
Bijdragen kerken op basis f 1,75 /tr 0,90 p.zl.	111.641	157.500	52.555	52.549	53.419	158.523	71.935	82.080
Rente	6.947	3.000	1.450	1.735	1.738	4.923	2.234	1.000
Totaal ontvangsten	118.588	160.500	54.005	54.284	55.157	163.446	74.169	83.080
Overschot/tekort	-388	-800	19.054	19.514	-36.975	1.593	723	2.500

	f	f	f
Beschikbare middelen 31-12-1998		37.366	
Overschot 1999	19.054		
Overschot 2000	19.514		
Tekort 2001	<u>-36.975</u>		
		1.593	
Saldo Cognia voor de kerken		<u>10.000</u>	
Beschikbare middelen 31-12-2001		48.959	
<i>bestaande uit:</i>			n
Spaarrekening	54.695,51		24.819,74
Rekening courant SNS-bank	13.035,11		5.915,08
Postbank	2.644,06		1.199,82
Te vorderen bankrente	1.300,00		589,91
Te betalen declaraties FC	-1.000,00		-453,78
Voorschot LV 2001	532,36		241,57
Te betalen LV 2001	<u>-12.000,00</u>		<u>-5.445,36</u>
	59.207,04		26.866,98
af: Schuld StEvang en Mosl.	<u>-10.248,29</u>		<u>-4.650,47</u>
	48.958,75		22.216,51

LV 27.1 Rapport Commissie voor Archief en Documentatie

- Bijgaand treft u aan: a. het verslag van onze Commissie;
b. de ontwerpbegroting 2002 t/m 2004;

Wij stellen u voor:

- I. Kennis te nemen van de inhoud van ons verslag en deze in de aandacht van de kerken aan te bevelen;
- IIa. Voor een veilige bewaring van het Landelijk Archief de locatie van een archiefbewaarplaats aan te wijzen en daarbij de aanbeveling van de Commissie te betrekken;
 - b. de Commissie voor Archief en Documentatie machtiging te verlenen tot het doen uitvoeren van het aanwijzingsbesluit en tot het namens de LV voeren van overleg met de betreffende archiefbeheerder over o.a. de condities die noodzakelijk zijn voor het veilig bewaren van het Landelijk Archief;
 - c. de gelden voor de veilige bewaring beschikbaar te stellen.
- IIIa. De adviezen van de Commissie met betrekking tot archiefzorg voor digitale bestanden over te nemen;
 - b. in te stemmen met de handelwijze ten aanzien van persoonsgegevens die onder beheer zijn van de Landelijk Archivaris.
- IV. De heer D.Smits te herbenoemen tot Landelijk Archivaris van de Nederlands Gereformeerde Kerken, alsook tezamen met G.J.Bink en J.W.P. Uttenstein tot lid van de Commissie voor Archief en Documentatie van onze kerken.
- V. De begroting van de Commissie voor Archief en Documentatie voor de jaren 2002-2004 vast te stellen.

Verslag van de commissie

In dit verslag van de Commissie voor Archief en Documentatie ten dienste van de Nederlands Gereformeerde Kerken komen de navolgende punten aan de orde:

1. Algemeen
2. Aandachtspunten en activiteiten van de Commissie
 - a. veiligheid voor het Landelijk Archief; keuzebepaling
 - b. ordeningsplan Landelijk Archief
 - c. rapport mbt. het Landelijk Archief; voertgaande activiteiten
 - d. aandacht voor de kerken en de regio's

- e. specifieke aandachtspunten:
 - e1. computergebruik cq. digitalisering
 - e2. persoonsgegevens van de kerkliden
 - e3. archiefvorming van samenwerkende kerken
- 3. Contacten met andere kerken
- 4. Plannen en activiteiten van de Commissie voor de komende periode

1. Algemeen

De Commissie voor Archief en Documentatie is ingesteld bij besluit van de LV dd. 12 maart 1994; haar taak bestaat uit:

- a. de kerkenraden, regiovergaderingen en commissies te dienen met advies inzake de zorg voor archieven en documentatie;
- b. het bevorderen van de bewaring van semi-kerkelijke archieven;
- c. aan de volgende L.V. rapport uit te brengen over het Landelijk Archief en voorstellen te doen in samenwerking met de landelijk archivaris om te komen tot een verantwoord archiefbeheer in de kerken.

Tot leden van de Commissie werden benoemd: D.Smits te Vlaardingen, G.J.Bink te Nieuwerkerk a.d. IJssel en J.W.Pattenstein te Duiven.

D.Smits is, als landelijk archivaris van onze kerken, het eerste contactadres voor het Landelijk Archief van de Nederlands Gereformeerde Kerken.

In de periode maart 1997 tot juni 2000 vergaderde de commissie in volledige samenstelling acht keer (1997:2, 1998:2, 1999:2 en 2 keer in de periode januari tot mei 2000)

2. Aandachtspunten en activiteiten van de Commissie

Op de LV 98 werd het (eerste) verslag gepresenteerd met daarin een enquête omtrent het archiefbeheer van de Nederlands Gereformeerde Kerken als ook werden enkele voorstellen gedaan. Tevens werd een overzicht gegeven van ideeën cq. plannen van de Commissie.

Ten gevolge op de LV-98 heeft de Commissie haar activiteiten voorzien van enige prioriteitstelling.

De activiteiten van de Commissie betroffen de navolgende aandachtspunten:

- a. veiligheid van het Landelijk Archief
- b. orderingsplan Landelijk Archief
- c. beheer van het Landelijk Archief; voortgang reguliere werkzaamheden en gebruik van een (nieuwe) computer voor het verkrijgen van toegankelijkheid
- d. aandacht voor de kerken en de regio's
- e. specifieke aandachtspunten (digitalisering, persoonsgegevens ed)

a. veiligheid van het Landelijk Archief

Het aspect veiligheid genoot hoge prioriteit. Een en ander was mede ingegeven door de zorg van de LV-98 om, in een noodsituatie, te kunnen beschikken over een veilige plaats voor het Landelijk Archief. Terzake is door de Commissie onderzoek ingesteld en wordt u hierbij een concreet voorstel gedaan.

Het archief van de Landelijke Vergadering, als ook de archieven van v.m. Nederlands Gereformeerde Kerken (voor zover niet ondergebracht bij een gemeents- cq. streekarchief) en archieven van predikanten en andere personen van de Nederlands Gereformeerde Kerken, verblijven ten huize van de Landelijk Archivaris te Vlaardingen.

Hoewel sprake is van enige voorzieningen, is duidelijk dat bij een calamiteit aanzienlijke schade zal worden aangericht aan het archief en zal sprake zijn van het verloren (kunnen) gaan van de teboekstelling van de historie van onze kerken.

Voor een veiliger bewaarplaats van het Landelijk Archief gelden als uitgangspunten:

- een (brand- en water)veilige archiefbewaarplaats die tevens voldoet aan de eisen van temperatuur en luchtvochtigheid;
- afdoende gelegenheid (bv. studiezaal) voor het verrichten van (historisch) onderzoek.

Aangezien de locatie Vlaardingen in het geheel niet aan deze uitgangspunten voldoet en kan voldoen is het thans dringend gewenst om ten aanzien van de definitieve huisvesting van het Landelijk Archief een zodanig besluit te nemen dat de Commissie daaraan uitvoering kan geven.

Concreet zijn er vier mogelijkheden voor het onderbrengen van het Landelijk Archief:

- a1 een gemeente- of streekarchief
- a2 een rijksarchief
- a3 het Historisch Documentatiecentrum voor het Nederlands Protestantisme te Amsterdam
- a4 het Archief en Documentatie Centrum van de GKV te Kampen

a1. een gemeente- of streekarchief

Plaatsing op een gemeentearchief in de omgeving van Vlaardingen behoort in beginsel tot de mogelijkheden. Iedere gemeente cq. streekarchief beschikt over een studiezaal en een afdoende veilige bewaring van archieven.

Omdat het plaatsing van het Landelijk Archief betreft, en geen overbrenging van een kerkelijk archief met daaraan direct gekoppeld openbaarheid van de desbetreffende archiefstukken, houdt dat in dat - slechts - een veilige bewaring wordt gegeven. Daarvoor moet per m² (strekende meter) een huurprijs worden betaald.

Voor specifiek onderzoek kan men met toestemming en op aanwijzing van de Landelijk Archivaris gebruik maken van het Landelijk Archief. Dit geschiedt op de studiezaal.

Een gemeente- of streekarchief in de nabijheid van Vlaardingen kan in deze gelden als een grief voor de Landelijk Archivaris, doch niet van anderen die het archief willen raadplegen.

a2. een rijksarchief

De tweede mogelijkheid is het Landelijk Archief onder te brengen op een rijksarchief. Elke provinciehoofdstad kent een dergelijke archiefbewaarplaats voor de instanties van het rijk die hun werkingsgebied in die provincie hebben, voor de archieven van de provinciale organen alsook andere organisaties, verenigingen, stichtingen etc.

Naar het Rijksarchief Utrecht heeft een aantal kerkgenootschappen hun archieven overgebracht cq. in bewaring gegeven. Dit geldt o.a. de Nederlands Hervormde Kerk, de Gereformeerde Kerken (syn) en de Christelijke Gereformeerde Kerken.

Voor wat betreft deze laatste kerkdenominatie wordt vermeld dat in Utrecht alleen de landelijke archivalia (ouder dan 20 jaar) aanwezig zijn van de Generale Synode, de deputaatschappen en van de landelijke (jeugd)verenigingen. De archieven van de predikanten worden in voorkomend geval naar het Documentatiecentrum te Veenendaal gebracht en aldaar bewaard (overigens is dit niet een archiefbewaarplaats).

Plaatsing op het Rijksarchief te Utrecht behoort in beginsel tot de mogelijkheden. Er is dan sprake van enige concentratie van kerkelijke archieven. Daartegenover staat dat raadpleging van het archief van de Nederlands Gereformeerde Kerken op zichzelf staat en geen directe relatie gelegd kan worden met de te Utrecht reeds aanwezige kerkelijke archieven.

Voor plaatsing van het Landelijk Archief zal, eveneens vanwege de niet-openbaarheid, voor het gebruik van het aantal meters moeten worden betaald.

a3. het Historisch Documentatie Centrum voor het Nederlands Protestantisme

Dit Historisch Documentatie Centrum bevindt zich aan de Vrije Universiteit te Amsterdam. Het is bekend dat dit Centrum een actief acquisitiebeleid nastreeft en alszodanig ook geïnteresseerd is in het Landelijk Archief van onze kerken.

Bij dit Centrum is een archiefbewaarplaats, waarin diverse historische bescheiden - o.a. het archief van prof. C. Veenhof en I.Jacobs - op veilige wijze worden beheerd. Evenwel dient voor het aantal te gebruiken strekkende meters te worden betaald.

Net als bij het Rijksarchief te Utrecht kan worden gesteld dat het archief van de Nederlands Gereformeerde Kerken binnen het Historisch Documentatie Centrum op zichzelf staat. Zijdelings kan een relatie gelogd worden met andere reeds aanwezige archieven van personen die een relatie hadden tot onze kerken.

a4. Het Archief en Documentatie Centrum van de GKV

De vierde optie voor een veilige bewaring is het ADC te Kampen.

Enige tijd geleden werd door de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt het Archief en Documentatie Centrum (ADC) opgericht. Daarin zijn, naast particuliere en semi-kerkelijke ook kerkelijke verzamelingen ondergebracht nl. het archief van de Synode, de deputaten od. alsook een bibliotheek en voorts een hoeveelheid periodieken, foto's etc.

Het ADC beschikt over een archiefbewaarplaats en een studiezaal, die in deze als bijzondere studiegelegenheid kan worden gekenschetst.

Een en ander komt de studenten van de Theologische Universiteit (Vrijgemaakt) en andere universiteiten als ook andere onderzoekers zeer ten goede.

De mogelijkheid bestaat om het Landelijk Archief op het ADC te plaatsen, waardoor het een veilige bewaring verkrijgt. Dit geldt ook voor de Nederlands Gereformeerde periodieken en documentatie die in het verlengde van ons Landelijk Archief liggen.

Raadpleging van het archief is vocebehouden aan de Landelijk Archivaris en anderen die daartoe van hem toestemming hebben verkregen.

Voce de veilige bewaring dient een zeker bedrag te worden betaald, doch deze dient moer gezien te worden als 'gift', dan als berekening op basis van het aantal in gebruik genomen meters.

Voor wat betreft deze optie wordt voor de duidelijkheid vermeld dat de directeur van het ADC dr.G.Harinck een verzoek tot in bewaringgeving van het archief van onze kerken positief wil beantwoorden en rekening zal houden met condities die daaraan verbonden zijn.

In vergelijking met de voorgaande opties geldt bij deze optie dat het archief van de Nederlands Gereformeerde Kerken binnen het ADC weliswaar op zichzelf staat doch in nauwe relatie met de aldaar aanwezige archivalia en in de context van de recente kerkgeschiedenis - op termijn - in historisch onderzoek kan worden betrokken.

ter afsluiting: voorstel

Om een afdoend veilige bewaring van het Landelijk Archief te kunnen bewerkstelligen zal de Landelijke Vergadering thans een keuze dienen te maken. Op grond van de vermelde uitgangspunten zijn er vier opties. Aan elke optie zijn voor- en nadelen verbonden en hangt een (al dan niet prijzig) jaarlijks kaartje.

Naar het oordeel van de Commissie zal door de Landelijke Vergadering 2001 een principiële keuze gemaakt dienen te worden welke optie naar haar oordeel in het belang van de kerken en de raadpleging voor kerkelijke historie primair geldt; de kosten zijn daaraan (dan) ondergeschikt.

Uit contacten die verhand houden met de opties a1, a3 en a4 zijn de partijen positief over een mogelijke inbewaringgeving. Ten aanzien van a2 is afdoende bekend dat een concentratie van kerkelijke archieven uit de verschillende denominaties wordt nagestreefd.

Voce wat betreft a4 geldt dat, uit informeel contact vanuit onze Commissie, plaatsing mogelijk is. Van de zijde van Deputaten voor Archief en Documentatie van de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt werd ons gemeld dat men in beginsel niet afwijzend staat om archiefbescheiden van onze kerken aldaar een veilige bewaring te geven.

De Commissie geeft unaniem als haar aanbeveling om de keuze voor een veilige bewaring van het Landelijk Archief te bepalen op het ADC te Kampen.

Deze aanbeveling wordt ingegeven door het gezamenlijk kerkhistorisch element als ook door het -op termijn- beheren en (mede)onderzoek doen door vakmensen die met de kerkelijke organisaties, de onderwerpen en het rollen en ziele van de beide kerkgenootschappen bekend zijn.

b. ordeningsplan Landelijk Archief

Het ordeningsplan voor het Landelijk Archief heeft in de afgelopen periode de aandacht van de Commissie gekregen. Daarbij werd o.a. stilgestaan bij de systematiek zoals die door de opvolgende Landelijke Vergaderingen werd gehanteerd bij de aanduiding van de agendaonderwerpen.

Gekozen werd om naast de serie van de vergaderingen van de opeenvolgende Landelijke Vergaderingen een afzonderlijke serie van de diverse onderwerpen die aan de orde zijn geweest te vervaardigen. Dit geschiedt mede aan de hand van aanwezige duplicaten.

Op deze wijze bestaat de mogelijkheid dat te zijner tijd onderzoekers, studenten e.d. over een bepaald onderwerp een - nagenoeg - volledig 'dossier' kunnen raadplegen.

Een en ander betekent een aanzienlijke tijdsinvestering, doch is naar het oordeel van de Landelijk Archivaris van belang. De andere Commissieleden steunen hem in zijn zienswijze.

De systematiek van aanduiding van de onderwerpen door opeenvolgende Landelijke Vergaderingen is niet altijd dezelfde. Dit noodzaakt de Landelijk Archivaris tot het aanbeugen van verwijzingen bij zijn voortgaand werk voor het Landelijk Archief.

Aan de Voorbereidingscommissie voor deze Landelijke Vergadering is het verzoek gericht om met de bestaande systematiek rekening te houden en deze als uitgangspunt te nemen.

c. Rapport mbt. het Landelijk Archief van de Nederlands Gereformeerde Kerken; voortgang reguliere werkzaamheden en gebruik van een (nieuwe) computer voor het verkrijgen van toegankelijkheid

Ook nu kan worden vermeld dat het verheugend is te bemerken dat men met het bestaan van het Landelijk Archief bekend is. Dat komt tot uitdrukking in de aanbieding van stukken, maar ook door verzoeken om informatie.

In Opbouw werden enkele artikelen geplaatst over het Landelijk Archief.

Echter, ondanks de bredere belangstelling blijft het nodig aandacht te vragen voor kerkelijke archiefstukken en alert te zijn in specifieke situaties. Kerkelijke archiefstukken worden dan niet achteloos worden weggegooid bij bijvoorbeeld een verhuizing of na een overlijden.

De documentatieverzameling, bestaande uit publicaties in kranten en kerkelijke bladen, werd ook in de afgelopen periode gecomplementeerd door de Landelijk Archivaris.

Zijn hoofdtaak bestaat echter uit de zorg voor het beheer van aan hem toevertrouwde archiefstukken van kerken, predikanten en gemeentelieden.

In 1999 werd ten behoeve van het Landelijk Archief een computer aangeschaft. Deze werd voorzien van software waardoor met name de bibliotheek en de periodieken op goede wijze kunnen worden ontsloten. Door de Commissie is daardoor een - eigen - programma ontwikkeld die als database vanuit meerdere invalshoeken kan worden bevraagd.

Hierbij deed tevens het bekende spreekwoord 'met meten wordt de meeste tijd versloten' opgeld. De Commissie achtte de tijdsbesteding zinvol (een architect ontwerpt ook niet 1, 2, 3 een huis) en voor zowel een ordeningsystematiek als het vermelden van diverse gegevens is het van belang dat er vanaf het begin een goede lijn wordt ingezet.

De Commissie meent daarin te zijn geslaagd.

Voortgang reguliere werkzaamheden

Voor wat betreft de voortgang van de werkzaamheden door de Landelijk Archivaris kan een aantal zaken worden vermeld:

- het archief van de heer H.Jacobs (1900-1994) te Scheveningen werd van een inventaris voorzien.
De familie van br. Jacobs heeft de heer Smits daarom verzocht en het resultaat is dat de activiteiten die br. Jacobs ontplooidde voor diverse christelijke organisaties o.a. Christelijke Vereniging voor Onderwijzers en de Evangelische Omtroep, kunnen worden g-randpleegd op het Historisch Documentatie Centrum voor het Nederlands Protestantisme aan de VU te Amsterdam.
- de collectie van geluidsbanden werd successievelijk aangevuld met tapes en videobanden die de Landelijk Archivaris ter hand werden gesteld.
Daaronder bevinden zich ook de cassettebanden van de LV-98 (!)
De fotoverzameling werd met enkele foto's gecompleteerd.
- uit contacten met familieleden van enkele overleden predikanten blijkt de bereidheid tot het afstaan van persoonlijke stukken aan het Landelijk Archief.
- het (t wee keer per jaar) uitgeven van de Nieuwsbrief.
- voorts werd een nieuwe folder over het Landelijk Archief gemaakt.
- Landelijk Archief op Internet
Naast de hiervoor vermelde activiteiten is zorg gedragen dat ook op de internet-site van de NGK het Landelijk Archief 'in beeld' kwam. (Zie de bijlage bij dit rapport).
Het is evenwel geen sinecure om een dergelijke site (www.ngk.nl/archief) in te richten, waarbij er tevens de wens blijft tot actualisering.

d. aandacht voor de kerken en de regio's

De Commissie heeft in de afgelopen periode ook aandacht willen schenken aan de kerken en de regio's. Het idee bestond om de afzonderlijke regionale vergaderingen te bezoeken; dergelijke activiteiten van de commissieleden dienen te geschieden naast de reguliere dagtaak. Het lukte niet dit in de afgelopen periode te verwezenlijken doch het blijft evenwel een streven voor de komende periode.

In de twee nieuwsbrieven van de Commissie, die naar de kerken zijn gezonden cq. de archief-beheerders, werd de aandacht gevestigd op de veilige bewaring van de (eigen) archiefbescheiden.

Op grond van contacten vanuit de Commissie konden enkele kerken van een antwoord worden voorzien ten aanzien van archiefbenodigdheden, kerkbodes e.d.

De Commissie was op de Landelijke Ontmoetingsdagen te Barneveld aanwezig. Om meer bekendheid te geven aan het werk van de Commissie en het Landelijk Archief werd de folder uitgereikt.

Ook op deze dagen kon de stand van het Landelijk Archief zich in een duidelijke blijk van interesse verheugen en werd menigmaal de Landelijk Archivaris 'getipt' voor archiefmateriaal. Foto's van kerkgebouwen genoten veel belangstelling.

e. specifieke aandachtspunten (digitalisering, persoonsgegevens en)

Naast bovenvermelde punten waren er nog enkele specifieke aandachtspunten nl.

- e1. computergebruik cq. digitalisering
- e2. persoonsgegevens van kerkleden
- e3. archiefvorming van samenwerkende kerken

e.l. computergebruik c.q. digitalisering

In de vergaderingen van de Commissie werd meer dan eens stilgestaan bij het gebruik van computers, de ontwikkeling in de digitalisering en aspecten ten aanzien daarvan bij het beheer van kerkelijke archieven.

Het mag duidelijk zijn dat een computer voor werkzaamheden van o.a. de scriba's een nuttig apparaat is wat de taak ten behoeve van kerk, regio of LV vergemakkelijkt.

Evenwel betekent het nog niet dat de aldus opgemaakte stukken - in digitale vorm - derhalve ook de teksten zijn die bewaard moeten worden.

De Commissie is van oordeel dat het de kerken een zorg dient te zijn dat bv. de - getekende - notulen van de vergaderingen van de LV, de regionale vergaderingen respectievelijk de kerkraadsvergaderingen (in brede c.q. smalle samenstelling) op papier gekend dienen te worden en daarmee in primaire zin het archief vormen.

Secundair kan een digitaal bestand op de computer staan (of diskette of een andere gegevensdrager) en kan dienen voor bv. het zoeken naar een bepaald besluit.

Voorkomen dient te worden dat een scriba beschikt over een grote hoeveelheid tekstbestanden, waar de opvolgend scriba geen wijs uit kan worden als ook dat op later tijdstip voor degenen die het archief willen raadplegen geen adequate toegang aanwezig is.

Ook ten aanzien van uitgaande brieven is de Commissie van oordeel dat een getekend dan wel geparaford exemplaar van de uitgegane brief in het archief van de kerkelijke organisatie aanwezig behoort te zijn.

Hoewel in het voorgaande de kerken in algemene zin werden geduid, dient ook voor de Landelijke Vergadering het tot een aspect van archiefzorg gerekend te worden een op zorgvuldige wijze met de archiefstukken - hetzij in fysieke alsook in digitale vorm - om te gaan.

In verband met het voorgaande zijn er de volgende adviezen van de Commissie ten aanzien van digitale bestanden voor kerkelijke organen:

- archiefbescheiden opgemaakt in digitale vorm dienen, zolang zij een functie (kunnen) hebben bij het scribaat, naast de fysieke archiefbescheiden te worden gesteld;
- van digitale bescheiden, hetzij in verslagvorm hetzij in brief- of rapportagevorm, altijd een geprint exemplaar te maken en dat te voorzien van de benodigde handtekening(en). Deze exemplaren (waarvan er één het archiefexemplaar is) verkrijgen daarmee tevens de formele c.q. juridische status;
- digitale bestanden niet langer dan noodzakelijk op een computer (of diskette) te behouden. Indien deze worden bewaard dan is het zaak aandacht te geven aan het soort tekstverwerkingspakket, oftewel er zullen archiefbestanden op zeker tijdstip voor de leesbaarheid dienen te worden geconverteerd;
- de computer, aangeschaft ten behoeve van de kerkelijke organisatie, voorzien van correcte software en te beschermen (voor zover dat mogelijk is) tegen virussen;
- wanneer een computer voor huiselijk gebruik tevens wordt gebruikt ten behoeve van een kerkelijke organisatie een wachtwoord hanteren waardoor specifieke bestanden worden afgeschermd;
- een handleiding te vervaardigen zodat opvolgende scriba's met dezelfde gegevens bekend zijn (licenties, etc.);
- het regelmatig maken van een back-up en deze op een veilige plaats bewaren;
- bij vervanging van een computer direct de harde schijf geheel te zijn leeggemaakt, zodanig dat met een 'undelete-programma' geen programma's alsnog te voorschijn kunnen worden gehaald.

Ook in deze zin heeft de scriba te maken met 'het opmaken van archiefstukken' die als zodanig vragen om bijzondere aandacht. Per slot van rekening komt een archief van een kerk toch niet bij het oud-papier terecht!

- indien en voor zover de noodzaak bestaat om bv. notulen tevens in digitale vorm te blijven behouden voorts na te gaan of - op termijn - de betreffende bestanden nog kunnen worden ingelezen door opeenvolgende softwarepakketten danwel anderszins leesbaar kunnen zijn (naast het bestaande fysieke archief); overleg met de Landelijk Archivaris is daartoe gewenst.
- Voorkomen dient te worden dat bij het in bewaring geven en in beheer geven van kerkelijke archieven de archiefdiensten (tevens) worden genoodzaakt om computer waarvan de software uit vervlogen tijd stamt - te blijven optimaliseren.
- Aan een dergelijke beheerstaak zal dan ongetwijfeld geen virtueel prijskaartje hangen....
- in het verlengde van de 'teksten in digitale vorm' dient er tevens aandacht te bestaan voor e-mails. Deze correspondentie dient naar het oordeel van de Commissie ten behoeve van de archiefvoering en -beheer in fysieke vorm gekend te worden en onderdeel te zijn van het archief van een kerkelijke organisatie.

Uitgangspunt van bovenstaande adviezen is dat deze van toepassing zijn op archiefstukken van de Landelijke Vergadering en - wanneer deze door uw LV kunnen worden onderschreven - voorts richtinggevend zijn voor de Nederlands Gereformeerde Kerken, de regionale vergaderingen en overige vergaderingen van onze kerken in Commissie-verband.

Bij opvolging van deze adviezen kan het Landelijk Archief uiteindelijk besluiten over een zo goed mogelijk complete verzameling archiefstukken wat op later tijdstip zijn functie en historische waarde heeft.

En datzelfde geldt evenzeer de archieven van onze kerken en regionale vergaderingen etc.

e.2. persoonsgegevens van kerkleden

Specifiek voor wat betreft persoonsgevoelige gegevens vraagt de Commissie tevens uw aandacht. Elke kerkelijke organisatie beschikt over een ledenlijst met daarin gegevens van kerkleden etc. die voor uiteenlopende kerkelijke doeleinden worden aangewend.

Kerkleden mogen ervan uitgaan dat correct met de gegevens wordt omgegaan en dat ze niet 'uit een wildvreemde hoek' allerlei aanbiedingen, folders etc. ontvangen.

De Commissie draagt echter kennis dat bij andere organisaties en verenigingen sprake is van een zekere 'uitruil' van adresgegevens en acht het in dit verband noodzakelijk om aan de persoonsgegevens van kerkleden aandacht te schenken.

Kerkgenootschappen mogen van hun leden een persoonsregistratie bijhouden, die voor het eigen doel nl. de kerkelijke administratie wordt aangewend.

Indien sprake is van oneigenlijk gebruik van deze gegevens dan zal sprake zijn van het op gespannen voet staan met de - huidige - Wet op de Persoonsregistratie (sec de registratie van persoonsgegevens).

In specifieke gevallen zou daarnaast een aansprakelijkheidsstelling kunnen volgen wanneer privacygevoelige gegevens op oneigenlijke manier door een kerk zijn verstrekt (bv. zonder medeweten van betrokkene).

Daar waar het al dien niet verstrekken van adressen van leden betreft aan bv. charitatieve instellingen of de Nederlandse Patiënten Vereniging betreft is het evenzeer een verantwoordelijkheid van de kerkenraad.

In algemene zin wordt, zo blijkt de Commissie op basis van navraag bij enkele kerken, zeer terughoudend gereageerd op dergelijke verzoeken. Veelmeer wordt in een dergelijke situatie omgezien naar een contactpersoon binnen de eigen kerkelijke gemeente die bereid is om enige hand- en spandiensten voor de betreffende organisatie te verrichten.

De Commissie is van oordeel dat de kerken nog voorzichtiger, dan tot nu toe het geval is, dienen om te gaan met de persoonsgegevens van hun leden.

Omdat de Commissie over de persoonsregistratie geen al te zeer juridische kennis bezit heeft zij enkele vragen omtrent de bestaande Wet op de Persoonsregistratie gericht aan een jurist-theoloog die terzake van advies diende.

Dit is in het bovenstaande koet verwoord, waarbij kan worden opgemerkt dat het de kerken vrij staat om een zgn. privacyreglement op te stellen.

Wat in dit verband een actueel punt vormt, geldt het 'gebruik' van internetsites van kerken om hun kerkbode integraal voor een zeer breed publiek leesbaar te doen hebben. Het is voor de Commissie zeer de vraag of spreek dient te zijn van de gehele tekst van een kerkbode.

Ten aanzien van algemene gegevens, die in normale gevallen ook gepubliceerd worden in dag- of weekbladen, periodieken ed., valt er niets op aan te merken.

Voor wat betreft andere door of vanwege de kerkenraad vermelde berichten in een kerkbode zijn o.i. meer halzen en ogen dan op het eerste gezicht zou lijken, bv. notulen en gegevens mbt. de kerkelijke stand (met daarin namen van gemeenteleden, berichten van verhuizingen, van geboorte, overlijden of van onttrekking ed.).

Hoewel de kerkenraad hierin een eigen, specifieke verantwoordelijkheid heeft adviseert de Commissie om met dergelijke berichten nauwgezet om te springen en daarvan - gelet op het privacygevoelige karakter van deze gegevens - geen publiciteit op internet o.i.d. aan te geven.

Dat de Commissie over dit aspect van persoonsgegevens uw Landelijke Vergadering wat breder rapporteert is mede in verband met de inwerkingtreding van de Wet Bescherming Persoonsgegevens (naar verwachting per 1 september 2000).

Deze wet, opvolger van de Wet op de persoonsregistratie, regelt niet de registratie maar veel ruimer de verwerking ervan. Een en ander heeft een uitvloeisel naar elke handeling of elk geheel van handelingen met betrekking tot persoonsgegevens.

Over deze nieuwe Wet zal in (vak)tijdschriften uiteraard aandacht worden besteed. Op voorhand lijkt het de Commissie goed uw Landelijke Vergadering op dit onderwerp te attenderen en wil thans volstaan met een enkel citaat uit een recent artikel.

"Om een voorbeeld te noemen: recente kerkelijke acta die de zedelijkheid van individuele lidmaten behandelen en recente rechterlijke archieven vallen allen onder de Wet bescherming Persoonsgegevens (Wbp) indien ze op persoonsnaam toegankelijk zijn.

Zijn de betreffende bescheiden bijvoorbeeld gedigitaliseerd, dan valt raadpleging enz. als een geautomatiseerde verwerking wel onder de Wbp."

Voor het overige zij vermeld dat de Commissie voor Contact met de Hoge Overheid (CCHO), indien zij het op haar weg vindt en terzake over volledige informatie beschikt, de kerken voor beheer en gebruik van persoonsgegevens in actuele situaties afzonderlijk zal informeren.

Ten aanzien van het Landelijk Archief wordt vermeld dat de Landelijk Archivaris beschikt over persoonsgegevens van de Nederlands Gereformeerde predikanten (ontvangen van hem naar aanleiding van de enquête in 1998). Daarbij werd door hem toen vermeld dat deze gegevens niet zonder voorkennis van de betrokken predikant of diens familie worden verstrekt aan derden.

In verband met het voorgaande adviseert de Commissie uw Landelijke Vergadering om in te stemmen met de navolgende handelwijze ten aanzien van persoonsgegevens die onder beheer zijn van de Landelijk Archivaris nl.:

- *er is op het adres van de Landelijk Archivaris een overzicht van persoonsgegevens die door hem worden bijgehouden;*

* 'Archiefdiensten en de Wet bescherming persoonsgegevens', prof.dr. F.C.J.Ketelaar in: het Archievenblad (mei-2000; pag.18-23), uitgave van de Kon.Ned.Veren.van Archivarissen in Nederland

- de onder beheer van de Landelijk Archivaris zijnde persoonsgegevens worden niet zonder voorkennis van de betrokken predikant of diens familie verstrekt aan derden;
- bij het in bewaring geven van (archiefdelen van het) Landelijk Archief zal specifieke aandacht worden besteed aan privacygevoelige gegevens in relatie met het in voorkomend geval kunnen raadplegen van archiefstukken.

e3. archiefvorming van samenwerkende kerken

De Commissie heeft ook van gedachten gewisseld over de archieven van de samenwerkende of samenwerkende kerken.

Naar goed gebruik heeft elke kerk haar eigen archief en dat ondergaat geen wijziging in geval van samenwerking met een andere kerk.

Bij zgn. samenwerkingsgemeenten, bestaande uit Nederlands Gereformeerden en Christelijke Gereformeerden die lid zijn van het Nederlands Gereformeerde dan wel Christelijke Gereformeerde Kerkgenootschap, is het gewenst dat de archiefstukken in duplo worden opgemaakt (in ieder geval de notulen en specifieke brieven en dat 'herleiding' van de ingekomen stukken geschiedt naar desbetreffend kerkgenootschap).

Tevens zal sprake zijn van een 'gescheiden' administratie van de leden, mede in verband met financiële afdracht e.d. Deze werkwijze is noodzakelijk omdat geen sprake is van een gecombineerd NGK-CGK kerkgenootschap.

3. Contacten met andere kerken

Binnen het verband van de 'Commissie tot registratie van de Protestantse Kerkelijke en semi-kerkelijke Archieven' (CPA) bestaan de contacten in bredere zin met kerken die aandacht en zorg besteden aan hun archieven.

De CPA bestaat uit vertegenwoordigers van alle andere Reformatorische Kerken, de Evangelisch Luthere Kerken, de Bond van Vrije Evangelische Kerken, het Leger des Heils, de Remonstrante Broederschap, de Oud Katholieke Kerk, het Reveilarchief en het Convent van rijksarchivariissen.

Op grond van het besluit van de LV'98 zijn de Nederlands Gereformeerde Kerken lid van de CPA. De CPA-vergaderingen waar de kerkarchivariissen elkaar tevens informeren over zaken van het eigen archiefbeheer werden bijgewoond door de heer Smits, Landelijk Archivaris.

De CPA heeft gerichte aandacht voor het archiefbeheer van de kerken en heeft in de afgelopen jaren menig advies, dat uiteraard voortkomt uit de boezem (zijnde de kerkelijke archivariissen), aan de aangesloten kerken gedaan. Het secretariaat van de CPA is thans gevestigd op het ADC te Kampen en berust bij mevrouw drs. I van der Lugt.

4. Plannen en activiteiten van de Commissie voor de komende periode

In komende periode hoopt de Commissie aandacht te geven aan enkele punten die de archieven en documentatie van onze kerken betreffen:

- het uitvoering geven aan het besluit van LV-2001 ten aanzien van de veilige bewaring van het Landelijk Archief;
- voorts wordt met name gedacht om de archiefbeheerders/scriba's in regioverband te informeren over archiefzorg en -beheer. Aangezien twee van de drie commissie-leden een volledige dagtaak alsook andere (kerkelijke) activiteiten hebben, zal sprake zijn van een ruime planning in deze.
- de voortgaande toegankelijkheid van het Landelijk Archief door de Landelijk Archivaris alsook het overigens bijstaan en adviseren van de Landelijk Archivaris ten aanzien van de documentatie.
- het informeren van de Nederlands Gereformeerde stichtingen en verenigingen over het bestaan van de Commissie, in verband met vragen betrekking hebbend op ar-

chiefsbeheer en hen te wijzen op de mogelijkheid om archiefbescheiden, met name ingeval van opheffing, over te dragen aan het Landelijk Archief.

- continuering van de uitgave van de Nieuwsbrief. De kerken ontvangen deze gratis (men draagt immers bij in de kosten van het Landelijk Archief); gemeentedelen en andere belangstellenden kunnen zich daarop abonneren.
- het verder uitbouwen van de internetsite met informatie uit het Landelijk Archief.
- het doen van voorstellen aan de kerkcarenaden cq. advisering over een (ontwerp) beheersregeling, benoeming van archiefbeheerders etc.
- het beantwoorden van vragen van kerkelijke archiefbeheerders door de commissieleden. De Commissieleden zijn overigens bereid om de archiefbeheerders ter plaatse van advies te dienen.

Begroting 2002-2004	2002	2003	2004
Opslagkosten archief NGK *	f 400,-	f 400,-	f 400,-
veilige bewaring o.gr.v. besluit LV-2001	pm	pm	pm
archiefmateriaal	500,-	500,-	500,-
computer- en kopieerbehoefigheden (toner ed)	600,-	600,-	600,-
informatieboekjes voor andere kerken	70,-	70,-	70,-
gechiedsarchief	100,-	100,-	100,-
opzet fotoarchief	100,-	100,-	100,-
ophalen aangeboden verzamelingen en bescheiden	250,-	250,-	250,-
portkosten	450,-	450,-	450,-
telefoonkosten	50,-	50,-	50,-
vergaderkosten commissie	700,-	700,-	700,-
contributie CPA	200,-	200,-	200,-
informatieavonden voor de kerken (in regioverband)	300,-	300,-	300,-
nieuwsbrief archieven NGK (vervaardigen en verzenden)	250,-	250,-	250,-
onvoorzien	80,-	80,-	80,-
	4050,-	4050,-	4050,-
vergoeding beheerder (besluit LV-Doom 1998)	2100,-	2100,-	2100,-
totaal	f 6150,-**	f 6150,-**	f 6150,-**

* ten huize van de Archivaris Landelijk Archief

** excl. De kosten van veilige bewaring Landelijk Archief (zie PM)

LV 28.1 Rapport Commissie Steunbehoevende Kerken

Inleiding

Door de LV Doorn '98 zijn tot leden van de Commissie Steunbehoevende Kerken (CSK) benoemd:

- C. van de Kerk, Maasland
- Ds. B.J. Eikelboom, Barendrecht
- W.L. Boone, Zoetermeer (penningmeester)
- H.G. Lakerveld, Nuenen (voorzitter)
- E. Westerdijk, Den Haag (secretaris)

Door omstandigheden werden pas op 11 november 1998 van de voormalige commissieleden, de bes. H. v.d.Weerd, H. Steegstra en G. Roukema de commissiewerkzaamheden overgenomen. Nadien heeft de commissie 1x per 3 maanden vergaderd.

Commissiewerkzaamheden

Bij de uitvoering van de commissiewerkzaamheden werd, voor zover mogelijk, gebruik gemaakt van de door LV Doorn 98 aanvaande voorstellen van de toen zittende commissieleden. Afgeweken werd van het voorstel jaarlijks een centrale vergadering van de kerken in de Regio's met de CSK te beleggen. In de plaats daarvan werd gekozen voor, indien mogelijk en gewenst, de vergaderingen van de Regio's op locatie te bezoeken.

In de rapportage periode werden afvaardigingen van de kerkenraden en/of commissies van beheer van die NGK-gemeenten bezocht welke financiële steun ontvangen of die om steunverlening verzochten.

Bij beoordeling van de steunaanvragen werden dezelfde criteria toegepast als door onze voorgangers in de door hen opgestelde rapportage voor de LV's vermeld, nl.:

Grondregel

De NG-kerken willen gezamenlijk verantwoordelijkheid aanvaarden voor de ondersteuning van die kerken waarvan duidelijk is dat de zorg voor de aangesloten leden bij een gemeente onvoldoende met de beschikbare en maximaal te verwerven financiële middelen kunnen worden gerealiseerd.

Toetsingscriteria

1. Gemeente

- omvang en samenstelling van de gemeente en (verwachte) ontwikkelingen hierin (vergrijzing of toeneming zielestal);
- startende of in ontwikkeling zijnde gemeente;
- bijzondere positie gemeente (bijv. geïsoleerd liggend of gesitueerd in de omgeving van een universiteit).

2. Pastorale zorg

- voorbereiding op het beroepen van een predikant;
- behoefte in verband met jeugdwerk;
- samenwerking of mogelijke samenwerking met de plaatselijke Christelijke Gereformeerde Kerk;
- vervolg educatie predikant.

3. Redelijke huisvestingskosten t.b.v. gemeenteactiviteiten.

4. Omgevingsfactoren

- geografische ligging die samenwerking met andere gemeenten redelijkerwijs onmogelijk maken;
- sociaal-economische ontwikkelingen in de omgeving.

5. Geïntegreerde vraagstukken

- tijdelijk begrotingstekort dat ontstaat uit integraal op te lossen vragen.

Een uniforme regelgeving met betrekking tot de wijze waarop elk van die factoren van invloed zijn in ieder specifiek geval, is niet aan te geven. De combinatie van argumenten leidt tot een besluit om al dan niet steun te bieden, waarbij al dan niet het advies van de regio woelt meegewogen

Badgetaire beoordeling

Uitgangspunt van de commissie bij de beoordeling van steunverlening is altijd, dat deze een redelijke en voldoende aanpassing aan de situatie moet zijn. Uniforme regels kunnen hier niet voor gesteld worden.

De commissie in de huidige samenstelling wil de in het verleden vastgestelde maximum steun van 60 % van het predikants-honorarium voorshands handhaven. Slechts in zeer bijzondere gevallen zal de commissie hiervan afwijken.

Toetsing van het honorarium en bijkomende kosten van de predikant vindt plaats met behulp van een binnen de commissie gehanteerd honoreringsschema (GMV-model) dat regelmatig aangepast wordt.

Wellicht ten overvloede, doch uitdrukkelijk zij hier vermeld, dat de commissie met het vorenstaande geen invloed beoogd bij vaststelling van het honorarium van een predikant daar dit volledig tot de verantwoordelijkheid van de kerkenraad blijft behoren.

Voordat de commissie overgaat tot (voorlopige) vaststelling van het steunbedrag dient zij te beschikken over de begroting van de steunaanvragende gemeente betrekking hebbende op het/de jaar/jaren waarin behoefte bestaat aan financiële steunverlening.

In die begroting dient te zijn opgenomen:

- bijdrageniveau van de gemeente;
- honoreringskosten van de predikant;
- huisvestingskosten ten laste komende van de betreffende gemeente;
- exploitatie-uitkomsten;
- vermogens- en liquiditeitspositie.

Voor wat betreft het *bijdrageniveau* wordt rekening gehouden met samenstelling van de gemeente, vergrijzing, werkloosheidspercentage etc. De commissie is bereid te participeren in overleg betreffende te ondernemen acties ten dienste van mogelijke verhoging van de vrijwillige bijdrage van de gemeenteleden.

Bij beschouwing van de *vermogens- en liquiditeitspositie* zal rekening worden gehouden met o.a. aflossingsverplichtingen, verwachte bijzondere uitgaven (groot onderhoud e.d.) en overige bijzondere omstandigheden. De omvang van het vermogen wordt tevens beoordeeld op haar samenstelling zoals, of het vermogen vastgelegd is in een kerkgebouw of pastorie of dat het vrij beschikbaar is.

Structuur en werkwijze Commissie Steunbehoevende Kerken

De behandeling en toekenning van een steunaanvraag geschieden op de volgende wijze:

- de steunaanvragende kerk dient een verzoek om bijdrage in bij de CSK. Die aanvraag dient vergezeld te gaan van een gemotiveerd advies van de regiovergadering;
- de CSK zal ter beoordeling van de aanvraag dienen te beschikken over terzake dienende informatie, zoals begroting, jaarrekening etc.;
- daarop volgende zal meestal een gesprek plaats vinden tussen afgevaardigden van de CSK en de steunaanvragende kerk;
- de bijdrage zal in principe slechts worden toegekend aan die gemeente die een eigen predikant hebben. In uitzonderlijke situaties kan hiervan worden afgeweken;
- een kerk die overweegt een predikant te beroepen, doch daartoe slechts in staat is met steun van CSK, zal over de financiële aspecten daarvan vooraf overleg plegen met de CSK. Een daartoe strekkende aanvraag dient altijd vergezeld te gaan van een advies van de regio;
- de hoogte van de steunverlening zal in principe het maximum van een reëel exploitatie tekort niet te boven gaan. De bijdrage zal worden verstrekt als voorschot. Definitieve afrekening vindt plaats op basis van de te overleggen exploitatier rekening van het desbetreffende jaar, waarbij positieve of negatieve verschillen tussen voorschot en exploitatie-tekort verrekend zullen worden met het voorschot voor het nieuwe jaar.

Enquête

Door voorgaande LV'n is de commissie bevoegd verklaard om bij vocekaar eens in de drie jaar, doch tenminste eens per vijf jaar, een enquête te houden, teneinde een totaal inzicht te verkrijgen in de financiële positie van de Nederlands Gereformeerde Kerken

In dat onderzoek worden informatie gevraagd over het bijdrageniveau van de gemeente; honorarium predikant en huisvestingskosten kerkelijke gebouwen.

Aan de hand van die gegevens wordt door de commissie getracht een gebalanceerd budget te creëren en een redelijke hoofdelijke omslag te berekenen.

In april 1999 is een enquête als vorenbedoeld uitgezet onder 92 Nederlands Gereformeerde Kerken.

Aanbeveling(en)

Teneinde tot een tijdige en adequate steunverlening te geraken wordt, in het belang van een steunaanvragende gemeente, aanbevolen om in voorkomende situatie te voldoen aan de werkwijze van de commissie als hierboven omschreven.

Vragen

Bij behandeling van het hierna volgend financieel overzicht kwamen de volgende vragen naar voren die voor beantwoording aan de Landelijke Vergadering 2001 worden voorgelegd:

1e. Hoelang mag structurele ondersteuning duren;

2e. Wat is het minimale aantal leden van een gemeente om voor ondersteuning in aanmerking te komen.

[In het rapport staan hier overzichten met gedetailleerde gegevens over de steunverlening aan de kerken. Deze zijn niet opgenomen.]

Advies CSK aan LV 2001

Gelet op onderstaand overzicht van inkomsten en uitgaven wordt voorgesteld de jaarlijks door de kerken te betalen bijdragen te verhogen van f 6 naar f 8 per ziel, ingaande het jaar 2001 (alternatief 3).

Alsdan zijn de inkomsten nagenoeg gelijk aan de uitgaven en dekken de reserves circa een jaar steun.

Toelichting bij rapport Commissie Steunbehoevende Kerken

Inleiding

De vragen van de CSK aan de LV zijn onder andere ingegeven door de in de laatste jaren fors gestegen bijdragen aan de verschillende hulpbehoevende gemeentes en door incidentele gevallen. De incidentele gevallen niet meegerekend komt het er op neer dat, zoals uit het overzicht blijkt, de totale financiële hulp in de orde ligt van f 250.000 per jaar.

De CSK heeft nagedacht over deze ontwikkeling en vraagt zich af of we op deze manier verder kunnen gaan of dat er bepaalde strengere criteria moeten worden aangelegd om te voorkomen dat de bijdragen verder zullen toenemen. Vandaar de aan de LV gerichte vragen.

Berekening

In de bijlage is getalmatig aangegeven hoe groot een gemeente ongeveer moet zijn om geen beroep te hoeven doen op financiële steun van de CSK. Ook is een berekening gemaakt die aangeeft hoeveel gemeentes in aanmerking komen voor financiële steun en wat de consequenties zijn t.a.v. de bijdrage per ziel.

Conclusies

Het blijkt dat gemeentes met meer dan 210 à 280 leden (afhankelijk van de situatie) zonder financiële steun kunnen bestaan.

Voor gemeentes met minder leden zal steun nodig zijn, tenzij mogelijkheden gevonden worden om op een andere manier in de financiële behoefte te voorzien. Gedacht kan worden aan het volgende:

- Kleine kerken, die niet bij elkaar in de buurt liggen, beroepen samen een dominee, die om de zoveel tijd verhuist van de ene naar de andere plaats.
- Een kleine gemeente spaart b.v. 4 jaar om een dominee een jaar of 4 te kunnen bekostigen.
- Een kleine kerk beroept een (parttime) predikant met een aanvullend inkomen uit andere werkzaamheden.
- Oudere predikanten, die overwegen om van de TOP regeling gebruik te gaan maken, zouden een kleine(re) gemeente kunnen gaan dienen (minder werk, lagere werkdruk). Voor het geld van de TOP regeling hoeft dan geen extra hulp te worden ingekocht maar het kan een mooie en welkome aanvulling zijn op een 'parttime' traktement.
- Wellicht zijn er nog andere, meer creatieve, oplossingen te bedenken.

Zoals uit de bijlage blijkt zijn er 19 kerken met minder dan 250 leden. Hiervan worden momenteel 8 kerken financieel gesteund. Van de 11 andere kerken komen er nog 8 in aanmerking voor steun. Als er voldoende predikanten zouden zijn, komt dit neer op een totale financiële steun van ongeveer f 500.000 per jaar (f16 per ziel).

Voorstel

De CSK is er van overtuigd dat dit niet acceptabel is en stelt daarom het volgende voor:

- Kerken met minder dan 125 leden kunnen niet voor steun in aanmerking, tenzij er bijzondere en overtuigende redenen zijn die te maken hebben met b.v. speciale taken, geografische ligging o.i.d.
- De regio's worden gevraagd positief maar zeker ook inhoudelijk de steunaanvragen te beoordelen en daarbij alle aspecten in overwegingen te nemen.
- Bij de (eerste) aanvraag voor steun wordt tevens een plan ingediend om binnen een redelijke termijn de financiële steun overbodig te doen zijn (b.v. binnen 3 jaar een afbouw naar 50% van het initiële bedrag).
- De maximale steun zal niet meer bedragen dan 40% van het traktement (met een maximum van f 25.000).
- De bijdrage per ziel te verhogen tot f 8.

De CSK is er zich van bewust dat het bovenstaande nogal zakelijk en afstandelijk overkomt. Mede gezien het aantal verwijzingen in de rapporten van de verschillende commissies, om indien noodzakelijk, een beroep te doen op steun van de CSK, verwachten we ook nog een toename van het aantal aanvragen. Om een kritisch en eerlijk beleid te voeren zijn richtlijnen van de LV noodzakelijk.

Bijlage van Aanvullend rapport Commissie Steunbehoevende Kerken

Om een indruk te geven van de kosten voor een gemeente kunnen we uitgaan van de volgende ruwe getallen:

• Kosten ten behoeve van de predikant:	f 80.000 à 100.000
• Andere kosten ten behoeve van het gemeentelijk leven:	f 20.000 à 30.000
• Totale kosten	f 100.000 à 130.000

Uit de door de CSK gehouden enquête blijkt dat de hoogste gemiddelde VVB per belijdend lid ongeveer f 1000 per jaar bedraagt. Dit betekent dat een gemeente, bij deze hoge VVB, min-

stens uit 100 a 130 belijdende leden zal moeten bestaan om, zonder steun, een dominee te kunnen onderhouden.

Rekenend met de VVB per belijdend lid (gemiddeld over 43 kerken) van f 710 komt dit neer op 140 respectievelijk 180 belijdende leden.

Als gemiddeld het aantal belijdende leden ongeveer 65% bedraagt van het totaal, betekent dit dat gemeentes uit 210 a 280 leden moeten bestaan om zonder steun te kunnen functioneren.

Gemeentes met een totale VVB van minder dan f 50.000 kunnen met de huidige norm voor steun (maximaal 60% van het traktement van de predikant) geen dominee onderhouden.

Steunbehoevende kerken hebben begrotingen tussen de f 50.000 en f 130.000. De benodigde steun is afhankelijk van de plaatselijke situatie en de creativiteit om aan financiële middelen te komen e.g. uit te sparen.

Momenteel worden 8 kerken ondersteund voor een totaal bedrag in de orde van f 250.000.

Er zijn nog 11 kerken, met minder dan 250 leden, die vacant zijn waarvan 3 kerken met minder dan 100 leden. Het komt er op neer dat, als we voldoende dominees zouden hebben, er nog ongeveer 8 kerken om financiële steun zouden vragen. Deze kerken hebben gemiddeld 127 leden (variërend van 108 tot 148) en een totale VVB per kerk van hoogstens f 70.000. Hun verzoek om steun zou dan per kerk f 30.000 zijn. Dit betekent een verdubbeling van het huidige steunniveau tot f 500.000 per jaar, oftewel f 16 per ziel.

Ontwikkeling van bijdragen van en aan kerken alsmede van de reserves over de jaren 1997 e.v.

Jaar	Bijdragen van kerken		Steun aan kerken (x f1000)	Reserves ultimo (x f1000)
1997	113	f 4 per ziel	142	410
1998	122	f 4 per ziel	165	413
1999	122	f 4 per ziel	249	298
		Nagekomen posten 1998 en 1999 (per saldo vrijval) f 66.000. Gecorrigeerd bedrag reserves ultimo 1999:		364
2000	122	f 4 per ziel	234	258
2001	183	f 6 per ziel	265	184

LV 28.2 Brief NGK Lisse; Kleine gemeentes

De gemeente van Lisse heeft de regiovergadering geïnformeerd over het perspectief van de gemeente in verband met de geringe omvang en de gevolgen daarvan voor goede pastorale zorg en bestaansmogelijkheden.

Wij zijn voornemens om samen met de regio en gemeentes die in een zelfde situatie verkeren of verkeerd hebben, tot een meer inhoudelijke brief te komen met vragen die wij afstemmen met de gemeente. Wij verzoeken u dit onderwerp als agendapunt op te voeren i.v.m. de sluitingsdatum van 1 juni a.s.

Medio september/oktober kunt u nadere informatie en vragen van ons verwachten. Wij achten het van belang dit onderwerp te behandelen omdat er meerdere gemeenten zijn die in een soortgelijke situatie verkeren of verkeerd hebben.

Volledigheidshalve vermelden wij u, dat we over onze situatie overleg voeren met de STAGG. Daarbij hebben wij vernomen over de recente ontwikkeling in de NGK te Middelburg en de CGK te Wormerveer, wat mede aanleiding is tot het schrijven van dit verzoek.

LV 28.3 Vervolgbrief NGK Lisse; Kleine gemeentes

Als vervolg op ons schrijven van 30.05.00 waarin wij de zorg van de kerkenraad aan u kenbaar maakten, kan daar nu aan toegevoegd worden dat onze zorg door de hele gemeente wordt gedeeld.

Dit is in onze Regio ook aan de orde gesteld en samen met Regiokerken willen wij u de volgende vragen voorleggen.

Bent u van mening dat de zorg van het voortbestaan van kleine gemeenten ook een zorg is van alle kerken?

Als door de Landelijke vergadering dat wordt beaamd, zou het dan aanbeveling verdienen een inventarisatie te maken van:

- a. Wat is een kleine gemeente.
- b. Welke gemeenschappelijke zorgen zijn er.
 - pastoraal
 - catechese
 - preekvoorziening
 - financieel
 - leeftijdsepbouw
 - voorziening ambtsdragers
- c. Welke oplossingen heeft men gevonden.
- d. Zijn de oplossingen duurzaam of tijdelijk.
- e. Wat verwacht u van afspraken in federatief verband met andere kerken.
- f. Zou een kleine landelijke permanente commissie aan te bevelen zijn waar tijdig kleine kerken hun zorg kenbaar zouden kunnen maken naast of samen met de Regio?

LV 28.4 Brief Regio 's-Gravenhage; Ondersteuning brief Lisse

Het verzoek van de Nederlands Gereformeerde Kerk Lisse, vervat in hun brief gedateerd 30 mei 2000 en de daarmee verband houdende brief van 18 oktober 2000, is tijdens de vergadering van de regio 's-Gravenhage op 19 oktober jl. besproken.

De afgevaardigden van de tot de regio 's-Gravenhage behorende Nederlands Gereformeerde Kerken besloten voorevermeld verzoek te ondersteunen.

Na allerlei mogelijkheden te hebben overwogen werd van diverse zijden opgemerkt, dat het wellicht de beste oplossing is om op niveau van de Landelijke Vergadering 2001 een commissie te benoemen die inventarisatie van de problemen van de kleine gemeenten tot opdracht krijgt en de daarop volgende LV dient met voorstellen of suggesties met betrekking tot structuren en invulling dienaangaande.

Voorts zou onderwijl vanuit de Landelijke Vergadering een oproep naar de regioverbanden kunnen uitgaan om binnen de regio's, op basis van art 32 AKS sub 1, de kleine gemeenten te helpen en te dienen en zaken te behartigen die een gemeenschappelijk karakter dragen.

LV 29.1 Brief Regio Harderwijk; Meldpunt Seksueel Misbruik

De kerken van de Regio Harderwijk hebben in haar vergadering van 19 mei 1999 te Ermelo besloten de Landelijke Vergadering te verzoeken onderstaand voorstel in uw vergadering te behandelen.

De kerken van de Regio Harderwijk verzoeken de Landelijke Vergadering uit te spreken dat het initiatief om het "Meldpunt Seksueel Misbruik binnen kerkelijk/pastorale relaties" wenselijk en noodzakelijk is en tevens te komen tot de instelling van een commissie om deze zaak nader te onderzoeken.

De regiovergadering heeft middels een brief, die aan alle kerkenraden van de Nederlands Gereformeerde Kerken in Nederland werd toegezonden, kennisgenomen van dit particulier samenwerkingsinitiatief van leden van de Christelijke Gereformeerde Kerken, de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt), de Nederlands Gereformeerde Kerken en de dienstverlening.

Uit dit schrijven werd opgemaakt dat de stichting "De Driehoek" goed overleg met gezaghebbende personen uit de drie genoemde kerken aangeboden heeft al vast een telefonisch meldpunt te starten.

Hoewel de stichting "De Driehoek" de uitvoering en de organisatie voorlopig voor haar rekening zal nemen lijkt het de regiovergadering gewenst dat dit initiatief door de Landelijke Vergadering breed gedragen wordt.

Bijlage van LV 29.1 Brief Regio Harderwijk

Brief over Klachtencommissie door initiatiefnemers gestuurd aan kerkenraden

Op 1 maart 1999 gaat het Meldpunt Seksueel Misbruik binnen pastorale/kerkelijke relaties van start, een (particulier) samenwerkingsinitiatief van leden uit de Nederlands Gereformeerde Kerken, de Christelijke Gereformeerde Kerken, de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) en de hulpverlening.

Achtergrondinformatie

Er wordt al enige jaren gesproken over de wenselijkheid van een telefonisch meldpunt voor mensen die te maken hebben (gehad) met seksueel misbruik binnen pastorale, of andere binnen de kerk bestaande, relaties. Naast predikanten, ouderlingen en diakenen vallen ook catecheten, jeugdleiders en kosteren hieronder.

Binnen de verschillende kerken hebben tot nu toe enkele hoogleraren en ook wel predikanten, als 'meldpunt' gefungeerd. Zij onderstrepen de noodzaak en de wenselijkheid van een dergelijke voorziening voor de kerken. Tevens hebben cliënten bij de hulpverlening aangegeven dat hier behoefte aan is. De verwachting is dat het meldpunt ook een preventieve werking zal hebben.

De synode (Haarlem Noord) van de Christelijke Gereformeerde Kerken heeft besloten een commissie in te stellen die dit onderwerp nader moet bestuderen.

In gereformeerd vrijgemaakte kring wordt er inmiddels aan gewerkt om dit onderwerp via de kerkelijke weg op de agenda van de Generale Synode te krijgen. Uiteindelijk zullen de kerken immers zelf de verantwoordelijkheid voor dit meldpunt moeten nemen.

Wellicht dat ook binnen de Nederlands Gereformeerde Kerken het initiatief genomen kan worden voor het instellen van een commissie of deputaatschap in dezen.

In goed overleg met gezaghebbende personen uit de drie genoemde kerken (uit Nederlands Gereformeerde kring ds. J.C. Schaeffer uit Nunspeet) heeft Stichting De Driehoek (landelijke

gereformeerde psychosociale hulpverlening) het aanbod gedaan om nu al van start te gaan met een telefonisch meldpunt. Het zal nog zeker enkele jaren duren voordat er sprake is van een officieel kerkelijke inbedding, terwijl het, gezien de problematiek zelf, niet verantwoord is nog langer te wachten.

Besloten is dat Stichting De Driehoek de uitvoering en de organisatie ervan voorlopig voor haar rekening zal nemen. Stichting De Driehoek gaat binnenskort in gesprek met andere hulpverleningsorganisaties, binnen genoemde kerken, teneinde samenwerking rond het meldpunt te realiseren.

Doelstellingen (meldpunt) en werkwijze (klachtencommissie)

De doelstellingen van het meldpunt zijn:

- geven van informatie/advies
- begeleiding bij het maken van keuzes
- verwijzing naar klachtencommissie
- begeleiding voor, tijdens en na een procedure bij de klachtencommissie
- verwijzing naar intensievere vormen van hulp
- interne rapportage ten behoeve van signalering/preventie.

Als iemand zich meldt bij het meldpunt en een klacht indient, zal haar (hem) de weg gewezen worden naar een onafhankelijk functionerende klachtencommissie die de klacht zal onderzoeken. De klachtencommissie is een (voorlopig) geheel particulier initiatief. Ze staat los van welke instantie dan ook. Vanwege het (voorlopig) particuliere karakter is wel een breed samengesteld comité van aanbeveling aangezocht.

De klachtencommissie werkt op basis van haar morele gezag. Zij bestaat uit drie onafhankelijke deskundigen, die zijn geselecteerd uit het juridische veld, de hulpverlening en het kerkelijk pastoraat. De taken van de commissie zijn: het horen van de partijen en het beoordelen van de ontvankelijkheid en de gegroondheid van de klacht. Uitspraken van de commissie worden bekend gemaakt aan klager en beklagde, maar hebben geen juridisch gezag. De klager kan met de uitslag van de klachtencommissie wel zelf een kerkrechtelijke behandeling van zijn klacht vragen.

Ook wat een klachtenprocedure betreft is het de bedoeling dat genoemde kerken uiteindelijk zelf, net als andere kerken in ons land, een officiële procedure vaststellen. Eventuele weigering om mee te werken aan een klachtenbehandeling is dan niet meer mogelijk. Bovendien kan een uitspraak dan ook leiden tot rechtspositionele gevolgen.

Tot die tijd zullen we, wat betreft de klachtenprocedure, moeten leven met een onvolkomen situatie, dat houdt in dat gewerkt wordt op basis van vrijwilligheid en binnen een traject dat nog niet via de kerkelijke weg is afgerond. Toch heeft intensief overleg tot de overtuiging geleid dat het verantwoord is om nu al met het meldpunt te starten.

Stichting De Driehoek is er, met andere betrokkenen, van overtuigd dat een klachtencommissie met voldoende kwaliteit zich een zodanige autoriteit kan verwerven dat haar oordeel op de juiste waarde geschat zal worden. De kwaliteit moet gezocht worden in deskundige inbreng vanuit het veld van de hulpverlening aan slachtoffers van seksueel misbruik en vanuit het pastoraal veld. Ook is bij de samenstelling van de commissie rekening gehouden met de noodzaak van juridische en kerkrechtelijke deskundigheid.

Wij zijn van mening dat het aanbeveling verdient dat iedere afzonderlijke kerkenraad nu al verklaart dat hij van ambtsdragers (en verder een ieder die door de kerkenraad benoemd is in een bepaalde taak of functie) verwacht dat zij hun medewerking verlenen aan een klachtenbehandeling indien daar sprake van zal zijn. In dat geval kan de uitspraak van de klachtencommissie ook bekend worden gemaakt aan de betreffende kerkenraad.

Wij willen echter de kerkelijke discussie, die veelal nog moet beginnen, niet in de weg lopen. Wel stellen wij het op prijs dat u uw mening en vragen met ons deelt. Indien u dat wenst sturen wij u een afschrift van het reglement van de klachtenprocedure.

Samenwerking

In de afgelopen periode van bezinning op allerlei aspecten betreffende het Meldpunt Seksueel Misbruik zijn er contacten geweest met vertegenwoordigers van de Christelijke Gereformeerde Kerken (CGK), van de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt (GKV) en van de Nederlands Gereformeerde Kerken (NGK). In de contacten is gesproken over de mogelijkheid van samenwerking wat betreft het meldpunt en de klachtencommissie. De gesprekken hierover worden nog voortgezet.

Wel is intussen afgesproken dat leden van de CGK, de GKV en de NGK gebruik kunnen maken van het meldpunt en de klachtencommissie. In verband hiermee zijn de sloudigen uit de drie genoemde kerken gevraagd om zitting te nemen in de klachtencommissie. Afhankelijk van de vereiste deskundigheid en de (kerkelijke) achtergrond van de klager zal, per ingediende klacht, de klachtencommissie worden samengesteld. Op deze wijze wordt een zorgvuldige behandeling van de klacht zo veel mogelijk gewaarborgd.

(Gevolgd door namen comité van aanbeveling en leden klachtencommissie)

LV 29.2 Brief Regio Schiedam; Meldpunt Seksueel Misbruik'

Naar aanleiding van uw brieven omtrent tijdige aanmelding van agendapunten voor de Landelijke Vergadering 2001 verzoekt de regio Schiedam u als onderwerp van bespreking te noteren: 'meldpunt seksueel misbruik'.

Mede als gevolg van informatie die de kerkeleden hebben bereikt en in het Informatieboekje voor de Nederlands Gereformeerde Kerken (1999) is opgenomen, lijkt het onze regio zinvol dat over dit onderwerp op de Landelijke Vergadering van gedachten wordt gewisseld.

De regio Schiedam ging op de vergadering van 24 mei jl. er overigens vanuit dat door bv. de Diaconale Commissie terzake een voorstel zal worden ingediend.

Mocht dit (nog) niet het geval zijn, dan is de regio Schiedam bereid u een voorstel te doen toekomen.

LV 29.3 Rapport tijdelijke commissie Meldpunt Seksueel Misbruik

De commissie bestond uit ds. W. Van Dijk (samenlooper), dr. R.R. Ganzevoet, mr. R.R. Roukema, mr. D. van der Veen en drs. J. Verheij-van der Wiel. Zij kwam in de achterliggende periode twee maal bijeen.

De L.V. heeft haar opdracht als volgt verwoord:

"De vergadering draagt de commissie op te onderzoeken hoe (een in te stellen) Meldpunt een kerkelijke inbedding kan krijgen en verzoekt haar gedurende deze LV met - zo mogelijk - een concreet voorstel te komen waarover besluitvorming kan plaatsvinden. Desgewenst kan de commissie in overleg treden met derden. Daarbij valt met name te denken aan vertegenwoordigers uit de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Gereformeerde kerken Vrijgemaakt, teneinde met deze kerken tot een gezamenlijk kerkelijk Meldpunt te komen."

De commissie heeft zich bezonnen op de formulering van deze opdracht en heeft contact opgenomen met vertegenwoordigers uit de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt.

Het begrip 'kerkelijke inbedding' is door de Tijdelijke Commissie (hierna te noemen TC) opgevat als een aanduiding van de noodzakelijke formele (kerkrechtelijke), beleidsmatige (waaronder pastorale) en geestelijke voorwaarden om een meldpunt adequaat en heilzaam te doen functioneren, zowel binnen het kerkverband van de NGK alsmede de gelijkgezinde zusterkerken.

Onder het in de opdracht gebruikte begrip "Meldpunt" is door de TC verstaan zowel meldpunt in engere zin als klachtencommissie e.a.

Voor de concrete voorstellen in dit rapport moet onderscheiden worden tussen de korte en de langere termijn.

Voor de korte termijn stelt de TC de Landelijke Vergadering voor om het bestaande meldpunt met de daaraan verbonden Klachtencommissie (*nader te noemen KC*) en haar reglement te erkennen, dan wel tenminste de kerken in regionaal verband dringend te verzoeken zich hieraan te committeren.

Volgens het reglement van de klachtencommissie wordt de uitspraak (met eventueel bijbehorende adviezen) slechts aan partijen toegezonden. Wanneer de klaag(st)er of de aangeklaagde ambtsdrager deze uitspraak aan de kerkenraad voorlegt met het verzoek stappen te ondernemen, dan is de kerkenraad verantwoordelijk voor de kerkelijke afhandeling. Aangezien het in een dergelijk geval zal gaan om een zaak van gewicht, ligt het in de rede dat de genabuurde kerk(en) daarbij betrokken worden. De TC stelt de Landelijke Vergadering voor uit te spreken dat een kerkenraad die in zijn besluitvorming afwijkt van de uitspraak en adviezen van de KC dit dient te verantwoorden voor de regio-kerken. Op deze wijze worden zowel de deskundigheid en het oordeel van de KC als de zelfstandigheid en verantwoordelijkheid van de kerkenraad gehonoreerd.

Erkenning van het meldpunt en de daaraan verbonden klachtencommissie impliceert ook participatie, zowel qua bezetting als in financiële zin. Op dit moment verloopt die participatie op beide punten via de STAGG. Het Meldpunt zou aan kerkelijke inbedding winnen wanneer de middelen voor deze participatie vanuit een landelijke omslag ter beschikking worden gesteld. De hoogte van de noodzakelijke bijdrage kan op dit moment niet door ons worden bepaald. Ter indicatie: de kosten op jaarbasis bedragen momenteel / 27.600, waarvan door de STAGG / 1.600 wordt betaald.

Voor de langere termijn is de ontwikkeling en uitvoering van kerkelijk en pastoraal beleid in bredere zin voorwaarde voor het goed functioneren van het Meldpunt en de KC. De TC stelt de Landelijke Vergadering voor een commissie of werkgroep in te stellen die dit beleid ontwikkelt, waar mogelijk tot uitvoering brengt of doet brengen en aan de volgende Landelijke Vergadering rapporteert.

De TC heeft het als haar taak gezien te inventariseren welke aspecten tenminste in dit beleid dienen te worden verwerkt en derhalve in de opdracht aan de commissie of werkgroep moeten worden opgenomen.

Wie valt er onder

Op grond van de ervaring bij het Meldpunt en deskundigen binnen en buiten onze kerken is het van belang gebleken dat het beleid zich niet beperkt tot procedurele en/of kerkrechtelijke aspecten, en evenmin tot die situaties waarin een ambtsdrager aangeklaagd wordt wegens seksueel misbruik. Het beleid dient zich te richten op (klachten wegens) seksueel geweld door ieder die namens de gemeente een taak vervult. Daarbij zal gedifferentieerd beleid nodig zijn voor bijvoorbeeld ambtsdragers, pastoraal medewerkers, catecheten, vrijwilligers, enzovoorts.

Begeleiding

Het beleid zal verder aandacht moeten hebben voor de pastorale begeleiding van daders / aangeklaagden, slachtoffers / klagenden, direct betrokken omstanders, de gemeente als geheel en de bredere context van de zusterkerken en van de burgerlijke omgeving.

Samenwerking, erkenning en participatie

Om op langere termijn het Meldpunt en de KC goed te doen functioneren is formele erkenning en participatie nodig zoals ook voor de korte termijn omschreven. Het is gewenst dat het Meldpunt kan worden opgericht dan wel bestendig in samenwerking met andere kerken (in casu de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt). Voor de KC is een dergelijke samenwerking volgens de TC noodzakelijk gezien de benodigde expertise en de beperkte omvang van onze kerken. Het functioneren van de KC is gebaat bij een zekere afstand van de plaatselijke gemeente, al kan het bij de behandeling van een klacht wettelijk of nodig zijn om de kerkeraad te horen. Omdat op dit moment noch het advies van de deputaatschappen van de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt noch het besluit van de synoden terzake van een gezamenlijke klachtencommissie concreet te voorzien is, adviseert de TC de Landelijke Vergadering aan de in te stellen commissie of werkgroep het mandaat te geven om samenwerking te (onder) zoeken en zo mogelijk gestalte te geven met deze kerken, dan wel met de Interkerkelijke Stichting Seksueel Misbruik in Pastorale Relaties, waarvan onder meer de Samen op Weg Kerken en de Vrije Evangelische Gemeenten deel uitmaken. De afweging die de commissie zal moeten maken dient dan rekening te houden met enerzijds het belang van expertise en onafhankelijkheid (distantie), anderzijds het belang van nabijheid en kennis van de eigenheid van de Nederlands Gereformeerde Kerken in deze gevoelige materie.

De commissie dient zich voorts te buigen over een nadere vaststelling van het reglement van de klachtencommissie, vanwege de vragen die daarover vanuit onze kerken zijn gesteld.

Protocol

Naast deze directe aandacht voor het Meldpunt en KC dient de commissie of werkgroep protocollen te ontwikkelen voor klachtbehandeling door kerkeraad en regio en voor de begeleiding van gemeenten die getroffen worden door deze problematiek (waarbij vooral vragen naar openbaarmaking, ambtsgeheim, pastorale begeleiding, en geestelijk leiderschap aan de orde zijn) en deze protocollen aan de kerken in regionale vergadering bijeen voor te leggen met het verzoek ze te accepteren voor gebruik in voorkomende gevallen.

De TC laat weten dat er reeds meerdere protocollen in gebruik zijn die geschikt voor gebruik kunnen worden gemaakt, al dan niet na aanpassing.

Preventie

Vervolgens dient de commissie of werkgroep preventiebeleid te (helpen) ontwikkelen en te doen uitvoeren, waarbij te denken valt aan gedragscodes voor predikanten, vrijwilligers en zij die in de Doelgroep worden genoemd. De commissie of werkgroep zal een initiatieve en stimulerende rol moeten spelen om dit preventiebeleid in plaatselijke gemeenten, maar ook in de opleiding en nascholing van predikanten en in de toerusting van vrijwilligers gestalte te geven. Daartoe zal de commissie of werkgroep samenwerking moeten zoeken met kerkelijke organisaties als het NGJ, STAGG, Ouderlingconferentie, Diaconale Commissie en TSB. De commissie of werkgroep heeft daarbij een verbindende functie tussen plaatselijke gemeenten, kerkelijke organisaties en externe deskundigen.

Leden van de Commissie

Om deze taken te kunnen vervullen zijn in de commissie of werkgroep verschillende velden van deskundigheid nodig. Naast deskundigheid op het specifieke terrein van seksueel misbruik is ervaring gewenst op het terrein van hulpverlening en protocollen dieraangaanse, op het terrein van kerkrecht, op het terrein van klachtencommissies, en op het terrein van de pastorale begeleiding van gemeenten.

Bezinning

Tenzlotte merkt de tijdelijke commissie Meldpunt Seksueel Misbruik op dat het gewenst is dat er mede onder leiding van de predikanten in onze kerken een bezinning tot stand komt over positie, rol en functie van predikanten (nietnóóndend in een gedragscode) en over gevoelige en mogelijk problematische dan wel heilzame aspecten van ons verstaan en vertolken van het christelijk geloof en de Schrift.

De tijdelijke commissie vertrouwt er op aan haar opdracht te hebben voldaan en verzoekt de Landelijke Vergadering haar te declaren en inzake haar voorstellen besluiten te nemen.

LV 31.1 Verslag Commissie Vertegenwoordiging in bestuur Stichting "Evangelie en Moslims"

Aan de Landelijke Vergadering 1998 te Doorn van de Nederlands Gereformeerde Kerken werd door ds. K.B. Holwerda uitgebreid verslag gedaan van het werk van de Stichting Evangelie en Moslims (E & M) en de rol van de Nederlands Gereformeerde Kerken daarin.

Ds. Holwerda vertegenwoordigde in 1998, samen met br. H.A. de Ruiter (werkzaam bij de Arabische Wereld Zending) de Nederlands Gereformeerde Kerken in het Algemeen Bestuur (AB) van E & M. Hij moest daarna zelf, om gezondheidsredenen, zijn taak in het AB van E&M afronden. Zoals bekend heeft bovengenoemde vergadering toen als commissie benoemd: zr. N.G.A. Waaning en br. D.H.W. DeBaas voor een periode van drie jaar, tot de volgende Landelijke Vergadering; br. de Ruiter bleef aan.

In het kort willen we als afgevaardigden, enkele opgedane ervaringen van de afgelopen periode met u delen en u daarna drie voorstellen doen.

Doel en Werkwijze van E & M

"De stichting stelt zich tot doel het Evangelie in getuigenis en dienst gestalte te geven onder Moslims in Nederland."

De medewerkers van E & M zien hun taken vooral in het motiveren, stimuleren en ondersteunen van anderen door: "Gemeenten en gemeenteleden bewust te maken van hun roeping om het Evangelie te delen met hun Moslim naasten en hen daar ook in toe te rusten" (evenals bovengenoemde " ", citaat statuten).

Dit gebeurt o.a. door het ontwikkelen van materialen, het geven van lezingen en cursussen in gemeenten en aan scholen. Er wordt nauw samen gewerkt met gelijkgestemde organisaties, zo geven E & M samen met de Arabische Wereld Zending (AWZ) elke twee jaar een cursus van een week over de Islam. De medewerkers van E & M hebben al jarenlang ervaringen en contacten met Christenen van moslim huize en bovendien een grondige kennis van de Islam. Vooral tijdens de vergaderingen van het Algemeen Bestuur die zo'n vier keer per jaar plaats vonden kwam ik onder de indruk van de bewegelijkheid van bestuur en medewerkers van E & M en van hun gedegen en kundige werkwijze.

Deelname aan de stichting E & M vanuit de kerken.

Behalve onze eigen kerken participeren ook de volgende kerkgenootschappen in de Stichting E & M: Gereformeerde Zending Bond, Morgenlandzending, de Inwendige Zending Bond en de Christelijke Gereformeerde Kerken. De Vrijgemaakt Gereformeerde Kerken en de Gereformeerde Gemeenten vaardigden de afgelopen jaren elk een waarnemer af naar de bestuursvergaderingen. Momenteel beraden zij zich op volwaardige toetreding. In beide kerkgenootschappen zijn veelvuldige contacten met en werk onder Moslims, en is men dus gebaat bij de voortgaande ondersteuning door E & M.

Van de participanten wordt in overleg een jaarlijkse financiële bijdrage gevraagd. Voor onze Nederlands Gereformeerde Kerken bedraagt deze f1: per ziel, wat neerkomt op ongeveer 30.000 gulden per jaar.

Waar mogelijk onderhoudt de stichting Evangelie en Moslims ook contact met de kerken die aangesloten zijn bij de raad van kerken, maar door vergaande verschillen in visie blijft het

veelal bij het kennis nemen van elkaars ontwikkelingen. Er is een jaarlijkse ontmoeting met de sectie "Interreligieuze Ontmoetingen" van de raad van kerken. Vorig jaar was het thema de opvang van christenen van moslim huize door de kerk en het onderwerp van de laatste bijeenkomst "Geloofsonderricht aan moslim- en christenjongeren in een pluralistisch Europa".

Andere ontmoetingen.

Behalve een jaarvergadering begin juni, waarnaast de jaarverslagen ook een thema behandeld wordt, heeft E & M elk jaar een najaarsconferentie. Deze wordt vooral bezocht door christenen die betrokken zijn bij moslims en christenen van moslim huize. Door de uitwisseling van ervaringen, het samen bidden en verder na te denken over aangereikte thema's, kan hier stimulans en bemoediging van uitgaan. De laatste keer sprak een Iraanse voorganger van een kerk in Londen over de grote aantallen van zijn volk die Jezus als Messias vinden. Verder vroeg hij zich af waarom de doornet christenen bang zijn voor moslims. ("Of hebben de weinige contacten meer te maken met onverschilligheid?" is een gedachte die bij mij opkomt.)

Persoonlijke indrukken.

Gedurende de korte tijd dat ik intensiever betrokken ben bij het werk van E & M ben ik onder de indruk gekomen van de rijkdom, de zwaarte en de mogelijkheden van de roeping van christenen het Evangelie te mogen brengen aan onze moslim naasten.

Met de toenemende stroom vluchtelingen en de verregaande secularisatie worden onze kerken steeds meer bij deze roeping bepaald.

Omdat de Stichting E & M bij het gestalte geven hiervan een belangrijke ondersteunende rol kan spelen hebben wij als commissie de kerkenraden van onze kerken enkele maten en brief gestuurd om het werk van E & M onder hun aandacht te brengen. Tevens willen we u opwekken tot gebed voor en doorgaande steun aan de stichting Evangelie & Moslims.

Aanbevelingen van de commissie

1. Vanwege de uitbreiding van het werk van E & M en de stijgende kosten stellen we voor de bijdrage per ziel te verhogen naar f 1,25.
2. Wanneer de situatie zich voordoet dat een eenmalige actie nodig is om geld in te zamelen voor een bepaald doel, daarin toe te stemmen.
3. De leden van de commissie voor een verdere periode aan te stellen.

Tenslotte willen we u als commissie danken voor het geschenken vertrouwen en voor de goede afhandeling van de aanbevelingen aan de vorige LV gesteld. Waar in dit verslag onduidelijkheden voorkomen willen we graag (zo mogelijk) uit leg geven. Materialen en verslagen van E & M zijn bij hun kantoor in Amersfoort of bij ons verkrijgbaar.

LV 32.1 Verslag Commissie Taakverlichting Oudere Predikanten (TOP)

Verslag over de jaren 1997-1998-1999 alsmede voorstellen voor toekomstig beleid

1. Opdracht landelijke vergadering

Op de landelijke vergadering van 1998 werd besloten:

- a. De bestaande TOP-regeling uit te breiden voor wat betreft de mogelijkheid van vroegde uitroding, n.l. van 12 maanden naar 18 maanden, en het max. uit te keren bedrag te verhogen van f 75.000 naar f 115.000.
- b. De mogelijkheid van indexering toe te voegen.
- c. De TOP-commissie te verzoeken om, in samenspraak c.q. in overleg met het bestuur van de S.E.V., voorstellen uit te werken voor toekomstig beleid en deze voorstellen aan de eerstvolgende landelijke vergadering ter discussie / goedkeuring voor te leggen.

Aan de besluiten "a" en "b" is intussen uitvoering gegeven. Besluit "c" zal worden uitgewerkt onder punt 4 "toekomstig beleid".

Bijlage LV 32.1 Verslag Commissie Taakverlichting Oudere Predikanten

2. *Verantwoording inkomsten en uitgaven over de periode 1997 t/m 1999.*

In de periode 1997 t/m 1999 werden vergoedingen verleend ten behoeve van: Ds. de Groot (Buschoten-Spakenburg), Ds. Brink (Haarlemmermeer-Oostzijde), Ds. van Keulen (Wezep), Ds. Veeckind (Amersfoort).

Aan bijdragen ontvangen	f 237.188	
Aan rente ontvangen	f <u>14.522</u>	+ (A) f 251.710
Totaal bedrag aan vergoedingen	f 156.667	
Totaal bedrag aan kosten in dezelfde periode	f <u>6.224</u>	+ (B) f 162.891
Reservering voor toekomstige uitkeringen over 1997 t/m 1999	(A - B) f 88.819	
Reservering per 31 dec. 1996	+ f 0.829	
Totale reservering per 31 dec. 1999	f 159.648	

Slechts één kerk heeft ook in deze periode de regeling niet financieel gesteund. Het hierdoor niet geïnde bedrag bedraagt f 1.411.

3. *Prognose van inkomsten en in aanmerking komende vergoedingen in de komende jaren.*

- a. Verwacht wordt, gezien de leeftijdsopbouw van onze predikanten, dat in de periode 2000-2001 slechts op beperkte schaal een beroep op vergoedingen zal worden gedaan, zodat de huidige bijdrage van f 1,—per lid toereikend zal zijn voor betaling van deze vergoedingen.
- b. De situatie na het jaar 2001 zal echter in toenemende mate gaan afwijken van de huidige situatie. Bij een bestand van 72 dienstdoende predikanten en ongeveer 35 dienstjaren zullen er gemiddeld 2 predikanten per jaar met emeritaat gaan.

In de periode 2002 t/m 2011 (10 jaar) zullen dat er volgens de huidige gegevens 7 zijn. De twee daaropvolgende jaren (2 jaar) zullen dat er 5 zijn. Die tijdens zal zich daarna voortzetten.

Het lijkt de commissie daarom juist om met die verders toekomst ook rekening te houden bij het vaststellen van de bijdrage per lid. Zouden we de periode van tien jaar als maatstaf nemen, dan zou de daarop gebaseerde bijdrage (bij een deelnemingspercentage in geld van 60 %) f 1.70 per lid moeten bedragen. De periode van twaalf jaar zou op dezelfde basis een bijdrage van f 3.00 betekenen. Het voorstel van de commissie is om voor de komende drie jaar de bijdrage vast te stellen op f 1.50 per lid per jaar. Hierbij zal dan geringe fondsvorming kunnen optreden. Op de landelijke vergadering van 2004 kan dan de situatie opnieuw worden bezien.

4. *Voorstellen voor toekomstig beleid*

- a. De reglementering: De commissie heeft slechts twee voorstellen voor aanvulling van het reglement, en deze luiden:

Art.2b.Het woord "overleg" te wijzigen in "vooroverleg"

Art.2c, laatste alinea, aanvulling: "Tussentijdse wijzigingen in de uitvoering van de regeling dienen opnieuw onderwerp van vooroverleg te zijn."

Het reglement hoeft verder naar wens gefunctioneerd.

- b. De bezetting van de commissie: Aangezien er in 2001 drie leden van de commissie zullen aftreden, n.l. de brs. Baard, Liefhebber en Zwarteveen, zullen er op de landelijke vergadering van 2001 drie nieuwe leden benoemd moeten worden.

- c. De regeling zelf:

De maatschappelijke ontwikkelingen wijzen steeds meer op het vervangen van VUT-regelingen door flexibele- of pensioenregelingen.

Aangezien een deel van onze taakverlichtingsregeling (n.l. de vervroegde uitredingsmogelijkheid) ook als een normale VUT-regeling kan worden gezien, (en soms ook zo

zal worden gebruikt) heeft de commissie zich afgevraagd wat deze ontwikkeling voor de TOP-regeling zou kunnen betekenen.

Aangezien ook de landelijke vergadering van 1998 aan de TOP-commissie heeft verzocht om met het S.E.V. bestuur nader over het toekomstig beleid te overleggen, (zie 1c), heeft de commissie besloten om met het S.E.V. bestuur ook na te gaan of het gevraagd uittreden eventueel ingebracht zou kunnen worden in mogelijke plannen voor flexibele- of pre-pensioenregelingen.

De gevoerde gesprekken met een delegatie van het S.E.V. bestuur hebben echter tot de conclusie geleid dat er op (korte) termijn vanuit de S.E.V. geen voorstellen zullen komen om de huidige emeritaatsregeling te wijzigen. Vanuit de kerken zijn er bij het S.E.V. bestuur n.l. geen voorstellen voor dit onderdeel ingediend.

Aangezien de TOP-commissie alleen bevoegdheden heeft met betrekking tot "taakverlichting" zullen ook van haar geen voorstellen op dit gebied verwacht kunnen worden. Indien de kerken van mening zijn dat de maatschappelijke ontwikkelingen op het gebied van flexibele pensionering (emeritering), ter vervanging van vat-regelingen, nader onderzocht dienen te worden met betrekking tot onze predikanten, moet daarvoor door de landelijke vergadering een besluit worden genomen.

Uitgaande van het voegaande en, gezien de leeftijdsopbouw van de predikanten (zie onder 3b), meent de TOP-commissie op dit moment geen voorstellen te moeten doen tot verlenging van de periode van gevraagde uittreding (nu max. 18 maanden).

Op termijn zou dat tot zeer hoge bijdragen kunnen leiden.

De commissie stelt daarom voor om de bestaande regeling te handhaven en op de eerstvolgende landelijke vergadering van 2004 opnieuw de ontwikkelingen te bespreken.

5. Slotbescherming

De commissie heeft geconstateerd dat aan de regeling tot nu toe door ongeveer 75 % van de rechthebbende predikanten is deelgenomen. Zowel gevraagde uittreding, als taakverlichting op andere wijze konden worden gerealiseerd.

Dat de grootst mogelijke meerderheid der kerken hieraan steun heeft verleend is zeer bemoedigend, zowel voor de predikanten als voor de commissie.

Wij hopen dat ook in de toekomst deze regeling tot zegen voor het gemeentelijk leven zal kunnen zijn.

Besluitvorming:

1. De bestaande regeling voort te zetten tot de e.v. landelijke vergadering van 2004.
2. De bijdrage per lid te verhogen van f 1,- naar f 1.50 m.i.v. 1 jan. 2002
3. De voorgestelde wijzigingen in het reglement (zie 4a) goed te keuren
4. Decharge te verlenen voor de periode 1997 t/m 1999/4.
5. Besluitvorming ten aanzien van door de kerken eventueel ingebrachte suggesties met betrekking tot bestudering van flexibele emeritering.

LV 38.1 Brief Waarnemers Liedboek 2000

De Landelijke Vergadering 1998 te Doorn heeft ons aangewezen om namens onze kerken waar mogelijk deel te nemen aan de voorbereidingen voor het Liedboek 2000, met de bevoegdheid om samen met de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Gereformeerde Kerken (Vrijgemaakt) te streven naar een waarnemerschap bij de voorbereidingen terzake.

Uit contacten met de Commissie Schriftberijmingen van de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Deputaten Kerkmuziek van de Gereformeerde Kerken (Vrijgemaakt) is ons gebleken:

- a. In Christelijke Gereformeerde en Vrijgemaakt Gereformeerde kring bestaan zijdelingse c.q. persoonlijke contacten met de Interkerkelijke Stichting voor het Kerklied;

Bijlage LV 38.1 Rapport Waarnemers Liedboek 2000

- b. Een eventueel waarnemerschap is bij de CGK (nog) niet aan de orde. Een daartoe strekend verzoek van de GKV is in dit stadium door de ISK afgewezen. Aan de LV 1998 te Doorn hebben wij een vergelijkbare reactie aan ons adres gerapporteerd;
- c. Zowel de Christelijke Gereformeerde Commissie als de Vrijgemaakt Gereformeerde Deputaten stellen contact met ons op prijs. Er is dan ook (informeel) afgesproken elkaar op de hoogte te houden van ontwikkelingen en stappen in dezen.

Na informatie bij de ISK zelf is ons gebleken:

- d. Een eventuele commissie Nieuw Liedboek zal haar werk pas in 2001 kunnen beginnen. Over een eventueel waarnemerschap van onze kant krijgen wij dan bericht.

Tenslotte:

- e. Wij hebben de Christelijke Gereformeerde Commissie en de Vrijgemaakt Gereformeerde Deputaten gevraagd of zij mogelijkheden zien gezamenlijk tot een aanvullende bundel te komen.

Het Liedboek 2000 zal zijn voorgenoemde naam niet kunnen waarmaken. Anders gezegd: het zal nog wel enkele jaren duren voordat een dergelijk liedboek verschijnt.

We betreuren het dat we u geen opgewekter rapport kunnen aanbieden. We geven u in overweging weer enkele waarnemers aan te wijzen voor eventueel contact enerzijds met de Christelijke Gereformeerde en de Vrijgemaakt Gereformeerde Kerken, en anderzijds met de Interkerkelijke Stichting voor het Kerklied.

LV 40.1 Regio Schiedam; Beperkte wijziging ondertekeningsformulier

De Regionale Vergadering Schiedam heeft in haar vergadering van 29 januari 1997 het ondertekeningsformulier voor Dienaren des Woords vastgesteld.

Van de zijde van de kerk van Barendrecht werd toen het verzoek gedaan tot kleine aanvulling van dit formulier.

Het, nadien schriftelijk ingediende, voorstel tot beperkte aanvulling van het formulier werd de Regionale Vergadering op 24 februari 1999 unaniem overgenomen.

E.e.a. betekent dat het ondertekeningsformulier, zoals vastgesteld bij besluit van de Landelijke Vergadering 1994/1995, met aanpassing op een enkel onderdeel door deze regio vanaf dat tijdstip wordt gehanteerd.

Voor de goede orde wordt onderstaand de betreffende alinea weergegeven met de aanvulling in cursieve tekst.

De regio Schiedam hoopt u in deze afdoende te hebben geïnformeerd en verzoekt u zo nodig in hoeverre van de zijde van de Landelijke Vergadering mogelijke bezwaren bestaan tot deze beperkte aanvulling danwel dat de noodzaak bestaat tot het indienen van een formeel voorstel tot wijziging van het ondertekeningsformulier.

Omzterzijds zijn wij daartoe bereid evenals om u nader te informeren.

De beperkte aanvulling in de 7e alinea van het ondertekeningsformulier is hieronder cursief weergegeven:

Wij beloven ons te zullen onderwerpen aan het oordeel van de kerkeraad of zonedig ook van de eigen regionale vergadering, op straffe van metterdaad uit onze dienst geschorst te zijn, behoudens het recht van beroep op de landelijke vergadering indien wij menen dat de gedane uitspraak niet recht is voor God, waarbij wij ons met die uitspraak tevreden stellen zolang ons beroep in behandeling is.

LV 40.4 Brief Regio Enschede/Zwolle; Betekenis ondertekeningformulier

De afgelopen jaren hebben de synodes van zowel de Christelijke Gereformeerde Kerken (CGK) en de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) (GKV) besloten de landelijke samsprekingen met onze kerken te beëindigen, met name omdat in onze kerken de binding van ambtsdragers aan de belijdenis te los zou zijn. Hoewel het op redelijke gronden niet te verwachten valt dat het contact met de CGK op korte termijn hersteld kan worden - het besluit van de synode is de uitkomst van een proces van jaren - blijkt het besluit van de GKV wel degelijk een opening te bevatten voor de voortzetting van het landelijke contact. De synode heeft immers ook uitgesproken, dat hun deputaten de ruimte hebben om weer contact met onze commissie te leggen indien daarvoor een aanleiding bestaat.

Tegen deze achtergrond zouden wij een voorstel willen doen om als Nederlands Gereformeerde Kerken een poging te doen het contact met de GKV weer vlot te trekken. Dat kan door als Nederlands Gereformeerde Kerken uit te spreken dat het ondertekeningformulier van 1995 direct van betekenis is, óók voor de predikanten die het niet ondertekend hebben. Dan leggen onze kerken expliciet vast: zó binden wij ons aan de belijdenis, dat betekent ieders handtekening onder de confessie en daaraan is iedere dienaar van het Woord dus gebonden. Naar onze inschatting zou een dergelijke uitspraak met name de GKV de ruimte kunnen bieden die zij nodig achten om het landelijke contact met onze kerken opnieuw te leggen.

Kort willen wij wat dieper op de achtergrond van dit voorstel ingaan. Het gaat de GKV - en ook de CGK - om de wijze waarop wij ons binden aan de rechte leer. Zij betreuren het, dat ons ondertekeningformulier wel is aangenomen, maar niet in die zin bindend verklaard, dat iedere ambtsdrager het móét ondertekenen. Om een formele reden - het feit dat ondertekening van dit formulier niet verplicht is gesteld - zijn de samsprekingen uiteindelijk dus stopgezet. Nu bestaat er over de binding aan de belijdenis in onze kerken geen enkele onzekerheid. Iedere ambtsdrager heeft zijn of haar handtekening onder de confessie te zetten - conform art. 17 van het AKS - en is dus gebonden aan de leer der kerk. Dat predikanten niet verplicht worden hun handtekening onder het in 1995 aangenomen ondertekeningformulier te plaatsen, heeft niets te maken met het ruimte laten aan dwalingen, maar is een tegemoetkomendheid van de Landelijke Vergadering geweest aan degenen in onze kerken die, t.g.v. misbruik van het oude ondertekeningformulier in het verleden, a.h.w. een formulierenfobie hebben opgelopen.

Het feit echter ligt er, dat de CGK en de GKV dit niet voldoende vinden. Ongeacht de vraag of zij hierin gelijk hebben - m.i. niet-, lijkt het ons, met het oog op de voortgang van het prille contact met de GKV en de ruimte die er binnen hun besluitvorming nog is, wenselijk om op dit punt de beide kerken een stap tegemoet te komen. O.i. gebeurt dat indien de Landelijke Vergadering bovengenoemde uitspraak doet. Het voordeel van een dergelijke uitspraak is ook dat het niets anders doet dan expliciet uitspreken wat impliciet reeds besloten is. Er ligt geen beleidwijziging van onze kerken aan ten grondslag, omdat het immers nooit de bedoeling is geweest, dat de predikanten, die het formulier niet ondertekend hebben, zouden mogen afwijken van de in het formulier vastgelegde afspraken.

LV 41.1 Rapport Commissie Rechtspositie Predikanten (CRP)

De LV 1998 heeft een commissie ingesteld inzake de rechtspositie van predikanten in de Nederlands Gereformeerde Kerken. De leden van deze commissie zijn:

- Ds. J. van Atten te Langerak, voorzitter;
- Br. W.V.H. van Helden te Baerendrecht, secretaris;
- Br. J.G. Knol te Utrecht;
- Br. H. Rijken van Olst te Utrecht.

1. De LV 1998 formuleerde de volgende taken/vragen:
 1. een onderzoek uit te voeren in het veld van de rechtspositie van predikanten waarbij onder meer valt te denken aan de gang van zaken bij opheffing van een gemeente, bij losmaking van een predikant en bij gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid, alsmede aan het algemeen beleid ter zake van honorering van predikanten;
 2. na te gaan of de instructie van de Commissie Steunbehoevende Kerken zodanig dient te worden uitgebreid dat in voorkomende schrijnende gevallen een noodoplossing kan worden geboden;
 3. in overleg met het bestuur van S.E.V. te bezien of er een oplossing is voor het probleem van predikanten die uit een andere kerk overkomen en daardoor hun aanspraak op oudedagsvoorziening en verzorging van hun nabestaanden verliezen.

In dit advies zal worden ingegaan op de rechtspositie van predikanten en zullen de vragen worden beantwoord.

2. Predikant en gemeente

- 2.1. Predikant is degene die als Dienaar des Woords aan een gemeente verbonden is (art. 5, 6, 7 en 8 AKS). De basis hiervoor is een overeenkomst (een verbondenheid) tussen de predikant en de gemeente op grond waarvan de predikant werkzaamheden (dienst of bijzondere opdracht) verricht voor die gemeente, en de gemeente aan de predikant een financiële vergoeding toekent, hetgeen betekent dat de gemeente de predikant behoorlijk voorziet in zijn levensonderhoud (art. 9 AKS).
- 2.2. De (gewone) dienst van de predikant houdt in: de verkondiging van het Woord van God, de bediening van de sacramenten, het voorgaan in de openbare gebeden van de gemeente, het met zijn medezamtsdragers herderlijk zorgen voor de gemeente en haar leden, het verdedigen en doorgeven van de zuivere leer en het onderwijzen van de jeugd der gemeente en van allen die onderwijs behoeven (art. 11 AKS).
De bijzondere opdracht van de predikant houdt in: werkzaamheden ten behoeve van de opleiding tot de dienst des Woords, geestelijke verzorging van bijzondere aard, verbreiding van het evangelie.
- 2.3. De verbondenheid tussen de predikant en de gemeente is geen arbeidsovereenkomst. De predikant is derhalve niet aan te merken als werknemer in de zin van de werknemersverzekeringen. Derhalve komt de predikant bij eventuele werkloosheid of arbeidsongeschiktheid niet in aanmerking voor uitkeringen op grond van de WW of de WAO.
- 2.4. De verbondenheid tussen de predikant en de gemeente eindigt wel:
 1. door een overeenkomst tot beëindiging van de verbondenheid tussen de predikant en de gemeente (dus beëindiging met wederzijds goedvinden), op het moment bij die overeenkomst bepaald;
 2. doordat de predikant door een andere gemeente beroepen is en de predikant dat beroep heeft aanvaard, op het moment van de aanvang van de verbondenheid aan die andere gemeente (art. 7 AKS);

3. door ontslag door de gemeente van de predikant uit de dienst om gewichtige redenen, op het moment dat dat ontslag ingaat (art. 10 AKS), zie hierna onder 3;
 4. door afzetting van de predikant door (de kerkenraad van) de gemeente, op het moment van die afzetting (art. 30 AKS).
- 2.5. De verbondenheid tussen de predikant en de gemeente *eindigt niet*:
1. door arbeidsongeschiktheid die zodanig is dat de predikant niet meer (geheel) in staat is zijn werkzaamheden te verrichten (art. 9 AKS);
 2. door het bereiken van de 65 jarige leeftijd, aangezien de predikant dan door de gemeente (slechts) ontheven wordt (kan worden) van zijn werkzaamheden (art. 9 AKS);
 3. door overlijden, aangezien de gemeente verplicht is de (eventuele) weduwe en wazen van de predikant van behoorlijk levensonderhoud te voorzien (art. AKS);
 4. door schorsing (art. 30 AKS).
- 2.6. Voor de hoedanigheid van predikant is de band (verbondenheid) tussen de predikant en de gemeente vereist (art. 8 en 11 AKS). Indien de verbondenheid tussen de predikant en de gemeente (wel) eindigt (na een goedkeuring daartoe van de regionale vergadering), verliest de predikant de naam en de eer van dienaar des Woords, maar behoudt hij wel zijn tot dat moment bij de SEV opgebouwde rechten.
- 2.7. De verbondenheid tussen de predikant en de gemeente impliceert dat die gemeente verantwoordelijk is voor behoorlijk levensonderhoud van die predikant. Desalniettemin wordt onderkend dat die materiële zorg voor alle predikanten doels ook een gezamenlijke zorg is voor alle gemeenten. Dat laatste komt tot uitdrukking in het werk van de Commissie Steunbehoevende Kerken en door het werk van de Stichting Emeritaatsvoorziening (SEV).
3. *Ontslag van de predikant*
- 3.1. De gemeente kan de predikant uit de dienst ontslaan op grond van gewichtige redenen (art. 10 AKS). De vereisten hiervoor zijn:
1. er moeten redenen zijn die zodanig gewichtig zijn dat de predikant de gemeente niet langer kan dienen. Die gewichtige redenen kunnen zich voordoen zowel bij de predikant als bij de gemeente;
 2. de redenen mogen niet gelegen zijn in het feit dat de predikant zich schuldig heeft gemaakt aan een zonde die tuchtwaardig maakt;
 3. de regionale vergadering van de regio waartoe de gemeente behoort moet – na verzoek daartoe van de gemeente aan de regionale vergadering – het ontslag goedkeuren;
 4. de regionale vergadering van een genabuurde regio moet – na verzoek daartoe van de eerst genoemde regionale vergadering aan die genabuurde regionale vergadering – het ontslag goedkeuren ("bewilligen");
 5. de gemeente is verplicht de ontslagene tijdelijk te voorzien van levensonderhoud voor de periode dat de ontslagene (nog) niet door een andere gemeente beroepen is danwel voor de periode dat de ontslagene (nog) niet door andere arbeid in eigen levensonderhoud kan voorzien.
- 3.2. De term 'losmaking' komt in het AKS niet voor. Zogenaamde losmaking van een predikant van de gemeente waaraan hij verbonden is, is ontslag op grond van gewichtige redenen ingevolge art. 10 AKS.
- 3.3. *Opheffing van een gemeente* waaraan een predikant verbonden is, is een gewichtige reden op grond waarvan die gemeente de predikant uit de dienst kan ontslaan.

- 3.4. De regionale vergadering die het ontslag van de predikant goedkeurt, bepaalt daarbij tevens of de ontslagene beroepbaar is (art. 10 AKS).
- 3.5. Bij ontslag van de predikant eindigt dus de verbondenheid (band) tussen de predikant en de gemeente. Daardoor verliest de predikant de naam en de eer van dienaar des Woords. Hij is dus na het ontslag geen predikant meer, maar kan wel beroepbaar zijn. Indien de ontslagene wil (blijven) voorgaan in de kerken dient hij preekcomité te vragen aan de regionale vergadering van regio waarin hij woont (art. 5 AKS).
4. *Ontheffing van ambtelijke dienst en bijzondere opdrachten.*
- 4.1. De gemeente kan aan de predikant ontheffing van zijn dienst verlenen bij het bereiken van de 65 jarige leeftijd, tenzij predikant en gemeente anderszins overeenkomen (art. 9 AKS).
- 4.2. De gemeente kan aan de predikant een bijzondere opdracht geven ('afstaan') ten behoeve van de opleiding tot de dienst des Woords, tot geestelijke verzorging van bijzondere aard of ter verbreiding van het evangelie (art. 11 AKS).
- 4.3. In beide gevallen – zowel bij ontheffing als bij een bijzondere opdracht – blijft de predikant verbonden aan de gemeente en behoudt de predikant de naam en de eer van dienaar des Woords (art. 9 en 11 AKS). De beide gevallen kunnen ook in elkaar overvloeien.
- 4.4. Beide gevallen kunnen ook gedeeltelijk van toepassing zijn. De gemeente kan aan de predikant gedeeltelijk ontheffing verlenen; de gemeente kan de predikant ook gedeeltelijk een bijzondere opdracht geven ('afstaan').
- 4.5. In beide gevallen dient de gemeente de predikant en zijn eventuele weduwe en wezen van behoorlijk levensonderhoud te voorzien (art. 9 AKS), en blijft dus de gemeente waaraan de predikant verbonden is daarvoor verantwoordelijk.
- 4.6. Predikanten verbonden aan bijvoorbeeld verzorgingsinstellingen, scholen en krijgsmacht – en daarvoor zijn afgestaan –, ontvangen voor die werkzaamheden inkomsten van die instellingen, scholen en krijgsmacht. De plicht van de gemeente om de predikant van behoorlijk levensonderhoud te voorzien heeft dan een aanvullend karakter.
- 4.7. Predikanten die bijvoorbeeld werkzaam zijn als zendeling of evangelist en niet verbonden zijn aan een organisatie of instelling, zijn voor hun inkomsten afhankelijk van de gemeente waaraan zij verbonden zijn. Die gemeente is dus verplicht om die predikant van behoorlijk levensonderhoud te voorzien.
5. *Arbeidsongeschiktheid van de predikant*
- 5.1. Indien de predikant *nijdelijk* arbeidsongeschikt is, blijven de kosten van behoorlijk levensonderhoud voor rekening van de gemeente komen.
- 5.2. Indien de predikant *blijvend geheel* arbeidsongeschikt is, kan de gemeente een financieel beroep doen op de SEV. Voorzieningen in verband met arbeidsongeschiktheid hebben de kerken ondergebracht bij de SEV. In een dergelijk geval verleent de gemeente aan de predikant (geheel) ontheffing van zijn dienst (ambtelijk werk).
- 5.3. Indien de predikant *blijvend gedeeltelijk* arbeidsongeschikt is, kan de gemeente eveneens een financieel beroep doen op de SEV. In dat geval verleent de gemeente aan de predikant gedeeltelijke ontheffing van zijn dienst (ambtelijk werk).
- 5.4. Indien de gemeente de predikant die ofwel blijvend geheel ofwel blijvend gedeeltelijk arbeidsongeschikt is, geheel of gedeeltelijk ontheffing van zijn dienst (ambtelijk werk)

verloent, blijft de predikant verbonden aan de gemeente en behoudt die predikant de naam en de eer van dienaar des Woords (art. 9 AKS).

6. Pensioen van de predikant

- 6.1. De voorzieningen voor de predikant in verband met emeritering hebben de kerken eveneens ondergebracht bij de SEV. Binnen het systeem van de SEV wordt rekening gehouden met het aantal dienstjaren. De uitkering wordt gebaseerd op het inkomen dat de predikant genoot op 55 jarige leeftijd.
- 6.2. Rechten op toekomstige uitkeringen door de SEV worden opgebouwd vanaf het moment dat de gemeente de predikant bij SEV heeft aangemeld en premie betaald heeft. Predikanten die vanuit een andere kerkformatie en zonder opgebouwde pensioenrechten komen, en predikanten 'met een late roeping' kunnen rechten inkoop.
- 6.3. De uitkering van de SEV aan de predikant gaat in op de eerste dag van de maand waarin de predikant 65 jaar wordt.
- 6.4. De gemeente ontheft de predikant van zijn dienst (ambtelijk werk) op het moment dat de predikant de 65 jarige leeftijd heeft bereikt. De predikant blijft dus verbonden aan de gemeente en behoudt de naam en de eer van dienaar des Woords (art. 9 AKS).

7. De bezoldiging van de predikant

De bezoldiging van de predikant is geheel afhankelijk van de afspraken die de predikant en de gemeente hierover met elkaar maken.

8. Onvolledige opbouw van pensioenrechten

Met betrekking tot predikanten die op latere leeftijd predikant worden in de Nederlands Gereformeerde Kerken heeft de commissie contact gehad met het bestuur van SEV.

Vanaf het moment dat een predikant verbonden is aan een kerk die deelneemt in SEV bouwt de predikant rechten op bij SEV. Vooral zal een predikant in de genoemde situatie elders ook rechten hebben opgebouwd. SEV is bereid indien noodzakelijk op individuele basis aanvullend te verzekeren en desgevraagd hierover te adviseren.

Het is wellicht goed dat de regionale vergadering in deze gevallen naast de gebruikelijke toetsing van het honorarium in het bijzonder aandacht geeft aan dit aspect. Mocht de opbouw van aanvullende pensioenrechten (inkoop) voor een predikant de draagkracht van de betrokken gemeente te boven gaan dan kan in overleg met de regiovergadering om advies gevraagd worden van SEV en de Commissie hulpbehoevende kerken. Deze kunnen een passende voorziening uitwerken, aangepast aan de specifieke situatie van de betrokken predikant.

Appendix van LV 41.1 Rapport Commissie Rechtspositie Predikanten

A. ANDERE KERKELIJKE WERKERS

Verscheidene gemeenten kennen naast de predikant andere zogenaamde 'kerkelijke werkers' die geheel of gedeeltelijk voor hun levensonderhoud afhankelijk zijn van de gemeente. Het betreft hier kosters, pastoraal werkers en organisten.

Kosters

Er zijn kosters die hun werkzaamheden verrichten op basis van een tussen de gemeente en de koster gesloten arbeidsovereenkomst. In dat geval is hij werknemer in de zin van de werknemersverzekeringen.

Andere kosters ontvangen wel een vergoeding van de gemeente voor hun werkzaamheden, maar zonder dat er een arbeidsovereenkomst is gesloten. In dat geval kan er toch sprake zijn van een werknemer in de zin van de werknemersverzekeringen, en dus premieplichtigheid. Weer andere kosters ontvangen slechts een onkostenvergoeding voor de gemaakte kosten. Zij zijn dus vrijwilligers.

Pastoraal werkers

De pastorale werker verricht zijn werkzaamheden gewoonlijk op basis van een tussen de gemeente en de pastoraal werker gesloten arbeidsovereenkomst. Hij is in de meeste gevallen werknemer in de zin van de werknemersverzekeringen. In sommige gevallen kan de gemeente de pastoraal werker aanmelden bij SEV en premie betalen, waardoor die pastoraal werker pensioentochten opbouwt. SEV stelt in dergelijke gevallen wel als eis dat die pastoraal werker predikant wenst te worden.

Organisten

Er zijn organisten die hun werkzaamheden verrichten op basis van een tussen de gemeente en de koster gesloten arbeidsovereenkomst. In dat geval is hij werknemer in de zin van de werknemersverzekeringen.

Andere organisten ontvangen wel een vergoeding van de gemeente voor hun werkzaamheden, maar zonder dat er een arbeidsovereenkomst is gesloten. In dat geval kan er toch sprake zijn van een werknemer in de zin van de werknemersverzekeringen, en dus premieplichtigheid.

B. HONORERING VAN PREDIKANTEN

De afspraken over de honorering van de predikant is thans volledig overgelaten aan de gemeente en de predikant. Gelet op de verbondenheid tussen de gemeente en de predikant is het wenselijk die situatie te handhaven.

Voor wat betreft de hoogte van de honorering kan als richtlijn worden gehanteerd de tabel die het GMV hiervoor heeft ontwikkeld. Ook kan als richtlijn dienen de honorering van predikanten in de Samen op Weg-kerken.

De norm zoals geformuleerd door het GMV wordt in zijn algemeenheid toereikend en adequaat geacht. De indruk is dat deze norm in toenemende mate in de gemeente wordt gehanteerd. In enkele recente gevallen is echter gebleken dat deze norm in individuele gevallen niet toereikend is. In individuele gevallen dient dan ook steeds getoetst te worden of de algemene norm in de gegeven situatie toereikend is. Bij indiensttreding zou deze toetsing plaats kunnen hebben door de regionale vergadering.

Aanbeveling 1

Ontslag van een predikant is vaak een zeer gevoelige en emotionele aangelegenheid voor zowel de gemeente als de predikant. De kans is groot dat een dergelijk proces langspendend wordt of verzandt waardoor oneigenlijke argumenten een rol kunnen gaan spelen.

Indien de gemeente voornemens is tot ontslag van de predikant over te gaan, is zowel de predikant als de gemeente gebaat bij een heldere en concrete procedure, waarin recht wordt gedaan aan het beginsel van hoor en wederhoor en aan transparante (dus schriftelijke) uitwisseling van argumenten.

Een stappenplan om (al dan niet) te komen tot een besluit omtrent ontslag van de predikant wordt geboden met de *Leidraad ontslag van predikant uit de dienst om gewichtige redenen* (bijlage 1)

Aanbeveling 2

Indien een gemeente het voornemen heeft de predikant te ontslaan uit de dienst om gewichtige redenen, is het wenselijk de predikant eerst voor een periode van bijvoorbeeld twee jaar te ontheffen van zijn ambtelijk werk (dienst).

In die periode kan de predikant een beroep afwachten van een andere gemeente, zich (laten) bijscholen of omscholen om door andere arbeid in eigen levensonderhoud te voorzien.

In die periode is de gemeente (nog steeds) verplicht de predikant van behoorlijk levensonderhoud te voorzien.

De gemeente zou de predikant tijdelijk (al dan niet gedeeltelijk) kunnen 'uitlezen' aan een andere (bijvoorbeeld vacante) gemeente, waartoe die andere gemeente een verzoek kan doen (art. 8 AKS). Die andere gemeente kan daarvoor een vergoeding voldoen aan de gemeente waaraan die predikant (nog) verbonden is.

Indien de gemeente die de predikant van zijn dienst heeft ontheven, door gebrek aan financiële middelen niet een andere predikant zou kunnen beroepen en ook niet een andere predikant (tijdelijk, geheel of gedeeltelijk) zou kunnen 'inlenen', zou de gemeente een beroep (mogen) kunnen doen op de Commissie Steunbehoevende Kerken. De instructie van de Commissie Steunbehoevende Kerken dient hierop te worden aangepast.

Aanbeveling 3

Op het moment dat een gemeente komt tot een voornemen tot ontslag van de predikant zijn wellicht de mogelijkheden tot het vinden van *andere*, voor zowel de gemeente als de predikant aanvaardbare, oplossingen onvoldoende besut.

Er zou een permanente landelijke adviescommissie ingesteld kunnen worden die in een vroegtijdig stadium gemeente *en* predikant kunnen bijstaan en adviseren over mogelijke oplossingen van de zich voordoende problemen. Het gaat dan *nie*r om geschillenbeslechting of arbitrage, maar om *bemiddeling* (mediation) en het helpen zoeken naar *alle mogelijke andere oplossingen*.

Aanbeveling 4

De afspraken over de honorering van de predikant is thans volledig overgelaten aan de gemeente en de predikant. Gelet op de verbondenheid tussen de gemeente en de predikant is het wenselijk die situatie te handhaven.

Voor wat betreft de hoogte van de honorering kan als richtlijn worden gehanteerd de tabel die het GMV hiervoor heeft ontwikkeld. Ook kan als richtlijn dienen de honorering van predikanten in de Samen op Weg-kerken.

Aanbeveling 5

Het is wenselijk dat de regionale vergadering, indien een predikant op latere leeftijd voor het eerst predikant wordt in een van de Nederlands Gereformeerde kerken, naast de gebruikelijke toetsing van het honorarium in het bijzonder aandacht geeft aan de op te bouwen pensioenrechten. Desgewenst kan de regionale vergadering hierover advies inwinnen van SEV.

Mocht het treffen van een passende regeling de draagkracht van de betrokken gemeente te boven gaan dan kan in overleg met de regionale vergadering om advies gevraagd worden bij de SEV en de Commissie hulpbehoevende kerken.

Bijlage 1 van LV 41.1 Rapport Commissie Rechtspositie Predikanten

Leidraad ontslag van predikant uit de dienst om gewichtige redenen

1. De (kerkenraad van de) gemeente deelt de predikant schriftelijk en gemotiveerd mede dat de gemeente voornemens is de predikant uit de dienst te ontslaan om gewichtige redenen.
2. De (kerkenraad van de) gemeente wijst de predikant daarbij erop dat de predikant zich kan doen bijstaan door een adviseur of gemachtigde.
3. De predikant heeft de gelegenheid binnen vier weken na ontvangst van het voornemen een verweerschrift met zijn zienswijze tegen het voornemen bij de (kerkenraad van de) gemeente in te dienen.
4. De (kerkenraad van de) gemeente bepaalt binnen twee weken na ontvangst van het verweerschrift (of binnen zes weken na verzending van het voornemen aan de predikant) een mondelinge behandeling. De (kerkenraad van de) gemeente kan het voornemen mondeling toelichten, en de predikant kan zijn verweer mondeling toelichten.
5. Binnen twee weken na de mondelinge behandeling van het voornemen deelt de (kerkenraad van de) gemeente schriftelijk aan de predikant mede of de gemeente bij het voornemen blijft.
6. Indien de gemeente bij het voornemen blijft, verzoekt de gemeente tegelijkertijd de regionale vergadering van de regio waartoe de gemeente behoort, goedkeuring van het voornemen tot ontslag.
7. Bij gelijke post zendt de gemeente een kopie van dat verzoek aan de predikant.
8. Bij ontvangst van het verzoek zendt de regionale vergadering een kopie van dat verzoek aan de predikant en deelt de predikant mede dat hij binnen vier weken een verweerschrift tegen het verzoek bij de regionale vergadering kan indienen.
9. De regionale vergadering bepaalt binnen twee weken na ontvangst van het verweerschrift (of binnen zes weken na verzending van een kopie van het verzoek aan de predikant) een mondelinge behandeling. Op die mondelinge behandeling van de regionale vergadering kan de (kerkenraad van de) gemeente het verzoek om goedkeuring mondeling toelichten, en de predikant kan zijn verweerschrift mondeling toelichten. De regionale vergadering beoordeelt tevens de door de (kerkenraad van de) gemeente voorgestelde regeling omtrent het levensonderhoud van de predikant gedurende de tijd dat hij niet meer verbonden is aan de gemeente en ook niet door een andere gemeente beroepen is of door andere arbeid in zijn levensonderhoud kan voorzien.
10. Binnen twee weken deelt de regionale vergadering zowel aan de (kerkenraad van de) gemeente als aan de predikant mede of de verzochte goedkeuring is gegeven, en verzoekt de regionale vergadering tegelijkertijd aan een genabuurde regionale vergadering een bewilliging.
11. Indien de regionale vergadering de verzochte goedkeuring heeft gegeven en de genabuurde regionale vergadering heeft bewilligd, verleent de gemeente de predikant schriftelijk en gemotiveerd ontslag.

[Na de eerste bespreking in de LV heeft de commissie enige aanpassingen in het rapport aangebracht. Deze aangepaste versie (LV 41.1a) is niet opgenomen.]

LV 41.2 Regio Enschede/Zwolle; Traktementen predikanten

1. De LV en de traktementen van predikanten.

Op de LV Enschede 1985 is deze thematiek reeds aan de orde geweest. Op grond van een voorstel van NGK Maastricht "dat zij het redelijk en verantwoord acht de predikanten te honoreren volgens een schaal van" werd een studiegroep benoemd, welke op de LV Dronen 1988 voorstelde de minimum uitkeringsgrondslag van de SEV samen te laten vallen met de minimum honorering van de predikant. Dit voorstel, aangevuld met enige randvoorwaarden, werd als regeling aangenomen.

Op de LV Ede 1991 introduceerde de Commissie Steunbehoevende kerken een traktementschaal gebaseerd op leeftijd en verdeeld in 4 groepen naar het lodental van de gemeenten. De bedoeling hiervan was, dat het traktement van de predikant, juist bij kerken die financiële steun nodig hadden, niet de sluitpost van de begroting zou zijn. In hoeverre deze schaal heeft gewerkt en in de loop van de jaren al of niet is bijgesteld, is ons niet bekend.

2. Onduidelijkheid.

Nog steeds blijkt zowel bij predikanten als bij kerkenraden onduidelijkheid te bestaan over wat redelijk is om te vragen en wat redelijk is om te geven. En wanneer niet volgens bepaalde schalen gewerkt wordt is evenmin duidelijk welke tussentijdse verhogingen gewenst dan wel noodzakelijk zijn.

Daarbij is over en weer geen ontwil in het spel, maar simpelweg onwetendheid.

Onwetendheid bijvoorbeeld over het verschil tussen het bedrag dat achter "traktement predikant" op de begroting staat en het besteedbaar inkomen van een predikant. Ook al omdat fiscaal gezien de predikant niet in loondienst is, maar als een kleine zelfstandige gerekend wordt. O.a. de steeds veranderende wetgeving (donk bv aan de WAZ) deed br. Wattél, voorzitter van de SEV, op de vergadering van aangesloten kerken in voorjaar 1999 de kerken de raad geven voor de berekening van het traktement gebruik te maken van de publicaties van het Gereformeerd Maatschappelijk verbond te Zwolle.

3. Regio regelingen.

Het is ons bekend dat de regio Alkmaar-Zaandam een normschaal heeft aangenomen, in hoeverre dit door andere regio's is overgenomen is ons niet bekend.

4. Voorstel.

Op grond van het voorgaande stelt de regio Enschede-Zwolle voor:

De LV spreekt uit, dat met inachtneming van de zelfstandigheid en de vrijheid van de plaatselijke kerk, de kerken aanbevolen wordt zich te binden aan een traktementschaal, met de jaarlijkse aanpassingen. Bv zoals in gebruik bij de Gereformeerde kerken (vrijgemaakt), de Christelijke Gereformeerde Kerken of de Gereformeerde kerken (syn.), althans tenminste een schaal daarvan afgeleid.

LV 41.5 Brief NGK Zoetermeer; Vertrouwensfunctie predikanten en beroepingscommissies

1. Aanleiding

Tijdens de vijfde zitting van landelijke Vergadering van 1998 is op 6 juni gesproken over een voorstel van de NGK Rijsbergen betreffende verandering van de beroepingsprocedure inclusief het instellen van een vertrouwenspersoon. Besloten is de beroepingsprocedure niet te veranderen en de gemeenten de gelegenheid te geven met voorstellen te komen. Naar aanleiding van de ervaringen van de NGK van Zoetermeer tijdens het beroepingsproces heeft bezinning plaats gevonden over een mogelijke rol voor vertrouwenspersonen op plaatselijk, regionaal of landelijk niveau.

Vanuit een probleemstelling worden aanbevelingen en voorstellen gedaan voor het beroepsproces en de rol van vertrouwenspersonen.

2. Probleemstelling

In de afgelopen jaren zijn Nederlands Gereformeerde Kerken meerdere malen geconfronteerd met spanningen tussen predikant en gemeente. In een aantal gevallen heeft dit geleid tot een breuk tussen beide. Voor zowel de gemeente als de predikant gaat aan een breuk een periode van moeite, zorgen en verdriet vooraf. Maar de periode daarna is voor beide ook moeizaam door de verwerking van het ontstane leed.

Voor de gemeente is het een periode van bezinning om wonden en vaak de verdeeldheid over de gang van zaken te verwerken.

Voor de predikant broekt een periode van verwerking en bezinning aan en ontstaat de hoop op een beroep. Naar buiten toe geeft een dergelijke gang van zaken niet het beeld dat we moeten uitstralen als gemeente van Christus; daar moeten liefde, verdraagzaamheid en eenheid in Christus heersen.

Hoewel de NGK Zoetermeer zelf niet is geconfronteerd met deze problematiek werden we tijdens het laatste beroepsproces wel geconfronteerd met gevolgen van een losmaking. De predikanten in kwestie zijn immers beroepbaar. Bij de voorbereiding van een voorstel tot beroep zijn gegevens over de predikant nodig om te bepalen of verdere stappen zinvol zijn. Het in een vroegtijdig stadium beseffen van de predikanten is als bezwaarlijk ervaren omdat dat verwachtingen kan wekken en teleurstelling veroorzaken als het contact niet wordt voortgezet. Nadere gegevens over de achtergronden van de breuk zijn gewenst om te kunnen beoordelen of deze ook in de eigen gemeente tot problemen met de predikant zouden kunnen leiden. Het zich verdiepen in de situatie kost (veel) tijd en het risico van een mogelijke herhaling van de problemen zal in veel gevallen leiden tot de conclusie nog even niet verder te gaan met deze predikant. De praktijk laat zien dat deze predikanten veelal geen beroep meer krijgen vanuit onze gemeenten, en dat terwijl er een groot aantal vacatures is. De indringende vraag rijst hierbij of we binnen onze kerken de betreffende predikanten wel een reële kans geven op een beroep. Uit oogpunt van liefde en zorg voor onze predikanten kunnen en moeten we ons afvragen of we geen betere uitgangspositie voor hen kunnen creëren.

3. Voorstellen en aanbevelingen

De hiervoor geschetste problematiek dwingt ons tot bezinning. De predikanten zijn de gemeenten gegeven om hen voor te gaan. Hun verantwoordelijkheid is groot en zij moeten 'te meer rekenschap afleggen van de wijze waarop zij de gemeente voorgaan' (Hebr. 13). De toerusting van predikanten en het beroepsproces moeten met grote zorg worden omgeven. Daarnaast zal er in de periode dat een predikant een gemeente dient ook zorg moeten zijn voor het welzijn van hem en zijn gezin. De voorstellen en aanbevelingen die worden gedaan zijn enerzijds gericht op het voorkomen van problemen en anderzijds op het op een liefdevolle wijze ruimte creëren voor predikanten na losmaking van hun gemeente.

Voorstellen

1. Wij stellen voor een vertrouwensfunctie op landelijk niveau in te stellen.

De taak van deze vertrouwensfunctie is primair het verstrekken van gegevens aan gemeenten over predikanten die op zoek zijn naar een nieuwe gemeente.

Deze vertrouwensfunctie zou ook over achtergrondinformatie moeten beschikken van de problematiek die ten grondslag lag aan de losmaking van een predikant. Deze gegevens worden vrijwillig verstrekt door de betreffende gemeente en predikant.

De vertrouwensfunctie zou uitgevoerd kunnen worden door, bij voorkeur, een tweetal wijze personen, zodat onderling overleg mogelijk is. Die wijze personen worden door (het bestuur van) de landelijke vergadering gevraagd.

Met het aanstellen van vertrouwensfunctionarissen kan tevens een tweede doel worden gediend. Predikanten kunnen bij hen aangeven, dat zij een andere gemeente zouden willen dienen. Daarnaast zouden predikant en gemeente ook samen aan kunnen geven, dat

zij het op termijn wettelijk vinden dat de predikant een nieuwe gemeente gaat dienen c.q. de gemeente gediend wordt door een andere predikant

Voor predikanten en gemeenten kan zo ruimte worden gecreëerd om waar dit gewenst is in liefde uit elkaar te gaan.

2. In het AKS (artikel 10 en 30) is vastgelegd dat de regionale vergadering een belangrijke rol heeft bij de losmaking (het ontslag) van een predikant van een gemeente. Het karakter van die artikelen is hoofdzakelijk gericht op beoordeling van de situatie.
Wij stellen voor om - veelal overeenkomstig de praktijk - de regio aanvullend ook een meer bemiddelende rol te geven.
Een door de regio in te stellen vertrouwenscommissie zou reeds eerder door een kerkenraad ingeschakeld kunnen worden om zo mogelijk nog tot oplossing van de problematiek te komen.
3. Het beroepingswerk is zowel voor de gemeente als voor de predikant een proces dat met grote zorgvuldigheid in afhankelijkheid van de Here wordt uitgevoerd.
Het nemen van voldoende tijd om elkaar goed te leren kennen in geestelijk opzicht en qua karakter is van groot belang. Zowel de predikant als de gemeente hebben echter meestal beperkte ervaring met het beroepingswerk. Het beschikbaar stellen van een handreiking voor kennismaking en gesprekspunten kan ondersteunend werken in de structuring van gesprekken.
Wij stellen voor een dergelijke handreiking op te stellen.

Aanbevelingen

1. De achtergronden van de losmaking kunnen sterk van elkaar verschillen. Wij hebben hier geen juist beeld van.
Vanuit een vertrouwensfunctie zou er in de toekomst een duidelijker en vollediger beeld kunnen worden gegeven en voorstellen worden geformuleerd om tot verbetering te komen. Afhankelijk van de aard van voorstellen kunnen deze worden voorgelegd aan de Landelijke Vergadering, de verschillende predikantenopleidingen of de TSB.
2. Stel in de gemeente een vertrouwenspersoon aan die mogelijke problemen tussen predikant en gemeente signaleert en bespreekbaar maakt. Deze vertrouwenspersoon kan zich laten ondersteunen door anderen. Hij is in principe lid van de kerkenraad en kan de ouderling van de predikant zijn.
3. Een predikant is naast leraar ook herder. Door allerlei maatschappelijke ontwikkelingen als toenemende echtscheidingen, ongehuwd samenwonen en de mondigheid van gemeenteleden zijn vaardigheden op het gebied van omgang met gemeenteleden steeds belangrijker geworden. Dit facet zou met nadruk aandacht moeten krijgen in de voorlichting aan potentiële theologiestudenten. Daarnaast zal tijdens de studie zowel theoretische als praktische training op dit gebied nodig zijn.

LV 41.6 Brief Regio 's-Gravenhage; Ondersteuning van voorstel Zoetermeer

Het door de Nederlands Gereformeerde Kerk Zoetermeer aan de Landelijke Vergadering 2001 gerichte voorstel, u aangeboden bij brief d.d. 21/07/00, is op 19 oktober jl. tijdens een vergadering van de Nederlands Gereformeerde Kerken binnen het regionaal verband 's-Gravenhage, onderwerp van bespreking geweest.

De door de regiokerken afgevaardigden konden zich in grote lijnen achter het voorstel scharen, echter wel met enige restricties. Zo konden van de zijde van de afgevaardigden de volgende commentaren worden behuist:

1. een in te stellen vertrouwenspersoon of commissie slechts belasten met een adviserende en informatieve taak, zonder enig beslissend gezag;
2. gesprekken op vrijwillige basis te laten plaatsvinden en bij informatieverstrekking de in het geding zijnde personen tevoren inlichten;

3. tereinde een mogelijk spanningsveld tussen vertrouwens- en informatie activiteiten te voorkomen die twee functies scheiden;
4. per conflictsituatie een vertrouwenspersoon of commissie benoemen ter voorkoming van mogelijke gezagsvorming.

In principe ziet de regio derhalve het belang in van een vertrouwenspersoon/commissie die 'vraag' en 'aanbod' in het beroepingswerk bij elkaar zou kunnen brengen, alsmede van een mogelijkheid tot deskundige hulp bij conflictsituaties. Een en ander behoeft uiteraard nog nadere overweging en uitwerking.

LV 41.7 Brief Regio Alkmaar -Zaandam; Advies traktementen

In haar vergadering van mei 2000 heeft de Regionale Vergadering Alkmaar-Zaandam besloten aan de Landelijke Vergadering een voorstel te doen om tot vorming van een landelijke commissie advies traktementen te komen.

Sinds 1996 functioneert in onze Regio de *Commissie Advies Traktementen*.

De Commissie adviseert de Regio en de lidkerken omtrent traktementsaangelegenheden. Omdat ons als Regiokerken dit zo goed bevalt, stellen we de kerken voor om tot instelling van een Landelijke Commissie Advies Traktementen te komen.

Uiteraard zijn we bereid de totstandkoming en de werkwijze van de Commissie nader toe te lichten.

LV 42.2 Verslag Diaconale Commissie

Nadat de LV Doorn 1998 op voorstel van de Nederlands Gereformeerde Kerk van Amersfoort had besloten het toen functionerende Centraal Diaconaal Comité om te vormen naar een Diaconale Commissie van de LV van de Nederlands Gereformeerde Kerken, heeft de Diaconale Commissie de volgende activiteiten ondernomen.

Het organiseren van conferenties.

Op 31 oktober 1998 werd in Utrecht een conferentie georganiseerd met als onderwerp *Bezinning op de taak van de diaconen*.

Hierbij kwam vooral aan de orde de vraag hoe het gesteld is met de zorg om de zorgers. Is de kring van hulpverleners vaak niet veel te klein en dienstengevolge de druk op hen te groot? Hoe kunnen diaconieën de gehele gemeente activeren en motiveren? Na een principiële bezinning door Drs. J.M. Madde werd een aantal casussen, aangedragen door de diaconieën van Apeldoorn, Eindhoven en Rotterdam, onder leiding van Mw. H. de Rijk, medewerkster van de STAGG voor toerustingswerk, besproken.

In samenwerking met de consultant van het Diaconaal Steunpunt van de Gereformeerde Kerken (Vrijgemakkt), de heer J. Lenting, en de diaconieën van de Nederlands Gereformeerde Kerken van Amersfoort en Rotterdam-Overschie heeft de DC op 30 oktober 1999 in Leerdam een conferentie georganiseerd met als thema *Diaconaal beleid maken*.

Aan de hand van door het Diaconaal Steunpunt ontwikkeld en door genoemde diaconieën getest materiaal werd de aanwezig enerzijds de noodzaak van het ontwikkelen van beleid op diaconaal gebied geschetst en werden hen anderzijds hulpmiddelen aangereikt om daarmee een concrete start mee te maken.

De belangstelling voor het door het Diaconaal Steunpunt aangeboden materiaal was zeer groot.

De voorbereiding voor de conferentie van 2000 die op 28 oktober in Leerdam zal worden gehouden, is gestart.

Er zal dan nagedacht worden over de vraag *Hoe om te gaan met verlies*. Hierbij zal door Dr. A. van der Dussen o.a. naar aanleiding van het boek *Job* gesproken worden over de inhoud

van de gesprekken en zal Mw. H. de Rijk de aanwezigen een handreiking doen op het vlak van communicatie.

Op alle conferenties is altijd ruim de gelegenheid voor de STAGG om verslag te doen van het werk van de stichting, om daarover verantwoording af te leggen en om de betrokkenheid van de diaconiën bij haar werk te vergroten.

Stichting voor Ambulante Geestelijke Gezondheidszorg.

Jaarlijks vindt overleg plaats tussen de Diaconale Commissie en het bestuur van de STAGG m.b.t. het door haar te voeren beleid, de relatie tussen de STAGG en de kerken, het jaarverslag en de daaruit voortvloeiende financiële consequenties voor de kerken. In 2000 betrof dit overleg ook de noodzakelijk geachte statutewijziging als gevolg van de in de loop der tijd gewijzigde activiteiten.

Op verzoek van het bestuur zijn twee commissieleden lid van de door de STAGG in het leven geroepen Klachtencommissie.

In februari 1999 heeft de DC aan het bestuur van de STAGG verzocht het initiatief te nemen tot de instelling van een *Werkgroep inzake de bestrijding van seksueel misbruik*. Namens de DC zou F. van Egmond zitting nemen in deze commissie.

Dit plan is inmiddels achterhaald door andere ontwikkelingen.

Op initiatief van een werkgroep met leden uit de Nederlands Gereformeerde Kerken, o.a. de predikanten Drs. J.C. Schaeffer en Dr. R.R. Ganzevoort, de Gereformeerde Kerken (Vrijgemaakt) en de Christelijke gereformeerde Kerken is door Stichting De Driehoek een *Meldpunt Seksueel Misbruik binnen pastorale/kerkelijke relaties* geopend. De heer F. van Egmond is inmiddels bij deze werkgroep als vertegenwoordiger van de DC betrokken.

In 1999 heeft de synode van de Gereformeerde kerken (Vrijgemaakt) voor een periode van drie jaar financiële steun toegezegd aan het Meldpunt, heeft zij een deputaatschap in het leven geroepen dat zich moet bezinnen op vragen rondom deze problematiek en heeft zij de kerken opgeroepen zich te verbinden met het Meldpunt.

Ook tal van Nederlands Gereformeerde kerken hebben zich naar aanleiding van een oproep vanuit het Meldpunt hieraan geconformeerd. De DC stelt de LV voor vergelijkbare besluiten te nemen. De DC denkt hierbij voornamelijk aan een budget van maximaal f 2.500 per jaar. Voorlopig wordt de bijdrage aan het Meldpunt betaald door de STAGG.

De DC stelt zich gaarne achter het door leden van de werkgroep geformuleerde en bij dit verslag gevoegde voorstel tot de instelling van een werkgroep/commissie die zich bezig houdt met de materie van seksueel misbruik binnen pastorale relaties in onze kerken.

In de laatste gemeenschappelijke vergadering van de DC met het bestuur van de STAGG op dinsdag 20 juni 2000 is opnieuw de problematiek aan de orde geweest van het niet of niet volledig bijdragen van een aantal kerken aan het werk van de STAGG.

Hoewel het bestuur van de STAGG in het verleden reeds veel pogingen heeft ondernomen om de kerken ervan te overtuigen dat het van essentieel belang is dat alle Nederlands Gereformeerde Kerken deze gezamenlijke verantwoordelijkheid dragen en er ook vorig jaar nog een gezamenlijke brief hierover is geschreven door STAGG en DC aan die kerken die hierin nog tekort schieten, zijn er nog steeds 24 kerken die onvoldoende bijdragen.

De gemiddelde bijdrage is in 1999 f 9,52 per ziel geweest, terwijl de richtbijdrage f 11,00 bedroeg.

De financiering van het werk van de STAGG loopt hiendoor gevaar. Het bestuur zal, wanneer de gemiddelde bijdrage niet op het niveau van de richtbijdrage komt te liggen, genooddakt zijn over te gaan tot verhoging van de richtbijdrage. Hierdoor zouden de kerken die wel naar behoren bijdragen de dupe worden.

Indertijd is de STAGG (voorheen Stichting Anno 1970) volgens de wens van de gezamenlijke diaconiën, geuit tijdens een diaconale conferentie, opgericht. Mede door deze ontstaansgeschiedenis ziet de DC ook op het vlak van de benodigde middelen voor haarzelf een taak weggelegd.

De DC verzoekt daarom de LV te bezien of ook voor het werk van de STAGG gekomen kan worden tot een door de LV gevraagde bijdrage per ziel.

Bijlage LV 42.2 Verslag Diaconale Commissie

Wanneer de LV tot deze uitspraak zou komen, kan de feitelijke afhandeling daarvan in overleg met de financiële commissie van de LV verder ter hand worden genomen.

Het behartigen van diaconale zaken.

Hieronder valt naar het oordeel van de DC ook de hiervoor vermelde problematiek inzake het *Meldpunt Seksueel Misbruik binnen pastorale/kerkelijke relaties*.

In mei 2000 heeft de DC een oproep naar de kerken uit doen gaan om te collecteren voor de slachtoffers van de *ramp in Eusebeke*. Dit gebeurde in overleg met de centrale diaconale instanties in de Gereformeerde Kerken (Vrijgemaakt) en de Christelijke Gereformeerde Kerken. De verdeling van de opbrengst over verschillende hulporganisaties zal in samenspraak tussen "onze" drie kerkgenootschappen gedaan worden.

Een verzoek van de *Interkerkelijke Stichting tot bevordering van Nazorg aan ex-gedetineerden* (ISNA) aan de LV van Doorn om te participeren in deze stichting is nog in behandeling bij de DC.

Samenstelling van de DC.

Na het vertrek van Mr. L. Verheij als voorzitter van de STAGG en de vervanging van de broeders K. van der Toorn (maart 2000), P. Snoep en D. Ulst (september 2000) is de samenstelling van de DC als volgt.

Dhr. F. van Egmond (voorz.), Abelenlaan 23, 1829 EG Oudorp, 072 - 512 06 41

Mw. C. Wagenvoet-Valstar (secr.), Gratamastraat 6, 3067 SE Rotterdam, 010-467 73 69

Dhr. E.J. Vonk (penn.), Kleine Beer 7, 7904 LR Hogeveen, 0528 - 269 273

Dhr. D.J. Boer, Singel 3, 4141 AS Leendam, 0345 - 611 687

Mw. M.M.F. Bosker, Amstelkade 38-1, 1078 AG Amsterdam, 020 - 676 19 72

Mw. P.J. Bouterse, Groen van Prinstererstraat 65, 3131 GD Vlaardingen, 010-434 78 43

Dhr. L. Eland (namens STAGG), Heenderweg 42, 8161 BM Epe, 0578 - 620 774

Dhr. C.F. Groen, Winde 69, 8265 EG Kampen, 038 - 331 30 65

De DC verzoekt de LV achteraf akkoord te gaan met de benoeming van haar nieuwe leden.

Bijlage bij verslag Diaconale commissie

Voorstel om te komen tot de instelling van een werkgroep/ commissie die zich bezig houdt met de materie van seksueel misbruik binnen pastorale relaties in onze kerken

Het kwaad van seksueel misbruik gaat aan de kerkelijke samenleving niet voorbij. Ook binnen onze gemeenten worden ambtsdragers regelmatig geconfronteerd met schrijnende gevallen van incest. Helemaal ontstellend is het als de dader binnen de kerkelijke samenleving ook nog eens ambtsdrager of kerkelijk werker is. Het is dan ook een roeping van de kerk om dit kwaad waar nodig aan de kaak te stellen, waar het kwaad geschied is er met een houding van bewogenheid en herderlijke zorg op te reageren en het zo mogelijk te voorkomen.

In de praktijk hebben plaatselijke gemeenten meestal niet de deskundigheid in huis om dit kwaad, wanneer het zich voordoet, adequaat aan te pakken. Bovendien is voor een goede benadering van deze materie een grote mate van onafhankelijkheid gewenst. Wanneer aan deze voorwaarden niet is voldaan is het gevaar groot dat de aangerichte schade alleen nog maar wordt vergroot.

Sinds 1 maart 1999 is door De Driehoek (een stichting voor maatschappelijke dienstverlening, gerelateerd aan de Gereformeerde Kerken (Vrijgemaakt)) een Meldpunt Seksueel Misbruik binnen pastorale relaties gestart. Stichting De Driehoek is tot dit initiatief gekomen in overleg met een werkgroep, die bestaat uit leden van de Gereformeerde Kerken (Vrijgemaakt), de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Nederlands Gereformeerde Kerken.

Gerelateerd aan dit Meldpunt functioneert een klachtencommissie met deskundigen van verschillende disciplines (juristen, therapeuten en pastores), afkomstig uit de drie genoemde kerkverbanden.

Het genoemde Meldpunt Seksueel Misbruik is geheel op vrijwillige basis van start gegaan om te voorzien in een geconstateerde behoefte. Aan alle kerken van ons kerkverband is bij de start van dit Meldpunt gevraagd om aan haar ambtsdragers en kerkelijke werkers te vragen hun medewerking te verlenen aan een eventuele klachtenbehandeling door de klachtencommissie en het oordeel van deze commissie zoveel als mogelijk te volgen. Maar het is noodzakelijk dat dit initiatief wordt ingebed in officiële kerkelijke kaders door besluitvorming van de daartoe getuigende kerkelijke vergaderingen.

Daarom stellen wij aan de Landelijke Vergadering van Amersfoort voor om te besluiten tot het instellen van een commissie of werkgroep die zich met deze materie bezig houdt. Het voorstel richt zich met name op het bestrijden van het kwaad van het seksueel misbruik binnen pastorale relaties. Maar het verdient aanbeveling dat deze commissie/werkgroep ook alert blijft op situaties van seksueel misbruik die buiten dit strikte kader vallen.

Aan deze commissie/werkgroep zou de volgende opdracht kunnen worden gegeven:

- a. Onderzoek te doen naar en voorstellen van beleid te doen over mogelijkheden en vormen van pastorale zorg, opvang en begeleiding.
 - Deze zorg zou zich in eerste instantie moeten richten op de slachtoffers van seksueel misbruik, met name in pastorale relaties.
 - Daarnaast zou er ook zorg gegeven moeten worden aan gemeenten waarbinnen dit misbruik plaats gevonden heeft.
- b. Onderzoek te doen naar en voorstellen van beleid te doen met betrekking tot de kerkrechtelijke kaders waarbinnen adequaat met deze problematiek kan worden omgegaan.
 - Onderzocht dient te worden in hoeverre een oordeel van de klachtencommissie die met het Meldpunt verbonden is ook een kerkrechtelijke status kan krijgen.
 - Preventief zou gedacht kunnen worden aan een meldingsplicht van gevallen van vastgesteld seksueel misbruik waarbij ambtsdragers of kerkelijke werkers betrokken zijn.
- c. Voorstellen te doen voor en zo mogelijk reeds uitvoering te geven aan voorlichting aan en scholing van pastores en kerkelijke werkers. Dit is noodzakelijk uit het oogpunt van preventie.
 - Onderzocht dient te worden of in de opleiding, e.g. begeleiding van aanstaande predikanten hier voldoende aandacht voor is. Het is aan te bevelen hiervoor plaats in te ruimen in het programma van de Theologische Studie-begeleiding.
 - Verder is het goed te komen tot het opstellen en aanvaarden van een beroeps- of gedragscode voor predikanten. Hierbij zou moeten worden nagegaan op welke wijze deze code een verplichtend karakter kan krijgen.
 - Ook zou bij de scholing en toerusting van vrijwilligers in de pastorale zorg of het jeugdwerk hiervoor aandacht moeten zijn.
- d. Hierbij te streven naar samenwerking met andere kerken van gereformeerde belijdenis. Dit is ook met het oog op bundeling van deskundigheid en op een zo groot mogelijke uniformiteit in de benadering van deze materie van groot belang.

Deze opdracht zou gegeven kunnen worden aan de Diaconale Commissie. De Landelijke Vergadering zal deze Commissie een budget ter beschikking stellen om de kosten die aan dit onderzoek verbonden zijn te vergoeden. Tevens kan uit de beschikbaar gestelde gelden een vergoeding worden verleend aan die leden van de reeds functionerende klachtencommissie die aan het Meldpunt Seksueel Misbruik verbonden is.

LV 46.3 Regio Enschede/Zwolle; Interkerkelijk Dovenpastoraat

Bij deze willen wij u een voorstel doen om tot een vorm van deelname aan het Interkerkelijk Dovenpastoraat, afgekort ID, te komen. Alvorens nader op dit voorstel in te gaan het volgende.

Ter informatie

Sinds 1975 werken de Nederlands Hervormde Kerk, de Gereformeerde Kerken in Nederland en de Christelijke Gereformeerde Kerken samen in het Interkerkelijk Dovenpastoraat (ID). In een bijlage vindt u de overeenkomst van samenwerking, waarin zowel de principiële uitgangspunten als de organisatorische uitwerkingen van het ID zijn vastgelegd.

Onder de verantwoordelijkheid van het ID behoort o.a. het houden van aangepaste kerkdiensten voor doven, pastoraat onder doven, begeleiding van ouders met doven kinderen en het bieden van hulp aan kerken met dove gemeenteleden.

Hiertoe zijn drie predikanten in dienst, die in drie verschillende regio's, die samen het hele land beslaan, werkzaam zijn. Binnen die regio's functioneren een twintigtal Interkerkelijke Commissies, gevormd door leden uit de kerken van een bepaald gebied.

Achtergrond voorstel

In 1997 gaf het ID – in de persoon van ds. A. Dingemans en via de Ned. Geref. Kerk van Enschede-Zuid - te kennen er prijs op te stellen indien de Nederlands Gereformeerde Kerken tot een vorm van deelname aan het ID zouden kunnen komen.

De concrete aanleiding hiervoor was de aanstelling die een zuster uit de gemeente van Enschede-Zuid, t.w. Elselie de Jong van der Zwaard (afgestudeerd aan de Wittenberg) ontvangen had als voorganger in de onder de verantwoordelijkheid van het ID gehouden dovendiensten. Hoewel zij hiernaast ook op andere wijze betrokken zou kunnen worden bij het werk onder doven - bijvoorbeeld als jeugdwerker onder jonge doven - is uitbeiding van de werkzaamheden van het ID om financiële redenen echter niet mogelijk.

Uit informatie van het ID bleek verder, dat er reeds contacten tussen de Nederlands Gereformeerde Kerken en het dovenpastoraat bestaan. In verschillende gemeenten werden/worden wel eens dovendiensten gehouden (waarbij gebruik gemaakt wordt van de diensten van het ID), in een aantal gevallen functioneren gemeenteleden in de Interkerkelijke Commissies en enkele gemeenten dragen ook financieel bij aan een Interkerkelijke Commissie.

Gelet op deze situatie had het ID de vrijmoedigheid om bij de Nederlands Gereformeerde Kerken aan te kloppen met het verzoek ook op landelijk niveau in het ID te participeren.

Nadere uitwerking voorstel

De Nederlands Gereformeerde Kerken zouden binnen het ID op de volgende wijze kunnen participeren:

- a. De NGK kunnen er naar streven om zich volledig aan te sluiten bij het ID en ook in overleg met de reeds participerende kerken de overeenkomst van samenwerking te aanvaarden en daarbij inhoud te geven aan garanties voor een bepaald stuk werk. Bijvoorbeeld: Wij stellen ons garant voor een werker uit NGK-kring (predikant/pastoraal werker/opbouwwerker) voor een bepaalde deeltijd. In de overeenkomst van samenwerking is afgesproken dat de Ned. Herv. Kerk, de Geref. kerken en de Chr. Geref. kerken alle drie een predikant voor dit werk afstaan en de predikant financieren. De NGK zou zich garant kunnen stellen voor een pastoraal werker uit eigen kring met een deeltijdfunctie (bijv. 40 of 30 of 20%). Ook zou dit betekenen dat de dovenpredikanten toestemming zouden moeten krijgen om in aangepaste diensten voor doven en horenden voor te gaan. Zoals ook een eventuele pastoraal werker uit NGK kring toestemming dient te krijgen om het pastoraat aan doven uit de samenwerkende kerken uit te oefenen. Het is duidelijk dat in dit alles ook de reeds samenwerkende kerken zeggenschap hebben en dat dus toestemming verkregen moet worden van de bevoegde instanties binnen die kerken.

- b. De NGK zouden waarnemers kunnen sturen naar het ID om mee te denken en om dit werk ook in de NGK meer bekendheid te geven en te stimuleren. Daarbij zou aan het ID gevraagd kunnen worden om regelmatig ook aangepaste diensten te beleggen in Ned. Geref. kerken, waar doven lid zijn. (Hetgeen in de praktijk hier en daar al wel gebeurt, waar plaatselijke kerken aansluiting gezocht hebben bij een Interkerkelijke commissie.)

Dit laatste zou mogelijk een opstapje kunnen zijn naar latere volledige participatie zoals beschreven onder a.

Tenslotte nog dit over een mogelijke organisatie. In de SoW-kerken is er binnen de organisatie een werkgroep ID, die vanuit de SoW-kerken leiding geeft aan het ID en verantwoording verschuldigd is aan de kerken via rapportage. In de Chr. Geref. kerken is er een deputaatschap Pastoraat in de gezondheidszorg, dat participeert in het ID door 2 deputaten af te vaardigen naar het gezamenlijk college van Werkgroep en deputaten. Mogelijk dat de NGK een Commissie Dovenpastoraat zouden kunnen benoemen.

Steun regio Enschede/Zwolle

De regio Enschede/Zwolle heeft uitgesproken dit verzoek van het ID over te nemen en aan de LV voor te leggen. Daarvoor zijn een aantal redenen.

Van degenen die gebruik maken van het werk van het ID horen we dat het werk hen tot zegen is. Zonder dit werk zouden sommige doven in ons midden verstoken blijven van een werkelijke deelname aan de kerkdiensten.

Ook voor het pastoraat aan dove gemeenteleden kan het ID van betekenis zijn. De last van het doof zijn is zeer groot en door middel van contacten binnen en steun vanuit het ID en de IC's kan geholpen worden die last te dragen.

Deelname aan het ID lijkt ons een gezegende manier om dove gemeenteleden te kunnen te geven, dat wij ten volle de middelen, die er zijn om hen te laten deelnemen aan eredienst en vormen van kerkelijk leven, willen steunen.

Het gebruik van de diensten van het ID door ook dove leden van de NGK legt een bepaalde (morele) verantwoordelijkheid bij ons kerkverband.

Over de precieze vorm waarin wij binnen het IDP zouden kunnen participeren heeft de regio Enschede/Zwolle geen uitspraak gedaan.

LV 47.1 Rapport Commissie Opleiding Predikanten (COP)

Op weg naar een nieuwe basisopleiding voor a.s predikanten binnen de Ned. Geref. Kerken

INHOUD

Inleiding

1. Taak, samenstelling en werkwijze van de commissie

- 1.1 Voorgeschiedenis*
- 1.2 Besluit Landelijke Vergadering Doorn en taak commissie*
- 1.3 Samenstelling van de commissie*
- 1.4 Aantal vergaderingen*
- 1.5 Uitgangspunten en overwegingen*
- 1.6 Besluit en werkwijze*

2. Gedachtewisseling Theologische Universiteit Apeldoorn

- 2.1 Inzet bespreking*
- 2.2 Resultaat bespreking*

3. Gedachtewisseling Theologische Studie Begeleiding

- 3.1 Voorlezen/madelen van huidige opzet TSB resp. toekomstige opzet opleidingsinstituut*
- 3.2 Vakken, accenten, vaardigheden, stage en mentorat*
- 3.3 Theologiestudenten die (nog) geen predikant willen worden*

4. Gedachtewisseling Nederlands Gereformeerd Seminarie Amersfoort

- 4.1 Voors en tegens nieuwe basisopleiding*
- 4.2 Brief 14 september 2000*

5. Gedachtewisseling theologiestudenten Ned. Geref. kerken

- 5.1 Weergave standpunten*

6. Evaluatie

- 6.1 Wat betreft het college van hoogleraren van de TU Apeldoorn*
- 6.2 Wat betreft de begeleiders van de TSB*
- 6.3 Wat betreft het bestuur van het NGS Amersfoort*
- 6.4 Wat betreft de theologiestudenten*

7. Conclusies en aanbevelingen

Slot

Bijlage

Inleiding

Het doet ons genoegen u hierbij het rapport van de door de Landelijke Vergadering van Doorn (1998) ingestelde *Commissie Opleiding Predikanten* aan te kunnen bieden.

Het rapport is als volgt opgebouwd:

- Hoofdstuk 1 geeft een inleiding op het werk van de commissie, waarin de voorgeschiedenis wordt samengevat. Verder vindt u hierin taak, samenstelling, uitgangspunten en werkwijze van de commissie.
- Hoofdstuk 2 biedt een samenvatting van het gesprek met het college van hoogleraren van de Theologische Universiteit Apeldoorn.
- Hoofdstuk 3 volgt met een weergave van de ideeën van de begeleiders van de Theologische Studie Begeleiding.
- Hoofdstuk 4 bevat een samenvatting van de inzichten en standpunten van het bestuur van het Nederlands Gereformeerd Seminarie.
- Hoofdstuk 5 geeft een weergave van de zienswijzen van een aantal theologiestudenten uit de Ned. Geref. kerken.
- Hoofdstuk 6 komt met een tussenevaluatie, waarin op basis van de voorafgaande hoofdstukken enkele evaluerende opmerkingen worden gemaakt.
- Hoofdstuk 7 eindigt tenslotte met een aantal conclusies en aanbevelingen op basis waarvan de Landelijke Vergadering Amersfoort 2001 kan oordelen of verder gegaan met het ontwerp voor een eigen basisopleiding en het overleg over het programma voor een eigen basisopleiding.

Moge de HERE God uw berisadslagingen zegenen!

Met hartelijke broedergroeten,
namens de commissie,
K.R. Veenhof, voorzitter
R. Venderbos, secretaris

1. Taak, samenstelling en werkwijze van de commissie

Hieronder wordt ingegaan op de taak, samenstelling en werkwijze van de commissie. Omdat het werk van de commissie niet op zichzelf staat, wordt eerst iets opgehaald uit de voorgeschiedenis.

1.1 Voorgeschiedenis

Op menige Landelijke Vergadering van onze Nederlands Gereformeerde kerken (NGK) is gesproken over de opleiding tot de dienst des Woords. Vóór het ontstaan van de Ned. Geref. kerken in 1967-69 was het in de Vrijgemaakt Geref. kerken vanzelfsprekend, dat a.s. predikanten hun opleiding volgden aan de Theologische Hogeschool te Kampen. Die vanzelfsprekendheid was voorbij, toen de latere Ned. Geref. kerken buiten het verband van die kerken kwamen te staan. De theologiestudenten zochten toen her en der een onderkomen.

Van 1972 tot 1998 hebben onze kerken het standpunt ingenomen, dat er (nog) geen redenen waren om een eigen predikantsopleiding op te zetten. Deze beslissing ging gepaard met een advies aan a.s. predikanten om de Theologische Hogeschool van de Christelijke Gereformeerde Kerken (CGK) in Apeldoorn te studeren. Dit zogenaamde "Apeldoorn-advies" werd door de Landelijke Vergadering van Wezep 1978 verder geformaliseerd, waarbij uitgesproken werd:

"In de situatie, waarin de zaak van de opleiding in onze kerken verkeert, verdient een studie aan de Theologische Hogeschool te Apeldoorn de voorkeur boven die aan de Universiteiten. Een studie aan laatstgenoemde instellingen verdient ernstig te worden aanraden."

Omdat dit advies nooit een bindende eis was, bleven a.s. predikanten aan verschillende opleidingen studeren: aan Rijksuniversiteiten, aan de Vrije Universiteit te Amsterdam, aan de Theologische Hogeschool der Gereformeerde Kerken in Nederland te Kampen (Oudestraat), sinds 1974 ook aan in het in oktober 1973 opgerichte Nederlands Gereformeerd Seminarie te Amersfoort en aan diverse instellingen in het buitenland. Deze diversiteit bestaat nog steeds en lijkt de laatste jaren weer toe te nemen, met de grootste aantallen studenten aan de Theologische Universiteit Apeldoorn, aan het Nederlands Gereformeerd Seminarie te Amersfoort en aan de Universiteit Utrecht.

Deze diversiteit bracht echter problemen met zich mee. In het Verslag van de Raad van Toezicht en Advies voor de Theologische Studiebegeleiding aan de Landelijke Vergadering van Apeldoorn 1994 werd gemeld, dat deze verscheidenheid "bij kerkelijke examina hinderlijk en soms verwarrend werkte". De problemen werden in een drietal categorieën onderscheiden. Van verschillende instellingen moest gezegd worden, dat het onderwijs niet Schriftgetrouw is. Van andere instellingen zou gelden dat de studiepakketten zo zijn samengesteld, dat de a.s. predikant onvoldoende theologisch kennisniveau opdoet. Tenslotte wordt ook geconstateerd dat verschillende instellingen tekortschieten in praktische vorming en toerusting. Daarom besloot de Landelijke Vergadering van Apeldoorn (1994) een commissie in te stellen, die de taak kreeg de eenheid in opleiding te bevorderen. Daarbij zou de wenselijkheid c.q. mogelijkheid van een geheel of gedeeltelijke eigen opleiding onderzocht moeten worden.

Op de Landelijke Vergadering van Doorn (1998) bracht deze *Commissie Opleiding Predikanten* een uitgebreid rapport uit. In dit rapport wordt allereerst een analyse gegeven van de complexe opleidings situatie. Vervolgens wordt een aantal vereisten genoemd, waaraan een goede opleiding zou moeten voldoen. Mede op basis van gesprekken met de Theologische Universiteit Apeldoorn en het Nederlands Gereformeerd Seminarie in Amersfoort worden tenslotte enkele opties aangereikt, die variëren van de opleidings situatie laten zoals ze nu is tot het kiezen voor een volledige of gedeeltelijke eigen opleiding. Een gedeeltelijke eigen opleiding zou kunnen zijn een eigen basisopleiding, die dan elders nog afgerond moet worden óf een eigen opleiding als afronding van een studie die elders gevolgd is.

1.2 Besluit LV Doorn en taak commissie

Het rapport van de *Commissie Opleiding Predikanten* werd op vier zittingen van de Landelijke Vergadering besproken. Niet eerder werd zo breedvoerig de zaak van de opleiding onder de loep genomen. Ook was het voor het eerst dat de positie van het Nederlands Gereformeerd Seminarie expliciet aan de orde kwam. Op de zitting van 16 september 1998 kon een tweeledig besluit genomen worden.

Het eerste deel van het besluit had betrekking op de situatie voor de korte termijn, het tweede deel op de situatie voor de lange termijn.

Voor de *korte termijn* heeft de LV o.m. uitgesproken, dat onder een deugdelijke opleiding tot predikant verstaan dient te worden: het doctoraal II van de Theologische Universiteit Apeldoorn óf de opleiding aan het Nederlands Gereformeerd Seminarie, bij voorkeur aangevuld met het doctoraal II van de Theologische Universiteit Kampen (Broederweg) of van de Theologische Universiteit Apeldoorn. Voor studenten die een andere opleidingsweg kiezen geldt, dat zij het doctoraal II examen moeten afleggen. Dit examen moet aangevuld met de kerkelijke vakken, en het is ter beoordeling van de studiebegeleiders of daarop nog aanvullende tentamens nodig zijn. Voor alle studenten geldt dat zij verplicht zijn deel te nemen aan de bijeenkomsten van de Theologische Stafbegeleiding.

Voor de lange termijn spreekt de LV uit:

De Landelijke Vergadering Doorn 1998 der Nederlands Gereformeerde Kerken, in vergadering bijeen op 16 september 1998, kennis genomen hebbend van het Eindrapport van de Commissie Opleiding Predikanten,

overwegende

1. dat door de kerken de Theologische Studie Begeleiding is opgezet als noodzakelijke aanvulling op de studie aan de verschillende opleidingen;

2. dat daarnaast het Nederlands Gereformeerd Seminarie een opleiding tot predikant verzorgt en dat deze instelling zich inmiddels een eigen plaats binnen de kerken heeft verworven;

3. dat het naast elkaar bestaan van deze beide instituten leidt tot versnippering van krachten; en

4. dat meer eenheid in de opleiding tot het ambt van dienaar des Woords derhalve wenselijk is

besluit

1. een commissie in te stellen, die
a. de mogelijkheden onderzoekt van integratie van het onderwijs aan het Nederlands Gereformeerd Seminarie en de toetsing door de Theologische Studie Begeleiding tot een eigen basisopleiding tot het ambt van dienaar des Woords, zulks in goed overleg met het NGIS en de TSB;

b. een financieel overzicht samenstelt van inkomsten en uitgaven gerelateerd aan de mogelijkheden;

c. woorts afdoende informatie verwerft over het kunnen verkrijgen van (overheids)erkenning;

2. dat deze commissie in haar onderzoek de vraag betreft, hoe deze basisopleiding afgerond kan worden door een doctoraalopleiding aan één der Theologische Universiteiten, waarbij in eerste instantie gedacht wordt aan Apeldoorn; en

3. dat deze commissie verzocht wordt over dit onderzoek aan de eerstkomende Landelijke Vergadering te rapporteren.

Dit tweede deel van het besluit heeft dus betrekking op het werk van de commissie. Daaruit wordt duidelijk dat onze kerken de behoefte hebben om te komen tot een vorm van opleiding, die meer inhoud geeft aan de eigen verantwoordelijkheid van de kerken ten aanzien van de vorming van haar toekomstige predikanten, waarbij de eenheid in de kwaliteit van de opleiding bevorderd wordt. Daarbij is ervoor gekozen om die eigenheid vooral te zoeken in de basis en niet in de kop van de opleiding.

1.3 Samenstelling van de commissie

De Landelijke Vergadering benoemde tot leden van de commissie:

C.J. Bos	Wageningen
A.Th. van Deursen	Bloemendaal
C.M. van der Klis	Stellendam, thans Wormer
B. Krol	Amersfoort
J. Stuij	Kampen
K.R. Veenhof	Heemstede
R. Venderbos	Dalfsen

Als voorzitter en secretaris werden resp. benoemd de broeders Veenhof en Venderbos.

1.4 Aantal vergaderingen

De commissie kwam 10 keer in vergadering bijeen en heeft gesprekken gehad met het college van hoogleraren van de Theologische Universiteit der Christelijke Gereformeerde Kerken te Apeldoorn (TUA), de begeleiders van de Theologische Studiebegeleiding (TSB), het bestuur van het Nederlands Gereformeerd Seminarie (NGS) te Amersfoort en een afvaardiging van theologiestudenten uit onze kerken.

1.5 Uitgangspunten en overwegingen

De commissie heeft eerst enkele uitgangspunten vastgesteld op basis waarvan vervolgens onze werkwijze is opgesteld.

De commissie realiseert zich heel wel, dat er in principe twee soorten basisopleiding mogelijk zijn, waartussen een keuze gemaakt moet worden:

A. een geheel zelfstandige opleiding

Bij een eigen basisopleiding denkt men in eerste instantie aan een geheel zelfstandige opleiding van 3 à 4 jaar (straks: tot het baccalaureaat). Deze wordt normaliter elders voortgezet ter verkrijging van een D-II, waarbij doorstroming general (dus niet maar voor of door een individuele student) geregeld moet zijn. Daarbij moeten programmatische garanties worden getroffen voor aansluiting en tegen tijdsverlies. De gehele basisopleiding kan dan in eigen "kerkelijke" handen worden gehouden.

Het betekent wel afzien van studiefinanciering en wettelijke erkenning en aanzienlijke investeringen voor het doceren van een reeks weinig "identiteitsgevoelige" basisvakken, voor een klein aantal studenten (ca. 5 per jaar?), in een ook voor studenten onaantrekkelijk academisch isolement. Het betekent ook navent minder greep op de laatste studiejaar, waarin de stage en de praktische toerusting aan bod moeten komen. Men kan zich moeilijk voorstellen dat naast deze praktische onderdelen ook nog andere onderdelen worden "afge staan".

B. een opleidings- en begeleidingsinstituut in combinatie met de TU Apeldoorn

Het alternatief is een eigen opleidings- en begeleidingsinstituut in combinatie met inschrijving aan een van de universiteiten, met name de TU Apeldoorn. Aan het eigen instituut wordt dan een aantal door eigen docenten verzorgde en door de TUA erkende studieonderdelen (bijv. precolleges) verzorgd, plus de eigen praktische stage geregeld. Voorts zet dit instituut zich in voor de verwerving van niet-theologische vaardigheden. Ook worden bij enkele "identiteitsgevoelige" studieonderdelen eigen accenten aangebracht. Tenslotte is dit instituut verantwoordelijk voor het eigen mentoraat en de pastorale zorg voor studenten.

Als UITGANGSPUNTEN voor het maken van een keuze zijn vastgesteld:

1. In de eerste plaats is de commissie van oordeel, dat het voorkeur verdient om een *organisatorisch-bestuurlijke link te leggen met een bestaand wettelijk erkend of aangewezen opleidingsinstituut*. Daarvoor heeft de commissie twee redenen. In de eerste plaats schept deze constructie garanties voor kwaliteit en niveau van het onderwijs. Bovendien worden daarmee mogelijkheden voor maatschappelijke erkenning en studiefinanciering geboden. Studenten zouden gedupeerd en wellicht afgeschrikt worden door het missen van studiefinanciering en van een rechtsgeldig diploma, terwijl ze de facto wel de vereiste studieprestatie geleverd hebben.
2. In de tweede plaats is de commissie van oordeel, dat het opzetten van een eigen basisopleiding niet uitsluit, dat voor een aantal noder te bepalen vakken een beroep wordt gedaan op andere onderwijsinstelling(en). Andere instellingen kunnen vakken en vaardigheidstrainingen bieden, die uitstekend passen in het eigen onderwijspakket. Aan de andere kant hecht de commissie eraan, dat een belangrijk onderdeel van de praktische toerusting (stage) binnen de eigen opleiding valt.
3. Vanwege de door de Landelijke Vergadering uitgesproken voorkeur voor een doctoraal afronding van de eigen basisopleiding aan de Theologische Universiteit Apeldoorn is het verder van belang, dat er inhoudelijk afstemming plaatsvindt tussen deze basisopleiding en de Theologische Universiteit van Apeldoorn. Deze inhoudelijke afstemming gaat ervan uit, dat de aan de Ned. Geref. basisopleiding behaalde studieresultaten erkend worden.

Op basis van deze uitgangspunten heeft de commissie besloten, dat alternatief B de voorkeur verdient totdat blijkt dat het onhaalbaar blijkt.

Bij deze keuze hebben de volgende OVERWEGINGEN een rol gespeeld:

- a. Alternatief B geeft de mogelijkheid de jarenlange goede samenwerking met de TUA voort te zetten. Deze samenwerking is de laatste jaren versterkt door een goede overeenkomst over het onder eigen d.w.z. TSB-regie uitvoeren van de praktische stage, en door het toekennen van studiepunten aan onze studenten voor de deelname aan de TSB-bijeenkomsten. Ook zijn de in de studententijd te Apeldoorn tussen a.s. predikanten van beide kerken gegroeide contacten waardevol, deze dragen ook later op plaatselijk niveau vrucht.
- b. Het opzetten en in stand houden van een geheel eigen basisopleiding zal, ook als het om bescheiden voorzieningen gaat, aanzienlijk meer kosten meebrengen dan thans het geval is. Voor docenten (waaronder één full time, een rector van het eigen opleidingsinst *inst*), huisvesting (een pand met enkele kamers, collegieruimtes en bibliotheek), exploitatie en onderhoud, secretariële taken, bibliotheek, kosten stages en niet zelf te verzorgen praktische toerusting, etc. zal vermoedelijk bijna twee keer zoveel beschikbaar moeten worden gesteld als thans vanuit onze kerken wordt opgebracht voor het werk van de TSB en het NGS. Een bijdrage van tenminste f 15,00 per kerklid zal nodig zijn.
- c. De commissie realiseert zich dat er accentverschillen zijn tussen de Christelijke Gereformeerde Kerken (CGK) en de Nederlands Gereformeerde kerken (NGK), waar het gaat om bepaalde onderdelen van de theologie. Accentverschillen zijn ook aan te wijzen op het meer praktische vlak van de functie van het kerkverband en de gehanteerde kerkorde. Ook is de commissie op de hoogte van de officiële standpuntbepaling van de CGK ten opzichte van de NGK, welke op bepaalde punten kritisch is. Toch waarderen onze kerken de opleiding aan de TU Apeldoorn als een voor onze a.s. predikanten goede opleiding, waaraan wij ze kunnen toevertrouwen.
- d. Een klein kerkgenootschap als de NGK moet oppassen voor een theologisch isolement binnen een snel seculariserende samenleving. Ook zal het voor zo'n klein kerkgenootschap niet meevallen een geheel eigen basisopleiding in de toekomst te blijven bemansen. Daarom dienen krachten gebundeld en waar mogelijk samenwerking gezocht te worden met wie zij één in het geloof is.

1.6 Besluit en werkwijze

Op basis van de onder 1.5 genoemde uitgangspunten en de overwegingen die daarbij een rol gespeeld hebben is besloten om in overleg te treden met vertegenwoordigers van resp. de Theologische Universiteit Apeldoorn, het Nederlands Gereformeerd Seminarie Amersfoort en de Theologische Studie Begeleiding teneinde de mogelijkheden te onderzoeken van een eigen opleidings- en begeleidingsinstituut in combinatie met de TU Apeldoorn. Pas wanneer dat onmogelijk blijkt, wordt de mogelijkheid van een geheel zelfstandige basisopleiding onderzocht.

2. Gedachtewisseling Theologische Universiteit Apeldoorn

Evenals de vorige *Commissie Opleiding Predikanten* heeft onze commissie contact gezocht met het College van Hoogleraren te Apeldoorn. De commissie ging daarheen niet zonder verwachting. Immers, de TU Apeldoorn stelt duidelijk prijs op deelname van onze studenten en op een goede samenwerking met onze kerken. Dit wordt onderstreept door de recente bereidheid de praktische stage aan de TSB toe te vertrouwen, de deelname aan de TSB-bijeenkomsten als studieonderdeel te erkennen en met studiepunten te honoreren, en de principiële bereidheid enkele colleges/onderdelen aan ons uit te besteden en het optreden van gastdocenten uit onze kring te overwegen. Op 8 februari 2000 vond een gesprek plaats. Onderstaand wordt ingegaan op de inzet van de bespreking van onze kant en vervolgens het resultaat.

2.1 Inzet bespreking

Aan het college van hoogleraren heeft de commissie verslag gedaan van de besluitvoering op de laatstgehouden Landelijke Vergadering. Vervolgens heeft de commissie geschreven, dat ze voor de nieuw op te zetten basisopleiding graag een organisatorisch-bestuurlijke link zouden willen leggen met de TU Apeldoorn. Als motief voor dit voorstel hebben we aangegeven, dat we op dezelfde confessionele grondslag staan en intussen jarenlange en goede ervaring hebben opgedaan met de TU Apeldoorn.

Als nadere uitwerking van onze gedachten hebben we het volgende concrete voorstel gedaan. Het door onze kerken op te richten instituut voor de basisopleiding van predikanten wordt ondergebracht bij de TU Apeldoorn. Gedacht kan worden aan een vorm van samenwerking, die de Stichting voor Reformatische Wijsbegeerte sinds jaar en dag met verschillende universiteiten in den lande heeft. Deze Stichting kent een aantal door haar benoemde docenten en buitengewoon hoogleraren, die hun werk verrichten in opdracht van deze Stichting maar daartoe verbonden zijn aan een (inter)faculteit van een der universiteiten. Ned. Geref. docenten zouden naar analogie hiervan worden benoemd en betaald door de NGK, en als bijzonder hoogleraar een nul-benoeming aan de Universiteit van Apeldoorn ontvangen.

Een mogelijkheid om dit te realiseren kan zijn dat een aantal door deze NG-docenten te geven vakken als keuzecluster binnen de opleiding aan de TU Apeldoorn wordt aangeboden. De wijze waarop dit gebeurt en de omvang daarvan zou nader besproken moeten worden. In theorie en wellicht ook in de praktijk - dat zou uit nader overleg moeten blijken! - kan dit betekenen, dat een niet onbelangrijk deel van de vakken aan deze NG-basisopleiding door docenten van de TU Apeldoorn gegeven wordt. In dit verband is gewezen op de praktijk in onze kerken, dat aan het Ned. Geref. Seminarie op het oude kandidaatsniveau afgestudeerden, soms met enige aanvulling, worden toegelaten voor de D-II studie aan de TU Apeldoorn. De vorm die ons nu voor ogen staat betekent in feite een uitbreiding van die samenwerking tot in de kandidaats- of D-I fase.

2.2 Resultaat bespreking

Het resultaat van de bespreking laat zich als volgt samenvatten. Onderbrenging bij de TU Apeldoorn van een door de NG-kerken op te zetten basisopleiding is naar de mening van het college van hoogleraren een brug te ver. Het idee van een nul-benoeming van NG-docenten aan de TU Apeldoorn lijkt op dit moment ook onhaalbaar.

Toch zou de TU Apeldoorn de eigen Ned. Geref. basisopleiding kunnen helpen:

De Ned. Geref. studenten schrijven zich officieel in bij de TU Apeldoorn, waarmee ze recht op studiefinanciering hebben. Ze volgen de vakken aan de TU Apeldoorn met uitzondering van een aantal vakken welke aan het eigen instituut van de NG-kerken gedoceerd worden. Laatstgenoemde vakken worden erkend door de TU Apeldoorn, zodat daarvoor een (uitgebreide) compensatieregeling getroffen wordt. Het NG-instituut zou zich niet hoeven te beperken tot de vakken in de basisopleiding. Alleen zal duidelijk zijn, dat het hoofdvak in de DII-fase niet "uitbesteed" kan worden.

Het college van hoogleraren vraagt verder aandacht voor de eisen, die door de overheid gesteld worden aan het programma en de wetenschappelijke kwaliteit van docenten (met het oog op de accreditatie van de opleiding). In de hier voorgestelde constructie van een eigen Ned. Geref. basisopleiding is de TU Apeldoorn formeel aangewezen om erop toe te zien, dat aan deze eisen voldaan wordt. Het college heeft er alle vertrouwen in, dat de NGK goede docenten aanstellen.

Primair zijn de programma-eisen. In dit verband heeft het college erop gewezen, dat er momenteel betrekkelijk veel studenten zijn die de DII-fase in Apeldoorn volgen, die hun (basis)opleiding aan een niet officieel erkend opleidingsinstituut in Duitsland gevolgd hebben. Ook volgen twee oud-studenten aan het NGS de DII-fase. Beide groepen kunnen met een kort instroomprogramma de DII-fase volgen, omdat het door hen gevolgde studieprogramma door de TU Apeldoorn van voldoende niveau wordt geacht.

3. Gedachtewisseling begeleiders Theologische Studie Begeleiding

Op 2 maart 2000 heeft een gesprek plaatsgevonden met een afvaardiging van de begeleiders van de Theologische Studie Begeleiding, gevolgd door een gezamenlijk overleg met het bestuur van het Nederlands Gereformeerd Seminarie op 22 augustus 2000. Daarin is niet alleen uitvoerig gesproken over de voor- en nadelen van de huidige opleidings- en begeleidings situatie, maar ook over de mogelijkheden en wensen met betrekking tot de op te zetten basisopleiding volgens het model dat met de TU Apeldoorn mogelijk lijkt te zijn.

3.1 Voordelen/nadelen van huidige opzet TSB resp. toekomstige opzet opleidingsinstituut
Als voordeel van de huidige constructie wordt gezien, dat de begeleiding erg flexibel is. Binnen onze kerken is er een bonte mengeling van theologiestudenten, die aan allerhande instituten studeren. Daarop kan de begeleiding flexibel inspelen. Een ander voordeel is dat de begeleiding typisch teamwork is. Dat manifesteert zich vooral tijdens de preekbespreking, waarin elk van de begeleiders zijn eigen inbreng heeft.

Een nadeel van de huidige constructie is, dat de begeleiding geen fundamentele, sturende rol kan spelen in de vorming van studenten. Het eigenlijke werk gebeurt in de opleiding, de TSB speelt daarin slechts een begeleidende, bijsturende rol. Niet dat dat helemaal niets betekent, maar de greep op de opleidings situatie kan niet sterk zijn. Binnen de kring van de TSB-begeleiders maakt men zich daarom zorgen rond de enorme verscheidenheid aan theologische opleidingen waaraan de studenten binnen onze kerken studeren. Die zorgen komen voort uit enerzijds wat niet aan bod komt binnen bepaalde opleidingen, maar anderzijds juist uit wat wel aan bod komt binnen bepaalde opleidingen. Dat kan door de TSB niet voldoende aangevuld resp. gecorrigeerd worden. Door de TSB wordt gedaan wat mogelijk is, maar men zit aan de grens van de mogelijkheden. Reële vragen zijn volgens de begeleiders: Is de begeleiding toereikend genoeg? Kan er voldoende bijgestuurd worden?

Het pluspunt van de voorgestelde nieuwe constructie is, dat de invloed op de opleidings situatie bedoelend sterker is. Alleen al doordat er niet maandelijks, maar wekelijks contact zal zijn tussen docenten en studenten. Wel acht men het van belang dat binnen de nieuwe opzet het teamwork gehandhaafd blijft.

3.2 Vakken, accenten, vaardigheden, stage en mentorat

Wat de aan de nieuwe basisopleiding te geven vakken betreft wordt opgemerkt, dat onlangs - los van de besprekingen met de COP - door de TSB een aantal theologische opleidingen is vergeleken. Het onderwijspakket aan de TU Apeldoorn is daarbij op basis van het studieprogramma en de verplichte literatuur beoordeeld als voortreffelijk, evenwichtig, en van een goed niveau met voldoende aandacht voor literatuur van gereformeerde signatuur en de brede theologische stroom. Wel zou er aanleiding zijn om iets te doen op het terrein van enkele "identiteitsgevoelige" vakken. Hierbij kan gedacht worden aan vakken, die te maken hebben met de praktijk van ons kerkelijk leven (kerkrecht, gemeentebouw, en wellicht liturgiek) en met de geschiedenis van onze kerken (kerkgeschiedenis 19e en 20e eeuw). Maar ook kan gedacht worden aan het "theologisch leergeld" dat onze kerken sinds de dertiger jaren in de weg van hernieuwd Schriftonderzoek en (mede door kerkelijke conflicten noodzakelijk geworden) theologische bezinning hebben opgedaan. Een en ander komt als het ware op integrale wijze aan de orde in de preekbesprekingen, waarbij zowel de theologische als praktische kanten van de verkondiging aan bod komen en kritisch worden doorgesproken.

De begeleiders van de TSB denken daarbij ook aan het leggen van eigen accenten in het aan de orde stellen van onderwerpen, die voor onze kerken door hun geschiedenis en huidige ontwikkeling van betekenis zijn. In dat verband zijn te noemen de vragen rond de verhouding tussen Schrift en belijdenis, en naar wat in de belijdenis door de theologie van haar ontstaans-tijd beïnvloed is. Verder denken de begeleiders aan voortgaande hermeneutische bezinning op de vragen rond de Schrift, zoals het dilemma "betrouwbaar of onfeilbaar" en het gebruik van de Schrift, ook in de onderscheiden reformatorische en evangelische tradities. Voorts kan gedacht worden aan het verder doordenken van traditionele en moderne vragen en antwoorden op het terrein van dogmatiek en ethiek, waarbij dankbaar gebruik gemaakt wordt van het goede in andere tradities en hernieuwde bijbelstudie.

Tenslotte is er volgens de begeleiders binnen de nieuwe constructie een rol weggelegd voor de intensivering en structurering van het *mentoraat* onder de studenten, de begeleiding van stages en het (doen) ontwikkelen van niet-specifiek theologische *vaardigheden*.

3.3 Theologiestudenten die (nog) geen predikant willen worden

De begeleiders merken in de gesprekken met studenten, dat het beginsel van studievrijheid hoog in het vaandel van de studenten staat geschreven. Dat hangt hiermee samen, dat lang niet alle studenten reeds bij het begin van de studie predikant willen worden. Niet weinig studenten laten dit open, en studeren daarom liever niet aan een opleiding, die van meet af volledig op de opleiding tot predikant is gericht. Wanneer de nieuw op te zetten basisopleiding een aanvulling biedt op de predikantsopleiding aan de TU Apeldoorn, zou deze groep buiten de boot vallen. Daarom klinkt er vanuit de kring van de begeleiders een pleidooi om naast de nieuwe basisopleiding iets van de huidige studiebegeleiding voort te zetten. Of dat in elk geval de colleges in de aanvullende Nod. Geref. basisopleiding ook toegankelijk zijn voor studenten, die elders dan in Apeldoorn theologie studeren.

NB

De begeleiders hechten eraan dat de gemaakte opmerkingen rond vakken en/of accenten betrekking hebben op de situatie aan de TU Apeldoorn. Wanneer de voorgestelde constructie van een-eigen-basisopleiding-aangehaakt-bij-een-bestaand-instituut zou worden toegepast op een universiteit als bijv. de Universiteit Utrecht, wordt het verhaal anders. Dan kan naar hun opvatting in veel gevallen niet volstaan worden met het aanbrengen van accenten, maar zal voor een aantal onderdelen een alternatief programma moeten worden opgesteld.

4. Gedachtewisseling bestuur Nederlands Gereformeerd Seminarie

Op 26 november 1999 en 9 maart 2000 hebben gesprekken plaatsgevonden met het bestuur van het Nederlands Gereformeerd Seminarie, gevolgd door een gezamenlijk overleg met een afvaardiging van de begeleiders van de Theologische Studie Begeleiding en het bestuur van het NGS op 22 augustus 2000. Binnen de gesprekken met het bestuur van het NGS is in een open sfeer gesproken over de wenselijkheid en mogelijkheid van de plannen voor een nieuw op te zetten basisopleiding, aangehaakt bij de TU Apeldoorn. Daarin klinkt aarzeling door, die - zo verzekert het bestuur - niet wordt ingegeven doordat het NGS een slechte relatie met de TSB en/of de TU Apeldoorn zou hebben. Het tegendeel is het geval: de studenten bezoeken met plezier de TSB-bijeenkomsten, de stages onder supervisie van de TSB leveren geen enkel probleem op en verschillende oud-studenten volgen inmiddels de doctoraal opleiding in Apeldoorn.

4.1 Voors en tegens nieuwe basisopleiding

In de gesprekken werd duidelijk, dat door de verschillende bestuursleden van het NGS aanvankelijk over de wenselijkheid van de nieuw op te zetten basisopleiding, aangehaakt bij de TU Apeldoorn verschillend gedacht wordt. Het is daarom moeilijk hier een NGS-standpunt weer te geven. Daarvoor verwijst de commissie naar de bijlagen en beperkt ze zich hier tot het noemen van onderwerpen die aan in de gesprekken aan de orde zijn geweest. Enerzijds werden positief-kritische vragen gesteld, bijvoorbeeld over de omvang van de bijdrage van Nod. Geref. zijde. Is die echt van voldoende omvang om van een NG-basisopleiding te kunnen spreken? Bij overleg over de inhoud van het programma zal daarop gelet moeten worden. Ook wordt aandacht gevraagd voor de opvang van studenten met een zogenaamde late roeping. Het NGS is voor hen een zeer geschikte opleiding. Hoe wordt dat in de nieuwe situatie? Anderzijds wordt gesteld dat de voorgestelde samenwerking wellicht mogelijkheden biedt om de verwachte problematiek rond de vergrijzing van het docentenkorps van het NGS "op te lossen". Ook wordt opgemerkt dat het door de commissie gedane voestel goede elementen uit de opleiding aan het NGS, de begeleiding vanuit de TSB en de opleiding aan de TU Apeldoorn combineert. Dat zou aantrekkelijk kunnen zijn voor studenten, en samenbindend kunnen werken in de kerken zonder dat het beginsel van studievrijheid wordt opgegeven. Een dergelijke opleiding zou positieve uitwerking kunnen hebben op de zogenaamde "kleine occurrence"...

Een ander belangrijk thema dat in de gesprekken aan de orde is gekomen is de plaats van de theologie. Een eventuele integratie van het onderwijs aan het NGS en de toerusting vanuit de TSB aan een nieuw op te zetten basisopleiding vraagt om een indringend gesprek in eigen kring hierover. Wat dat concreet betekent is niet zo gemakkelijk te verwoorden. Wat dat betreft herkent het bestuur van het NGS de moeite van de begeleiders van de TSB, wanneer ze aangeven dat er accentverschillen met "Apeldoorn" zijn. Pogingen om die accentverschillen concreet te benoemen, brengen verlegenheid met zich mee. Toch zijn die verschillen er wel.

Van belang is ook de waardering voor datgene wat de NGK ontvangen hebben in onze eigen kerkgeschiedenis. In dat verband wordt genoemd de waardering voor het gewone leven en het zicht op het dagelijks leven met de HEERE God in het verbond.

In het kader van de opleiding tot predikant dient de Schrift zelf centraal te staan. Dat het ekerit volgens het NGS niet dat er binnen de opleiding geen plaats is voor goede theologische wetenschap. De theologische wetenschap heeft echter een ondergeschikte taak en verricht een 'teviendienst'.

4.2 Brief 14 september 2000

Als commissie hebben wij het bestuur van het NGS verzocht om zich intern nog eens te beraden en ons een concluderend standpunt te kennen te geven over de voorstellen van de commissie. Dit standpunt werd bepaald in een bestuursvergadering van 8 september 2000. Bij schrijven d.d. 14 september 2000 (zie bijlage 1) deelt het bestuur mee, nog afgezien van het feit dat nog niet duidelijk is of de Synode van de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Curatoren van de TUA met deze constructie zullen instemmen, "onoverkomelijke bezwaren" te hebben tegen de door de commissie voorgestelde optie. Men meent dat dit voorstel "de eenheid in de opleiding niet zal bevorderen", waarbij verwezen wordt naar de eerdere standpuntbepaling van 20 november 1996 (zie eveneens bijlage). Daarin wordt o.m. gesteld dat bij de roeping van de kerken om te zorgen voor een goede opleiding tot de dienst des Woords primair te denken is aan een "complete eigen opleiding". Een eigen basisopleiding, aanleunend tegen en in samenwerking met de TU Apeldoorn, is dus een miskening van die roeping. De daaraan inherente verdeling van opleidingstaken interpreteert men daarom als ontbreken van "eenheid in opleiding".

In de brief van 14 september 2000 wordt er vervolgens op gewezen, dat het werk van het NGS al 24 jaar godaan mag worden en kennelijk gezegend is. Het bestuur zegt niet de vrijmoedigheid te hebben om het NGS op te heffen.

Tenslotte verklaart het bestuur zich bereid tot loyale samenwerking met de TSB en tot medenken over de mogelijkheid om de situatie van de opleiding te verbeteren. Wat het laatste betreft wordt de suggestie gedaan om de studievrijheid te beperken tot Kampen (Broederweg), Apeldoorn of Seminarie aangevuld met de TSB.

5. Geschiedenis van theologiestudenten Ned. Geref. kerken

Bij de instelling van de eerste *Commissie Opleiding Predikanten* door de Landelijke Vergadering van Apeldoorn 1994 werd nadrukkelijk ook een plaats ingeruimd voor enkele studenten. De toen benoemde studenten hebben na afronding van hun studie hun plaats behouden in de commissie, die door de Landelijke Vergadering van Doorn 1998 met een nieuwe opdracht werd belast. Als gevolg daarvan is er binnen de commissie geen structurele inbreng van studenten meer. Derhalve heeft de commissie gemeend in de geest van de kerken te handelen, toen instemmend is gereageerd op een verzoek van de aan de TSB deelnemende studenten om hun standpunt inzake de opleiding naar voren te mogen brengen. Deze studenten vormen weliswaar geen formele afvaardiging van alle studenten, maar geven door hun verschillende opleidingsachtergrond een goede weerspiegeling van wat er onder de huidige studenten leeft. Op 2 september 2000 vond een gesprek plaats, waarvan hieronder puntsgewijs een weergave gegeven wordt.

5.1. Weergave gesprek

In het gesprek werd het volgende naar voren gebracht:

- a. Alle studenten spreken hun waardering uit voor de Theologische Studie Begeleiding, zoals deze thans plaatsvindt. Deze waardering heeft enerzijds te maken met de inbreng van de begeleiders, anderzijds met de breedheid samenhangend met de verschillende opleidingsachtergrond van de studenten, die een stimulerende en verdiepende werking op de discussies heeft.
- b. De studenten hechten veel belang aan het volgen van een erkende opleiding. Het verkrijgen van studiefinanciering en een erkend diploma acht men een groot goed.
- c. Binnen de nieuw op te zetten basisopleiding dient aandacht te zijn voor het groeiende aantal parttime studenten.
- d. De studenten zouden het jammer vinden, wanneer er een einde zou komen aan de studievrijheid. De met de studievrijheid samenhangende openheid en breedheid acht men erg waardevol. Het zou ook niet goed zijn, wanneer de studenten tot het volgen van een bepaalde opleiding gedwongen worden. Een nieuwe opleiding dient zichzelf te bewijzen. Wanneer de nieuwe basisopleiding kwalitatief goed is, zullen de studenten vanzelf komen.
- e. De studenten hebben de idee, dat de aandacht van de kerken wordt geconcentreerd op de studenten theologie die predikant willen worden. De studenten vragen zich af, of de kerken ook geen aandacht dienen te hebben voor de studenten uit onze kerken, die theologie studeren maar geen predikant willen worden en daarom aan een andere instelling studeren? Ook wordt aandacht gevraagd voor studenten die in aanvang niet, maar later toch predikant in onze kerken willen worden. Voor de eerste groep zou het wenselijk zijn, wanneer er iets van de TSB in zijn huidige vorm gehandhaafd blijft. Voor de tweede groep geldt hetzelfde, maar bovendien dat het eigen onderwijspakket in compacte vorm en derhalve in een versneld tempo kan worden aangeboden en ingehaald.

6. Evaluatie

Na de gesprekken met de TU Apeldoorn, de TSB, het NGS Amersfoort en de studenten zijn door de commissie de volgende evaluerende opmerkingen gemaakt:

6.1 Wat betreft de TU Apeldoorn

- a. In vergelijking met het gesprek van de vorige *Commissie Opleiding Predikanten* met het college van hoogleraren van bijna drie jaar geleden lijkt de TU Apeldoorn meer genegen om ons tegemoet te komen. Op landelijk niveau mag de relatie tussen onze kerken moeizaam zijn, als het gaat om de concrete samenwerking inzake de predikantsopleiding kan dat gelukkig niet gezegd worden. De huidige commissie vond de creativiteit in het meedenken over oplossingen erg verheugend.
- b. De optie van een eigen opleidings- en begeleidingsinstituut in combinatie (met inschrijving) aan de TU Apeldoorn lijkt een reële mogelijkheid. Wel is duidelijk dat men nieuwsgierig is naar het antwoord op de vraag welke vakken door eigen Ned. Geref. docenten gegeven zullen worden.

6.2 Wat betreft de TSB begeleiders

- a. De begeleiders zijn bezorgd over de diversiteit aan theologische opleidingen waaraan de studenten binnen onze kerken studeren. De verschillen en deficiënties kunnen door de TSB niet voldoende gecorrigeerd resp. aangevuld worden. De nieuwe basisopleiding biedt meer mogelijkheden tot vorming van de a.s. predikant door wezenlijke invloed op de opleiding zelf. De commissie constateert dat de begeleiders in toenemende mate zorgen hebben over de situatie van de opleiding in onze kerken en ziet hun positieve stellingname ten opzichte van de nieuw op te zetten basisopleiding als steun in de rug.
- b. De begeleiders staan in beginsel positief tegen de constructie van een nieuw op te zetten basisopleiding, waarbij gebruik gemaakt wordt van de mogelijkheden en faciliteiten aan de TU Apeldoorn. Ook dit is een steun in de rug van de commissie.

- c. Als het gaat om de eigen inkleuring van de basisopleiding denken de begeleiders eerder aan het aanbrengen van eigen accenten in de bestaande vakken dan aan compleet nieuwe vakken. Binnen de commissie wordt hierover verschillend gedacht. De commissie acht een oordeel over dit standpunt op dit moment niet noodzakelijk, maar is van mening dat de opvattingen van de begeleiders hierover een eerste aanzet vormen voor een verdere gedachteswisseling over de opzet van de nieuwe basisopleiding. Bij de concrete uitwerking zal uiteraard het NGS betrokken moeten worden. In elk geval dient minimaal gedacht te worden aan preekcolleges, Nederlandse kerkgeschiedenis, stage, mentoraat en praktische vaardigheden en accenten in de lijn van het huidige TSB-programma.
- d. De commissie is blij dat de begeleiders zich con amore bereid verklaard hebben om met het NGS door te praten over de plaats van de theologie, en de betekenis daarvan voor de predikantsopleiding.
- e. De begeleiders vragen aandacht voor die theologiestudenten, die niet aan de door de commissie voorgestelde basisopleiding studeren en pas in de loop van hun studie het verlangen hebben predikant te worden binnen onze kerken. Graag zouden zij zien, dat voor zulke "instromers" regelingen getroffen worden. De commissie deelt de zorg van de begeleiders op dit punt.

6.3 Wat betreft het bestuur van het NGS Amersfoort

- a. Het NGS heeft na aanvankelijke aarzeling laten weten niet overtuigd te zijn van de wenselijkheid van de door de commissie voorgestelde basisopleiding. Daarbij speelt de opvatting een belangrijke rol, dat de kerken in beginsel groepen zijn te zorgen voor een goede (complete) eigen opleiding. De commissie onderschrijft de in par. 7.2 van het rapport van de vorige *Commissie Opleiding Predikanten* uitgesproken mening, dat niet gesproken kan worden van een principiële verplichting tot het opzetten van een complete eigen opleiding. De commissie is van mening, dat een eigen basisopleiding niet uitstuit, dat voor sommige vakken een beroep wordt gedaan op andere onderwijsinstellingen (zie ook 1.5). Het eigen instituut van onze kerken draagt daarvoor de verantwoordelijkheid. De commissie is ervan overtuigd dat realisatie van deze optie leidt tot de door het besluit van de Landelijke Vergadering beoogde eenheid in de opleiding. Immers, het zal de enige opleiding zijn die formeel van onze kerken uitgaat en waarin alle krachten gebundeld zijn.
- b. Het NGS vraagt zich af of de synode van de CGK en de curatoren van de TUA met het commissievoorstel zullen instemmen. Het lijkt de commissie onwenselijk vooruit te lopen op de reactie op dit plan van de zijde van de CGK en het onder 6.1 a. vermeldde geeft hoop.
- c. Het NGS heeft niet de vrijmoedigheid om thans tot opheffing van het seminarie over te gaan. De commissie meent dat dit nu niet gevraagd wordt van het NGS. Wel is gevraagd of de optie die de commissie voestaat en aan de Landelijke Vergadering zal voorstellen niet bij voorbaat, ongeacht het onderhandelingsresultaat, onaanvaardbaar te verklaren, maar te willen meewerken om daaraan een zo goed mogelijke invulling te geven. Als het dan t.z.t. tot opheffing van het NGS zou komen, zou er een goede overgangsregeling voor de dan ingeschreven studenten aan het NGS moeten komen.
- d. Het NGS brengt als argument naar voren, dat het niet aangaat om het werk van het NGS op te geven, terwijl het kennelijk zo door de Here gezegend is. De commissie zou dit niet graag willen bestrijden. Het is voor ons echter de vraag, of die zegen wordt geblokkeerd wanneer het werk van het NGS een goede plaats krijgt binnen de nieuw op te zetten basisopleiding.
- e. Het NGS doet de suggestie om de eenheid van opleiding te bevorderen door de studievrijheid te beperken tot de TU Kampen (Broederweg), TU Apeldoorn of NGS, aangevuld door de TSB. Deze suggestie gaat echter voorbij aan de besluitvorming van de vorige Landelijke Vergadering waarbij de Commissie Opleiding Predikanten een opdracht in een andere richting heeft gekregen. Bovendien is het derde lid ervan, "NGS + TSB", geen reële optie, daar een DII-examen nu als norm geldt en daarvoor is meer nodig dan NGS + TSB. Dat pleit nu juist voor het voorstel van de commissie, dat tegelijk tegemoet komt aan de wens der studenten van een erkende opleiding en een erkend diploma.

- f. Gelet op de in de brief van 14 september 2000 uitgesproken bereidheid tot het blijven meedenken over de mogelijkheden om de situatie van de opleiding te verbeteren gaat de commissie ervan uit, dat het bestuur van het NGS zijn standpunt opnieuw zal bepalen, nadat de Landelijke Vergadering over het onderhavige voorstel een besluit heeft genomen. De commissie hoopt dat dit NGS-standpunt de basis kan zijn voor constructief meedenken tot verbetering van de opleiding binnen het dan aangegeven kader. Pas dan zal blijken of de nieuwe basisopleiding naar het oordeel van het NGS geen opheffing, maar een goede voortzetting van het werk van het NGS kan zijn.
- g. In een volgende gespreksronde zal ook gesproken moeten worden over de plaats van de theologie. Het gaat hier vooral om de prolegomena van de theologieboecofening, waarbij het NGS uitgaat van o.a. de opvattingen binnen de Reformatorische Wijsbegeerte. De commissie heeft echter niet de indruk, dat de verschillen in visie de door de commissie voorgestane samenwerking met de TU Apeldoorn voor de nieuw op te zetten basisopleiding belemmeren.
- h. Het NGS vraagt aandacht voor studenten met een bijzondere en/of late roeping, die veelal ook parttime studeren. Door de eenvoudige en kleinschalige opzet van de opleiding kan het NGS daarop nu goed inspelen. De commissie deelt de zorg van het NGS op dit punt, en meent dat bij het verder vorm geven aan de eigen opleiding aandacht geschonken zal moeten worden aan studenten die laat instromen en een parttime studie willen volgen.

6.4 Wat betreft de studenten

- a. De studenten vinden het belangrijk, wanneer de nieuw op te zetten basisopleiding een erkende opleiding is. De commissie deelt die opvatting, zoals we aangegeven hebben onder onze uitgangspunten (zie ook 1.5).
- b. De studenten hechten zeer aan de studievrijheid, ook vanwege de daarmee samenhangende openheid en breedheid binnen de discussies in het kader van de bijeenkomsten van de Theologische Studie Begeleiding. De commissie kan begrijpen dat de huidige verscheidenheid van opleidingsplaatsen waaraan de studenten studeren boeiende gesprekken en discussies met zich meebrengt. Voor de langere termijn voorzien de kerken echter problemen, reden waarom onze commissie de opdracht gekregen heeft om te onderzoeken of er mogelijkheden zijn om meer eenheid in opleiding te brengen. Wel zou er volgens de commissie binnen de nieuw op te zetten basisopleiding ruimte moeten blijven voor het gesprek met andere theologische opvattingen, zoals dat thans ook gebeurt binnen het kader van de TSB via lezingen en boekbesprekingen. En er blijft natuurlijk gesprek mogelijk via studenten van elders.
- c. De studenten vragen aandacht voor parttime studenten en de theologiestudenten binnen onze kerken die (nog) geen predikant willen worden. Voor ons commentaar verwijzen we naar wat we terzake gezegd hebben onder 6.2 e, en 6.3 h. Of een compact inhaalprogramma aangeboden kan worden, zal zeer afhangen van het stadium waarin een student alsnog zal willen instromen in de basisopleiding. Het is immers niet ondenkbaar, dat bepaalde vakken compleet "overgedaan" moeten worden (zie ook het NB onder 3.3).

7. Conclusies en aanbevelingen

1. De commissie heeft tussen de twee soorten basisopleiding *de keuze voor een eigen opleidings- en begeleidingsinstituut in combinatie met een studie aan de TU Apeldoorn gemaakt.*
2. De optie van een *eigen basisopleidings- en begeleidingsinstituut in combinatie met inschrijving bij een studie aan de TU Apeldoorn lijkt een reële mogelijkheid.* Het College van Hoogleraren wil graag nader overleggen over de realisatie daarvan. De commissie is van mening, dat het mogelijk moet zijn om op basis van kernonderdelen uit het begeleidings- en onderwijsprogramma van resp. de Theologische Studie Begeleiding en het Nederlands Gereformeerd Seminarie een eigen studieprogramma op te stellen. Als een en ander in overleg met de TU Apeldoorn voor zowel het NGS als de TSB in bevestigende

zin kan worden gerratiseerd, wordt daarmee naar het oordeel van de commissie een aantrekkelijke opleiding verwezenlijkt en wel degelijk de eenheid van opleiding bevordert. Niet alleen wordt hiermee theologisch isolement vermeden, maar ook kan studiefinanciering en een erkend diploma verweven worden. Bovendien wordt door de bundeling van verschillende bekwaamboden uit onze kring kwaliteit geboden. De commissie heeft goe de hoop, dat dit een stimulerend effect zal hebben op de belangstelling voor de studie en de opleiding tot de dienst des Woords binnen onze kerken.

3. Zowel het college van hoogleraren als de commissie zien *mogelijkheden rond "aansluiting" in Apeldoorn*. Het gaat immers niet om het opzetten van een gezamenlijke opleiding, maar om een bijzondere, goed omschreven vorm van samenwerking op basis van een zekere verdeling van taken in combinatie met een instroomregeling van bijzondere aard. De huidige samenwerking, die door alle partijen op prijs wordt gesteld, wordt er in feite door uitgebreid.
4. In het denken over de opleiding speelt het *toekomstperspectief* een niet onbelangrijke rol. Dat geldt ten eerste de hoop op een toekomstige nauwere samenwerking (hopelijk ook t.z.v. de theologische opleiding) binnen de "kleine oceanen", die wellicht nodig wordt t.z.v. wetelijke accreditatie en beoordeling door de overheid. Ten tweede de zorg om een voor studenten en gemeenten goede en aantrekkelijke opleiding tot predikant. Ten derde de zorg voor toekomstige beschikbaarheid van voldoende gekwalificeerde docenten uit eigen kring, bij een geheel eigen basisopleiding zonder erkenning en mogelijkheden voor onderzoek e.d.
5. Een eigen kerkelijke basisopleiding impliceert t.z.t. een opgaan van NGS en TSB in deze nieuwe opleiding. Dat kan alleen wanneer aan de onder 7.2 genoemde voorwaarden is voldaan.
6. Door het NGS wordt *de dienende plaats van de theologie* in het geheel van de opleiding tot predikant benadrukt. In geding hierbij is niet, dat de a.s. predikanten gevrijwaard moeten blijven van theologie. De commissie is van mening dat een opleiding voor predikanten op academisch niveau niet zonder theologie kan. Enerzijds om theologische zienswijzen te kunnen beoordelen, anderzijds om vrij gebruik te kunnen maken van waardevolle theologie. Het gaat feitelijk om de aard van de theologie en de plaats die zij inneemt. Het gesprek hierover zal een vervolg moeten krijgen, waarmee ook duidelijk wordt wat een en ander betekent voor de invulling van het eigen studieprogramma. De commissie acht de verschillen in visie echter niet van dien aard, dat ze samenwerking met de TU Apeldoorn verhindert.
7. Zowel door het bestuur van het NGS, de begeleiders van de TSB en de huidige theobgiestudenten is meermalen aandacht gevraagd voor de *eigen plaats van studenten met een bijzondere en/of late roeping*, die veelal ook *parttime studeren*. De commissie waardeert de aandacht voor deze groeiende categorie studenten, maar meent dat de structuur en het programma van een nieuwe basisopleiding daarop niet kunnen worden afgestemd. Wel moeten en kunnen t.z.t. in overleg met de TU Apeldoorn regelingen worden ontwerpen voor zulke studenten.
8. Zowel door de begeleiders van de TSB als door de studenten is ook aandacht gevraagd voor *theologiestudenten die met hun studie een ander doel beogen dan het predikantschap binnen onze kerken*. Ook hiervan geldt dat de commissie op zichzelf de aandacht voor deze categorie studenten waardeert. De commissie is echter van mening, dat de kerken primair verantwoordelijk zijn voor de zorg voor hun a.s. predikanten. De structuur en het programma van een nieuwe basisopleiding zullen worden afgestemd op studenten, die predikant binnen onze kerken willen worden. Wel moet het voor andere stu-

densten mogelijk zijn, dat aan onderdelen van het onderwijs- en begeleidingspakket van het eigen basisopleidings- en begeleidingsinstituut deelgenomen kan worden.

9. Als een eigen basisopleiding (van welke aard ook) wordt opgezet, moet een beslissing genomen worden inzake de *studievrijheid*. De commissie gaat ervan uit dat de nieuwe opleiding een wervend karakter zal hebben en voldoende studenten zal trekken (zie ook boven onder punt 2). Toch meent zij zowel om inhoudelijke redenen (eenheid in opleiding) als om de aanzienlijke kerkelijke investeringen, dat op a.s. predikanten van onze kerken een zware verplichting moet rusten om aan deze nieuwe opleiding te studeren. Als de door de commissie voorgestelde opzet voor een basisopleiding slaagt, dient dat de weg tot het predikantschap in onze kerken te worden. Tegelijk moet er de mogelijkheid van enige instroom zijn, primair voor wie pas tijdens zijn studie de roeping tot het predikantschap ervaart, mits de randvoorwaarden daarvoor duidelijk zijn omschreven.
10. Het opzetten en in stand houden van de door ons voorgestane nieuwe basisopleiding zal uiteraard extra kosten met zich meebrengen. De commissie heeft hiervoor nog geen onderzoek gedaan. Dat was ook amper mogelijk zolang de omvang, de facilitering en de mate van samenwerking met de TU Apeldoorn niet nader zijn ingevald. Wel verwacht de commissie dat die extra kosten, als er een goede samenwerking met de TU Apeldoorn tot stand komt, niet onvaarlijk behoeven te zijn. In het licht van wat thans vanuit de kerken woed opgebracht moet de financiering haalbaar kunnen zijn. Overigens lijkt ons enige extra financiële inspanning ter vergroting van de kwaliteit en de eenheid van de opleiding ook verantwoord. Lettende op wat de CGK en de Geref. Kerken Vrijgemaakt voor hun opleiding opbrengen hebben onze kerken tot dusverre "goedkoop" gewerkt.

Slot

We willen niet verheelen dat de gesprekken binnen de commissie en van de commissie met anderen de nodige inspanningen vereisten. Toch zijn wij blij deze gesprekken gevoerd te hebben. De commissie heeft ernaar gestreefd een unaniem rapport te kunnen uitbrengen, en is daar op een enkel punt nu (zie 6.2 c.) in geslaagd. We zouden ook graag zien, dat het werk van onze commissie een vervolg krijgt op basis van een uitspraak van de LV over de in hoofdstuk 7 geformuleerde aanbevelingen, met name de samenwerking met de TU Apeldoorn (7.2) en een uitspraak dat dit de opleiding tot predikant in de NGK woedt (7.9). Wij hebben ook goede hoop, dat zo'n uitspraak ook het NGS tot andere gedachten zal brengen, zodat het constructief zal willen meewerken aan de concrete uitwerking van dit vervolg.

Dat verlangen naar een vervolg is er allereerst vanwege de toekomst van de opleiding voor predikanten binnen onze kerken. We zijn ervan overtuigd, dat de nieuw op te zetten basisopleiding een aantrekkelijke en goede opleiding kan zijn. We hebben ook goede hoop, dat zij een stimulerend effect zal kunnen hebben op de belangstelling binnen onze kerken voor de opleiding tot de dienst des Woords.

Maar onze wens tot een vervolg van ons werk is ook ingegeven door een breder verlangen. Ons land maakt momenteel een kaalslag door waar het gaat om de kerken en de verschillende theologische faculteiten. We beseffen dat het niet aan ons is dit tijt te keren. De tijden zijn in Gods hand, die uitrukt en afbreekt, maar ook bouwt en plant (vgl. Jeremia 1:10). Zouden we niet iets van Gods goede hand daarin kunnen zien, wanneer we met elkaar de handen ineen kunnen slaan en samen met de TU Apeldoorn en wellicht I.Z.L. met de TU Kampen een goede opleiding zouden kunnen opzetten van waaruit iets goeds in en voor ons land godaan kan worden? De HERE heeft onze kleine kerken in veel opzichten gezegend, juist ook in het verstaan van de Schrift met het oog op de tijd waarin we leven. Wie weet wil de HERE ons in die traditie zegenen, en daartoe de nieuw op te zetten opleiding gebruiken. Als wij via bundeling van onze eigen krachten en in goede samenwerking met de TU Apeldoorn besluiten tot het opzetten van een goede opleiding tot de dienst des Woords, geloven we dat we met vrijmoedigheid een beroep mogen doen op Hem.

Bijlage van LV 41.1 Rapport Commissie Opleiding Predikanten

Brief Bestuur Stichting Nederlands Gereformeerd Seminarie aan de Commissie Opleiding Predikanten

Uw Commissie heeft ons Bestuur gevraagd een standpunt in te nemen ten aanzien van een nieuw op te zetten basisopleiding, zoals aangegeven in punt 10 van de notitie welke in het overleg van 22 augustus j.l. met uw Commissie en vertegenwoordigers van de TSB aan de orde is gesteld. In onze bestuursvergadering van 8 september j.l. is deze kwestie besproken.

Het overleg met uw Commissie heeft ons er niet van kunnen overtuigen dat de door u geprefereerde optie, een opleiding aan de Theologische Universiteit Apeldoorn (TUA) in combinatie met een eigen opleidings- en begeleidingsinstituut met enkele door eigen docenten verzorgde studie-onderdelen, de eenheid in de opleiding zal bevorderen. Nog afgezien van het feit dat nog niet duidelijk is of de Synode van de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Curatoren van de TUA met deze constructie zullen instemmen, zijn er van onze kant onoverkomelijke bezwaren. Wij kunnen dan ook niet anders dan verwijzen naar onze eerdere standpuntbepaling - dd. 20 november 1996 - welke als bijlage bij deze brief is gevoegd.

Het Nederlands Gereformeerd Seminarie heeft al 24 jaar gezegend werk mogen verrichten. De samenwerking van het studiepakket kan een vergelijking met Apeldoorn en Kampen (Broederweg) doorstaan. Wij leiden op tot een kandidaatsexamen oude stijl, te vergelijken met een doctoraal I. Aanvaarding van uw voestel zou opheffing van het Seminarie betekenen. Wij bezitten daartoe niet de vrijmoedigheid. Het zou betekenen een werk opgeven dat de Here keunelijk heeft willen zegenen. Wij hebben ons ingezet voor een opleiding die onderscheid maakt tussen het theologisch denken en het praktisch profetische spreken van de Heilige Schriften. De kennis van de Schriften dient naar ons inzicht centraal te staan. Theologie heeft een ondergeschikte taak en verricht een leviendienst.

Het gaat ons bovenal om de toekomst van de prediking in de Nederlands Gereformeerde Kerken. De nood der Kerk is de nood der prediking. En er is op dit punt sprake van nood. De inmiddels geëmeriteerde begeleiders ds. H. de Jong en ds. O. Mooiweer zien dat ook, blijkens recente artikelen in CV-Koers en het Nederlands Dagblad.

Wij blijven bereid tot loyale samenwerking met de TSB en tot meedenken over de mogelijkheden om de situatie van de opleiding te verbeteren. Ook voor ons staat centraal: wat dient de gemeenten? In dit verband vraagt ook de kwestie van de studievrijheid de aandacht. Als de opleiding beperkt zou worden tot Kampen (Broederweg), Apeldoorn of Seminarie + TSB was er al veel gewonnen. In de huidige situatie kunnen wij echter niet anders dan het standpunt benadrukken dat in onze eerdere genoemde standpuntbepaling als volgt is geformuleerd: "Op grond van onze praktijk kunnen wij in alle redelijkheid niet inzien waarom wij ons werk niet zouden mogen voortzetten. Wij vragen de erkenning en het behoud van ons werk als gegeven te aanvaarden".

Bijlage bij brief NG-Seminarie aan Commissie Opleiding predikanten

Standpuntbepaling m.b.t. de voorstellen van de Commissie Opleiding Predikanten

In de brief van 3 oktober 1996 wordt door de Commissie ingehaakt op opmerkingen van de kant van het Seminarie, alsof daar sprake zou zijn van gedachten en voorstellen van het Stichtingsbestuur. Tijdens het eerste gesprek is echter benadrukt dat de leden van het Bestuur spraken à titre personnel, gezien de korte voorbereidingstijd. Wat toen van de kant van het Seminarie gezegd is kan dan ook niet worden opgevat als voorstel of suggestie van het Stichtingsbestuur.

Alle Kerken zijn in hun kerkverband geroepen te zorgen voor een goede opleidingsmogelijkheid. Naar onze mening dient daarbij primair gedacht te worden aan een complete eigen opleiding. Redenen om daarvan af te wijken dienen zwaarwegend te zijn. Vooralnog wordt de leus voor een aanbouw-opleiding naar onze mening niet gesteund door een overtuigende motivering. Budgettaire is een complete eigen opleiding mogelijk, zoals uit het werk van het Seminarie blijkt.

Erkenning door de overheid heeft o.i. geen toegevoegde waarde en mag in geen geval bepalend zijn voor de structuur van de opleiding. Het gaat tenslotte om een opleiding ten dienste van de Kerken voor het predikambt.

Het Seminarie is opgericht omdat de Samenwerkende Kerken er van overtuigd waren en zijn, dat de Kerken zelf een roeping hebben te arbeiden aan de opleiding van toekomstige dienaren des Woords. Dat is iets anders dan het stichten van een Theologische Universiteit. Theologisch bezig zijn is iets anders dan toerusting van aanstaande dienaren des Woords. Bij de stichting van het Seminarie is een opleiding beoogd, waar rekening gehouden zou worden met het belangrijke onderscheid tussen het theologisch denken en het profetische spreken van de Schrift. Immers, de Schrift spreekt niet wetenschappelijk maar praktisch profetisch! Dit wordt in de theologische wereld niet of onvoldoende gezien.

Het Seminarie is een complete opleiding, die al 20 jaar goed functioneert. Iedere Kerk kan zich daarbij aansluiten als Samenwerkende Kerk. Kandidaten van het Seminarie worden door de Kerken geaccepteerd en gewaardeerd. Als mensen bijzondere gaven hebben en zich geroepen voelen zich voor te bereiden op een promotie in de theologie zijn daar wegen voor. Ook met het kandidaatsexamen van het Seminarie worden mannen toegelaten tot een doctoraalstudie, bijv. in Kampen (Broederweg).

Het doel van de Landelijke Vergadering "eenheid van opleiding" wordt met de voorgestelde partiële opleiding niet verwezenlijkt, omdat op deze wijze onze Kerken niet (meer) beschikken over een complete eigen opleiding. Onze Kerken worden daardoor voor een belangrijk deel afhankelijk van de Christelijke Gereformeerde Kerken, waarbij wij geen enkele zeggenschap hebben over het onderwijs dat "Apeldoorn" geeft. Dit klemt temeer gelet op de toenemende invloed van "Bewaar het Pand", zoals tot uiting komend in de benoeming van docenten.

De Here heeft ons bescheiden, maar baanbrekende werk rijk gezegend. Door Christelijk Gereformeerden en Gereformeerden (vrijgemaakt) wordt positief over onze opleiding geoordeeld. Oudere (parttime) studenten uit andere beroepsferen kunnen goed bij ons terecht, anders dan bij de universiteiten.

Op grond van onze praktijk kunnen wij in alle redelijkheid niet inzien waarom wij ons werk niet zouden mogen voortzetten. Wij vragen, de erkenning en het behoud van ons werk als gegeven te aanvaarden.

Het Seminarie is bereid mee te denken hoe, met behoud van ons werk, meer eerheid in de opleiding kan worden bevorderd. Als wij het goed zien gaat het daarbij met name om de aansluiting van onze opleiding aan een voortgezette universitaire opleiding.

Wat tenslotte Tim. 2:2 betreft: ook dit woord van God is niet alleen tot ons gekomen, maar wel terdege óók tot ons. Daarom hebben we in 1973/1976 de hand aan de ploeg gezet.

LV 47.2 Raad van Toezicht en Advies TSB; Rapport Voortgaande vorming predikanten

Aanbevelingen aan kerkenraden en predikanten met betrekking tot de voortgaande vorming van predikanten

(vast te stellen door de Landelijke Vergadering van Amersfoort 2001)

Inleiding

De Landelijke Vergadering van Apeldoorn 1994-1995 heeft een regeling vastgesteld voor opleiding, studiebegeleiding en kerkelijk onderzoek van predikanten binnen onze kerken.

Die regeling wordt als volgt verantwoord: *De dienst des Woords, met de verrichtingen die daaruit voortvloeien, is voor de christelijke gemeente dermate belangrijk, dat zij het terecht tot haar taak rekent om ook ten aanzien van de toerusting van gegadigden voor deze dienst stimulerend, regulerend en controlerend werkzaam te zijn.*

Daarna wordt aangegeven hoe de kerken de zorg voor de bekwaamheid van aanstaande predikanten vorm willen geven.

Met de bevestiging in het ambt houdt het belang van scholing en toerusting niet op. De dagelijkse praktijk roept een behoefte op aan verdieping en aanvulling van de reeds genoten theologische vorming. Deze behoefte omvat veelal ook de verdere ontwikkeling van vaardigheden die niet strikt theologisch zijn. Het is van belang dat daarvoor voldoende ruimte bestaat.

Deze aanbevelingen willen bijdragen aan een klimaat waarin voortgaande voering van predikanten vanzelfsprekend is. Geen zaak van schaamte of persoonlijk falen. Veeleer een zaak van eer en de wil te blijven groeien in het werk. De aanbevelingen willen dan ook een regelmatig en open gesprek hierover tussen predikanten en kerkenraden bevorderen.

Deze aanbevelingen zijn opgesteld in opdracht van de Landelijke Vergadering van Doorn 1998 en vastgesteld door de Landelijke Vergadering van Amersfoort 2001.

De voortgaande vorming van dienstdoende predikanten verschilt van de aanvankelijke opleiding die aan de bevestiging in het ambt voorafgaat. De aanvankelijke opleiding is een verantwoordelijkheid van de gezamenlijke kerken en draagt een verplichtend karakter. Met de voortgaande vorming ligt dat anders. De nadere toerusting is in hoge mate maatwerk. Verplichtingen laten zich hier niet opleggen. Kerkenraden en predikanten zijn hier de eerst betrokkenen en daarmee ook de eerst verantwoordelijken. Aan hen zijn deze aanbevelingen dan ook gericht.

Motivering

Voor blijvende toerusting van predikanten bestaan goede redenen. Deze toerusting past bij de verantwoordelijkheid van het ambt dat zij vervullen:

- verworven kennis en inzichten moeten onderhouden en verdiept worden;
- ontvangen talenten moeten geoefend worden en verdienen groei;
- tekorten in basisvaardigheden moeten kunnen worden aangevuld;
- op ontwikkelingen in kerk en samenleving moet ingespeeld kunnen worden.

Kortom: de voortgang van het Koninkrijk en de eer van God, de opbouw van de gemeente en de arbeidsvreugde van de predikant zijn ernaar gediend.

Meer nog dan de aanvankelijke opleiding betreft de voortgaande vorming niet enkel kennisverwerving, maar ook praktische vorming. Die praktische vorming is in het algemeen niet van strikt theologische aard. Een nadere motivering daarvan is daarom op zijn plaats.

Een belangrijke overweging is de volgende. Predikanten vervullen hun taak voor een zeer groot deel in directe omgang met mensen. Ze brengen daarin zichzelf geheel en al mee. Dat vereist vaardigheden, zelfinzicht en inzicht in wat er speelt in de omgang tussen mensen.

De ambtelijke dienst is dus gebaat bij groei van de predikant ook in dit opzicht. Voortgaande vorming op dit terrein zou daarom vanzelfsprekend moeten worden. Ter vergelijking: in andere mensgerichte beroepen geldt regelmatige nascholing als voorwaarde voor behoud van leevendheid.

Ook bijbels-theologische motieven mogen hier gelden. De opdracht de Here God te dienen vind je in de Schrift in variaties:

- met heel het hart;
- met heel de ziel;
- met heel het verstand (kennis, inzicht, denkvermogen);
- met heel de kracht (vermogens, vaardigheden, houdingen)

(zie Deuteronomium 6,5 en Mattheüs 22,37).

Deze opdracht geldt voor predikanten op een bijzondere wijze. Bij wijze van illustratie moge verwezen worden naar het verhaal van Elisa en de Sunamitische. De profeet leest het verdriet en de bitterheid van het gezicht van de vrouw. Tegelijkertijd constateert hij daarover door de HEERE niet geïnformeerd te zijn (zie 2 Koningen 4,27). De man van God krijgt niet alles van boven op een briefje. Inzet van al zijn menselijke vermogens wordt evenzeer van hem gevraagd. Die zijn hem door zijn Maker niet voor niets toebedeeld.

Aanbevelingen

Aanbeveling 1.

Het is gewenst dat kerkenraden aan hun predikanten gelegenheid bieden tot voortgaande vorming.

Aanbeveling 2.

Goed onderling overleg tussen kerkenraad en predikant is nodig om tot heldere en weloverwogen keuzen te komen. Die keuzen hangen af van de persoon van de predikant en de taken waarvoor hij staat. Mogelijkheden zijn:

- a. uitbreiding van kennis en inzicht: zelfstandige literatuurstudie, deelname aan studiedagen en conferenties, voorbereiden van een omvangrijke (wetenschappelijke) publicatie;
- b. uitbreiding van vaardigheden: preekpresentatie, gesprekstechniek, didactische vaardigheden, conflictbehandling;
- c. persoonlijke vorming: mentoraat, pastoraal supervisie, klinische pastorale vorming, retraites (de aanbevelingen 5 en 6 gaan op de mogelijkheden van persoonlijke vorming nader in).

Aanbeveling 3.

Het is goed de gemaakte keuzen schriftelijk vast te leggen. Aandacht daarbij verdient:

- a. de aard van de voortgaande vorming;
- b. door wie de vorming wordt verzorgd;
- c. in welke periode de vorming wordt ontvangen;
- d. het belang van de vorming voor het werk van de predikant en de gediende gemeente;
- e. de tijd die aan de vorming zal worden besteed;
- f. de verlening van gehele of gedeeltelijke vrijstelling van taken aan de predikant;
- g. de wijze waarop de predikant van de vorming verslag zal doen;
- h. de bekostiging van de vorming.

Aanbeveling 4.

Toerusting van de predikant dient het belang van de gemeente. Het mag daarom billijk geacht worden dat de kosten van de toerusting voor rekening komen van de kerkenraad, tot een maximum van f 2000,- per jaar. Overeenstemming hierover vooraf verdient de voorkeur.

Meer kostbare vormen van toerusting (bijvoorbeeld langdurige en intensieve trainingen) dienen ook het persoonlijk belang van de predikant. In dat geval kan van hem een eigen bijdrage in de kosten verlangd worden.

Indien de financiële middelen van de gemeente niet toereikend zijn voor de gewenste toerusting van de predikant, verdient overleg met de Commissie Steunbehoevende Kerken aanbeveling.

Aanbeveling 5.

Beginnende predikanten krijgen bij het afsluitend onderzoek door de regionale vergadering een mentor toegewezen. Kerkenraden doen er goed aan mede zorg te dragen voor een goed functionerend mentoraat. Aan goed mentoraat mogen eisen gesteld worden:

- a. de mentor heeft zich een zelfstandige werkhouding toegeëigend;
- b. de mentor laat de beginnende predikant leren aan de hand van ervaringen die de beginnende predikant in het werk opdoet;
- c. de mentor helpt de beginnende predikant een eigen werkwijze te vinden in het spanningsveld van de verwachtingen van de gediende gemeente enerzijds en de feitelijke vermogens van de predikant en zijn idealen anderzijds;
- d. de mentor legt zich toe op een inhoudelijke, praktische en collegiale werkbegeleiding;
- e. de mentor is bereid ook een pastorale taak ten opzichte van de beginnende predikant en zijn gezin op zich te nemen, indien daar behoefte aan blijkt;
- f. de mentor heeft bij voorkuur een mentorestraining gevolgd.

Een reeks van vijftien gesprekken over een periode van drie jaar vormt een goede richtlijn voor mentoraat.

Aanbeveling 6.

Pastorale supervisie mag gezien worden als een geschikt instrument tot persoonlijke vorming, ook van predikanten die de beginfase voorbij zijn. Supervisie is een op de persoon gerichte vorm van leren voor werkers in mensgerichte beroepen binnen onderwijs, zorg, hulpverlening en pastoraat. Aan pastorale supervisie mogen eisen gesteld worden:

- a. de supervisor beschikt over een eigen dienstbare deskundigheid om persoonlijke leerprocessen te begeleiden, verworven door een daartoe gevolgde extra opleiding;
- b. de supervisor laat de predikant leren door heroverweging van ervaringen die de predikant in het werk opdoet; de keuze van dit leermateriaal berust bij de predikant in supervisie;
- c. de supervisor helpt de predikant zicht te krijgen op zijn vaardigheden en zijn houding in de omgang met mensen;
- d. de supervisor helpt de predikant persoonlijke blokkades te verkennen en te overwinnen;
- e. de supervisor helpt de predikant verborgen kwaliteiten te ontdekken en te ontwikkelen;
- f. de supervisor helpt de predikant zichzelf die vragen te leren stellen die een zelfstandige vruchtbare omgang met impasses in het werk mogelijk maken.

Een reeks van vijftien gesprekken eenmaal per veertien dagen vormt een goede richtlijn voor pastorale supervisie.

Aanbeveling 7.

Mentoren en supervisors voor predikanten behoeven niet noodzakelijk zelf predikanten te zijn. Vertrouwdheid met het predikantswerk en de kerkelijke cultuur bovenop de vereiste bijzondere vaardigheid of deskundigheid kan evenwel een voordeel zijn. Het verdient daarom aanbeveling dat predikanten die dat wensen van hun kerkenraden de ruimte krijgen een mentorestraining of een opleiding tot pastoraal supervisor te volgen en taken als mentor of pastoraal supervisor te vervullen.

Bijlage van LV 47.2 Brief RvTA over voortgaande vorming van predikanten

Vormingsaanbod

Een summier overzicht van het huidige vormingsaanbod gericht op predikanten staat hier aangegeven. Tevens zijn de adressen vermeld waar nadere informatie te verkrijgen valt.

- STAGG (Stichting voor Ambulante Geestelijke Gezondheidszorg, in het leven geroepen door de Centrale Diaconale Conferentie van de Nederlands Gereformeerde Kerken)
Komt jaarlijks met een toerustingaanbod voor predikanten. Dit aanbod omvat in principe:
 - supervisie
 - begeleidde intervisie
 - pastorale gespreksvoering
 - preekpresentatieDaarnaast incidentele studiedagen over specifieke onderwerpen.
Verwerkelijking van het aanbod is wel afhankelijk van voldoende deelname.
Informatie: H. Nijland-Moester, Brinkstraat 277, 7541 AP Eerschode, telefoon 053-4316729, e-mail: heleen.nijland@planet.nl
- Raad van Toezicht en Advies voor de Theologische Studie Begeleiding
Via de secretaris valt informatie te verkrijgen over:
 - mogelijkheden tot training als mentor of opleiding tot pastoraal supervisor
 - mogelijkheden tot het ontvangen van mentoraat of pastorale supervisie door mensen uit het eigen kerkverband die daartoe bevoegd of in opleiding zijnInformatie: W. van Rijnswo, Benedictijnenhove 65, 3834 ZC Leusden, telefoon 033-4951227, e-mail: w.van.rijnswo@hetnet.nl
- GVI (Gereformeerd Vormings Instituut)
Komt jaarlijks met een cursusaanbod voor predikanten.
Informatie: GVI, Postbus 499, 8000 AL Zwolle, telefoon 038-4270400, e-mail: gvi@gbouw.nl
- Christelijke Hogeschool Ede
Komt jaarlijks met een cursusaanbod voor predikanten.
Informatie: Christelijke Hogeschool Ede, Afdeling Contractactiviteiten, Postbus 80, 6710 BB Ede, telefoon 0318-696322, e-mail: contract@che.nl
- Christelijke Hogeschool Windesheim
Komt jaarlijks met een beperkt cursusaanbod voor predikanten.
Informatie: Christelijke Hogeschool Windesheim, Training & Adviesgroep, Postbus 10090, 8000 GB Zwolle, telefoon 038-4699367, e-mail: tag@windesheim.nl
- Pastoraal Psychologische Leergang
De leergang is gericht op het verwerven van inzichten op het terrein van de pastorale psychologie, vindt plaats in deeltijd en omvat twee studiejaren
Informatie: Faculteit Godgeleerdheid Universiteit Utrecht, Postbus 80105, 3508 TC Utrecht, telefoon 030-2531853

- **Samen op Weg-kerken**
Jaarlijks verschijnt een brochure vrijwillige nascholing en postacademisch onderwijs voor predikanten en kerkelijk werkers met een zeer omvangrijk en zeer divers aanbod (uitgaande van meerdere instanties)
Informatie: Theologisch Seminarium Hydepark, Postbus 220, 3940 AE Doorn, telefoon 0343-514041, email: hydepark@nhkerk.nl of Landelijk Dienstencentrum, Postbus 8399, 3503 RJ Utrecht, telefoon 030-8801880
- **Raad voor Klinische Pastorale Vorming in Nederland**
Bij het secretariaat valt informatie te krijgen over het aanbod aan trainingen Klinische Pastorale Vorming, evenals een lijst van bevoegde supervisors en supervisors-in-opleiding die beschikbaar zijn voor individuele pastorale supervisie
Secretariaat: Postbus 3051, 3800 DB Amersfoort, telefoon 033-4609641
[dinsdag en vrijdag van 9.00 - 16.30 uur]

LV 47.3 Inleiding bespreking moderamenvoorstel Opleiding Predikanten door ds. J. Bouma **Zevende zitting, agendapunt 88**

Het rapport van de Commissie Opleiding Predikanten (COP) is op 7 april in bespreking geweest. De commissie heeft een keuze gemaakt voor een eigen opleidings- en begeleidingsinstituut in combinatie met en studie aan de TU Apeldoorn.

Met het maken van deze keuze week de commissie af van de opdracht die verstrekt was door de Landelijke Vergadering van Doorn: 'Integratie van het onderwijs aan het Nederlands Gereformeerd Seminarie en de toerusting door de Theologische Studiebegeleiding tot een eigen basisopleiding tot het ambt van dienaar des Woods, zulks in goed overleg met NGS en TSB'. De vergadering heeft in twee termijnen breedvoerig van gedachten gewisseld over de voorstellen van de commissie. De enige conclusie, die de vergadering tot nu toe getrokken heeft is: 'dat de vergadering akkoord gaat met de door de Commissie Opleiding Predikanten gekozen handelwijze, het zich niet strikt houden aan de oorspronkelijke opdracht van de Landelijke Vergadering van Doorn' (zie verslag derde zitting).

Verscheidene broeders meenden dat door de commissie onvoldoende is doorgesproken met het Nederlands Gereformeerd Seminarie. Met name over de uitgangspunten van het NGS m.b.t. de Opleiding van predikanten. De voorzitter heeft ter vergadering het voorstel gedaan, dat de COP opnieuw met het NGS in gesprek zou gaan en hiervan op een volgende vergadering verslag te doen. Op de vergadering van 21 april heeft het moderamen voorgesteld om zelf het gesprek met het bestuur van het NGS te voeren en met dat voorstel is de vergadering akkoord gegaan.

Op de vergadering van 7 april heeft hr L.C. van der Berg namens de kerk van Schiedam mondeling een voorstel ingediend. Wanneer hij dit voorstel schriftelijk indient zal het in de besprekingen worden mee genomen.

Het gesprek van het moderamen met het bestuur van het NGS heeft plaatsgevonden op woensdag 23 mei. Een positief gesprek in een open, broederlijke sfeer. En verhelderend. Het doel van het gesprek was om te horen welke bezwaren er leven bij het NGS tegen een samenwerking met Apeldoorn, zoals verwoord in het voorstel van de COP en op welke manier deze bezwaren kunnen worden weggenomen of aan deze bezwaren kan worden tegemoet gekomen.

De bezwaren van de broeders spitsen zich toe op een aantal voor hen essentiële punten. In de eerste plaats (hoewel niet het meest doorslaggevende): de zogenoemde *late roepingen*. Jonge (en ook oudere) broeders, die al een gezin en een baan hebben, voelen zich groepen

om de Here en zijn Koninkrijk te dienen in de dienst aan het Woord. Voor deze broeders is het NGS een deur geweest naar het ambt en de kerken. Binnen het commissievoorstel ziet het NGS in Apeldoorn geen plaats voor deze late roepingen.

In de tweede plaats en dit is voor de broeders het principiële punt: *wat is een opleiding voor predikant?* Het NGS beoogt geen theologische opleiding te zijn, maar een predikantenopleiding. En onder een predikantenopleiding wordt verstaan de voorbereiding op het predikambt. Een domineesschool. Zij het op universitair niveau.

De bezwaren van de broeders richten zich met name tegen de inbreng van de theologie als wetenschap. Zij zien de theologie als een bedreiging voor de opleiding van dominees, want de theologie als wetenschap gaat heersen over de uitleg van de Schrift (gedacht wordt daarbij aan de historisch-kritische methode en aan allerlei hermeneutieken waarmee de Schrift wordt benaderd).

Het filosofisch uitgangspunt voor de beoefening van de theologie is voor het NGS de Wijsbegeerte der Wetsidee, volgens welke de theologie zich niet dient bezig te houden met de zogenaamde voorvragen, maar met die vakken die direct of indirect te maken hebben met de Dienst aan het Woord.

Ook menen de broeders, dat het in de opleiding van predikanten vooral moet gaan om de kennis en de uitleg van de Heilige Schrift en dan zo praktisch mogelijk. Naar hun gevoelen komt dat in de bestaande theologische opleidingen te weinig aan bod.

Ook bestaat bij de broeders de vrees, dat aan een opleidings-/begeleidingsinstituut alleen academisch geschoolde mensen mogen doceren, en dat zou betekenen dat een groot deel van de docenten van het NGS buitenspel komt te staan.

Van de kant van het moderamen zijn een aantal kanttekeningen geplaatst bij datgene wat door het bestuur van het NGS naar voren is gebracht.

1. Is in de praktijk het verschil tussen een theologische opleiding, als in Apeldoorn en in Kampen, én een predikantenopleiding als het NGS, wel zo groot als wordt voorgesteld? Ook Apeldoorn en Kampen willen in de eerste plaats predikanten opleiden, waarbij kritisch gebruik gemaakt wordt van de resultaten van wetenschappelijk onderzoek. Deze worden niet klakkeloos overgenomen, maar schriftuurlijk getoetst. En er wordt voor gewaakt dat de theologie (als wetenschap) gaat heersen over de Schrift.
2. Het NGS wil persé geen universitaire opleiding zijn, maar een opleiding op universitair niveau. Hoe wordt dit universitaire niveau bin nen de opleiding gegarandeerd?
3. Het filosofisch uitgangspunt van het NGS wordt ontleend aan de Reformatorische Wijsbegeerte. Maar binnen de Reformatorische Wijsbegeerte vallen ook ontwikkelingen en bewegingen waar te nemen. De huidige generatie reformatorische filosofen hebben het gedachtegoed van Dooyeweerd en Vollenhoven verder doordacht en zijn daar niet bij blijven stil staan.
4. Het moderamen herkent de vrees van het NGS met betrekking tot de late roepingen. In verdere gesprekken met Apeldoorn zal hier duidelijkheid over moeten komen. Op welke manier kunnen late roepingen binnen het door de commissie gedane voorstel een plaats krijgen?
5. Ook met betrekking tot de kennis van de Heilige Schrift deelt het moderamen de zorg van de broeders. In een theologische opleiding dienen de Bijbelvakken de prominente plaats in te nemen.

In het gesprek zijn duidelijke verschillen naar voren gekomen, met name over de uitgangspunten van het NGS. Maar de vraag kan gesteld worden of deze verschillen onoverbrugbaar zijn. Want veel duidelijker waren de overeenkomsten. In veel van wat gezegd werd, was sprake van herkenning en konden opvattingen gedeeld worden. En waarom zou binnen één opleiding geen verschil van opvatting kunnen bestaan? Ook binnen de kerken leven we met dit verschil in opvatting in vrede naast elkaar.

Het moderamen respecteert ten volle de opvattingen van de broeders van het NGS, maar meent dat het de moeite waard is een poging te ondernemen gezamenlijk de mogelijkheden te onderzoeken, die in het voorstel van de commissie worden aanbevolen, waarbij het eigene van het NGS binnen de voorgestelde opleiding een plaats kan krijgen.

LV 48.1 Brief CGK + NGK Lelystad; Steun jeugdwerk

De Stichting Nederlands Gereformeerd Jeugdwerk (NGJ) zond ons een brief over de laatste landelijke ontwikkelingen betreffende het Landelijk en plaatselijk Tienerwerk (zie bijlage), ontvouwt haar plannen en vraagt van de Nederlands Gereformeerde Kerken een bijdrage van f 2.00 per lid.

Het is ons als plaatselijke kerk niet mogelijk te overzien of en hoeveze hieraan behoefte is en of dit werk algemeen door de Nederlands Gereformeerde Kerken wordt gedragen.

Ten slotte, wij als samenwerkende kerken, zijn voorstander van een samenwerking tussen NGJ en CGJO.

Wij stellen voor, dat het Landelijk jeugdwerk en de actie van de NGJ voor de uitbreiding en financiering van het jeugdwerk op de Landelijke Vergadering wordt besproken. De kerken kunnen daarbij hun inbreng geven en desnoods bijsturen.

LIJST VAN AFKORTINGEN

met verwijzing naar een agendapunt of bijlage voor verdere informatie

<i>Afshorting</i>	<i>Betekenis</i>	<i>Agendapunt of bijlage</i>
ADC	Archief- en Documentatiecentrum van de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) te Kampen	9
AKS	Akkoord van Kerkelijk Samenleven	51
CAD	Commissie voor Archief en Documentatie	9
CCHIO	Commissie voor Contact met de Hoge Overheid	66
CCS	Commissie voor Contact en Samenspreking met andere kerken	53, 65
CGK	Christelijke Gereformeerde Kerken	53
CGVM	Commissie voor de Geestelijke Verzorging van Militairen	24
CIO	Interkerkelijk Contact in Overheidszaken (66
CIO-G	CIO-Gezondheidszorg	66
CIO-J	CIO-Justitie	66
CIO-M	CIO-Militairen	LV 19.1
CNI	Commissie NGK op Internet	LV 22.6
COGG	Contact Organ van Gereformeerde Gezindte	LV 22.6
COP	Commissie Opleiding Predikanten	39
CRCNA	Christian Reformed Church in North America	65
CRCA	Christian Reformed Churches of Australia	65
CRP	Commissie Rechtspositie Predikanten	25
CSK	Commissie Steunbehoevende Kerken	85
CVM	Commissariaat voor de Media	LV 16.1
CVOP	Commissie Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten	22
DC	Diaconale Commissie	86
DKO	Dodtse Kerkenorde	25
FC	Financiële Commissie	8
GKSA	Gereformeerde Kerke in Suid-Afrika	
GKV	Gereformeerde Kerken (Vrijgemaakt)	53
GMV	Gereformeerd Maatschappelijk Verbond	25
GS	Generale Synode (van CGK of GKV)	
KO	(Dordtse) Kerkenorde	
LV	Landelijke Vergadering	
NBV	Nieuwe Bijbel Vertaling	38
NGJ	Stichting Nederlands Gereformeerd Jeugdwerk	87
NGK	Nederlands Gereformeerde Kerken	
NGS	Nederlands Gereformeerd Seminarie	36
RCOB	Raad voor Contact en Overleg betreffende de Bijbel	38
RvTA	Raad van Toezicht en Advies voor de Theologische Studie-Begleiding	36
SEV	Stichting Emeritaatsvoorziening	52
STAGG	Stichting voor Ambulante Geestelijke Gezondheidszorg	86
SWO	Samenwerkingsoverleg (van plaatselijk samenwerkende CGK, GKV of NGK kerken)	LV 22.6
TOP	Commissie Taakverlichting Oudere Predikanten	52
TSB	Theologische Studie-Begleiding	36
TUA	Theologische Universiteit Apeldoorn	36
VAC	Landelijke Vertrouwens- en Adviescommissie	126
WAP	Commissie Werkomstandigheden en Arbeidsvoorwaarden Predikanten	126
ZvK	Stichting Zentijd voor de Kerken	102

INHOUD

EERSTE ZITTING - 17 FEBRUARI	3
<i>Bidstond</i>	3
1. <i>Opening</i>	3
2. <i>Onderzoek credentiebrieven</i>	3
3. <i>Benoeming notulist</i>	3
5. <i>Verkiezing moderamen</i>	3
6. <i>Regelingen</i>	4
7. <i>Telegram aan H.M. de Koningin</i>	4
8. <i>Rapport van de Financiële Commissie (LV 26)</i>	4
9. <i>Commissie voor Archieven en Documentatie (LV 27)</i>	5
TWEDE ZITTING - 17 MAART 2001	7
20. <i>Stemprocedure</i>	7
21. <i>Meldpunt Seksueel Misbruik (LV 29)</i>	7
23. <i>Commissie Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten (LV 25)</i>	7
24. <i>Geestelijke Verzorging Militairen (LV 19)</i>	9
25. <i>Rechtspositie predikanten (LV 41)</i>	10
DERDE ZITTING - 7 APRIL 2001	13
36. <i>Theologische Studie-Begeleiding (TSB) (LV 18)</i>	13
37. <i>Voortgaande vorming predikanten (LV 47.2)</i>	15
38. <i>Raad voor Contact en Overleg betreffende de Bijbel (RCOB)</i>	15
39. <i>Opleiding predikanten (LV 47)</i>	16
VIERDE ZITTING - 21 APRIL 2001	19
48. <i>Naar aanleiding van de notulen: Opleiding Predikanten</i>	19
51. <i>Akkoord van Kerkelijk Samenleven (LV 12)</i>	19
52. <i>Taakverlichting oudere predikanten (LV 32)</i>	20
53. <i>Contact en samenspreking andere kerken - binnenland (LV 22)</i>	21
VIJFDE ZITTING - 19 MEI 2001	24
65. <i>Contact en samenspreking met andere kerken - buitenland</i>	24
66. <i>Contact met de Hoge Overheid (LV 24)</i>	25
67. <i>Evangelie en Moslims (LV 31)</i>	27
68. <i>Ondertekeningsformulier (LV 40)</i>	27
69. <i>Liedboek 2000 (LV 38)</i>	27
70. <i>Steunbehoevende studenten (LV 23)</i>	28
71. <i>Dovenpastoraat (LV 46.3)</i>	28
72. <i>Akkoord van Kerkelijk Samenleven (LV12) Vervolg van 51</i>	29
ZESDE ZITTING - 9 JUNI 2001	30
85. <i>Steunbehoevende Kerken (LV 28)</i>	30
86. <i>Diaconale Commissie (LV 42)</i>	31
87. <i>Jeugdwerk (LV 48)</i>	32
88. <i>Opleiding Predikanten (LV 47) Vervolg van 39 en 48</i>	33

ZEVENDE ZITTING – 23 JUNI 2001	36
100. Opleiding predikanten (LV 47) Vervolg van punten 39, 48 en 88	36
102. Radio- en tv-aangelegenheden (LV 16).....	38
103. Contact en samenspreking met andere kerken – binnenland	39
104. Ondertekeningsformulier (LV 40) (Zie ook punt 68).....	39
ACHTSTE ZITTING – 28 EN 29 SEPTEMBER 2001	44
116. Steunbehoevende Kerken (LV 28) Vervolg van 85.....	44
117. Meldpunt Seksueel Misbruik (LV 29) Vervolg van 21 en 86.....	45
118. Rechtspositie Predikanten (LV 41)Vervolg van punt 25	47
119. Financiële Commissie (LV 26) Vervolg van punt 8	47
120. Diaconale Commissie (LV 42) Vervolg van punt 86.....	47
121. Opleiding Predikanten (LV 47) Vervolg van 39, 48, 88 en 100.....	47
122. Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten (LV 25) Vervolg 23.....	50
123. Procedure verkiezing moderamen Landelijke Vergadering.....	51
126. Rechtspositie predikanten (LV 41) Vervolg van 25 en 118.....	51
127. Samenstelling commissies en benoeming commissieleden	62
128. Aanwijzing roepende kerk LV 2004.....	65
129. Afsluitende woorden.....	65
131. Sluiting.....	66

BIJLAGEN

LV 0.1 Lijst van afgevaardigden.....	67
LV 12.1 Rapport Commissie Akkoord van Kerkelijk Samenleven.....	68
LV 16.1 Rapport Commissie Radio- en TV-aangelegenheden.....	70
LV 18.1 Verslag Raad van Toezicht en Advies TSB.....	74
LV 18.2 Toelichting Rapport Raad van Toezicht en Advies TSB.....	83
LV 19.1 Rapport Commissie Geestelijke Verzorging Militairen.....	86
LV 20.1 Rapport Waarnemers Raad Contact en Overleg Bijbel.....	93
LV 20.2 Aanvullend Rapport Waarnemers RCOB.....	93
LV 22.1 Brief van Generale Synode Leusden 1999 GKV.....	94
LV 22.3 Brief van Generale Synode Haarlem-Noord 1998 CGK.....	104
LV 22.4 Brief NGK Deventer; Samensprekingen met GKV.....	110
LV 22.5 Contact en Samenspreking andere kerken - Buitenland.....	111
LV 22.6 Contact en Samenspreking andere kerken - Binnenland.....	117
LV 22.7 Toespraak prof.dr. J.W. Maris,CGK.....	138
LV 22.8 Toespraak ds. M.H. Sliggers,GKV.....	140
LV 22.9 Toelichting mod.voorstel Contact en Samenspr. Binnenl.....	143
LV 22.10 Dr. Neels Smit;Groete aan die NGK.....	144
LV 22.11 Brief Moderamen aan Generale Synode GKV.....	146
LV 22.12 Brief Moderamen aan Generale Synode CGK.....	147

LV 23.1	<i>Commissie Steunbehoevende Theologische studenten.....</i>	148
LV 24.1	<i>Rapport Commissie Contact met de Hoge Overheid</i>	150
LV 25.1	<i>Brief NGK Schiedam; Openstelling ambten voor zusters ...</i>	156
LV 25.2	<i>Tussenrapportage Comm. Vrouw. Ouderlingen en Pred....</i>	156
LV 25.3	<i>Brief Regio Harderwijk; Vrouwelijke ouderlingen</i>	157
LV 25.4	<i>Brief NGK Zalk en Veecaten; Adhesie brief Harderwijk</i>	158
LV 25.5	<i>Brief Regio Alkmaar-Zaandam; Vrouw. ouderl. en pred....</i>	158
LV 26.1	<i>Rapport Financiële Commissie.....</i>	159
LV 26.2	<i>Aanvullend rapport Financiële Commissie</i>	163
LV 26.3	<i>Brief Financiële Commissie, 1999-2001 en 2002-2004</i>	166
LV 27.1	<i>Rapport Commissie voor Archief en Documentatie.....</i>	168
LV 28.1	<i>Rapport Commissie Steunbehoevende Kerken.....</i>	178
LV 28.2	<i>Brief NGK Lisse; Kleine gemeentes.....</i>	183
LV 28.3	<i>Vervolgbrief NGK Lisse; Kleine gemeentes.....</i>	184
LV 28.4	<i>Brief Regio 's-Gravenhage; Ondersteuning brief Lisse</i>	184
LV 29.1	<i>Brief Regio Harderwijk; Meldpunt Seksueel Misbruik.....</i>	185
LV 29.2	<i>Brief Regio Schiedam; Meldpunt Seksueel Misbruik'.....</i>	187
LV 29.3	<i>Rapport tijdelijke commissie Meldpunt Seksueel Misbruik</i>	187
LV 31.1	<i>Verslag Vertegenwoordiging "Evangelie en Moslims"</i>	190
LV 32.1	<i>Verslag Commissie Taakverlichting Oudere Predikanten..</i>	191
LV 38.1	<i>Brief Waarnemers Liedboek 2000.....</i>	193
LV 40.1	<i>Regio Schiedam; Wijziging ondertekeningsformulier.....</i>	194
LV 40.4	<i>Brief Regio Enschede/Zwolle; Ondertekeningsformulier....</i>	195
LV 41.1	<i>Rapport Commissie Rechtspositie Predikanten (CRP).....</i>	196
LV 41.2	<i>Regio Enschede/Zwolle; Traktementen predikanten.....</i>	203
LV 41.5	<i>Brief NGK Zoetermeer; Vertrouwensfunctie.....</i>	203
LV 41.6	<i>Brief Regio 's-Gravenhage; Ondersteuning Zoetermeer....</i>	205
LV 41.7	<i>Brief Regio Alkmaar-Zaandam; Advies traktementen.....</i>	206
LV 42.2	<i>Verslag Diaconale Commissie</i>	206
LV 46.3	<i>Regio Enschede/Zwolle; Interkerkelijk Dovenpastoraat.....</i>	210
LV 47.1	<i>Rapport Commissie Opleiding Predikanten (COP).....</i>	212
LV 47.2	<i>RvTA TSB; Rapport Voortgaande vorming predikanten.....</i>	229
LV 47.3	<i>Inleiding moderamen voorstel Opleiding Predikanten.....</i>	233
LV 48.1	<i>Brief CGK + NGK Lelystad; Steun jeugdwerk</i>	235
LIJST VAN AFKORTINGEN		236

Inhoudsopgave per onderwerp

(De gedetailleerde inhoudsopgave staat op blz. 237
en een lijst van afkortingen op blz. 236)

<i>Code</i>	<i>Onderwerp</i>	<i>Agenda- punten</i>	<i>Bijlagen</i>
<i>LV 01</i>	Landelijke Vergadering (huishoudelijk)	2,3,5,6,127, 128	LV 1.0
<i>LV 12</i>	Akkoord van Kerkelijk Samenleven	51,72	LV 12.1
<i>LV 16</i>	Radio- en TV-aangelegenheden	102	LV 16.1
<i>LV 18</i>	Theologische Studie-Begeleiding.	36	LV 18.1,2
<i>LV 19</i>	Geestelijke Verzorging van Militairen	24	LV 19.1
<i>LV 20</i>	Contact en Overleg betreffende de Bijbel	38	LV 20.1,2
<i>LV 22</i>	Contact en Samenspreking andere Kerken		
	Sectie Buitenland	53,103	LV 22.5,10
	Sectie Binnenland	65	LV 22.1,3,4, 6, 7, 8,9,11,12
<i>LV 23</i>	Steunbehoevende Theologische Studenten	70	LV 23.1
<i>LV 24</i>	Contact met de Hoge Overheid.	66	LV 24.1
<i>LV 25</i>	Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten	23,122	LV 25 1,2,3,4,5
<i>LV 26</i>	Financiële Commissie	8,119	LV 26.1,2
<i>LV 27</i>	Archief en Documentatie	9	LV 27.1
<i>LV 28</i>	Steunbehoevende Kerken.	85,116	LV 28.1,2,3,4
<i>LV 29</i>	Meldpunt Seksueel Misbruik	21,(86),117	LV 29.1,2,3 (42.1)
<i>LV 31</i>	Evangelie en Moslims.	67	LV 31.1
<i>LV 32</i>	Taakverlichting Oudere Predikanten	32	LV 32.1
<i>LV 38</i>	Liedboek 2000.	69	LV 38.1
<i>LV 40</i>	Ondertekeningsformulier	68,104	LV 40.1,4
<i>LV 41</i>	Rechtspositie Predikanten.	25,118,126	LV 41.1,2,5,6,7
<i>LV 42</i>	Disconale Commissie	86,120	LV 42.2
<i>LV 46</i>	Dovenpastoraat	71	LV 46.3
<i>LV 47</i>	Opleiding en Vorming Predikanten		
	Opleiding Predikanten	39,47,48,88, 100,121	LV 47.1,3
	Voortgezette Vorming	37	LV 47.2
<i>LV 48</i>	Jeugdwerk	87	LV 48.1